

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\S\Sjowallová
Maj\Wahloo_Per&Sjowallova_Maj-Roseanna.PDB

PDB Name: Wahloo_Per&Sjowallova_Maj-Rosea
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 18.11.2003
Modification Date: 18.11.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Roseanna

Maj Sjowallová
Per Wahlöö

/I/

Mrtvolu vytáhli osmého července něco po třetí hodině odpoledne. Byla v dost slušném stavu a určitě neležela ve vodě dlouho.

Že se vůbec objevila, byla vlastně náhoda. Že ji našli tak poměrně brzy, bylo velké štěstí a bývalo by to mělo policii při vyšetřování pomoci.

Patnáctimetrový výškový rozdíl mezi jezery Vättern a Boren vyrovnává celkem pět zdymadel. Pod nimi, před vraty do první komory, je vlnolam, jakési molo, které chrání přístup ke komoře aby na něj při východním větru nenarážely vlny Borenského jezera. Když toho roku zjara zahájil kanál provoz, začal se prostor mezi první komorou a vlnolamem zanášet. Lodím se špatně manévrovalo a šrouby vířily ze dna husté, žlutošedé mraky bahna. Nebylo tak těžké si spočítat, že bude nutné s tím něco podniknout, a už v květnu si správa kanálu vyžádala od Ředitelství silnic a vodních toků bagr. Přípis putoval od jednoho bezradného úředníka k druhému, až ho nakonec někdo poslal na Správu námořní plavby. Na Správě námořní plavby byli toho názoru, že práci by měl provést některý z bagrů Ředitelství silnic a vodních toků, zatímco Ředitelství silnic a vodních toků se domnívalo, že bagry spadají pod Správu námořní plavby, a nakonec se někdo v zoufalství rozhodl postoupit celou záležitost přístavní správě v Norrköpingu, která připsal obratem vrátila Správě námořní plavby, odkud byl promptně odeslán dále na Ředitelství silnic a vodních toků, načež kdosi zvedl telefon a vytočil číslo jakéhosi inženýra, známého experta přes bagry. Mezi kolegy se mu odjakživa říkalo Bahňák. Ten například věděl, že z pěti bagrů, které jsou k dispozici, má jen jeden příslušné rozměry, aby mohl proplout zdymadly, a ten že je právě v rybářském přístavu v Gravarne. Pátého července ráno dorazilo toto plavidlo do Borensultu, kde se okamžitě stalo předmětem pozornosti místních dětí a jednoho vietnamského turisty.

Asi za hodinu přišel na palubu kdosi ze správy kanálu, aby dal posádce příslušné pokyny, což zabralo nějaký čas. Další den byla sobota a bagr zůstal připoutaný u vlnolamu, zatímco posádka se rozjela na sobotu a na neděli domů. Složení posádky bylo běžné pro tento typ bagru, strojník s kormidelnickou zkouškou a kapitán v jedné osobě, bagrista a pomocník. Poslední dva byli Göteborgští a jeli domů večerním vlakem z Motaly, strojník byl z Nacky - a žena pro něj přijela autem. V pondělí v sedm ráno byli už zase všichni na palubě a o hodinu později začali s bagrováním. Kolem jedenáctě měli plno a rozjeli se na hloubku náklad vyprázdnit. Na zpáteční cestě museli dát přednost bílé výletní lodi, která projížděla borenským jezerem západním směrem. Kolem zábradlí se mačkali zahraniční turisté a s hysterickým nadšením mávali na kamenně se tvářící muže na bagru. Loď s turisty pomalu stoupala zdymadly směrem k Motale a jezeru Vättern a k polednímu vlaječka na vrcholku lodi zmizela za vraty posledního zdymadla. Kolem půl druhé začali znovu bagrovat.

Situace vypadala asi takto: bylo pěkně, teplo, občas se zvedl mírný větřík, bílé letní obláčky líně putovaly ve větru. Podél kanálu a na vlnolamu byla spousta lidí. Většina se slunila, někteří chytali ryby a pár jich pozorovalo bagr. Drapák zrovna nabral další dávku bahna ze dna Borenského jezera a pomalu stoupal z vody. Bagrista navyklými pohyby pohyboval pákami, strojník pil v kajutě kávu a pomocník stál opřen lokty o zabahněné zábradlí a plival do vody. Drapák pomalu stoupal.

Když se vynořil nad hladinu, vstal jakýsi muž na břehu a udělal pár kroků k bagru. Mával rukama a cosi křičel.

Pomocník se napřímil, zřejmě mu pořádně nerozuměl.

"Někdo je v drapáku! Zastavte! V drapáku je člověk!"

Pomocník zmateně civěl na pokřikujícího muže, pak se podíval na drapák, který se zatím pomalu snášel nad nákladní prostor, kde se chystal vyplivnout svůj obsah. Z drapáku chlístala šedivě špinavá voda, když ho bagrista v poslední chvíli zastavil kousek nad nákladním prostorem. Vtom spatřil pomocník to, co muž na břehu uviděl už před ním. Mezi čelistmi drapáku trčela nahá bílá ruka.

Následovalo deset minut a každá byla dlouhá a průzračná jako sklo. Děla se řada věcí, na břehu někdo znovu a znovu volal:

"Ničeho se nedotýkejte, na nic se nesmí sahat, než přijde policie..."

Strojník vyšel z kajuty a šel se podívat k drapáku, pak se vrátil do kabiny a sedl si do bagristova sedadla k pákám. Zvedl drapák, otočil ramenem bagru a drapák otevřel. Pomocník a jakýsi náramně důležitý rybář mrtvolu zachytili. Byla to žena, ležela na zádech na složeném voskovaném plátně na samém kraji vlnolamu a kolem dokola stál dav zděšených lidí a civěl na ni. Byly mezi nimi i děti, a ty by tam bývaly neměly být, ale nenašel se nikdo, kdo by se odhodlal je odehnat. Byli u toho všichni a jedno měli společné: už nikdy neměli zapomenout, jak vypadala. Pomocník bagristy na ni vylil tři kbelíky vody, což mu později, když se policejní vyšetřování nehýbalo z místa, mnoho lidí mělo za zlé.

Byla nahá a neměla žádné šperky. Na nadrech a na břiše měla světlejší pleť, jako by se bývala opalovala v bikinkách. Byla široká v bocích a měla silná stehna. Nadra byla malá a ochablá, s velkými, tmavými bradavkami. Od pasu dolů ke kyčli se táhl rudobílý šrám, jinak byla kůže hladká, bez jizev a znamení. Měla malé ruce a nohy, nehty nenalakované. Obličej byl nateklý a těžko se dalo posoudit, jak vlastně ve skutečnosti vypadala. Obočí měla tmavé a husté, ústa se zdála být široká. Vlasy černé, nepříliš dlouhé, přilepené k hlavě. Pramínek se jí obtočil kolem krku.

/II/

Motala je středně veliké švédské město. Leží v Östergötlandu, u severovýchodního břehu jezera Vättern, a má 27 000 obyvatel. Nejvyšší policejní úředník ve městě je policejní rada, který zastává rovněž úřad veřejného žalobce. Pod sebou má jednoho policejního komisaře, který stojí v čele pořádkové i kriminální policie. V městském policejním sboru je dále jeden vrchní kriminální asistent v devatenácté platové třídě, šest detektivů a jedna policistka. Jeden z detektivů je vyučen na fotografa, a pokud je nutné provést lékařské vyšetření, používá policie zpravidla jednoho z civilních lékařů v městě.

Hodinu po vyhlášení poplachu se většina těchto činitelů sešla na vlnolamu v Borensultu, pár metrů za přístavním majákem. Kolem mrtvolky už se shromáždil velký dav lidí a posádka bagru už neviděla, co se vlastně děje. Zůstali na palubě, přestože bagr stál zádí připoutaný k vlnolamu.

Kolem policejní uzávěry za kotvištěm se tlačilo desetkrát tolik lidí. Na druhé straně kanálu stála řada aut, čtyři z nich policejní, a bílá ambulance s červeným křížem na zadních dveřích. Na stupátku seděli dva muži v bílých pláštích a pokušovali. Zdálo se, že jsou jediní, koho tlačence kolem majáku vůbec nezajímá.

Na konci vlnolamu už si lékař skládal věci do brašny a hovořil přitom s komisařem, malým šedivým mužem jménem Larsson.

"No, zatím vám toho moc neřeknu," utrousil lékař.

"Máme ji tu nechat ležet?"

"To bych se měl snad spíš ptát já vás," odpověděl lékař.

"Tedy místo, kde se zločin udal, tohle asi nebude."

"Dobrá, tak ji dejte odvézt do márnice. Já vám zavolám."

Zaklapl brašnu, vstal a odešel.

"Ahlbergu," řekl komisař, "postaráš se, aby celá oblast byla uzavřena."

"Jo - no to je snad jasné, ne?"

Policejní rada neřekl pod majákem ani slovo. Neměl ve zvyku plést se do vyšetřování, dokud bylo ještě v úvodním stadiu. Ale když jeli do města, řekl:

"Ošklivé modřiny."

"Hm."

"Budeš mě pravidelně informovat."

Larsson se nenamáhal ani přikývnout.

"Necháš na tom pracovat Ahlberga?"

"Ahlberg je dobrý," řekl komisař.

"Ano, to jistě."

Rozhovor skončil.

Dojeli, vystoupili z vozu a rozešli se do svých kanceláří.

Policejní rada telefonoval krajskému náčelníku do Linköpingu.

"Počkám, až budeme vědět něco víc," řekl krajský náčelník.

Komisař měl krátký rozhovor s Ahlbergem.

"Tak abychom nejdřív zjistili, kdo to je."

"Ano," řekl Ahlberg.

Šel do kanceláře, zavolal požárníkům a vyžádal si dva žabí muže. Pak si četl zprávu o vloupání v přístavní čtvrti. To se objasní za chvíli. Ahlberg vstal a šel ke službě.

"Je hlášené nějaké pohřešování?"

"Ne."

"Pátrání taky žádné?"

"Nic, co by se hodilo na ni."

Šel zpátky do kanceláře. Čekal.

Po čtvrt hodině zazvonil telefon.

"Budeme muset pitvat," řekl lékař.

"Je uškrcená?"

"Myslím."

"A znásilněná?"

"Myslím."

Lékař se na chvíli odmlčel. Pak dodal:

"A jak."

Ahlberg si hryzal nehet na ukazováčku. Myslel na dovolenou, kterou měl nastoupit v pátek, a taky myslel na to, jak bude jeho žena nadšená.

Lékař si jeho mlčení špatně vyložil.

"Vás to překvapuje?"

"Ne," řekl Ahlberg.

Zavěsil a šel za Larssonem. Spolu se pak vydali za policejním radou.

O deset minut později požádal policejní rada oficiálně krajskou správu o soudní lékařské ohledání. Ze správy se spojili se Státním ústavem soudního lékařství. Prosektor byl sedmdesátiletý profesor. Přijel nočním vlakem ze Stockholmu, čerstvý a ve znamenité náladě, a pitval osm hodin, prakticky bez přerušení.

Když bylo po všem, vydal předběžné vyjádření, které znělo takto: "Mrtva v důsledku zadušení uškrcením ve spojení s hrubým pohlavním násilím. Vážná vnitřní krvácení."

To už se Ahlbergovi na stole začínaly pomalu vršit výsledky vyšetřování a nejrůznější zprávy. Všechno se to dalo shrnout do jediné věty: na dně přístavu pod zdymadly v Borensultu bylo nalezeno mrtvé ženské tělo.

Ve městě ani v okolních policejních obvodech nebyly hlášeny žádné pohřešované osoby. Nebylo vyhlášeno pátrání po nikom, kdo by odpovídal popisu mrtvé ženy.

/III/

Bylo čtvrt na šest ráno a lilo. Martin Beck si dlouho a pečlivě čistil zuby, aby se zbavil olovené pachuti v ústech, a zdálo se, že se mu to daří.

Pak si zapnul košili u krku, uvázal si vázanku a sklíčeně se podíval na obličej v zrcadle před sebou. Pokrčil rameny a vyšel do haly a pak dál do pokoje, kde se roztouženě zadíval na rozdělaný model školní lodi Dánsko, nad nímž minulého večera seděl až příliš dlouho, a pak přišel do kuchyně.

Chodil po bytě tiše, jako by se plížil, jednak ze starého zvyku, jednak aby nevzbudil děti.

Sedl si ke kuchyňskému stolu.

"Noviny tu ještě nejsou?" zeptal se.

"Nechodí nikdy před šestou," řekla jeho žena.

Venku už bylo světlo, ale bylo zataženo a v kuchyni bylo přitímí. Jeho žena nerozsvítila. Říkala tomu, že šetří.

Otevřel ústa, ale pak je zase zavřel a neřekl nic. Začali by se hádat, a na to nebyla vhodná chvíle.

A tak si jen potichu bubnoval prsty do stolu a pozoroval prázdný šálek s modrým růžičkovým vzorečkem. Na okraji byl šálek nakrápľý a od zubu se táhla dolů hnědá prasklina. Tenhle šálek s nimi jde skoro celé manželství. Přes deset let.

Málokdy něco rozbije a už vůbec nic, co se nedá zase slepit. Nejpodivnější je, že děti jsou taky takové.

Dají se takové zvláštní vlastnosti dědit? Nevěděl.

Přinesla ze sporáku kávovou konvici a nalila. Přestal bubnovat do stolu.

"K jídlu nebudeš chtít nic?" zeptala se.

Pil opatrně, malými doušky. Seděl u stolu sklesle a hrbil se.

"Měl by ses trochu najíst," řekla.

"Víš, že ráno nemůžu jíst."

"Ale měl bys," pokračovala. "Zvlášť s tím tvým žaludkem."

Špičkami prstů si jezdil po tváři a narazil na několik opuštěných vousů, které se mu nepodařilo oholit; byly malé a ostré. Pil kávu.

"Mohla bych udělat třeba topinky," řekla.

Po pěti minutách tiše odložil šálek, zvedl oči a podíval se na svou ženu.

Přes nylonovou noční košili měla rudý, huňatý župan, lokty se opírala o stůl a bradu měla v dlaních. Byla plavovlasá, měla světlou pleť a kulaté, trochu vyvalené oči. Obočí mívala obvykle nabarvené, ale přes léto jí vybledlo a teď bylo skoro tak světlé jako vlasy. Byla o pár let starší než on, a přesto, že v posledních letech začala přibírat, kůže na krku jí ochabovala.

Než se jim před dvanácti lety narodila dcera, odešla z místa v kanceláři jakéhosi architekta a pak už neměla chuť začít chodit znovu do práce. Když začal chodit do školy chlapec, navrhl jí Martin Beck, aby si našla něco na poloviční úvazek, ona si ovšem vypočítala, že by se to ani nevyplatilo. Kromě toho měla ráda pohodlí a se svou existencí ženy v domácnosti byla docela spokojená.

Jojo, řekl si Martin Beck, vstal a zastrčil modře natřenou stoličku pod stůl, všechno pořád stejně potichu. Stoupl si k oknu a díval se do mrholícího deště.

Za parkovištěm, pod travnatým svahem se táhla dálnice, lesklá a prázdná. Ve věžácích na návrší za stanicí podzemní dráhy svítilo semtam pár oken. Pod nízkým, našedlým nebem křížovalo několik racků, jinak nebylo nikde ani živáčka.

"Kam jedeš?" zeptala se.

"Do Motaly."

"Budeš dlouho pryč?"

"Nevím."

"To kvůli tomu děvčeti?"

"Ano."

"A myslíš, že to bude dlouho trvat?"

"Vím o tom tolik, co ty. Nic víc, než co bylo v novinách."

"A proč musíš jet vlakem?"

"Ostatní odjeli včera. Já jsem původně vůbec neměl jet."

"Pochopitelně, vymetou s tebou kdeco, jako obvykle."

Zhluboka se nadechl a díval se ven. Zdálo se, že déšť pomalu ustává.

"Kde budeš bydlet?"

"V Městském hotelu."

"Koho budeš mít s sebou?"

"Kollberga a Melandera. Už jsem ti říkal, že jeli včera."

"Autem?"

"Ano."

"A ty se budeš tlouct druhou třídou?"

"Ano."

Za zády slyšel, jak vstává a vyplachuje šálek s modrými růžičkami a s otlučeným okrajem.

"Budu muset tenhle týden zaplatit za elektřinu a malé za hodiny v jízdnárně."

"Nevystačíš s tím, co máš?"

"Víš dobře, že nechci vybírat z knížky."

"Aha. Málem bych zapomněl,"

Vytáhl z kapsy peněženku a podíval se do ní. Vytáhl padesátikorunu, podíval se na ni, strčil ji zase zpátky a peněženku vrazil do kapsy.

"Strašně nerada vybírám peníze," podívala se na něj, "to je začátek konce, jak s tím jednou začneš."

Znovu vytáhl padesátku, složil ji, obrátil se a položil ji na kuchyňský stůl.

"Sbalila jsem ti kufr," řekla.

"Děkuju."

"A dávej si pozor na krk. Počasí bývá v tuhle roční dobu zrádné, hlavně v noci."

"Ano."

"A tu odpornou pistoli potáhneš zase s sebou?"

Ne - ano. Enyky benyky kliky bé... říkal si Martin Beck.

"Co se směješ?" zeptala se.

"To nic."

Šel do pokoje, odemkl zásuvku v sekretáři a pistoli vytáhl. Vstrčil ji do kapsy na vnitřní straně víka od kufru a kufr zase zavřel.

Pistole byla obvyčejný devítimilimetrový browning model 07, jaké vyrábí v licenci Huskvarna. Zbraň celkem k ničemu, ostatně on kromě toho ještě velmi špatně střílel.

Šel do předsíně a oblékl si kabát do deště. Zůstal stát s černým kloboukem v ruce.

"Nerozloučíš se s Rolfem a s malou?"

"Říkat dvanáctileté holce malá je směšné."

"Mně se to zdá milé."

"Nač je budít. Vždyť přece vědí, že jedu pryč."

Nasadil si klobouk.

"Tak ahoj. Já zavolám."

"Ahoj - a buď na sebe opatrný."

Stál na nástupišti a čekal na vláček do města a říkal si, že mu vlastně vůbec nevadí, že odjíždí z domova, i když nestačil dodělat plachty na školní lodi Dánsko.

Martin Beck nebyl vedoucím oddělení vražd a také ho ani ve snu nenapadlo, že by se jím někdy mohl stát. Občas ho dokonce napadaly pochybnosti, jestli se mu vůbec podaří dotáhnout to na policejního komisaře, i když jediné, co by mu v tom mohlo zabránit, by bylo, že by umřel nebo se dopustil závažného porušení služebních povinností. Byl vrchní kriminální asistent u státní policie a osm let už pracoval v oddělení vražd. Leckdo ho považoval za nejschopnějšího vyšetřovatele v celém Švédsku.

Byl u policie polovinu svého dosavadního života. Když mu bylo jedenadvacet, začal sloužit na stanici v jakubském okrsku ve středu Stockholmu a po šesti letech hlídkové služby v různých policejních okrscích vnitřního Stockholmu složil ve státní policejní škole asistentskou zkoušku. Patřil k nejlepším ve třídě, a když kurs skončil, stal se kriminálním asistentem. To mu bylo osmadvacet.

Otec mu rok předtím zemřel, a aby se mohl lépe starat o matku, odstěhoval se Martin Beck z pokoje, který měl ve čtvrti Klara ve středu města, a vrátil se do bytu svých rodičů v Jižním městě, odkud měl do centra dál. To bylo to léto, kdy se seznámil se svou ženou. Měla spolu s přítelkyní pronajatou chatu na jednom ostrůvku v mořském zálivu nedaleko Stockholmu a on tam jednoho dne náhodou přistál se svou kanoí. Velice se do ní zamiloval a na podzim, když už čekali dítě, měli na radnici svatbu a on se nastěhoval do jejího bytu na kungsholmském ostrově.

Když byl holčičce rok, nezbyvalo už z veselého, živého děvčete, do kterého se zamiloval, skoro nic a jejich manželství pozvolna zesmutnělo a zevšednělo.

Martin Beck seděl na zelené koženec, jakou jsou potažena sedadla ve vozech stockholmské podzemní dráhy, a díval se do okna, pocákaného deštěm. Hlavou se mu rozmrzelo a otupěle honilo jeho manželství, ale když si uvědomil, že se začíná litovat, honem vytáhl z kapsy kabátu noviny a snažil se soustředit na úvodník.

Vypadal unaveně a šedivé světlo časného svítání mu vrhalo na opálené tváře mrtvolný odstín. Měl hubený obličej, široké čelo a mohutnou bradu. Ústa pod krátkým rovným nosem byla protáhlá a úzká, od koutků se táhly dvě hluboké vrásky, a když se usmál, bylo vidět, že má bílé, zdravé zuby. Tmavé vlasy bez koutů, sčesané hladce dozadu, ještě nezačaly šedivět, šedomodré oči se dívaly jasně a klidně. Byl hubený, nepříliš veliký a trochu se hrbil. Některým ženám se velice líbil, ale většině se zdál jeho zevnějšek prostě obyčejný. Chodil nenápadně, snad až příliš diskrétně oblečen.

Vzduch ve voze byl nehybný a mrtvý, začínal mít žaludek jako na vodě, což se mu v podzemní dráze stávalo velice často. Když vlak dojížděl na křižovatku linek podzemní dráhy u hlavního nádraží, stál už u dveří s kufrem v ruce. Cestování podzemní drahou si srdečně ošklivil, ale k autu měl ještě větší odpor a o krásném klidném bytě ve středu města se mu zatím jen zdálo, takže byl na tento druh dopravy odkázán.

Dálkový rychlík do Göteborgu odjížděl z hlavního nádraží v půl osmé. Martin Beck svědomitě prolistoval celé noviny, ale o vraždě nenašel ani slovo. Vrátil se ke kulturní rubrice a začal číst článek o antroposofu Rudolfovi Steinerovi, ale ještě ve městě nad ním usnul.

Vzbudil se právě včas, aby stačil v Hallsbergu přestoupit. Olověná pachuč na patře se mu vrátila, vypil sice tři sklenice vody, ale pachuti se nemohl za žádnou cenu zbavit.

Do Motaly dojel v půl jedenácté, a to už nepršelo. Byl ve městě poprvé, a tak se vyptal na cestu k Městskému hotelu v nádražním kiosku, kde si také koupil balíček floridek a Motalský deník.

Hotel byl na místním hlavním náměstí, pár bloků od nádraží; krátká procházka ho trochu postavila na nohy. V hotelu si umyl ruce a vypil lahvičku minerálky, kterou si koupil u vrátného. Chvilí stál u okna a díval se na náměstí se sochou, která, jak si říkal, patrně představuje Baltazara von Platena. Pak odešel na policejní stanici, a protože věděl, že je to jen přes ulici, nechal kabát na věšáku.

V hale se představil u služby, odkud ho poslali do kanceláře v prvním patře. Na dveřích bylo napsáno Ahlberg.

Muž za psacím stolem byl rozložitý, podsaditý a začínal plešatět. Modré sako měl pověšené přes židli a pil kávu z papírového pohárku. Na okraji popelníku, plného špačků, se pomalu stravovala cigareta.

Martin Beck měl ve zvyku vplížit se do dveří nepozorovaně, což mnoha lidem šlo na nervy. Někteří kolegové tvrdili, že ovládá umění, jak stát v místnosti, dveře za sebou zavřené, ve chvíli, kdy na ně zvenku klepe.

Muž za psacím stolem také vypadal poněkud ohromeně. Postavil papírový pohárek na stůl a vstal.

"Já jsem Ahlberg," řekl.

Choval se vyčkávavě. Tohle Martin Beck znal a věděl, z čeho to pramení. On je expert ze Stockholmu a muž za stolem je venkovský policajt, který neví, jak dál. Dvě minuty, které budou následovat, budou pro jejich další spolupráci rozhodující.

"Snad abychom si tykali, jak se jmenuješ křestním jménem?" zeptal se Martin Beck.

"Gunnar."

"Co dělá Kollberg s Melanderem?"

"Nemám ponětí. Asi něco, na co jsem já zapomněl."

"Tvářili se, jako že tohle vyřídíme obratem ručky?"

Muž naproti němu se škrábal v řídkých světlých vlasech. Pak se křivě usmál a sedl si do otáčecího křesla.

"Tak nějak," pokývl hlavou.

Martin Beck se usadil naproti němu, vytáhl floridky a položil si je před sebe na stůl.

"Vypadáš utahaně," řekl.

"Dovolená je v troubě."

Ahlberg vyprázdnil papírový pohárek, zmačkal ho a hodil pod stůl - snažil se přitom strefit se do koše.

Na psacím stole byl nápadný nepořádek. Martin Beck si vzpomněl na svůj psací stůl na kristineberské stanici. Ten vypadal úplně jinak.

"No," řekl, "jak to pokračuje?"

"Vůbec ne," odpověděl Ahlberg. "Už je to týden a pořád nevíme o nic víc, než co nám řekli doktoři."

Ze starého zvyku přešel k jinému způsobu vyjadřování.

"Usmrcena zadušením uškrcením ve spojitosti s pohlavním násilím. Pachatel brutální. Příznaky perverzních sklonů."

Martin Beck se usmál a naproti sobě se setkal s tázavým pohledem.

"Řekl jsi usmrcena. Já to taky někdy říkám. Píšeme nějak moc úředních hlášení."

"Je to špatný."

Ahlberg vzdychal a škrábal se ve vlasech.

"Vylovíli jsme ji před osmi dny," říkal do stolu, "a od té chvíle jsme nepokročili ani o centimetr. Nevíme, kdo to je, nemáme jediného podezřelého a nevíme, kde se to stalo. A nenašli jsme nic, co by s ní mělo něco společného - vůbec nic."

/IV/

Usmrcena zadušením uškrcením, opakoval si Martin Beck.

Seděl u stolu a probíral se hromádkou fotografií, které Ahlberg vyhrabal ze záplavy papírů před sebou. Na obrázcích byla plavební komora, mrtvola na voskovaném plátně a na stole v márnici.

Martin Beck položil fotografii, kterou měl v ruce, před Ahlberga a řekl:

"Můžeme ostříhnout a trochu zretušovat tadyhle ten obrázek, tady vypadá dost úpravně. A pak budeme muset jít od domu k domu. Jestli je odtud, tak ji přece musí někdo poznat. Kolik na to můžeš uvolnit lidí?"

"Nanejvýš tři," řekl Ahlberg. "Je nás tu zrovna málo. Tři jsou na dovolené a jeden je v nemocnici se zlomenou nohou. Kromě policejního rady, Larssona a mne máme na stanici osm mužů."

Počítal na prstech.

"Jo, a jedna z nich je ženská. A někdo se taky musí zabývat běžnými záležitostmi."

"V nejhorším budeme muset sami taky pomoci. Zabere to příšerného času. A jak jste tady na tom s úchylnými?"

Ahlberg si zamyšleně klepal tužkou do horních řezáků. Pak se ponořil do jedné zásuvky psacího stolu a vyhrabal list papíru.

"Jednoho jsme vyslechli. Sebrali ho předevčírem v Linköpingu, ale měl na celý týden alibi. Tadyhle je zpráva od Blomgrena, ten měl na starosti všechny ústavy."

Vložil papír do zelených desek na stole.

Chvilí seděli mlčky. Martinu Beckovi začínalo kručet v žaludku a vzpomněl si na ženu a její věčné řeči o pravidelném jídle. Neměl v ústech skoro čtyřicet hodin.

Vzduch v kanceláři by se byl dal krájet. Ahlberg vstal a otevřel okno. Někde nablízku bylo puštěné rádio a uslyšeli časové znamení.

"Jedna hodina," řekl. "Jestli máš hlad, můžu pro něco poslat. Já mám hlad jak herec."

Martin Beck přikývl a Ahlberg zvedl telefon. Za chvíli se ozvalo zaklepání na dveře, vešla dívka v modrém plášti a s červenou zástěrkou a přinesla podnos s jídlem.

Martin Beck snědl chlebiček se šunkou a několikrát se napil kávy.

"Jak myslíš, že se tam dostala?" zeptal se.

"Nevím. Ve dne je kolem zdymadel pořád plno lidí, za světla se to těžko mohlo stát. Mohl ji shodit do vody z břehu nebo z vlnolamu a víry od lodních šroubů ji mohly odtáhnout dál od břehu. Anebo ji mohl shodit do vody z lodi."

"Jaké lodi tady těmi zdymadly jezdí? Menší nákladní lodi a soukromé jachty?"

"To taky, ale těch není tolik. Hlavně nákladní doprava. Parníky. No a pak pochopitelně výletní parničky, Diana, Juno a Wilhelm Tham."

"Mohli bychom se tam jet podívat?" navrhl Martin Beck.

Ahlberg vstal, vzal fotografii, kterou si Martin Beck vybral, a řekl:

"Můžeme vyrazit. Já dám cestou tu fotku do laboratoře."

Byly skoro tři hodiny, když se z Borensultu vrátili. Ve zdymadlech byl živý provoz a Martin Beck by býval něj radši zůstal na břehu mezi výletníky a rybáři a pozoroval lodi.

Promluvil si s posádkou bagru, byl až na konci vlnolamu a dlouho si prohlížel plavební komoru. Na borenském jezeře viděl křižovat ve větru kanoi s malou plachtičkou a hned se mu začalo stýskat po vlastní kanoi, kterou před několika lety prodal. Na cestě do města seděl v autě mlčky a vzpomínal, jak si za starých časů v létě vyjížděl z města do mořského zálivu mezi ostrůvky.

Ahlberg už měl na stole osm čerstvých kopií z fotolaboratoře. Ahlbergův fotografický odborník obrázků poněkud zretušoval, takže obličej děvčete vypadal, skoro jako by byla naživu.

Ahlberg si hromádku prohlédl, čtyři kopie vložil do zelených desek a pokývl hlavou.

"Dobrá, tak já je mládencům rozdělím a můžou se do toho hned pustit."

Když se za chvíli vrátil, stál Martin Beck u stolu a mačkal si kořen nosu.

"Rád bych si vyřídil nějaké telefony," řekl.

"Můžeš jít do kanceláře na konci téhle chodby."

Byla to větší kancelář, než měl Ahlberg, s okny do dvou stran. Byly tam dva psací stoly, pět židlí, pár kovových skříní a stolek se starou zuboženou remingtonkou.

Martin Beck se usadil u jednoho stolu, položil si před sebe cigarety a zápalky, otevřel zelené desky a začal se probírat hlášeními. Nedověděl se z nich o moc víc, než co už věděl z rozhovoru s Ahlbergem.

Po půldruhé hodině mu došly cigarety. Měl několik absolutně bezvýsledných telefonních hovorů a byl si promluvit s policejním radou a komisařem Larssonem; vypadali oba unavení a uštvaní. Ve chvíli, kdy mačkal krabičku od cigaret, zavolal Kollberg.

O deset minut později se sešli v hotelu.

"Ale, ale, ty nám nějak všíš hlavu. Nechceš kávičko?"

"Ne, děkuju. Co jsi dělal od rána?"

"Povídal jsem si s Motalským deníkem, tedy s jedním redaktorem v Borensbergu. Byl přesvědčený, že má senzaci. V Borensbergu měla před deseti dny nastoupit do nového místa nějaká holka z Linköpingu, ale nenastoupila. Zdá se, že z Linköpingu odjela den předtím, než měla nastoupit, a od té doby se nad ní slehla zem. Ale nikomu se moc nechtělo se po ní shánět, protože se o ní ví, že na ni není spolehnout. Ten lokálkář z novin zná jejího šéfa a šel za tím na vlastní pěst, ale vůbec ho nenapadlo zeptat se, jak vlastně to děvče vypadá. Mne to ovšem napadlo a pochopitelně to není ona. Je to tlustá blondýna a ještě se neobjevila. Zabralo mi to celý den."

Natáhl nohy, opřel se v židli a šťoural se v zubech párátkem.

"A co teď?"

"Ahlberg poslal několik svých lidí dům od domu, asi by bylo dobré, kdybys jim pomohl. Až se objeví Melander, tak si to všechno probereme s panem radou a s Larssonem. Zajdi si za Ahlbergem, on ti řekne, co máš dělat."

Kollberg dopil kávu a vstal.

"Jdeš taky?" zeptal se.

"Ne, zatím ne. Řekni Ahlbergovi, že kdyby mi něco chtěl, tak mě najde v hotelu."

V pokoji si Martin Beck svlékl sako, zul se, rozvázal si vázanku a sedl si na postel.

Výčasilo se, po nebi se honily bílé chomáčky mraků. Do pokoje svítilo odpolední slunce.

Martin Beck vstal, pootevřel okno a zatáhl tenké vlněné záclony. Pak si lehl na postel s rukama pod hlavou.

Myslel na děvče v bahně borenského jezera.

Když zavřel oči, viděl ji před sebou, jak vypadala na obrázcích. Nahá a opuštěná, úzká ramínka a černé vlasy obtočené kolem krku.

Kdo byla, co si myslela, jak žila? S kým se setkala?

Byla mladá a byl si jistý, že byla hezká. Někdo ji musel milovat. Někdo ji někde musel být blízký a teď asi přemýšlí, co se s ní stalo. Musela mít přátele, kolegy, rodiče, možná sourozence. Nikdo, tím spíš pěkná mladá žena, není tak sám, aby ho někdo nepostrádal, když zmizí.

Martin Beck se dlouho trápil jednou věcí: nikdo se po ní neptal. Bylo mu líto téhle dívky, protože ji nikdo nepostrádal, a on nechápal proč. Třeba řekla, že jede někam pryč? V tom případě by mohlo trvat dlouho, než by si lidé začali lámat hlavu, co se s ní stalo.

Šlo jen o to - jak dlouho.

/V/

Bylo půl hodiny před polednem a Martin Beck už trávil v Motale třetí den. Od časného rána byl na nohou, a to naprosto zbytečně, alespoň pokud to mohl sám posoudit. Teď už chvíli seděl u malého psacího stolu a probíral se v poznámkovém bloku. Několikrát natáhl ruku po telefonu, protože mu připadalo, že by měl zavolat domů, ale ani jednou z toho jaksi nic nebylo. Z toho, ani z ničeho jiného.

Vzal si klobouk, zamkl dveře a pomalu šel po schodech dolů. Pohovky v hotelové hale měli obsazené novináři, na podlaže se válely dvě brašny s kamerami a dva složené stativy svázané řemeny. Vedle vchodu se opíral o zeď jeden z fotografů a kouřil. Mladíček to byl, strčil si cigaretu do koutku úst, zvedl ležku k očím a díval se do hledáčku.

Když šel kolem skupinky novinářů, stáhl si Martin Beck klobouk níž do čela, nahrbil se ještě víc než obvykle a přidal do kroku. Udělal to úplně automaticky, ale působilo to přesto popuzujícím dojmem a jeden z novinářů se zeptal překvapivě kyselým tónem:

"Poslyšte, takhle večere s oddělením pro vraždy by dneska nebyla, co?"

Martin Beck něco zamumlal, nevěděl ani sám pořádně co, a hnál se k východu. Než stačil otevřít dveře, zaslechl jemné cvaknutí, fotografovi se přece jen podařilo udělat snímek.

Vyšel ze dveří a hnál se po chodníku dál, ale jakmile jim zmizel z dohledu, nerozhodně se asi na deset vteřin zastavil.

Odhodil zbytek cigarety do stružky pod chodníkem, pokrčil rameny a vykročil k taxíkům. Sklesl na zadní sedadlo, pravým ukazováčkem si třel kořen nosu a pošilhával k hotelu. Pod střechou klobouku viděl novináře, který ho ve vestibulu oslovil. Stál zrovna před vchodem a díval se za taxíkem. Vydržel to jen chvíli, pak také pokrčil rameny a zašel zpátky do hotelu.

Tisk a personál oddělení pro vraždy bydleli často pod jednou střechou, a když měla policie štěstí a vyšetřování rychle skončilo, uspořádali obyčejně společnou večeři, při které se hlavně hodně pilo. Stala se z toho časem už jakási tradice. Martin Beck to moc v oblíbenosti neměl, ale většina jeho kolegů byla jiného názoru.

Jinak sice z dvoudenního pobytu v Motale celkem moc nevytěžil, ale město za tu dobu jakžtakž poznal. Znal alespoň jména ulic. Kněžská ulice, Královna třída, Východní předměstí, Borenská ulice, Dělnická ulice, a byl na místě. Požádal řidiče, aby mu zastavil u mostu, zaplatil a vystoupil. Stoupl si k zábradlí, opřel se rukama a díval se dolů podél kanálu, který se zařezával do dlouhé zelené stráně jako schodiště. Jak tam stál, uvědomil si najednou, že zapomněl šoféra požádat, aby na stvrzenku napsal, odkud a kam ho vezl, a že bude mít potíže s účtárnou, když to tam doplní sám. Nejlepší bude vepsat to tam na stroji, to vypadá důvěryhodněji.

Uvažoval o tom, ještě když scházel pěšinkou po severní straně kanálu k níže položenému Borenskému jezeru.

Dopoledne několikrát sprchlo a vzduch byl čerstvý a čistý. Uprostřed svahu se zastavil, zavětral a ucítil vlhodu, čistoučkou vůni divokých květin a mokré trávy. Vzpomínal si na dětství jako na perličky právě takových dojmů, to však bylo dávno před tím, než mu cigaretový kouř, zápach z výfuků a alergické sliznice otupily smysly. Teď už bylo od jednoho zážitku k druhému hodně daleko.

Martin Beck prošel kolem všech pěti zdymadel a šel ještě dál podél přístaviště. V malém přístavu mezi vlnolamem a první plavební komorou bylo několik malých lodí, na Borenu bylo vidět pár plachetníků. Nějakých padesát metrů od konce mola rachotil a funěl bagr pod ostrým dozorem několika racků, kteří nad ním plachtily v líných velkých kružích. Bylo vidět, jak natáčejí hlavičky na jednu a na druhou stranu v napjatém očekávání, co drapák ze dna zvíří. Jejich bdělost a pozorovací schopnost byla obdivuhodná a jejich vytrvalost a optimismus také. Připomínali Kollberga a Melandera. Říkal si Martin Beck.

Na samém konci vlnolamu se opět zastavil. Tak tady tedy ležela. Nebo spíš - tady položili zohavené tělo na složené voskované plátno, prakticky vzato k volnému nahlédnutí. Po několika hodinách je dva věční pánové v pracovním a s nosítky odvezli a ještě po nějaké době je jeden starý pán, který je na takové záležitosti specialista, otevřel a vrtal se v něm a pak je zase ve vši slušnosti jakžtakž sešil, až konečně skončilo v mrazicím boxu v márnici. On sám je neviděl.

Alespoň za něco tedy může být vděčný.

Martin Beck najednou zjistil, že stojí s rukama složenýma za zády a pohupuje se z paty na špičku a zase zpět, což byl

zvyk z dávných dob hlídkové služby, protivný zvyk, kterého se nemohl za žádnou cenu zbavit. Kromě toho ještě civěl na naprosto nezajímavý kus umělé šedivé země, ze které děšť už dávno spláchl křídové čáry z prvních chvil zaběhané vyšetřovací rutiny. Patrně tam takhle stál dlouho, protože se okolí zatím trochu pozměnilo. Nejnápadnější bylo, že k přistavišti slušnou rychlostí mířila malá bílá výletní loď. Když projížděla kolem bagru, obrátilo se na toto podivné plavidlo z její paluby spousta objektivů a na oplátku vyšel od ovládací desky strojník a loď si vyfotografoval. Martin Beck ji sledoval očima, jak projíždí kolem mola, a povšiml si několika odpuzujících podrobností. Kocábka měla sice poměrně slušně čisté linie, ale stěžen byl uříznutý a místo původního komínu, který jistě býval vysoký, rovný a pěkný, měla teď jen jakýsi podivný, aerodynamický plechový klobouček. Uvnitř lodi, kde měl pěkně rytmicky a pravidelně oddychovat poctivý parní stroj, bručelo něco, co patrně byl obyčejný naftový motor. Na palubě se hemžili turisté, všichni vypadali postarší nebo aspoň ve středních letech a skoro všichni měli na hlavě slamáček s květovanou stuhou. Loď se jmenovala Juno. Vzpomněl si, že se mu Ahlberg o tomhle jménu zmínil, hned když spolu mluvili poprvé. Na vlnolamu a podél břehů kanálu se postupně shromáždila spousta lidí. Někteří chytali ryby, jiní se slunili, ale většina byla zaujata tím, že pozorovala loď. Poprvé po dlouhých hodinách měl Martin Beck příležitost něco říct.

"To tady jezdí vždycky touhle dobou?"

"No jo, když jede ze Stockholmu, tak jo. Máme - půl jedné, ano. Ta, co jede druhým směrem, ta přijede později, někdy po čtvrté. Potkávají se ve Vadsteně, tam totiž přistávají."

"Takových lidí - myslím tady, na břehu."

"Chodí se sem dívat na loď."

"A to je jich tu pokaždé tolik?"

"Většinou."

Muž, s nímž hovořil, vytáhl z úst lulku a plivl do vody.

"Taky pěkná zábava," utrousil. "Stát a očumovat turisty."

Když se Martin Beck vracel podél kanálu, prošel kolem malé výletní lodi ještě jednou. Plácala se teď mírumilovně v třetí komoře. Někteří cestující vystoupili na břeh, hodně jich fotografovalo loď, ostatní se seběhli kolem stánků na břehu, kde kupovali vlaječky, pohlednice a suvenýry z umělé hmoty, vyrobené bezpochyby v Hongkongu.

Martinu Beckovi se nechtělo přesvědčovat se, že má málo času, a navyklý respekt před státními financemi ho přiměl vrátit se do města autobusem.

Ve vestibulu nebyli žádní novináři a ve vrátnici nebyl žádný vzkaz. Vyšel nahoru do svého pokoje, sedl si ke stolu a díval se na náměstí. Vlastně by měl jít na policejní stanici, ale tam už byl dvakrát před polednem.

Po půlhodině zavolal Ahlbergovi.

"To jsi ty? Dobře že voláš. Přijel krajský náčelník."

"No a?"

"V šest chce uspořádat tiskovou konferenci. Má starosti."

"Opravdu?"

"Chtěl by, abys u toho byl taky."

"Tak já přijdu."

"Přivedeš Kollberga? Nestačil jsem mu to říct."

"Kde je Melander?"

"Šel s mými lidmi ověřit jedno hlášení, co jsme sem dostali."

"Vypadalo to na něco?"

"Na moc ne."

"A jinak..."

"Nic. Krajský náčelník má trému z novinářů. Mně tady zvoní druhý telefon."

"Dobrá, tak zatím nashle."

Zůstal sedět u stolu a sklíčeně vykouřil zbytek cigaret. Pak se podíval na hodinky, vstal a vyšel na chodbu. Zastavil se o troje dveře dál, zaklepal a vklouzl do nich, jak měl ve zvyku, neslyšně a rychle jako blesk.

Kollberg ležel na posteli a četl večerník. Byl jen v ponožkách, sako měl svlečené a košili rozepnutou u krku. Služební pistole se povalovala na nočním stolku, zamotaná do vázanky.

"Tak dneska už jsme se ztratili až na dvanáctou stranu," uchechtl se. "Chudáčci, nemají to lehké."

"Kdo?"

"No přece pisálci. Temné mystérium kolem bestiální vraždy mladé ženy v Motale. Nejen místní policie, ale dokonce i rutinovani detektivové z oddělení pro vraždy v hlavním městě tápou v neproniknutelných temnotách. Kam na tohle chodí, to teda nevím."

Kollberg byl obtloustlý a vypadal nonšalantně a mile, což už leckoho svedlo k osudnému omylu.

"Zpočátku převládal dojem, že jde o obyčejnou, běžnou záležitost, postupně se však všechno velice zkomplikovalo. Oddělení pro vraždy je nadmíru skoupé na informace, sleduje však řadu nejruznějších stop. Nahá kráska v Borenu ... ne, tak to teda ne, jděte už opravdu někam..."

Zběžně proběhl zbytek článku a noviny odhodil na podlahu.

"Jojo, pěkná kráska. Docela obyčejná holka s nohama do x a moc velkým zadkem."

Martin Beck noviny zvedl a roztržitě v nich listoval.

"Co jsi dělal odpoledne?"

"Co bys tak asi řekl? Chodil od domu k domu. Je to šílenství, vyštvat takhle nazdařbůh patnáct chlapů. Každý říká něco jiného a každý vidí něco jiného. Jeden popíše čtyři archy o tom, jak viděl v domě jednoookou kočku a jestli tam mají usmrkané děti, druhý namačká tři mrtvolky a jednu časovanou bombu do jedné vedlejší věty vztažné. Taky se

každý vyznívá jinak."

Martin Beck neřikal nic. Kollberg si povzdychl.

"Měli bychom na to mít tiskopisy," prohlásil. "Ušetřilo by nám to čtyři pětiny času."

"Hm."

Martin Beck se hrabal v kapsách.

"Já jsem, jak známo, nekuřák," uchechtl se Kollberg škodolibě.

"Za půl hodiny dává krajský náčelník tiskovou konferenci. Chce, abychom u toho taky byli."

"No potěš pámbu, to bude zase veselo."

Ukázal na noviny a řekl:

"Co kdybychom se taky jednou pro změnu ptali my novinářů? Tadyhle ten už čtyři dny tvrdí, že během odpoledne bude pachatel zatčený. A holka vypadá střídavě jako Anita Ekbergová a Sofia Lorenová."

Posadil se na posteli, zapnul si košili u krku a začal se obouvat.

Martin Beck šel k oknu.

"Za chvíli bude pršet."

"Ne že by mě to překvapovalo," zívá táhle Kollberg.

"Už tě to zmáhá?"

"Spal jsem na dnešek asi dvě hodiny. Byli jsme se procházet v lesíčku za měsíčné noci a hledali jsme toho chlapa, co pláchnut z psychiatrické léčebny."

"Aha."

"No. A když jsme se courali po téhle pitomé turistické pohlednici asi sedm hodin, tak se teprv někomu uráčilo nám sdělit, že ho naši draží kolegové ze stanice Klara sebrali předevčírem večer v Berzeliově parku ve Stockholmu, málem u královského paláce."

Kollberg si natáhl sako a pistoli strčil do kapsy. Rychle se na Martina Becka podíval a pokývl hlavou:

"Ty nám dneska nějak věšíš hlavu. Copak se děje?"

"Nic zvláštního."

"Tak pojď, jdeme. Světový tisk čeká."

V kanceláři, kde se tisková konference měla konat, už se shromáždilo nějakých dvacet novinářů. Kromě nich tam byl krajský náčelník, policejní rada a Larsson, jakož i televizní kameraman s dvěma reflektory. Ahlberg tam nebyl. Krajský náčelník seděl u stolu a zamyšleně se přebíral v jakýchsi deskách. Ostatní většinou postávali kolem. Nebylo dost židlí. Všichni mluvili jeden přes druhého. Místa bylo málo, vzduchu ubývalo a byl čím dál tím horší. Martin Beck nenáviděl tlačenice a několika klouzavými kroky se hleděl ztratit ostatním za zády, až se nakonec opřel o zeď tak, že nebyl ani mezi těmi, kdo se chystali klást otázky, ani mezi těmi, kdo na ně budou muset odpovídat.

Uplynulo několik minut, krajský náčelník se obrátil k policejnímu radovi a něco mu říkal. Rada se obrátil k Larssonovi a pronesl zřetelným suflérským šepotem, který přehlušil všechno ostatní v místnosti:

"Tak sakra, kde vězí Ahlberg?"

Larsson zvedl telefon a za čtyřicet vteřin se přihnál Ahlberg. Měl zarudlé oči, potil se a ještě ve dveřích bojoval se sakem, protože se mu je v trysku nepodařilo obléci.

Krajský náčelník vstal a lehce zaklepal do stolu plnicím perem. Byl to vytáhlý hezoun a byl oblečen krajně korektně, s lehkým náběhem k eleganci.

"Pánové, velice mne těší, že jste se na naši improvizovanou tiskovou konferenci mohli dostavit v tak hojném počtu.

Vidím, že zde máme tak říkajíc všechna odvětví hromadných sdělovacích prostředků, tisk, rozhlas i televizi."

Zlehka se uklonil televiznímu kameramanovi, což byl jediný z přítomných, kterého dokázal s jistotou poznat.

"S potěšením mohu prohlásit, že jste o této tragické a ... poněkud choulostivé záležitosti psali odpovědným způsobem. Bohužel se však vyskytly i výjimky - honba za senzacími a nezodpovědné dohady nejsou na místě, když jde o tak ... choulostivou záležitost jako ..."

Kollberg zívá na celé kolo a vůbec se nenamáhal zvednout ruku před ústa.

"Jistě všichni chápete, že tyto informace - a doufám, že to nebudu již muset dále zdůrazňovat - jsou nanejvýš ...

choulostivé povahy a ..."

Z druhé strany přeplněné kanceláře se Ahlberg díval na Martina Becka světle modrýma očima plnými melancholického porozumění.

"... a právě tyto ... choulostivé otázky vyžadují přirozeně zvláště citlivý přístup."

Krajský náčelník mluvil a mluvil. Martin Beck přes rameno pošilhával na novináře, který seděl před ním, a viděl, jak mu v poznámkovém bloku roste obrovitá a složitá hvězda. Muž z televize ochabně visel na svém stativu.

"... a my nebudeme pochopitelně - tedy nebudeme ani nechceme skrývat, že budeme vděční za jakoukoliv pomoc při objasňování této ... choulostivé záležitosti. Zkrátka a dobře, potřebujeme, aby nám podal pomocnou ruku onen velký detektiv, veřejnost, jak říkáme my u policie."

Kollberg zívá. Ahlberg vypadal jako na pokraji zoufalství. Martin Beck konečně sebral odvahu a začal si prohlížet přítomné. Tři z novinářů znal, byli to starší lidé ze Stockholmu, po chvíli poznal ještě několik dalších. Většina z nich vypadala velice mladě.

"Pánové, výsledky celého vyšetřování až do této chvíle jsou vám tedy nyní plně k dispozici," uzavřel konečně krajský náčelník a posadil se.

Tím patrně řekl vše, co vůbec měl v úmyslu říci. Na otázky odpovídal zpočátku Larsson. Většinu otázek kladli tři mladí reportéři, kteří si neustále skákali do řečí. Martin Beck si všiml, že většina novinářů sedí beze slova a nedělá si vůbec žádné poznámky. Říkal si, že jejich postoj k lidem, kteří vedou vyšetřování, má v sobě pochopení a soucit. Fotografové

zívali. V místnosti už nebylo pro kouř pomalu vidět.

Otázka: Proč nebyla do této chvíle jediná pořádná tisková konference?

Odpověď: Štáb, který vede vyšetřování, je přetížen povinnostmi. Kromě toho jsou zde jisté, velice podstatné podrobnosti takové povahy, že jejich zveřejnění by k vyjasnění případu rozhodně nemohlo přispět.

Otázka: Očekává se v nejbližší době nějaké zatýkání?

Odpověď: Není to vyloučené, ale v tomto stadiu nemůžeme bohužel říci nic určitého.

Otázka: Máte se v tomhle případě vůbec čím řídit?

Odpověď: Můžeme říci jen tolik, že vyšetřování sleduje přesně vytčenou linii.

(Po téhle ohromující sérii polopravd se komisař úpěnlivě zadíval na krajského náčelníka, ten byl však tvrdohlavě zaujat pozorováním svých nablýskaných nehtů.)

Otázka: Někteří z mých kolegů byli vystaveni kritice. Domnívá se policie, že tito kolegové více či méně úmyslně pokroutili fakta?

(Tuto otázku položil reportér s bohatou fantazií, jehož články udělaly tak hluboký dojem na Kollberga.)

Odpověď: Bohužel ano.

Otázka: Není tomu spíš tak, že nás žurnalisty ponechala policie bez jakýchkoliv spolehlivých informací? A záměrně nás odkazovala na to, abychom si potřebné informace opatrovali sami?

Odpověď: Hrrmmmm.

(Někteří méně upovídaní novináři začínali jevit známky odporu.)

Otázka: Identifikovali jste oběť?

(Komisař Larsson se rychle podíval na Ahlberga a přehrál černého Petra na něj, honem si sedl a demonstrativně vytáhl z kapsy doutník.)

Odpověď: Ne.

Otázka: Dá se předpokládat, že je z Motaly nebo z nejbližšího okolí?

Odpověď: Není to příliš pravděpodobné.

Otázka: Proč ne?

Odpověď: Protože v tom případě bychom už její totožnost určili.

Otázka: Jenom z tohoto důvodu se domníváte, že pochází z jiného kraje?

(Ahlberg trdnomyslně civěl na komisaře, ten se však věnoval jen a jen svému doutníku.)

Odpověď: Ano.

Otázka: Přinesl průzkum dna jezera u vlnolamu nějaké výsledky?

Odpověď: Nalezli jsme řadu předmětů.

Otázka: Lze tyto předměty klást do spojitosti s tímto zločinem?

Odpověď: Na to není snadné odpovědět.

Otázka: Kolik bylo obětí let?

Odpověď: Pěťadvacet až třicet.

Otázka: Bylo možné přesně určit, jak dlouho již byla mrtvá, když byla nalezena?

Odpověď: Na to rovněž není snadné odpovědět. Asi tři až pět dní.

Otázka: Popis, který jste dali zveřejnit, není právě nejpřesnější. Nemohli bychom dostat přesnější popis, který skutečně něco říká?

Odpověď: Nový popis zde máme k dispozici. Prosím. Máme také retušovanou fotografii obličeje a byli bychom vám zavázáni, kdybyste ji mohli zveřejnit.

(Ahlberg sebral se stolu hromádku papírů a začal je rozdávat. Vzduch v místnosti byl těžký a zapocený.)

Otázka: Neměla na těle žádná zvláštní znamení?

Odpověď: Pokud je nám známo, nikoliv.

Otázka: Jak to myslíte?

Odpověď: Docela jednoduše, tak, že na těle žádná znamení neměla.

Otázka: Vyšetření zubů vám také neposkytla žádné vodítko?

Odpověď: Zuby měla nedotčené.

(Nastala dlouhá a trapná pauza. Martin Beck ti všiml, jak novinář před ním vylepšuje svou hvězdu.)

Otázka: Co jste vyzískali z pátrací akce dům od domu?

Odpověď: Materiál se právě zpracovává.

Otázka: Dá se předpokládat, že mrtvola byla hozena do vody někde úplně jinde a že ji k vlnolamu zanesl proud?

Odpověď: Není to příliš pravděpodobné.

Otázka: Jinými slovy je tedy možné říct, že policie stojí před naprostou záhadou?

Odpověď: krajský náčelník:

"Každý zločin bývá zpočátku naprostá záhada."

A tím tisková konference skončila.

Když vycházel Martin Beck ze dveří, dohonil ho jeden ze starších novinářů, vzal ho za rukáv a řekl:

"To opravdu vůbec nic nevíte?"

Martin Beck zavrtěl hlavou. V Ahlbergově kanceláři zpracovávali dva muži hromadu hlášení z pátrací akce dům od domu.

Kollberg si stoupl ke stolu, chvíli se na hlášení díval, pak pokrčil rameny.

Přišel Ahlberg. Svlékl si sako a pověsil si je přes židli. Pak se otočil k Martinu Beckovi a řekl:

"Náčelník s tebou chce mluvit. Je ještě v kanceláři."

Krajský náčelník a policejní rada seděli u stolu.

"Becku," řekl náčelník. "Pokud mohu posoudit, není tady vaše přítomnost už bezprostředně nutná. Prostě pro vás nemáme práci."

"Ano, máte pravdu."

"Kromě toho si myslím, že většina toho, co zbývá udělat, se zvládne lépe někde jinde."

"To je možné."

"Zkrátka a dobře už vás nebudu dál zneužívat, tím spíš ne, když je vás víc potřebí někde jinde."

"Já jsem téhož názoru," připojil se policejní rada.

"I já," řekl Martin Beck.

Podali si ruce.

U Ahlberga v kanceláři panovalo stále ticho. Martin Beck je neporušil.

Po chvíli přišel Melander. Pověsil si klobouk na věšák a vážně pokynul ostatním. Pak šel ke stolu, přitáhl si Ahlbergův psací stroj, strčil do něho arch papíru a naklepal několik řádek. Podepsal a vložil papír do jednoho z pořadačů na polici.

"Bylo to k něčemu?" zeptal se Ahlberg.

"Ne," odpověděl Melander.

Od chvíle, kdy vešel, nepohnul brvou.

"Zítra se jede domů," řekl Martin Beck.

"Výborně," pravil Kollberg a zívł.

Martin Beck udělal krok ke dveřím, pak se zastavil a podíval se na muže v židli u psacího stolu.

"Půjdeš s námi do hotelu?" řekl.

Ahlberg zaklonil hlavu a podíval se do stropu. Pak vstal a začal si pracně oblékat sako.

S Melanderem se rozloučili ve vestibulu.

"Já už jsem jedl. Dobrou noc."

Melander byl člověk střídmý. Kromě toho šetřil diety a živil se převážně párky a limonádou.

Ostatní tři se usadili v restauraci.

"Mně jeden gin s tonikem," poručil si Kollberg. "Anglickým!"

Druzi dva si objednali anglický biftek, pivo a režnou. Kollberg dostal svůj gin s tonikem a vytáhl ho natřikrát. Martin Beck sáhl do kapsy pro nový popis a přečetl si ho.

"Tak já zalehnu," prohlásil Kollberg.

"Udělal bys pro mě něco?"

"S radostí," odpověděl Kollberg.

"Rád bych tě poprosil, abys napsal ještě jeden popis, jen pro mě osobně. Ne úřední popis, ale spíš vyličení. Ne popis mrtvoly, ale člověka. S podrobnostmi. Jak asi vypadala, když byla naživu. Nepospíchá to."

Kollberg chvíli seděl mlčky.

"Je mi jasné, co asi chceš," řekl nakonec. "Mimochodem, tadyhle Ahlberg světovému tisku dneska zalhal. Ona totiž náhodou má na vnitřní straně levého stehna mateřské znaménko. Hnědé. Vypadá trochu jako prasátko."

"To jsme neviděli," řekl Ahlberg.

"Já to viděl," pokývl Kollberg.

Než odešel, řekl:

"Ale nesmíš si to tak brát. Člověk nemůže vidět všechno. Kromě toho je to teď už jen tvoje vražda. Zapomeň, že jsi mě viděl. Byl jsem jen přelud. Dobrou noc."

"Dobrou noc," řekl Ahlberg.

Jedli a pili beze slova. Teprve mnohem později řekl Ahlberg, aniž zvedl hlavu od sklenice:

"Ty toho necháš a uložíš to prostě k ledu?"

"Ne," řekl Martin Beck.

"Já taky ne," pravil Ahlberg. "Ani za nic."

Po půl hodině se rozešli.

Když přišel Martin Beck do svého pokoje, našel pod dveřmi složený list papíru. Rozložil jej a poznal Kollbergovo pečlivé, dobře čitelné písmo. A jelikož znal Kollberga dobře a jelikož ho znal už velmi dlouho, nepřekvapilo ho to. Svlékl se, umyl studenou vodou a vzal si pyžamo. Pak postavil boty za dveře, kalhoty složil pod matraci, zhasl lustr, rozsvítil lampičku na nočním stolku a lehl si.

Kollberg psal:

O dámě, kterou se zabýváš, se dá říci asi toto:

1. Byla (jak ostatně vš) 167 cm vysoká, měla šedomodré oči a tmavohnědé vlasy. Zuby měla naprosto zdravé a netknuté, na těle neměla žádné jizvy po operaci nebo jiná znamení, kromě mateřského znamínka vysoko na vnitřní straně levého stehna, asi čtyři pět centimetrů od rozkroku. Bylo hnědé, veliké asi jako desetník a tvar mělo jako malé prasátko. Bylo jí (podle prosektorova osobního názoru, který jsem z něho vytáhl telefonicky) asi sedmadvacet nebo osmadvacet let. Vážila asi šestapadesát kilo.

2. Postavu měla asi takovou: úzká ramena, poměrně štíhlý pas, široké boky a silně vyvinuté hýždě. Míry zhruba 82-58-94. Stehna: silná a dlouhá. Nohy: svalnatá lýtka, poměrně silné kotníky, ne však tlusté. Chodidla tak říkajíc nikoliv zdeformovaná, dlouhé, rovné prsty. Kuří oka žádná, ale zatvrdlá kůže na spodní straně chodidel, jako by byla chodila hodně bosá, v sandálech, gumovkách atd. Nohy měla silně chlupaté, chodila jistě většinou naboso. Postavení nohou: defektní. Chodila zcela určitě s koleny u sebe a s vybočenými chodidly. Byla, jak se říká, udělaná, ale rozhodně ne tlustá. Štíhlé paže. Malé ruce, dlouhé prsty. Číslo bot 37.

3. Tělo bylo opálené. Bylo vidět, že se slunila v dvoudílných plavkách a s brýlemi proti slunci. Na nohou mívala sandály z řemínků.

4. Dosti krátký krk. Výrazné rysy obličeje. Veliká ústa, plné rty. Silné, tmavé, rovné obočí, trochu světlejší řasy, ne dlouhé. Nos rovný a krátký, značně široký. V obličeji žádné stopy po líčidle. Nehty na rukou a na nohou tvrdé, patrně krátce ostříhané. Žádné stopy po laku na nehty.

5. V pítelním protokolu (který jsi ostatně četl) jsem se zastavil nad tímto: dosud nerodila a neměla žádný potrat. Vražda nebyla spáchána ve spojitosti s obyčejnou souloží (ani stopa po spermatu). Jedla asi tři pět hodin před smrtí: maso, brambory, jahody, mléko. Žádné stopy po nemocech nebo organických změnách. Nekouřila.

Dávám se budít v šest. Dobrou noc.

Martin Beck si Kollbergovo resumé přečetl dvakrát, pak papír složil a položil jej na noční stolek. Zhasl lampičku a obrátil se ke zdi.

Začínalo svítat, když usnul.

/VI/

Nad asfaltem se už vzduch tetelil horkem, když vyjžděli z Motaly. Bylo brzy ráno a silnice před nimi byla rovná a prázdná. Kollberg s Melanderem seděli vpředu, vzadu seděl Martin Beck u otevřeného okénka a nastavoval obličej větru. Udělalo se mu nevolno z kávy, kterou do sebe nalil, když se oblékal.

Kollberg řídí mizerně a trhaně, říkal si Martin Beck, ale alespoň je pro jednu zticha. Melander civěl bezvýrazně z okna a v zubech svíral dýmku.

Když ujeli asi tři čtvrtě hodiny beze slova, kývl Kollberg směrem vlevo, kde se mezi stromy objevilo jezero.

"Tohle je Roxen," poznamenal. "Tři středošvédská jezera, Boren, Roxen a Glan - přísahám, že to je to jediné, co si pamatuju z toho, co nám ve škole vtloukali do hlavy."

Ostatní neříkali nic.

V Linköpingu zastavili u bufetu. Martinu Beckovi bylo ještě pořád nanic, a tak zůstal ve voze, zatímco kolegové se šli najíst.

Snídaně zvedla Melanderovi náladu a po zbytek cesty oba muži na předních sedadlech semtam prohodili pár vět.

Martin Beck neřikal nic. Neměl chuť povídat.

Když dorazili do Stockholmu, jel rovnou domů. Jeho žena seděla na balkóně a opalovala se. Měla na sobě kalhotky od plavek, a když slyšela, že se otvírají dveře do bytu, vzala podprsenku ze zábradlí na balkóně a vstala.

"Ahoj," řekla. "Jak ses měl?"

"Strašně. Kde jsou děti?"

"Jely k vodě. Na kole. Vypadáš bledě. Samozřejmě jsi pořádně nejedl. Já ti udělám snídani."

"Jsem utahaný," řekl Martin Beck. "Nechci snídani."

"Ale bude to hned. Sedni si a já zatím..."

"Povídám, že nechci snídani. Půjdu se trochu vyspat. Vzbud' mě za hodinu."

Bylo čtvrt na jedenáct.

Šel do ložnice a zavřel za sebou dveře.

Když ho vzbudila, připadalo mu, že spal pár minut.

Bylo tři čtvrtě na jednu.

"Řekl jsem za hodinu."

"Vypadal jsi tak unaveně. Volá té vrchní komisař Hammar."

"Sakra."

O hodinu později seděl v šéfově kanceláři. "Nepřišli jste vůbec na nic?"

"Ne. Nevíme nic - absolutně nic ... nevíme, kdo to je, nevíme, kde byla zavražděna, a tím méně, kdo ji zavraždil. Víme jaktakhž kdy a jak, ale to je taky všechno."

Hammar měl ruce položené na stole a se svaštělým čelem pozoroval své nehty. Byl o patnáct let starší než Martin Beck, poněkud obtloustlý, měl husté šedé vlasy a huňaté obočí. Byl to dobrý šéf, klidný, skoro poněkud flegmatický, vždycky spolu vycházeli velice dobře.

Komisař Hammar sepjál ruce a podíval se na Martina Becka.

"Buď ve styku s Motálou. Určitě to bude, jak říkáš, holka má dovolenou, všichni si myslí, že je někde na cestách, třeba v cizině. Může trvat nejméně čtrnáct dní, než se po ní někdo začne shánět - když počítáme s třínedelní dovolenou. Ale hlášení bych od tebe potřeboval co nejdřív."

"Odpoledne ho tu máš."

Martin Beck odešel do své kanceláře, stáhl kryt s psacího stroje, chvíli listoval v kopiích, které dostal od Ahlberga, a pak začal psát.

O půl šesté zazvonil telefon.

"Přijdeš domů na večeri?"

"Vypadá to, že spíš ne."

"To na světě opravdu nejsou žádní jiní policajti než ty?" pravila jeho žena. "To musíš všechno dělat jen ty? Kdy si šéfové jako myslí, že budeš u rodiny, co? Děti se po tobě ptají."

"Uvidím, jestli se mi podaří přijít někdy kolem půl sedmé."

O půl druhé hodiny později měl hlášení hotové.

"Jed' domů a koukej se trochu vyspat," řekl Hammar. "Vypadáš unaveně."

Martin Beck byl unavený. Domů odjel taxíkem, najedl se a šel si lehnout.

Usnul okamžitě.

O půl druhé v noci ho vzbudil telefon.

"Spal jsi? To mě mrzí, že jsem tě vzbudil. Chtěl jsem ti jenom říct, že už je po všem. Přihlásil se sám."

"Kdo?"

"Holm, ten soused. Její mládenec. Úplně se zhroutil. Žárlivost. Podivná historie, co?"

"Či souse? O kom to vlastně mluvíš?"

"No přece ta ženská, co bydlela nahoře u rozhlasu. Chtěl jsem ti to jenom říct, abys mohl klidně spát a nemusel si s tím zbytečně lámat hlavu... Ježíšmarjá, že já jsem si to spletl?"

"Jo."

"No jo, sakra, vždyť tys tam u toho nebyl. To byl Stenström. Promiň, prosím tě. Zítra nashle."

"To jsem rád, žes mi zavolaal," řekl Martin Beck.

Šel si znovu lehnout, ale nemohl usnout. Ležel na zádech, díval se do stropu a poslouchal, jak jeho žena zlehka chrápe. Měl pocit prázdnoty a zoufalství.

Když začínalo do ložnice svítit slunce, obrátil se na bok a řekl si: Zítra zavolám Ahlbergovi.

Dopoledne pak Ahlberga zavolaal, potom mu volal ještě čtyřikrát pětikrát týdně i další měsíc, ale už si neměli dohromady co vykládat. Odkud děvče bylo, to zůstávalo prostě záhadou. Noviny už o případu přestaly psát a Hammar se přestal vyptávat, jak věc pokračuje. Mezi popisy hledaných osob nebyl stále žádný, který by se na ni hodil. Občas to vypadalo, jako by prostě bývala nikdy neexistovala. Až na Martina Becka a na Ahlberga všichni patrně zapoměli, že ji vůbec kdy viděli.

Začátkem srpna si Martin Beck vzal týden dovolené a jel s rodinou na jeden ostrůvek v mořském zálivu nedaleko Stockholmu. Když se vrátil, zabýval se dál běžnými záležitostmi, které se před ním hromadily. Byl skleslý a špatně spal. Jedné noci koncem srpna ležel v posteli a civěl do stropu.

Pozdě večer mu volal Ahlberg. Seděl v Městském hotelu a podle hlasu se zdálo, že je trochu opilý. Mluvili chvíli o vraždě, a než zavěsil, řekl Ahlberg:

"Ať je to kdo chce a ať je kde chce, musíme ho chytit."

Martin Beck vstal a šoural se bos do obývacího pokoje. Rozsvítil lampu nad pracovním stolem a zadíval se na model školní Jodi. Ještě mu chybělo lanoví.

Sedl si k psacímu stolu a ze spodní zásuvky vytáhl desky. Měl v nich Kollbergův popis dívky a kopie fotografií, které policejní fotograf v Motale udělal už dobře před dvěma měsíci. Ačkoliv znal popis skoro nazpaměť, přečetl si ho pomalu a pečlivě znovu. Pak si před sebe srovnal obrázky jeden vedle druhého a dlouho se na ně díval.

Když desky zase složil a zhasl, řekl si:

"Ať už to byl kdo chtěl a ať byla odkud chtěla, musím to vyřešit."

/VII/

"Interpol - a sakra," pravil Kollberg.

Martin Beck neříkal nic. Kollberg se mu díval přes rameno.

"A to ti idioti píšou ještě francouzsky?"

"Je to od policie z Toulouse. Po někom pátrají."

"Francouzská policie," řekl Kollberg. "Před léty jsem jim poslal skrz Interpol jednu pátračku. Šlo o jednu štetku z Djursholmu. Tři měsíce ani slovo a pak najednou přijde obrovský přípis od pařížské policie. Já jsem z toho nerozuměl ani slovo, tak jsem to dal přeložit, a druhý den čtu v novinách, že ji objevil jeden švédský turista. Objevil, hehe. Prostě dřepěla v té světoznámé hospodě, jak vysedávají všechny ty švédské štetky, co to dělají zadarmo..."

"Le Dôme."

"Přesně tak. Tak tam teda holka sedí s nějakým Arabem, co tam s ním žije - a vysedává tam každý den už nějakého půl roku. No a odpoledne dostanu překlad a dočtu se, že ve Francii nebyla spatřena přinejmenším tři měsíce a že se tam v současné době zaručeně nezdržuje. A když, tak ne živá. 'Normální' zmizení prý se u nich vždycky vysvětlí do čtrnácti dnů, a proto je v tomto případě bohužel nutno mít za to, že se stal zločin."

Martin Beck dopis složil, vzal ho palcem a ukazováčkem za jeden roh a spustil do jedné ze zásuvek.

"Co píšou?"

"O té z Toulouse? Španělská policie ji našla minulý týden na Mallorce."

"A na to potřebujou takových razítek a takových slov?"

"Jo," řekl Martin Beck.

"Kromě toho je ta tvoje holka určitě Švédka. Což jsme si od počátku stejné všichni mysleli. Ale divné to je."

"Že se po ní nikdo neshání, ať už tedy byla co chtěla. Taky na ni občas myslím."

Kollberg postupně měnil tón.

"Štve mě to," prohlásil. "Bezmezně mě to štve. Kolikrát už ses dověděl, že prosím bohužel nic?"

"I s tímhleť sedmadvacetkrát."

"A bude toho ještě víc."

"Určitě."

"Je to bída, ale nesmíš si s tím tolik lámat hlavu."

"No jo."

Dobré rady se rozhodně blaženěji dávají, než přijímají, pomyslel si Martin Beck. Vstal a stoupl si k oknu.

"Tak já abych se radši zase vrátil k tomu mému vrahovi," vzdychl Kollberg. "Sedí, šklebí se a cpe se. To je ale stejně pozoruhodná záležitost. Nejdřív se naleje, pak zabije ženu i děti tupou stranou sekery, pokusí se podpálit barák a podřezat se pilou, a aby tomu nasadil korunu, přihlásí se na policii, brečí a stěžuje si na jídlo. Odpoledne ho pošlu k psychiatrům."

"Fuj tajbl, život je ale nádherný," dodal a práskl za sebou dveřmi.

Trávník před krístineberským policejním ředitelstvím začínal pomalu žloutnout. Nebe bylo šedivé, splývaly z něho záclony deště a honily se po něm rozedrané dešťové mraky, ze stromů už opadalo valně listí. Bylo devětadvacátého září a definitivně a neodvolatelně nastával podzim. Martin Beck se s odporem zadíval na svou napůl vykouřenou flordku a uvažoval o svých přecitlivělých průduškách a o strašlivé první rýmě zimního pololetí, která na něj co nevidět přijde.

"Chudinko moje malá, kdopak asi jsi?" řekl jen tak pro sebe.

Věděl velice dobře, že naděje ubývá každým dalším dnem. Možná že se jim vůbec nepodaří zjistit, kdo vlastně byla, natož chytit viníka. Když to neudělá on. Žena, která ležela na voskovaném plátně na prosluněném vlnolamu, měla alespoň obličej a tělo a má bezejmenný hrob. Vrah byl naprosto bez obrysů, byl nic, mlhavá postava, a to ještě kdoví jestli. A mlhavé postavy nemají vášně ani ostré předměty. A škrtičské ruce.

Martin Beck se otrásl. Nezapomínej, že máš tři největší ctnosti, jaké policajt může mít, opakoval si. Jsi tvrdohlavý a logický. A naprosto klidný. Nedáš se vyvést z míry a v případě, který vyšetřuješ, jsi angažován jediň a pouze profesionálně, ať jde o co chce. Slova jako odporný, strašlivý, bestiální patří do novin, ne do tvého myšlenkového světa. Vrazi jsou docela obyčejní lidé, jen ještě nešťastnější a ještě nevyrovnanější.

Ahlberga neviděl od toho večera, kdy spolu seděli v motelském Městském hotelu, ale často spolu mluvili. Naposledy zrovna před týdnem, ještě si pamatoval poslední poznámku:

"Dovolenou ... dokud tohle nebude vyřízené, tak ne. Už jsem snad udělal všechno, ale budu pokračovat, kdybych měl vylovit celý Boren."

Nakonec je Ahlberg jen tvrdohlavý. Říkal si Martin Beck.

"Sakra, sakra, sakra," mumlal si potichu a tloukl se pěstí do čela.

Pak se vrátil ke stolu, sedl si, otočil se na židli o čtvrt kruhu a prázdným pohledem zíral na papír v psacím stroji a snažil se vzpomenout, co chtěl vlastně psát ve chvíli, kdy přišel Kollberg s dopisem.

O šest hodin později bylo za dvě minuty pět a měl na sobě klobouk a kabát a začínal mít hrůzu z přecpaného metra na cestě domů. Ještě stále pršelo a zdálo se mu, že už cítí těžký zápach vlhkého šatstva a že už se ho z uvěznění v kompaktní mase cizích těl zmocňuje pocit ne nepodobný hrůze ze samoty.

Minutu před pátou přišel Stenström. Vtrhl dovnitř jako obvykle bez klepání. Bylo to protivné, ale snesitelné ve srovnání s Melanderem, který signalizoval jako datel, a Kollbergem, který bušil do dveří, až zaléhalo v uších.

"Tadyhle nesu sdělení pro oddělení zaběhlých dívek. Už by bylo načase poslat děkovný přípis americkému velvyslanectví. Je to nakonec tvůj jediný dodavatel."

Studoval růžový útržek dálnopisného pásu.

"Lincoln v Nebrasce. Odkud byl ten minulý?"

"Z Astorie ve státě New York."

"To byli ti, jak poslali podrobný třístránkový popis a zapoměli dodat, že jde o černošku?"

"Ano," přikývl Martin Beck.

Stenström mu podal útržek a řekl:

"Tadyhle je telefon nějakého člověka na velvyslanectví, myslím, že mu máš zavolat."

S provinilým potěšením nad jakoukoliv výmluvou, která mu umožňovala odložit muka v podzemní dráze, se vrátil k psacímu stolu, ale bylo pozdě. Personál velvyslanectví už měl padla.

Další den byla středa a počasí bylo horší než kdy předtím. Ranní poštou přišlo opožděně vyhlášené pátrání po pětadvacetileté pomocnici v domácnosti z jakéhosi místa jménem Räng, zřejmě z jihošvédské provincie Skane. Nevrátila se z dovolené.

Během dopoledne odeslali kopie Kollbergova popisu a retušovaných fotografií jednak policejnímu radovi ve Vellinge, jednak na adresu: Detective Lieutenant Elmer B. Kafka, Homicide Squad, Lincoln, Nebraska, U. S. A.

Po obědě ucítil Martin Beck, že mu začínají nabíhat uzliny na krku, a když přišel večer domů, bolelo ho už v krku při polykání.

"Zítřka se bude muset kriminální policie obejít bez tebe, však já už se o to postarám," prohlásila jeho žena.

Otevřel ústa, aby jí odpověděl, přitom se ale podíval na děti, a zase je zavřel a neřekl ani slovo.

S neomylným instinktem hned své vítězství začala upevňovat.

"Máš úplně ucpaný nos ... lapáš po dechu jako okoun na suchu."

Položil příbor, nezřetelně poděkoval za večeři a zavřel se se svými problémy kolem lanová, což byla práce, která ho vždycky naprosto uklidnila. Pracoval pomalu a systematicky a nenapadaly ho žádné nemístné myšlenky. Pokud vůbec slyšel randál od televizoru z vedlejšího pokoje, pak ho zcela určitě nevnímal. Po nějaké době se objevila ve dveřích jeho dcera, tvářila se kysele a na bradě měla rozmazanou bublinovou žvýkačku.

"Volá tě nějaký chlap. Jako naschvál zrovna uprostřed Perryho Masona."

Sakra, bude muset dát ten telefon někam jinam.

Sakra, bude se muset trochu starat o výchovu svých dětí.

Sakra, co se vlastně říká třináctiletému dítěti, které miluje Beatles a už má řádra?

Šoural se do obývacího pokoje, jako by se omlouval za to, že se narodil, tam zůstal přihloupě civět na zbrázděný psí obličej velkého ochránce práva a spravedlnosti, který právě zabíral celou obrazovku, a pak si vytáhl telefon, jak to nejdál šlo, až do předsíně.

"Dobrý večer," ozval se Ahlberg. "Poslyš, já mám dojem, že jsem na něco přišel."

"Ano..."

"Pokoušel jsem se tenhle týden sledovat nákladní dopravu i soukromé lodě, ale plácá se tam toho tolik, že je vyloučené to všechno stihnout. Ale teď, je to asi hodina, mi povídá jeden chlap od nás z pořádkové policie, že jednou v létě viděl, jak jedna výletní loď projíždí kolem Platenova hrobu někdy po půlnoci. Kdy to bylo, nevěděl, vůbec si na to nevzpomněl, až teď, když jsem se na to každého vyptával. Měl tenkrát v těch místech několikrát za sebou nějakou noční hlídku. Mně se to zdá dost nepravděpodobné, ale on přísahá, že prý je to pravda. Den potom odjel na dovolenou a úplně na to prý zapomněl."

"Poznal tu loď?"

"Ne, ale teď poslouchej. Volal jsem do Göteborgu a mluvil jsem s několika lidmi z té lodní společnosti. A jeden z nich mi řekl, že by to mohla být pravda. Říkal, že to byla, pokud si pamatuje, loď jménem Diana, a dal mi adresu kapitána lodi." Krátká pauza. Bylo slyšet, jak Ahlberg škrtá zápalkou.

"Kapitána jsem taky sehnal. Říkal, že si na to pamatuje až moc dobře, i když by na to prý něj radši zapomněl. Nejdřív museli čekat skoro tři hodiny u Hävringe kvůli mlze, potom jim praskla nějaká trubka na páru v motoru ..."

"Ve stroji."

"Prosím?"

"Ve stroji. Ne v motoru."

"Aha. Jo, no ale prostě zůstali třet osm hodin v Söderköpingu, než to opravili. To znamená, že měli skoro dvanáct hodin zpoždění a Borenskultem projížděli až někdy po půlnoci. Nepřistáli pak ani v Motale, ani ve Vadsteně a jeli rovnou do Göteborgu."

"Kdy se to stalo? Co to bylo za den?"

"Kapitán říkal, že to byla druhá cesta po svatém Janu, to znamená, že se to stalo v noci ze čtvrtého na pátého."

V dalších deseti vteřinách neřekl ani jeden, ani druhý nic. Pak Ahlberg zase začal:

"Čtyři dny, než jsme ji našli. Volal jsem ještě jednou na tu lodní společnost a zkontroloval časové údaje. Ptali se mě, o co jde, a já jsem se zeptal, jestli dorazili do Göteborgu všichni cestující v pořádku. A kdo prý by jako neměl dorazit v pořádku. Tak jsem musel říct, že nevím. Určitě si mysleli, že to nemám v hlavě v pořádku."

Chvilí bylo opět ticho.

"Myslíš, že to něco znamená?" řekl Ahlberg nakonec.

"Já nevím," řekl Martin Beck. "Možná. Rozhodně jsi zapracoval výborně."

"Jestli všichni cestující dorazili v pořádku do Göteborgu, tak nám to celkem k ničemu není."

Hlas mu zněl podivuhodnou směsicí zklamání a skromné vítězoslávy.

"Musíme to všechno podrobně zkontrolovat," dodal Ahlberg.

"Pochopitelně."

"Tak dobrou noc."

"Dobrou noc. Já ti zavolám."

Martin Beck zůstal chvíli stát s rukou položenou na telefonu, pak nakrčil čelo a jako náměsíčník šel zpátky přes obývací pokoj. Opatrně za sebou zavřel a sedl si k modelu lodi, pravou ruku natáhl k ráhnu vratiplachty, ale hned ji zase spustil. Seděl tam tak ještě o hodinu později, když přišla jeho žena a zahнала ho do postele.

/VIII/

"Že vypadáš nějak zvlášť zdravě, to se tvrdit nedá," řekl Kollberg.

Martin Beck se cítil všelijak jen ne zdravě. Měl rýmu, bolelo ho v krku a v uších, v průduškách mu harašilo. Nachlazení se rozvíjelo přesně podle programu a právě dorazilo do nejneptijemnějšího stadia. Přesto se zcela záměrně rozhodl vzdorovat nachlazení i domácímu bojišti a strávit celý den v kanceláři. Za prvé uprchl před dusivou péčí, v které by se topil, kdyby býval zůstal ležet. Když začaly jeho ženě odrůstat děti, vžívala se vždycky s vyčerpávající energií a posedlou důležitostí do role domácí ošetřovatelky a jeho pravidelná chřipková období byla pro ni událostmi, které se vyrovnaly narozeninám nebo velkým svátkům.

Kromě toho mu z nějakého záhadného důvodu bylo trapné zůstat doma.

"Co se tady potloukáš, když ti není dobře?"

"Nic mi není."

"Nesmíš si s touhle historií tolik lámat hlavu. Jako by to bylo poprvé, že nám něco nevyšlo. A taky to není naposledy, to víš stejně tak dobře jako já. Nebudeme proto o nic lepší ani horší. Taky životní ideál - být prvotřídní policajt."

"O to mi ani tolik nejde."

"Nesmíš hloubat. Je to škodlivé pro morálku."

"Jak to?"

"Jistě ... když si dá člověk čas, tak vymyslí nesmyslů až hrůza. Hloubání matka neúspěchu."

Pravil Kollberg a odkráčel.

Byl to bezútešný a prázdný den, plný kýčání a smrkání a šedé rutiny. Dvakrát volal do Motaly, hlavně aby povzbudil Ahlberga, který za denního světla pochopil, že jeho objev není celkem k ničemu, jestliže nebude možné ho nějak spojit

s mrtvolou u plavební komory.

"Člověk mívá sklon poněkud přeceňovat věci, když se dře jak zvíře a nic z toho nakonec není."

Ahlberg to říkal schlíplé a kající. Bylo to skoro k pláči.

Ztracené děvče z Rängu bylo ztracené dál. Nezajímalo ho to, protože děvče bylo vysoké 155 centimetrů, mělo odbarvené vlasy a účes a la Bardotka.

V pět hodin si vzal taxík a jel domů, ale vystoupil u stanice metra a poslední kus šel pěšky, aby se vyhnul vyčerpávající finanční diskuzi, která by bezpochyby následovala, kdyby ho žena viděla přijet domů taxíkem.

Jíst nemohl nic, ale nalil do sebe šálek heřmánkového thé. Pro jistotu, aby mu bylo ještě špatně i od žaludku, říkal si Martin Beck. Pak si šel lehnout a okamžitě usnul.

Ráno mu bylo trochu líp, se stoickým klidem vypil šálek vařící vody s medem a snědl jeden suchar. Diskuse o jeho zdravotním stavu a o nepřiměřených nárocích státního aparátu na své zaměstnance se protáhla, a když konečně dorazil na kristineberské velitelství, bylo už čtvrt na jedenáct.

Na jeho psacím stole ležel telegram.

O minutu později vrazil Martin Beck poprvé za osm let služby do kanceláře svého šéfa bez zaklepání a navzdory tomu, že nad dveřmi svítilo červené světlo.

Všudypřítomný Kollberg seděl jednou půlkou zadnice na kraji stolu a studoval plán jakéhosi bytu. Hammar seděl jako vždycky na své židli a těžkou hlavu měl opřenou v rukou. Oba na vetřelce užasle civěli.

"Dostal jsem telegram od Kafky."

"Veselý začátek pracovního dne," pravil Kollberg.

"Ale on se tak jmenuje. Je to policista z Lincolnu, z Ameriky. Identifikoval to děvče z Motaly?"

"To dokáže jen tak telegraficky?" řekl Hammar.

"Zdá se."

Položil telegram na stůl. Všichni tři četli:

THATS OUR GIRL ALL RIGHT. ROSEANNA MCGRAW, 27, LIBRARIAN. EXCHANGE OF FURTHER INFORMATION NECESSARY AS SOON AS POSSIBLE.
KAFKA, HOMICIDE

"Roseanna McGrawová," řekl Hammar. "Knihovnice. To jste nečekali."

"Já měl takovou teorii," řekl Kollberg, "že je z Mjölby. Kde to je, ten Lincoln?"

"V Nebrasce ... někde ve vnitrozemí," řekl Martin Beck. "Aspoň myslím."

Hammar si přečetl telegram ještě jednou.

"No, takže abychom se do toho radši pustili znovu," řekl. "Už to vypadá líp. Ale jak se ksakru dostala do Motaly?"

Vrátil telegram.

"Víc se dozvíme z dopisu. Tohle nám toho nakonec moc neříká."

"To nám toho říká spoustu," pravil Kollberg. "My totiž nejsme rozmazlení."

"Ne," přisvědčil Hammar klidně, "ale my dva musíme nejdřív vyřídit tadyhle to."

Martin Beck se vrátil do své kanceláře, sedl si ke stolu a chvíli si třel čelo konečky prstů. Vítězoslavný pocit, který ho zavalil, pomalu mizel. Tři měsíce mu trvalo dovědět se to, co v devadesáti případech ze sta dostane zdarma rovnou pro začátek.

Velvyslanectví a náčelnictvo počkají. Přitáhl si telefon a vytočil směrové číslo do Motaly.

"Ano," řekl Ahlberg.

"Máme zjištěnou její totožnost."

"Najisto?"

"Vypadá to tak."

Ahlberg neříkal nic.

"Byla to Američanka. Z nějakého města, které se jmenuje Lincoln, ve státě Nebraska. Píšeš si to?"

"To bych prosil."

"Jmenovala se Roseanna McGrawová. Vyhláskuju ti to: RUDOLF - OLAF - SIGURD - ERIK - ADAM - NORBERT - NORBERT - ADAM - další slovo - veliký MARTIN - CECIL - veliký GUSTAV - RUDOLF - ADAM - WILHELM. Máš to?"

"Aby ne."

"Bylo jí sedmadvacet a byla knihovnice. Zatím nic víc nevím."

"Jak jsi to dokázal?"

"Čistá rutina. Nakonec se po ní přece jen začali shánět. Ne přes Interpol, přes velvyslanectví."

"Lod!" vykřikl Ahlberg.

"Co říkáš?"

"Lod! Kde by se tu vzala americká turistka, musela přijet výletní lodí. Možná ne zrovna tou mou lodí, ale nějakou lodí určitě. Takových tudy jezdí."

"Nevíme, jestli tu byla jako turistka."

"To ne, to je pravda. Hned se na to vrhnu. Jestli tady někoho znala, nebo jestli tady ve městě bydlela, tak to mám do čtyřadvaceti hodin zjištěné."

"Dobře. Zavolám ti, jakmile se dovím něco dalšího."

Martin Beck uzavřel rozhovor tím, že Ahlbergovi kýchl do ucha. Když se mu chtěl omluvit, bylo už na druhém konci

ticho.

Přestože ho hlava bolela pořád stejně a přestože mu hučelo v uších, bylo mu tak dobře, jako už dlouho ne. Měl pocit vytrvalce vteřinu před startem. Zneklidňovaly ho jen dvě věci: vrah vyrazil předčasně a získal tak tříměsíční náskok - a on sám nevěděl, kterým směrem má vyběhnout.

Kdesi za těmito zneklidňujícími vyhlídkami a za úvahami o neznámých hodnotách začínal už jeho mozek policisty plánovat běžná pátrání příštích osmačtyřiceti hodin. Věděl, že tato pátrání přinesou jisté výsledky. Právě tak jistě, jako že v přesýpacích hodinách se sype písek.

Tři měsíce nemyslel na nic jiného než na tohle. Na chvíli, kdy se bude moci konečně pustit do vyšetřování. Do téhle chvíle mu bylo, jako by přešlapoval ve smolné tmě v bažině. Teď ucítil pod nohama první pevný drn. A další už by neměl být daleko.

Nepočítal s nějakými rychlými výsledky. Kdyby Ahlberg zjistil, že žena z Lincolnu pracovala v Motale, nebo bydlela u známých v městě, nebo se tam někde vyskytovala, ohromilo by ho to víc, než kdyby vrah vešel do dveří a položil mu veškerý průkazný materiál na stůl.

Na druhé straně očekával hodně od dodatečných informací z Ameriky, i když nebyl zvlášť netrpělivý. Uvažoval o všech nejružnějších údajích, které bude muset od muže v Americe postupně získat, - a také o Ahlbergovi, který se s takovou tvrdohlavostí držel té naprosto nesmyslné teorie, že žena cestovala nějakou lodí. Nejlogičtější samozřejmě je, že mrtvolu někdo přivezl k vodě autem. Lidi mají auto jako nového domácího bůžka, převzalo naprostou většinu všech funkcí, dokonce i ilegální převážení mrtvol.

Po chvíli začal myslet na detektivního poručíka Kafku, jak asi vypadá, a také, jestli policejní stanice, kde pracuje, vypadá jako ty, co jsou pořád vidět v televizi.

Uvažoval, kolik je teď vlastně v Lincolnu hodin a kde asi žena bydlela a jestli je její byt zamčený, ticho, přes nábytek přehozené bílé povlaky a jestli je tam těžký, zkažený vzduch, plný jemného, nehybného prachu.

Uvědomil si, že jeho zeměpisné znalosti Severní Ameriky jsou víc než mlhavé. Vůbec nevěděl, kde Lincoln vlastně je, a jméno Nebraska mu neříkalo o nic víc než spousta jiných jmen.

Po obědě si zašel do knihovny a podíval se na mapu světa. Lincoln našel rychle, město bylo opravdu ve vnitrozemí, přesněji uprostřed Ameriky už snad vlastně ani nemohlo být. Město je to patrně dost veliké, ale nemohl najít žádnou knihu, kde by se dozvěděl nějaké věcné údaje o severoamerických městech. Za pomoci kapesního kalendáře si vypočítal časový rozdíl a vyšlo mu, že je to sedm hodin. Teď bylo půl třetí, u lincolnského policisty je tedy půl osmé ráno, pan Kafka zřejmě ještě leží v posteli a čte si ranní noviny.

Zůstal stát před nástěnnou mapou, pak zabodl prst do černé tečky jako špendlíková hlavička v jihovýchodním cípu státu Nebraska, skoro sto stupňů západní délky od greenwichského poledníku, a řekl si potichu:

"Roseanna McGrawová."

Opakoval si jméno ještě několikrát, aby si je vtlačil do hlavy.

Když se vrátil, seděl mu Kollberg na židli a spojoval mu jeho papírové svorky do jednoho nekonečného řetězu.

Telefon zazvonil, než stačil jeden nebo druhý něco říci. Byla to telefonistka.

"Z centrály hlásí, že vám přijde hovor ze Spojených států. Má tu být asi za půl hodiny. Budete si ho moct vzít?"

Detective Lieutenant Elmer B. Kafka tedy neleží v posteli a nečte si noviny. Zase jeden předčasný závěr.

"Z Ameriky - a sakra," pravil Kollberg.

Hovor přišel asi za tři čtvrtě hodiny. Nejdřív se ozývalo jen zmatené hučení a šum a bylo slyšet spoustu telefonistek, jak si navzájem skákají do řeči, a pak se najednou ozval hlas, překvapivě jasně a zřetelně.

"Yeah, Kafka speaking. That you, Mr. Beck?"

"Yes."

"You got my wire?"

"Yes. Thank you."

"It's all clear, isn't it?"

"Is there not any doubt about that it is the right woman?"

"Mluvíš jak domorodec," podotkl Kollberg.

"Nope, sir, that's Roseanna alright. I got her identified in less than an hour - thanks to your excellent description. I even doublechecked it. Gave it to her girlfriend and that ex-boyfriend of hers down in Omaha. Both were quite sure. All the same, I've mailed photographs and some other stuff for you."

"When did she leave home?"

"Beginning of May. Her idea was to spend two months in Europe. It was her first trip abroad. As far as I know she was travelling alone."

"Do you know anything about her plans?"

"Not very much. In fact no one here does. I can give you one clue. She wrote a post-card from Norway to her girlfriend, telling her that she was to stay one week in Sweden, then proceeding to Copenhagen."

"Did she not write anything more?"

"Well, she said something about boarding a Swedish ship. For some sort of a lake cruise through the country or something like that. That point was not very clear."

Martin Beck zadržel dech.

"Mr. Beck, are you still there?"

"Yes."

Spojení se začalo rapidně zhoršovat.

"I understand she was murdered," řval Kafka, "did you get the guy?"

"Notyet."
"I can't hear you."
"In a short time, I hope, not yet," řekl Martin Beck.
"You shot him?"
"I did what? No, no, not shot..."
"Yeah, I heard you, you shot the bastard," křičel muž na druhé straně Atlantického oceánu. "That's great. I'll give that to the papers here."
"You are misunderstanding," zaječel Martin Beck.
Jako slaboučký šepot zaslechl hučením éteru poslední Kafkovy věty.
"Yeah, I understand perfectly well. I've got your name all right. You'll be hearing from me. Well done, Martin."
Martin Beck zavěsil. Celý hovor absolvoval vstoje. Sténal a čelo měl zbrocené potem.
"Prosím tě, co to tady vyvádíš?" řekl Kollberg. "Myslíš, že to je tlampač až do Nebrasky?"
"Ke konci bylo strašně špatné spojení. Myslí si, že jsem vraha zastřelil. Ze prý to tam u nich dá do novin."
"Senzace! Zítra tam budeš hrdinou dne. Pozitíí budeš jmenován čestným občanem a k vánocům ti pošlou klíč k městu. Pozlacený. Pistolníku Martinovi, mstiteli z paneláku. Mládenci se umlátí smíchy."
Martin Beck smrkal a utíral si čelo.
"No, tak co ještě povídal, ten tvůj šerif? Nebo tě jen chválil, jaký jsi frajer?"
"Chvála patřila spíš tobě za popis. Říkal, že byl skvělý."
"Pokud jde o totožnost, neměl pochybnosti?"
"Ne, ověřoval si to u její přítelkyně a u nějakého mládence, s kterým snad byla zasnoubená nebo co."
"A dál?"
"Odjela z domova začátkem května. V Evropě měla být asi dva měsíce. Byla poprvé v cizině. Cestovala sama. Z Norska poslala přítelkyni pohlednici, že prý tady ve Švédsku bude asi týden a pak že pojedje dál do Kodaně. Říkal, že nám posílá její fotografie a nějaký další materiál."
"To je vše?"
Martin Beck šel k oknu a zadíval se ven. Hryzal si nehet na palci.
"Na pohlednici taky psala, že se chystá na výlet lodí, na takovou projížďku po švédských vnitrozemských jezerech."
Obrátil se a podíval se na svého kolegu. Kollberg už se neusmíval a posměšný záblesk v jeho očích vyhasl. Po chvíli řekl velice pomalu:
"Takže přece jen přijela lodí. Náš společný přítel z Motaly měl pravdu."
"Vypadá to tak," pravil Martin Beck.

/IX/

Martin Beck se zhluboka nadechl, když vyšel na vzduch před stanicí metra u Slussenu. Jako obvykle mu z cesty přečpaným vlakem bylo nevolno.
Vzduch byl čistý, nebe vysoké a od moře ovíval město čerstvým větřík. Přesl ulici a koupil si krabičku cigaret. Na cestě k starému přístavišti se zastavil, zapálil si cigaretu a opřel se lokty o zábradlí. U Městského nábreží kotvil křižník s anglickou vlajkou. Jméno nedokázal na takovou dálku přečíst, ale dohadoval se, že je to Devonian. Hejno racků se s křikem pralo o nějaké kuchyňské odpadky ve vodě. Chvilí stál a díval se na loď, pak šel po nábreží dál.
Na hromadě prken sedělo několik mužů. Netvářili se zrovna nadšeně. Jeden se snažil roztřesenými prsty vstrčit cigaretu do dřevěné špičky, nepodařilo se mu to, ale přispěl mu na pomoc soused, který neměl ruce tak roztřesené. Martin Beck se podíval na hodinky. Za pět minut devět. Tak to jsou na mizině, řekl si, protože jinak už by nedočkavě čekali, až otevře Monopol, aby si koupili svou dávku.
Přešel kolem Bore II, která právě nakládala u nábreží, a zůstal stát na chodníku naproti lodní společnosti. Trvalo několik minut, než se mu podařilo překonat nekonečnou frontu aut a dostat se přes ulici na druhou stranu.
Seznam cestujících lodi Diana z třetího července v kanceláři plavební společnosti neměli. Prý je v Göteborgu, ale pošlou mu ho co nejdřív. Seznam posádky a ostatního personálu však dostal. Když odcházel, vzal si pár turistických brožurek, v kterých si četl po cestě na kristineberské velitelství.
V pohovce pro návštěvy už seděl Melander.
"Uctívá poklona," pozdravil Martin Beck.
"Dobré jitro," řekl Melander.
"Smrdíš tady s tou fajfkou. Ale jen si tu klidně otravuj vzduch, jsi srdečně vítán. Nebo jsi snad něco chtěl?"
"Když se kouří fajfka, nedostane se tak rychle rakovina. Ostatně jsem slyšel, že floridy jsou vůbec ty nejnebezpečnější cigarety ze všech. A já tady sedím služebně."
"Ověř všechno u American Expressu, poštu, šeky, telefony, kontakty - co ti budu vykládat, víš nejlíp, co je zapotřebí udělat."
"Taky bych řekl. Jak že se jmenovala ta dáma?"
Martin Beck mu napsal jméno na kus papíru, ROSEANNA McGRAW, a přistrčil mu papírek po stole.
"Jako když zakrákorá havran," prohlásil Melander. "Jak se to vlastně vyslovuje? Gró?"
Odešel a Martin Beck si otevřel okno. Vzduch byl studený, vítr trhal korunami stromů a vířil spadané listy ze země. Za chvíli zavřel, přehodil si sako přes opěradlo židle a sedl si.
Zvedl telefon a vytočil číslo pasové a vízové centrály. Jestli bydlela v hotelu, musejí ji tam mít zaregistrovanou. V

každém případě by ji tam měli mít zaregistrovanou. Dlouho čekal, než se mu někdo ozval, a pak čekal deset minut, až se úřednice vrátila. Kartičku našla, Roseanna McGrawová bydlela v hotelu Gillet od třicátého června do druhého července.

"Pošlete mi fotokopii," požádal Martin Beck.

Rukou zmáčkl kolíbek telefonu a čekal se sluchátkem v ruce, až se ozve zacinkání a spojení se přeruší. Pak si objednal taxí a vzal si zase sako. Do kapsy strčil retušovaný obrázek Roseanny McGrawové a šel. O deset minut později vystoupil na Brunkeberském náměstí, zaplatil a vešel skleněnými dveřmi do hotelového vestibulu.

U recepcce stála skupina šesti džentlmenů. Na klopách měli štítky s jmény a mluvili jeden přes druhého. Recepční se tvářil nešťastně a s politováním obracel dlaně vzhůru. Vypadalo to na dlouhou diskusi a Martin Beck se usadil v lenošce.

Čekal, až se recepčnímu pány podařilo přesvědčit bůhví o čem a až celá skupinka zmizela ve výtahu; pak se teprve zvedl a šel k pultu.

Recepční se stoickým klidem listoval v knize hostů, až jméno našel, úplně dole na příslušné stránce. Obrátil knihu tak, aby je Martin Beck neviděl nohama vzhůru. Zapsala se pěkným, pravidelným písmem. Rodiště: DENVER, COL., US. Bydliště: LINCOLN, NEBR. Místo posledního pobytu: NEBR. US.

Martin Beck zjišťoval všechny hosty, kteří se zapsali ve dnech kolem třicátého června. Nad Roseannou McGrawovou byla jména celkem osmi Američanů. Všichni - až na první dva - udali jako poslední místo pobytu různá místa v USA. První v řadě se jmenovala Phyllis, příjmení bylo nečitelné. Jako místo posledního pobytu udala Nordkap, Sweden.

Jméno pod ní udalo v příslušné rubrice Nordkap, Norga.

"To byla nějaká výprava?" zeptal se Martin Beck.

"Moment," prohlásil recepční a dal hlavu na stranu, "ne, opravdu se nepamatuju, ale je to dost pravděpodobné. Občas tady máme americké turistické výpravy. Jezdí tím dolarovým vlakem z Narviku."

Martin Beck mu ukázal fotografii, ale chlapík zavrtěl hlavou.

"Bohužel, máme tady tolik hostů..."

Nikdo ji nepoznal, ale přesto nebyla cesta do hotelu zbytečná. Teď alespoň ví, kde bydlela, viděl její jméno v knize hostů a viděl i její pokoj. Druhého července z hotelu odjela.

"A pak? Kampak jsi jela potom?" říkal si tiše jen tak pro sebe.

V rozpálených spáncích mu bušilo a bolelo ho v krku. Říkal si, kolik by teď vlastně asi tak naměřil.

Mohla odjet výletní lodí, mohla tam odejít už večer, než loď odjížděla ze Stockholmu. V brožurce plavební společnosti se dočetl, že poslední noc před odjezdem je možno strávit už na lodi. Byl čím dál tím pevněji přesvědčen, že na Dianě byla, ačkoliv neměl v ruce nic, co by tomu ve skutečnosti nasvědčovalo.

Kdepak je Melander, říkali si a už sahal po telefonu, ale právě když chtěl vytočit číslo, ozvalo se krátké a precizní zaklepání.

Melander zůstal stát na prahu.

"Nic," řekl. "Ani American Express, ani nic podobného. Nikde ji neznají. Já se jdu najíst, jestli proti tomu nic nemáš."

Když nic nenamítal, Melander zmizel.

Zavolal do Motaly, ale Ahlberg nebyl v kanceláři.

Hlava bolela čím dál víc. Chvilí seděl a hledal prášky proti bolestem, pak se sebral a šel za Kollbergem, že si nějaké vypůjčí. Ve dveřích ho popadl záchvat škrábavého kašle, takže ze sebe dlouho nemohl vypravit ani slovo.

Kollberg dal hlavu na stranu a starostlivě ho pozoroval.

"Zní to hůř než osmnáct dam s kaméliemi. Pojd' sem, pan doktor se na tebe podívá."

Studoval Martina Becka přes filatelistickou lupu.

"Když nebudeš dělat to, co ti radí pan doktor, tak tady dlouho nebudeš. Seber se a jdi si okamžitě lehnout. Předtím vypij několik pořádných sklenic grogu. Nejlíp tak tři. Grog je to jediné, co ti pomůže. Slad'ounce usneš a vzbudíš se čerstvý jak rybička."

"Já nerad rum," pravil Martin Beck.

"Tak si ho uvař z koňaku. A s Kafkou si nesmíš létat hlavu. Když se ozve, tak se o něj postarám. Anglicky mluvím téměř perfektně."

"Určitě se neozve. Nemáš něco proti bolení hlavy?"

"Ne, ale můžu ti nabídnout rumovou pralinku."

Martin Beck se vrátil do své kanceláře. Vzduch v místnosti byl hustý a nehybný, ale nechtěl vpouštět studený vzduch, a tak radši ani nevyvětral.

Ahlberg ještě nebyl zpátky, když mu za půl hodiny znovu volal. Položil si před sebe seznam posádky na Dianě. Bylo to osmnáct jmen a adres, rozsetých po celé zemi. Šest jich bylo ve Stockholmu, u dvou jmen adresa chyběla. Dva byli z Motaly.

V půl čtvrté se rozhodl, že se zařídí podle Kollbergových rad. Sklidil věci se stolu, vzal si kabát a klobouk.

Na cestě domů se zastavil v lékárně a koupil si krabičku prášků proti bolestem.

Doma našel ve spíži zbytek koňaku, nalil si ho do šálku bujónu a odnesl si to do ložnice. Když za chvíli přišla jeho žena s elektrickým teplometem, už spal.

Ráno se vzbudil brzy, ale zůstal ležet až do tři čtvrté na osm. Pak vstal a oblékl se. Bylo mu mnohem líp, po bolestech hlavy už nebylo ani památky.

Úderem deváté otevřel dveře do své kanceláře. Na psacím stole ležela obálka s červenou nálepkou EXPRES. Otevřel ji ukazováčkem, ani se nesvlékl.

V obálce byl seznam cestujících.

Okamžitě uviděl její jméno.

McGraw, R., miss, U.S.A.: jednolůžková kabina A 7.

/X/

"Já věděl, že mám pravdu," řekl Ahlberg. "Něco mi to říkalo. Kolik cestujících tam bylo?"

"Podle seznamu osmašedesát," řekl Martin Beck a napsal si číslo kuličkovým perem na kus papíru, který měl před sebou.

"Jsou tam adresy?"

"Ne, jen národnosti. Bude to příšerná práce všechny ty lidi vyhrabat. Některé můžeme pochopitelně předem vynechat. Například děti a staré dámy. Kromě toho musíme sehnat posádku a obsluhující personál. To je dalších osmnáct lidí, ale u těch mám i adresy."

"Říkal jsi, že Kafka se domnívá, že byla sama. Co myslíš ty?"

"Nic nenavědčuje tomu, že by byla ještě s někým. V kajutě byla sama. Podle plánu lodi je kajuta úplně vzadu v mezipalubí."

"Musím se přiznat, že mi to moc neříká," odpověděl Ahlberg. "Koukám na ty lodi každé léto několikrát týdně, ale ve skutečnosti vůbec nevím, jak vlastně vypadají. V životě jsem na žádné z nich nebyl. Tak vypadají všechny tři stejně."

"Úplně stejné pochopitelně nejsou. Myslím, že si tu Dianu budeme muset trochu prohlédnout. Zjistím, kde ji teď zrovna mají," řekl Martin Beck.

Informoval Ahlberga o své návštěvě v hotelu Gillet, dal mu adresu kormidelníka a strojníka, kteří oba bydleli v Motale, a slíbil, že mu zavolá, jakmile zjistí, kde je Diana k nalezení.

Teprve když domluvil s Ahlbergem, šel se seznamem cestujících za svým šéfem.

Hammar mu blahopřál k výsledku a požádal ho, aby si jel loď prohlédnout co nejdřív. Kollberg a Melander se zatím budou muset postarat o seznam cestujících.

Melander nevypadal dvakrát nadšeně při představě, že bude muset shánět adresy sedmašedesáti neznámých lidí po celém světě. Seděl u Martina Becka v kanceláři s kopií seznamu v ruce a rychle počítal:

"Patnáct Švédů, z toho pět Anderssonů, tři Johanssoni a tři Peterssoni. To vypadá slibně. Jedenadvacet Američanů.

Tedy bez jedné. Dvanáct Němců, čtyři Dáni, čtyři Angličani, jeden Skot, dva Francouzi, dva Jihoafričani, ty budeme asi shánět s tantamy, pět Holanďanů a dva Turci."

Vyklepal dýmku do koše na odpadky a strčil papír do kapsy.

"Turci. Na Götském kanálu," zamumlal a ztratil se zadními dveřmi. Martin Beck zavolal do lodní společnosti. Diana byla na zimu v Bohusu, na řece Götě nějakých dvacet kilometrů od Göteborgu. Pošlou prý tam někoho z göteborgské kanceláře, aby je po lodi provedl.

Zavolal Ahlbergovi a řekl mu, že přijede do Motaly odpoledním vlakem. Dohodli se, že vyrazí druhého dne v sedm, aby byli v Bohusu kolem desáté.

Projednou se Martin Beck nevracel domů ve špičce a vůz podzemní dráhy byl poloprázdný.

Jeho žena začínala chápat, jak mu tenhle případ leží na srdci, a protestovala jen docela nesměle, když jí sdělil, že musí odjet. Kufr mu sbalila v kamenném tichu, ale Martin Beck dělal, jako by si její demonstrativní nakvašenosti nebyl vůbec vědom. Roztržitě ji políbil na tvář a odešel z domova dokonce hodinu před odjezdem vlaku.

"Nechtělo se mi objednávat ti hotel," prohlásil Ahlberg, který na něj čekal v Motale na nádraží s autem. "Máme doma dobrý gauč, na tom se vyspíš krásně."

Večer dlouho seděli a povídali, a když ráno zazvonil budík, byli všechno, jen ne vyspalí. Ahlberg zavolal do Göteborgu na technické oddělení kriminálky, a tam mu slíbili, že jim pošlou do Bohusu dva muže. Pak šli dolů k autu.

Bylo studené, šedivé ráno, a když ujeli pár metrů, začalo drobně pršet.

"Sehnal jsi kormidelníka a strojníka?" zeptal se Martin Beck, když měli město za zády.

"Jen strojníka," řekl Ahlberg. "Hrozný chlap, každé slovo jsem z něho musel páčit. S cestujícími neměl celkem nic společného. Neslyšel ani neviděl nic, co by mohlo s vraždou nějak souviset. A právě na téhle cestě měl práce až nad hlavu, protože se něco stalo s motorem... totiž se strojem, promiň. Začal bručet, sotva jsem se o té cestě zmínil. Ale říkal, že měl k ruce dva chlápky, pokud ví, tak prý jsou teď na nějaké nákladní lodi, která jezdí do německých a anglických přístavů. Jsou tam prý hned od poslední plavby na Dianě koncem léta."

"Hm," zabručel Martin Beck, "ty seženeme snadno. Musíme se poptat u lodních společností."

Děšť houstl, a když dojeli do Bohusu, lily se po předním skle proudy vody. Z města toho moc neviděli, protože přšlo příliš hustě, ale vypadalo jako bezvýznamná díra s několika fabrickami a s domy rozlezlými podél řeky. Podařilo se jim sjet k vodě, a když jeli kus skoro krokem, uviděli lodi. Vypadaly opuštěně a strašidelně, a teprve když přijeli až skoro k nim, dokázali přečíst jména, napsaná velkými černými písmeny pod velitelským můstkem.

Zůstali sedět ve voze a rozhlíželi se po někom z plavební společnosti. Nikde nebyla živá duše, ale nedaleko parkovalo další auto. Když popojeli blíž, zjistili, že u volantu sedí jakýsi muž a vyhlíží směrem, odkud přijížděli.

Zajeli vedle vozu a zastavili. Muž za volantem otevřel okénko a cosi křičel. Přes šumění deště slyšeli, že volá jejich jména, Martin Beck přikyvoval a otevíral pomalu okno.

Muž se představil a navrhl, aby se navzdory dešti vydali rovnou na palubu.

Byl to malý a tlustý mužík, a když před nimi pilil k Dianě, vypadalo to, jako by se kutálel. S jistými potížemi se mu podařilo přelézt zábradlí a ukrýt se pod velitelským můstkem, kde čekal na Martina Becka a na Ahlberga, kteří lezli přes zábradlí za ním.

Mužik odemkl dveře na pravé straně lodi a ocitli se v jakési šatně. Na druhé straně byly úplně stejné dveře, které vedly na vyhlídkovou palubu na levé straně lodi. Vpravo vedly dvojce zasklené dveře do jídelny a mezi dveřmi bylo veliké zrcadlo. Přímě před zrcadlem mizelo příkré schodiště dolů na spodní palubu. Sešli po schodech dolů a pak ještě po jednom schodišti. Tam byly čtyři velké kajuty a salón s plyšovými pohovkami kolem dokola. Mužik jim předvedl, jak je možno pohovky od sebe oddělit za pomoci záclonek.

"Když máme cestující bez kajut - říkáme jim palubní - tak obyčejně spí tady," vysvětloval.

Vrátili se zase po schodech na palubu, kde byly kajuty pro cestující a posádku, toalety a koupelny. Jídlna byla v mezipalubě. Bylo tam šest kulatých stolů a u každého šest židlí, na zadní straně bufetový pult a malá přípravná s výtahem do kuchyně o patro níž. Na druhé straně šatny byla čítárna a knihovna s velikými okny a výhledem na příd. Když vyšli na vyhlídkovou palubu, už skoro nepršelo. Šli na zád'. Po pravé straně byly troje dveře, první do přípravné, další ke kajutám. Na zádi byly příkré schůdky na nejvyšší palubu a na velitelský můstek. Vedle schůdků byla kajuta Roseany McGrawové.

Dveře z kajuty vedly přímě na zád' lodi. Mužik jim otevřel a Martin Beck s Ahlbergem vešli dovnitř. Kajuta byla maličká, rozhodně ne víc než tři metry na metr a půl, a neměla okno. Opěradlo nad lůžkem se dalo zvednout a změnit ve druhé, horní lůžko. Kromě lůžka byl v kajutě ještě mycí stolek s mahagonovým vikem nad umyvadlem. Nad stolem na stěně bylo zrcadlo s poličkou na toaletní potřeby. Podlahu ukrýval stabilní koberec, přitlučený hřebíky, a pod lůžkem byl prostor na kufry. U nohou lůžka bylo prázdné místo a na stěně řada věšáků.

Tři lidi se tam vešli velice těžko, což muž od lodní společnosti velice rychle pochopil. Šel ven, posadil se na bednu se záchrannými pásy a usilovně se mračil na své zabahněné boty, které se vznášely pěkný kus nad podlahou.

Martin Beck a Ahlberg prohledávali maličkou kajutu. Nedělali si nejmenší naděje, že by tam našli po Roseanně nějaké stopy, protože věděli, že od doby, kdy tam bydlela, se v kajutě nesčetněkrát uklízelo. Ahlberg si opatrně lehl na lůžko a zjistil, že za prostornou postel pro dospělého člověka se zrovna považovat nedá.

Dveře do kajuty nechali dokořán, vyšli ven a sedli si vedle mužika na bednu se záchrannými pásy.

Chvilí seděli mlčky a dívali se do kajuty. Na nábreží se objevilo velké černé auto. Byli to muži z Göteborgu. Táhlí veliký kufr a za malou chvíli se pustili do práce.

Ahlberg šťouchl Martina Becka do žeber a kývl hlavou směrem k schůdkům. Vyškrábali se na horní palubu. Byly tam dva záchranné čluny po obou stranách komína, několik beden na lehátka a příkrývky, jinak byla paluba prázdná. Na vrchní palubě byly dvě kajuty pro cestující, jedno skladiště a přímě za místem pro kormidelníka kajuta pro kapitána. Pod schůdky se Martin Beck zastavil a vytáhl plán kajut, který dostal od lodní společnosti. S plánem v ruce prošli celou loď ještě jednou. Když se vrátili na zád' v mezipalubě, seděl mužik ještě stále na své bedně a melancholicky pozoroval oba göteborgské specialisty, jak lezou v kajutě po kolenou a tahají hřebíky z koberce.

Byly dvě hodiny odpoledne, když veliký černý policejní vůz zmizel směrem k göteborgské silnici a od kol mu vystříkla kaskáda bahna. Technici si odvezli z kajuty všechno, co se dalo odnést, nebylo toho zrovna moc. Výsledky analýzy prý na sebe nedají dlouho čekat.

Martin Beck a Ahlberg poděkovali muži z lodní společnosti, který jim potřásl rukama s přehnaným nadšením, zjevně šťastný, že už konečně může zmizet.

Když se jim jeho vůz ztratil z dohledu v nejbližší zatáčce, řekl Ahlberg:

"Jsem utahaný a mám hlad jak pes. Sjedeme do Göteborgu a zůstaneme tam přes noc, co říkáš?"

Za půl hodiny zastavili u hotelu v Poštovní ulici, vzali si dva jednolůžkové pokoje, hodinku si odpočali a šli na večeři.

Při jídle povídal Martin Beck o lodích a Ahlberg o výletu na Faerské ostrovy.

Ani jeden, ani druhý se nezmínil o Roseanně McGrawové.

/XI/

Z Göteborgu do Motaly se jede na východ po silnici číslo 40 přes Boras a Ulricehamn do Jönköpingu. Tam se přijede na silnici E 3 a po té se jede na sever do Odeshöge, pak se pokračuje po silnici číslo 50 kolem Takernského jezera a Vadstény, a to je vše. Je to nějakých dvě stě kilometrů a Ahlbergovi to trvalo jen něco málo přes tři hodiny.

Vyjeli kolem půl šesté, sotva začínalo svítat a nad lesklými ulicemi vládly čistící stroje, ženské s novinami a semtam nějaký osamělý policajt, ale vůz spolykal mnoho kilometrů rovné bezútesné silnice, než porušili ticho, které ve voze panovalo. Za Hindasem si Ahlberg odkašlal a řekl:

"Myslíš, že se to opravdu stalo tam? V té malinkaté díře?"

"Kde jinde by se to mohlo stát?"

"Ale - tam, když hned vedle někdo bydlel ... ani ne půl metru od nich, přímě za zdí ve druhé kajutě?"

"Stěnou."

"Cože?"

"Za stěnou - ne za zdí."

"Ááárrr," pravil Ahlberg.

O sedm kilometrů dál řekl Martin Beck:

"Možná právě proto."

"Hm. Aby nekřičela."

"Právě."

"Ale jak jí v tom mohl zabránit? Musel ... Muselo mu to přece trvat dlouho."

Martin Beck neřikal nic. Oba měli v mysli maličkou kajutu se spartánským vybavením. Ani jeden, ani druhý nemohli

přikázat fantazii, aby nepracovala, a oběma probíhal po těle tíž pocit bezmocného, plazivého odporu. Oba se chvíli hrabali po kapsách a cigaretu vykouřili beze slova.

Když vjížděli do Ulricehamnu, řekl:

"Zranění a zhmožděnin mohla utrpět, už když byla mrtvá, nebo aspoň když byla v bezvědomí. Pitevní nález neříká nic o tom, že to tak nemohlo být. Spíš naopak."

Ahlberg přikývl. Už se o tom nezmínili, ale oba věděli, že jen díky této teorii se jim trochu lehčeji dýchá.

V Jönköpingu se zastavili v samoobslužném bufetu na kávu. Martinu Beckovi z ní bylo jako obvykle špatně, ale zároveň měl pocit, že ho přece jen trochu postavila na nohy.

U Gränny vyjádřil Ahlberg něco, na co oba mysleli už celou hodinu:

"Vždyť my ji neznáme."

"Ne," řekl Martin Beck a pozoroval zamlžený, ale půvabný výhled na ostrov Visingsö ve Vätternském jezeře.

"Nevíme, kdo vlastně byla. Chci říct..."

Mlčel.

"Já vím, jak to myslíš."

"Nemám pravdu? Jak žila, jak se chovala, jak jednala ve styku s lidmi ... takové věci."

"Ano."

Byla to pravda, přesně tak to bylo.

Žena na voskovaném plátně dostala jméno a adresu a povolání. Ale víc už nic.

"Myslíš, že hoši z Göteborgu něco najdou?"

"Doufejme."

Ahlberg po něm rychle zašilhal. Ne, tady není zapotřebí frází. Jediný výsledek, který mohli střízlivě očekávat od technické prohlídky, byl ten, že nebude vyvrácena jejich teorie - že totiž kajuta A 7 je místem, kde se zločin odehrál. Od chvíle, kdy byla na palubě lodi žena z Lincolnu, vykonala Diana čtyřicet jízdy po Götském kanálu. To znamená, že se tam právě tolikrát gruntovalo, že ložní prádlo, ručníky a ostatní věci, které v kajutě byly, prošly mnohokrát prádelnou a beznadějně se smíchaly s vybavením ostatních kajut. Znamenalo to rovněž, že v kajutě po Roseanně McGrawové bydlelo nějakých třicet čtyřicet lidí. Všichni tam pochopitelně zanechali jisté stopy.

"Přibudou také svědecké výpovědi," nedokončil větu Ahlberg.

"Ano."

Pětaosmdesát lidí, z nich jeden patrně byl viník a ostatní možná svědci, každý z nich malinký kamínek v obrovské skládance. Pětaosmdesát lidí ve čtyřech světadílech. Jen vystopovat všechny tyhle lidi bude sisypovské úsilí. Ani se neodvažoval myslet na to, jak by vlastně měli zajistit, aby byli všichni vyslechnuti a aby se pak materiál nějak shromáždil.

"A Roseanna McGrawová," řekl Ahlberg nahlas.

"Ano," odpověděl Martin Beck.

A za chvíli.

"Jak já to vidím, máme jedinou naději."

"Ten chlap v Americe?"

"Ano."

"Jak že se jmenuje?"

"Kafka."

"Podivné jméno. Umí něco?"

Martin Beck si vzpomněl na groteskní telefonní rozhovor před několika dny a poprvé za tento pochmurný den se usmál. "Těžko říct," odpověděl.

Napůl cesty mezi Vadstenou a Motalou řekl Martin Beck, více méně jen tak pro sebe:

"Zavazadla. Šaty. Toaletní potřeby, kartáček na zuby. Suvenýry, co si koupila. Pas. Peníze. Cestovní šeky."

Ahlberg sevřel ruce na volant a zuřivě se zamračil na obrovitý nákladní vůz s přívěsem, za kterým jeli už čtrnáct kilometrů.

"Pročesám kanál," prohlásil. "Nejdřív mezi Borenskultem a přístavištěm. Pak na druhou stranu. Plavební komory už jsme udělali, ale..."

"Vättern?"

"No právě. A tam nemáme šanci. Jestli to všechno ten zatracený bagr nepohřbil na hloubce v Borenu. Mně se ti někdy o té příšerné mašině zdá, vzbudím se v noci, posadím se na posteli a začnu nadávat. Žena už si myslí, že jsem se zbláznil."

"Chudinká malá," řekl a zabrzdil před policejní stanicí.

Martin Beck se na něj podíval s pocitem závisti, nedůvěry a úcty, který zmizel právě tak rychle, jak se objevil.

O deset minut později seděl Ahlberg u svého psacího stolu a mluvil s Göteborgem. Uprostřed hovoru přišel do kanceláře Larsson, podal jim ruku a tázavě pozvedl obočí. Ahlberg zavěsil.

"Pár skvrn od krve na matraci a na koberci. Celkem čtrnáct. Analýza se právě provádí."

Kdyby tam nebylo těchhle čtrnáct kapek krve, bývali by museli svou teorii o kajutě A 7 považovat za vyvrácenou. Vrchní komisař si jejich ulehčení nevšímal. Vlnová délka, na které si vysílali svá němá sdělení, mu byla cizí. Znovu pozvedl obočí a řekl:

"To je všechno?"

"Taky nějaké staré otisky prstů," řekl Ahlberg. "Moc ne. Gruntují tam asi dobře."

"Jede k nám krajský náčelník," pravil Larsson.

"Bude srdečné vítán," pronesl pochmurné Ahlberg.

"Aby ne, to by tak scházelo," řekl výhruzně Larsson.

Martin Beck odjel domů v 17.20 přes Mjölby. Cesta trvala čtyři a půl hodiny, a po celou tu dobu pracoval na dopisu do Ameriky. Když dojel do Stockholmu, měl koncept hotový. Nebyl s ním tak úplně spokojen, ale řekl si, že lepší už to nebude. Aby ušetřil čas, vzal si taxík a zajel na nejbližší policejní stanici, půjčil si jednu místnost na výsledky a tam opsal dopis na stroji načisto. Když si ho po sobě četl, slyšel, jak někde nablízku nadávají a klejí opilci a jak jim nějaký strážník říká:

"Tak mládenci, jen klid, jen klid."

Poprvé po dlouhé době si zase vzpomněl na léta, která strávil ve službě jako strážník, a na to, jak od srdce se mu ošklivila tahle pravidelná sobotní černá kronika.

Ve čtvrt na jedenáct stál před hlavní poštou ve Vasově ulici. Víčko schránky za dopisem kovově zacvaklo.

Pomalů se toulal v drobném dešti, přešel kolem hotelu Continental a kolem obřího nového obchodního domu. Když sjížděl po eskalátoru na stanici metra, pomyslel znovu na Kafku - a říkal si, jestli tenhle člověk, kterého vůbec nezná, opravdu pochopí, o co mu vlastně jde.

Martin Beck byl unaven a usnul hned po druhé zastávce v pevné jistotě, že vystupuje až na konečné.

/XII/

Jedno ráno o deset dní později měl Martin Beck odpověď z Ameriky na stole. Uviděl ji okamžitě, ještě než za sebou stačil zavřít dveře. Když si dával kabát na věšák, zahlédl v zrcadle vedle dveří svůj vlastní obličej. Byl bledý a popelavý, pod očima měl tmavé vřásky, ne už od chřipky, ale z nevyspání. Nedočkavě roztrhl velkou hnědou obálku a vytáhl dva zápisy z výsledků, strojem psaný dopis a jeden list s životopisnými daty. Zvědavě papíry prolistoval, ale potlačil v sobě touhu se na ně rovnou vrhnout. Místo toho je odnesl do sekretariátu a požádal, aby mu to všechno okamžitě přeložili s třemi kopiemi.

Ze sekretariátu vyšel o patro výš, otevřel dveře a ocitl se u Kollberga a Melandera. Seděli každý u svého stolu zády k sobě a pracovali.

"Vy jste si přestěhovali stoly?"

"Bylo to jediné řešení, když to spolu máme ještě vydržet."

Stejně jako Martin Beck byl i on bledý a měl červené oči. Sřinga Melander vypadal jako vždycky.

Kollberg měl před sebou žlutou kopii jakéhosi hlášení. Chvilí si ukazoval v řádcích prstem a pak řekl:

"Tak tady tedy sděluje paní Lise-Lotte Jensenová, stará jedenašedesát let, dánské policii ve Vejle, že to byl báječný výlet, že studený bufet byl taky báječný, jeden celý den a jednu celičkou noc přšelo a loď měla trochu zpoždění, paní měla trochu mořskou nemoc tu noc, kdy přšelo. Pluli zrovna po nějakém velkém jezeru, byla to druhá noc na cestě. Cesta byla přesto báječná a všichni spolucestující byli nesmírně milí. To milé děvče na fotografii si nepamatuje. Rozhodně s ní neseděla u stolu, ale kapitán byl roztomilý a její muž říká, že jídlo bylo výborné a že ho bylo tolik, že se skoro nedalo sníst, takže prý je možné, že ani nebyli u všech jídel. Počasí bylo báječné, když zrovna nepršelo. Neměli ani tušení, že Švédsko je tak krásná země. Hergot, já taky ne. Většinou hráli bridž s těmi roztomilými manželi z Jižní Afriky, s panem a paní Hoytovými z Durbanu. Jen postele se jim zdály trochu malé a druhý večer našli v jedné posteli obrovského chlupatého pavouka a jejímu muži dalo hroznou práci dostat ho z kajuty ven. Já Dány zbožňuju. Nic nápadného neviděli, neslyšeli, ničeho zvláštního si nevšimli a na závěr praví vyšetřující, seržant Toft z Vejle, že ve výpovědi tohoto legračního parku patrně nebude nic, co by celou záležitost mohlo nějak osvětlit. Jeho logika je naprosto zdrcující."

"Tak moment, moment," brumlal si pro sebe Melander.

"Ať žije náš bratrský severský národ!" zvolal Kollberg a sáhl po děrovačce.

Martin Beck stál na druhé straně stolu a hrabal se v papírech. Něco si neslyšně mumlal. Po desetidenní práci se jim podařilo lokalizovat dvě třetiny osob, které byly na palubě Diany. Nejružnějšími způsoby se dostali do spojení se čtyřiceti z nich a ve třiatváceti případech měli před sebou regulérní záznamy z výsledků. Jako celek byl výsledek mírně řečeno hubený. Ze všech dosud vyslechnutých svědků si o Roseanně McGrawové nepamatoval nikdo nic, jen tolik, že ji asi museli někdy někde na lodi zahlédnout.

Melander vytáhl dýmku z úst a řekl:

"Karl-Łke Eriksson, člen pos?dky. Toho už jsme našli?"

Kollberg se zadíval do jednoho ze svých seznamů.

"Topič. Ne, nenašli, ale něco o něm víme. Před třemi týdny se odhlásil z námořního úřadu v Göteborgu a dal se najmout na finskou nákladní loď."

"Hmmm," pravil Melander. "A je mu dvaadvacet?"

"Ano. A co má znamenat to hmmm?"

"Něco mi to jeho jméno připomíná. Ty by sis to měl taky pamatovat. Ale říkal si tenkrát trochu jinak."

"Ať už ti to připomíná co chce, máš jistě pravdu," řekl Kollberg rezignovaně.

"Tahle přišera má paměť jak cirkusový slon," obrátil se k Martinu Beckovi. "To máš jako sedět v kanceláři s automatickým počítacem."

"Já vím."

"Který kouří ten nejsmradlavější tabák na světě," dodal Kollberg.

"Za chvíli na to přijdu," ujišťoval je Melander.

"Určitě. Fuj, já jsem ale utahaný," řekl Kollberg.

"Málo spíš," poučil ho Melander.

"Jo."

"Musíš se pořádně vyspat. Já spím každou noc osm hodin. Usnu, jak mi spadne hlava na polštář."

"Co tomu říká žena?"

"Nic. Ta usíná ještě rychleji, někdy nestačíme ani zhasnout."

"Zázračné děti. O sobě to říct nemůžu."

"Jakpak to?"

"Nevím. Prostě nemůžu usnout."

"A co děláš?"

"Ležím na zádech a přemýšlím, co ty jsi vlastně za zjev."

Kollberg se vrhl na poštu. Melander vyklepal dýmku a zadíval se do stropu. Martin Beck ho znal a věděl, že právě začal cpát další podrobnosti do své neocenitelné paměťové kartotéky, kterou měl v hlavě a v které skladoval všechno, co kdy v životě viděl, četl nebo slyšel.

Půl hodiny po obědě přinesla dívka ze sekretariátu hotový překlad.

Martin Beck si svlékl sako, zamkl dveře a začal číst. Nejdřív dopis. Kafka psal:

Milý Martine,

myslím, že vím, co máš na mysli. Protokoly dvou výslechů, které Ti tu přikládám, jsou přesným zápisem z magnetofonového pásku. Nic jsem na nich neměnil a nijak jsem je nekrátil. Budeš-li mít zájem, můžu Ti najít ještě někoho, kdo ji tady znal, ale myslím, že tihle dva jsou nejlepší. Doufám, že toho lumpa, co to udělal, dostanete. Až a když toho lotra (?) dostaneš, tak mu nezapomeň dát na památku taky něco ode mne. Přikládám Ti taky životopisné údaje, které se mi podařilo vyhrabat, a krátkou poznámku k protokolům z výslechů.

Zdravím Tě

Elmer

Odložil dopis a přitáhl si protokoly. První byl nadepsán:

Výslech Edgara M. Mulvaneyho v úřadě veřejného žalobce v Omaze, Nebraska, 11. října 1964. Vyšetřovatel: detektivní poručík Kafka. Svědek výslechu: seržant Romney.

Kafka: Jste Edgar Moncure Mulvaney, je vám třiatřicet let, bydlíte v Omaze na Dvanácté východní ulici, jste vzděláním inženýr a nyní jste rok zaměstnán jako zástupce vedoucího oddělení u Northern Electrical Corporation v Omaze.

Souhlasí?

Mulvaney: Ano, souhlasí.

K.: Nejste vyslýchán pod přísahou a vaše výpověď nebude zaregistrována u veřejného notáře. Některé z otázek, které vám budu klást, se budou dotýkat intimních podrobností z vašeho soukromého života a budou vám patrně nepříjemné. Jste vyslýchán jen a jen proto, abyste poskytl nutné informace, a nic z toho, co řeknete, nebude zveřejněno ani použito proti vám. Nemohu vás přinutit, abyste odpovídal, ale chtěl bych říci asi tolik: odpovíte-li na všechny otázky naprosto pravdivě a co nejzvěrubněji, můžete podstatnou měrou přispět k dopadení a potrestání osoby nebo osob odpovědných za vraždu Roseanny McGrawové.

M: Udělám, co bude v mých silách.

K: Do doby před jedenácti měsíci jste bydlel v Lincolnu. Byl jste tam také zaměstnán?

M: Ano, jako inženýr u technické správy města, v oddělení veřejného osvětlení.

K: Kde jste bydlel?

M: V Činžáku na Greenocké ulici osmdesát tři. Měl jsem byt napůl s jedním kolegou, byli jsme oba svobodní.

K: Kdy jste se seznámil s Roseannou McGrawovou?

M: Je to skoro dva roky.

K: Jinými slovy na podzim devatenáct set šedesát dva.

M: Ano, v listopadu.

K: Za jakých okolností jste se setkali?

M: Seznámili jsme se na večírku u jednoho mého kolegy, Johnnyho Matsona.

K: Tedy ve společnosti?

M: Ano.

K: Stýkal se tento Matson s Roseannou McGrawovou?

M: Sotva. Měl tenkrát takový večer otevřených dveří, takže tam přicházelo spousta lidí a spousta jich zase odcházelo. Johnny ji znal jen tak zběžně z knihovny, kde pracovala. Pozval spoustu nejruznějších lidí, pánůh ví, kde je všechny sebral.

K: Jak došlo k tomu, že jste se seznámil s Roseannou McGrawovou?

M: To nevím - prostě jsme se tam sešli.

K: Šel jste na ten večírek s úmyslem seznámit se tam s nějakou ženou?

(Odmuka.)

K: Budete tak laskav a odpovíte mi na mou otázku?

M: Snažím se vzpomenout si, jak to bylo. Je to možné, neměl jsem tenkrát zrovna žádnou stálejší známost. Ale myslím spíš, že jsem tam asi šel, protože jsem neměl nic jiného na programu.

K: A co se tam tedy odehrálo?

M: Jak už jsem říkal, seznámili jsme se s Roseannou čirou náhodou. Chvilí jsme povídali. Pak jsme tancovali.

K: Kolikrát?

M: První dva kousky, to se ještě večírek ani nestačil rozběhnout.

K: Takže jste se setkali hned na začátku?

M: Ano, asi to tak bylo.

K: A potom?

M: Potom jsem navrhl, abychom odešli.

K: Když jste si dvakrát zatančili?

M: Přesněji řečeno, když jsme tancovali podruhé.

K: A co odpověděla slečna McGrawová?

M: Odpověděla: Dobrá, tak jdeme.

K: Jen tak beze všeho?

M: Ano.

K: Pil jste alkohol?

M: Nanejvýš jeden martini - tedy koktajl.

K: A slečna McGrawová?

M: Roseanna nikdy nepila.

K: Takže jste spolu odešli z večírku? Co bylo dál?

M: Nebyli jsme tam autem, takže jsme si vzali taxík a jeli jsme k ní do bytu. Na Druhé jižní ulici číslo sto šestnáct. Bydlí tam pořád - tedy chci říct bydlela.

K: Takže vás jen tak beze všeho nechala jít s sebou nahoru?

M: No, asi jsme každý řekli pár pitomostí, znáte to, ty obvyklé řeči. Nepamatuju si přesně, co jsme říkali. Beztak bylo vidět, že ji to jen nudí.

K: Odehrálo se něco v taxíku?

M: Líbali jsme se.

K: Bránila se?

M: Rozhodně ne. Říkám přece, že jsme se líbali.

(Odmilka.)

K: Kdo zaplatil taxík?

M: Roseanna. Nestačil jsem jí v tom zabránit.

K: A pak?

M: No, pak jsme šli k ní do bytu. Měla to tam pěkné. Pamatuju se, že mě to překvapilo. Měla spousty knih.

K: Co jste dělali dál?

M: Nooo...

K: Měli jste spolu intimní styk?

M: Co si sakra myslíte, že jsme asi dělali? Louskali oříšky? Promiňte, ale...

K: Jak dlouho jste tam zůstal?

M: Nevím tak úplně přesně, asi do jedné do dvou. Pak jsem šel domů.

K: Tenkrát jste tedy slečnu McGrawovou viděl poprvé?

M: Ano, poprvé.

K: Co jste si o ní myslel, když jste odtamtud šel? A druhý den?

(Odmilka.)

M: Myslel jsem ... nejdřív jsem si myslel, že je to takové obyčejné laciné zboží, i když tak - od samého začátku - nepůsobila. Později jsem si myslel, že je nymfomanka. A ani jedno ani druhé nebylo pravda. Teď - tady - zvláště když už nežije, tak si říkám, že to bylo šílenství, když mě vůbec něco takového mohlo napadnout.

(Odmilka.)

K: Podívejte se, příteli. Chtěl bych vás ujistit, že pro mě je zrovna tak trapné vám tyhle otázky klást, jako pro vás na ně odpovídat. Nikdy bych se do něčeho takového nepustil, kdyby to nemělo nějaký účel. Bohužel jsme ještě zdaleka neskonečili.

M: Nezlobte se, že jsem před chvílí trochu vybuchl. Nejsem prostě zvyklý na takovéhle prostředí. Připadám si jak cvok, když tady sedím v téhle skleněné kleci a vykládám tady o Roseanně věci, které jsem nikdy nikomu neřekl, venku přitom pobíhají policajti, tady se točí magnetofon a v rohu sedí seržant. Nejsem asi bohužel dostatečně cynický, zvláště když jde o...

K: Jacku, prosím tě, zatahni tady ty záclony před tou skleněnou stěnou. A pak můžeš počkat venku.

(Odmilka.)

Romney: Sbohem.

M: Promiňte mi to, prosím vás.

K: Není co promíjet. Co se vlastně odehrálo mezi vámi a slečnou McGrawovou? Po vašem prvním setkání?

M: Po dvou dnech jsem jí zavola. Tenkrát neměla chuť se mnou jít, řekla mi to rovnou, ale měl jsem jí zavolat, kdybych chtěl. Když jsem jí pak zavola podruhé - to bylo asi tak týden po tom - řekla mi, abych přišel.

K: A vy...

M: Ano, přišel jsem. A tak to potom pokračovalo. Někdy jednou týdně, někdy dvakrát. Scházeli jsme se vždycky u Roseanny doma. Často v sobotu, a to jsme pak zůstávali spolu i v neděli, když jsme ani jeden, ani druhý neměli nic

jiného.

K: Jak dlouho tenhle svazek trval?

M: Osm měsíců.

K: Proč skončil?

M: Protože jsem se do ní zamiloval.

K: Tomuhle bohužel tak úplně nerozumím.

M: Je to docela jednoduché. Mám-li říct pravdu, byl jsem do ní zamilovaný už dlouho. Opravdu jsem ji měl rád. Ale nikdy jsme o lásce nemluvili a já jsem nic neřekl.

K: Pročpak?

M: Protože jsem ji nechtěl ztratit. A když jsem jí to pak řekl ... no, tak bylo rázem po všem.

K: Jak se to stalo?

M: Musíte si představit, že Roseanna byla ta nejvěcnější bytost, jakou jsem v životě viděl. Měla mě ráda a hlavně a nade všechno se mnou ráda spala. Ale nechtěla se mnou žít, taky se s tím nikdy netajila. Oba jsme moc dobře věděli, proč se spolu vlastně stýkáme.

K: Jak reagovala, když jste jí řekl, že ji milujete?

M: Mrzelo ji to. Pak řekla: Ještě jednou a naposledy budem dneska spolu, zítra odejdeš a bude po všem. Nebudeme jeden druhému ubližovat.

K: A vy jste na to beze všeho přistoupil?

M: Ano. Kdybyste ji znal tak dobře jako já, pochopil byste, že se nedalo nic jiného dělat.

K: Kdy to bylo?

M: Třetího července loňského roku.

K: A tím veškeré styky mezi vámi skončily?

M: Ano.

K: Měla nějaké jiné muže v době, kdy jste spolu chodili?

M: Ano i ne.

K: Jinými slovy, měl jste dojem, že občas měla něco i s jinými?

M: Nešlo o nějaký dojem. Věděl jsem to. V březnu jsem byl na čtyřnedělním technickém školení ve Filadelfii. Ještě než jsem odjel, řekla mi, že nemám počítat s tím, že by mohla ... že by mi mohla být tak dlouho věrná. Když jsem se vrátil, tak jsem se jí na to zeptal. Řekla mi, že to udělala jednou - po třech nedělech.

K: Ze měla intimní styk s někým jiným?

M: Jo. To je stejně odporný výraz. A já jsem se blbec zeptal, kdo to byl.

K: A co vám odpovíděla?

M: Že se mě to netýká. Což byla taky pravda, alespoň z jejího hlediska.

K: Během těch osmi měsíců jste se pravidelně stýkali, pokud vám rozumím správně?

M: Ano.

K: A když jste spolu večer a v noci nebyli, tak dělala co?

M: Byla sama. Strašně ráda byla sama. Četla neuvěřitelné množství knih. Kromě toho po večerech pracovala. Pořád něco psala, nevím, co to bylo. Nikdy mi o tom neřekla. Roseanna byla velice samostatná povaha. Kromě toho jsme neměli žádné společné zájmy. Jen v jedné věci. Ale bylo nám spolu dobře. Opravdu.

K: Jak si můžete být tak jist, že byla sama, když jste tam nebyl?

M: Já ... občas mě popadla žárlivost a několikrát, když nechtěla být se mnou, jsem šel k ní a stoupl jsem si před dům. Dvakrát jsem tam stál od chvíle, kdy přišla domů, až do chvíle, kdy ráno zase odešla.

K: Dával jste jí peníze?

M: Nikdy.

K: Proč?

M: Nepotřebovala ode mne peníze, řekla mi to hned zpočátku. Když jsme si občas někam vyšli, tak za sebe vždycky všechno zaplatila.

K: A když jste se přestali stýkat? Co dělala potom?

M: To nevím. Už jsem ji pak nikdy neviděl. Netrvalo dlouho a našel jsem si jiné místo a přestěhoval jsem se do Omahy.

K: Jak byste popsal její povahu?

M: Jak už jsem říkal, velice samostatná. Poctivá. A naprosto a skrz naskrz přirozená - ve všech ohledech. Například nikdy nepoužívala žádné líčidlo a nikdy nenosila šperky. Většinou působila dojmem klidu, uvolněnosti, ale jednou mi řekla, že mě nechce vidat příliš často, protože ví, že bych jí začal jít na nervy. Že prý je to tak se všemi, ale mezi námi že je to zbytečné;

(Odminka.)

K: Ted' vám položím několik otázek velice intimní povahy.

M: Jen se ptejte. Ted' už vám klidně odpovím na všechno.

K: Máte tak zhruba představu o tom, kolikrát jste spolu byli?

M: Ano. Osmačtyřicetkrát.

K: Vy to víte - tak naprosto přesně?

M: Ano. Můžu vám dokonce říct proč. Pokaždé, když jsme byli spolu, udělal jsem si v kanceláři červený kroužek do kalendáře. Než jsem ho zahodil, tak jsem si to spočítal.

K: Řekl byste, že její sexuální chování bylo normální?

M: Byla velice smyslná.

K: Měl jste za sebou dostatek zkušeností, abyste to mohl posoudit?
M: Bylo mi jedenatřicet, když jsem se s ní seznámil. Do té doby už jsem ledacos zažil.
K: Používali jste prostředky proti početí?
M: Roseanna měla nějaké pilulky. Brala každé ráno jednu.
K: Mívali jste ve zvyku diskutovat o sexuálních problémech?
M: Nikdy. Věděli jsme všechno, co jsme potřebovali vědět.
K: Hovořila často o svých dřívějších zkušenostech?
M: Nikdy.
K: A vy?
M: Jednou jedinkrát. Zdálo se, že ji to absolutně nezajímá, a já už jsem to pak nikdy neopakoval.
K: O čem jste se bavili?
M: O všem možném. Většinou o docela obyčejných věcech.
K: S kým se stýkala kromě vás?
M: S nikým. Měla přítelkyni, byla to kolegyně z knihovny, ale mimo práci se stýkaly velice zřídka. Jak jsem říkal, Roseanna byla typický samotář.
K: Ale na ten večírek, kde jste se setkali, šla.
M: Ano, aby si tam našla někoho, s kým by se mohla vyspat. Byla předtím ... dlouho nikoho neměla.
K.: Jak dlouho?
M: Přes šest neděl.
K: Jak to víte?
M: Řekla mi to.
K: Bylo obtížné ji uspokojit?
M: Pro mě ne.
K: Byla náročná?
M: Vyžadovala to, co vyžaduje každá normální žena.
K: Ano, rozumím.
M: Už byste pomalu měl.
(Odminka.)
K: Ještě jednu věc. Z toho, co jste mi tu líčil, jsem si udělal dojem, že v době trvání vašeho poměru jste to byl vždycky vy, kdo vstupoval ve styk s ní. Vy jste ji zavolał a ona odpovíděla, buď že máte přijít, nebo že se jí nechce a že máte zavolať někdy jindy. O tom, zda a kdy se máte sejít, rozhodovala vždycky ona?
M: Ano, asi to tak bylo.
K: Stalo se taky někdy, že zavolała sama a požádala vás, abyste přišel?
M: Ano. Tak čtyřikrát pětikrát.
(Odminka.)
K: Bylo to bez ní těžké?
M: Ano.
K: Byl jste velice otevřený a velice jste nám pomohl. Děkuju vám.
M: Doufám, že chápete, že tenhle rozhovor je naprosto důvěrný. O vánocích jsem se seznámil s jednou dívkou a v únoru jsem si ji vzal.
K: Pochopitelně. Řekl jsem to přece hned na začátku.
M: Dobře, takže teď už snad ten magnetofon můžete zastavit.
K: Ano.

Martin Beck odložil sešité listy záznamu a zamyšleně si složeným kapesníkem otřel pot z čela a z dlaní. Než se pustil znovu do čtení, šel na záchod, opláchl si obličej a vypil sklenici vody.

/XIII/

Druhý zápis byl mnohem kratší než první. Kromě toho měl také docela jiný tón.

Výslech Mary Jane Petersonové na policejním velitelství v Lincolnu, Nebraska, 10. října 1964. Vyšetřovatel: detektivní poručík Kafka. Svědek: seržant Romney.

Romney: Toto je Mary Jane Petersonová. Je svobodná, stáří dvacet osm let, bydlíště Druhá jižní ulice šedesát dva. Pracuje v městské knihovně v Lincolnu.

Kafka: Posad'te se, prosím, slečno Petersonová.

Petersonová: Děkuju. O co jde?

K: Několik otázek.

P: O Roseanně McGrawové?

K: Přesně tak.

P: Nevím nic víc, než co jsem už řekla. Dostala jsem od ní pohled. To je všechno. To jste mě sem vytáhli v pracovní době jen proto, abych vám tohle řekla ještě jednou?

K: Byly jste se slečnou McGrawovou přítelkyně?

P: Ano.
K: Nebydlely jste společně, než si slečna McGrawová našla vlastní byt?
P: Ano. Rok a dva měsíce. Přišla sem z Denveru a neměla kam jít, tak jsem jí řekla, že může bydlet u mne.
K: O náklady na vedení domácnosti jste se dělily?
P: Ovšem.
K: Kdy jste se od sebe odstěhovaly?
P: Je to přes dva roky, někdy na jaře dvaasedesát.
K: Ale stýkaly jste se dál?
P: Vidaly jsme se přece každý den v knihovně.
K: Bývaly jste spolu i večer?
P: Ne moc často. Měly jsme jedna druhá z práce až po krk.
K: Jaký je váš názor na povahu slečny McGrawové?
P: De mortuis nil nisi bene.
K: Jacku, mohl bys pokračovat? Jsem tu za chvíli.
R: Pan poručík Kafka se ptal, jaký je váš názor na povahu slečny McGrawové.
P: Slyšela jsem a odpověděla jsem: De mortuis nil nisi bene. To je latinsky a znamená to: O mrtvých jen dobře.
R: Otázka zněla takto: jaká byla její povaha?
P: Na to se můžete zeptat někoho jiného. Můžu už jít?
R: Můžete to zkusit a uvidíte, co to udělá.
P: Jste drzý klacek. Ještě vám to nikdo neřekl?
R: Kdybych já byl ve vaší kůži - a pánbůh mě před něčím takovým chraň - tak bych si dal moc velký pozor, abych takovéhle věci neřikal.
P: A pročpak?
R: Mohlo by se stát, že by se mi to třeba nemuselo zamlouvat.
P: Haha.
R: Jaká byla povaha slečny McGrawové?
P: Myslím, že na to byste se měl vyptat někoho jiného, vy pitomče.
K: To je v pořádku, Jačku. Slečno Petersonová!
P: Ano, co je?
K: Proč jste přestály bydlet se slečnou McGrawovou společně?
P: Měly jsme tam málo místa. Kromě toho nechápu, co je vám po tom.
K: Ale byly jste přece dobré přítelkyně, ne?
P: To víte, že jo.
K: Mám tady zprávu ze třetího policejního okrsku, zaprotokolovanou 8. dubna 1962. Deset minut před jednou v noci hlásili nájemníci domu na Druhé jižní ulici šedesát dva, že se z jednoho bytu ve čtvrtém patře ozývá křik, hlasitá hádka a trvalý rámus. Když se o deset minut později dostavila hlídka, policisté Flynn a Richardson, nájemníci příslušného bytu odmítli otevřít, protože hlídka požádala domovníka, aby jí zajistil vstup do bytu svým univerzálním klíčem. V bytě jste se nacházela vy a slečna McGrawová. Slečna McGrawová byla v županu, vy jste měla boty s vysokými podpatky a něco, co Flynn odhadl na bílé koktajlové šaty. Slečna McGrawová krvácela z rány na čele. V bytě panoval značný nepořádek. Ani jedna, ani druhá jste nechtěly učinit udání, a když byl zjedнан klid, - jak říká tadyhle ta zpráva - opustila hlídka váš byt.
P: K čemu se má tahleto historka zase vytahovat na světlo boží?
K: Druhého dne se slečna McGrawová nastěhovala do hotelu a o týden později si našla byt v téže ulici, o několik bloků dál.
P: Opakuju: co má znamenat, že tuhleto starou skandální historku znovu vytahujete na světlo boží? Jako bych s tím už takhle neměla dost potíží.
K: Snažím se vás prostě přesvědčit, že je nutné, abyste nám odpověděla na naše otázky. Kromě toho je vždycky ze všeho nejchytřejší říkat pravdu.
P: Tak dobrá, jak chcete. Vyhodila jsem ji. A proč taky ne? Byl to můj byt.
K: A proč jste ji vyhodila, jak říkáte?
P: Jaký to má teď ještě význam? Kdo může mít zájem o tři roky starou hádku mezi dvěma přítelkyněmi?
K: O všechno, co se týká Roseanny McGrawové, máme teď zájem my. Jak jste se dověděla z novin, moc se toho o ní zatím nenapsalo.
P: Chcete tím říct, že byste celou tuhle historii mohl rozhlásit v novinách, kdybyste chtěl?
K: Tohle hlášení je veřejně přístupný doklad.
P: Pak nechápu, proč se toho z novin ještě nedomáklí.
K: Bude to možná částečně proto, že seržant Romney to našel dřív než novináři. Ve chvíli, kdy to pošle zpátky do ústředního městského archivu, může se tam s hlášením seznámit, kdo bude chtít.
P: A když to neudělá?
K: Pak bude ovšem vypadat všechno jinak.
P: Zápis z tohoto výsledku je taky veřejný dokument?
K: Ne.
P: Můžu se spolehnout?
K: Ano.

P: Dobrá. Tak co chcete vědět? Ale honem, ať můžu vypadnout, než tady z toho dostanu hysterický záchvat.

K: Proč jste přinutila slečnu McGrawovou, aby se odstěhovala?

P: Protože mě zesměšnila.

K: Jak?

P.: Roseanna byla děvka. Taky jsem jí to tak řekla.

K: Co na to odpověděla?

P: Heleďte, poručičku, na takové sprostěrný Roseanna neodpovídala, nad to byla ona povznesená. Prostě ležela nahatá v posteli, jak to měla ve zvyku, a četla si nějaký filosofický spis. A pak na člověka vyvalila nechápavé a povýšené oči.

K: Měla prudký temperament?

P: Neměla vůbec žádný.

K: Co bylo přímou příčinou tak drastického rozchodu?

P: Zkuste na to přijít sám. Dokonce i vám by na něco takového měla fantazie stačit.

K: Někáký muž?

P: Takový chudáček, s kterým najednou dostala chuť se vyspat. A já na něj zatím čekala v hospodě o třicet mil dál. Nějak nepochopil, jak jsme se domluvili - navrch to byl ještě pitomec -, a myslel, že pro mě má přijít domů. Když přišel, tak už jsem byla pryč. Roseanna byla ovšem doma. Ona byla pořád doma. No, a pak se stalo, co se stalo. Díky bohu, že ten trouba zmizel, než jsem se vrátila. Jinak jsem teď lepila pytlíky v Sioux City.

K: Jak jste zjistila, co se za vaší nepřítomnosti událo?

P: Řekla mi to. Roseanna mluvila vždycky pravdu. Proč jsi to udělala? Má milá Mary Jane, měla jsem chuť. Kromě toho byla logická. Má milá Mary Jane, z toho vidíš, že za nic nestál.

K: Chcete nadále tvrdit, že jste byly se slečnou McGrawovou přítelkyně?

P: Budete se divit, ale byly. Jestli Roseanna vůbec měla nějakého přítele, tak jsem to byla já. Vycházely jsme spolu lín, když se odstěhovala a nemusely jsme se na sebe dívat od rána do večera a od večera do rána. Když sem přišla - z university -, tak byla pořád sama. Krátce předtím jí zemřeli v Denveru oba rodiče, oba skoro najednou. Neměla žádné sourozence ani příbuzné - a přátele už vůbec ne. Kromě toho měla dost hluboko do kapsy. Měla nějaké potíže s dědictvím a trvalo léta, než jí to vyplatili. Peníze pak konečně dostala brzy potom, co si našla ten nový byt.

K: Jakou měla povahu?

P: Já myslím, že měla nějaký komplex samostatnosti, dělalo to s ní neuvěřitelné věci. Jedna z jejích fixních idejí byla, že se nesmí pořádně oblékat. Považovala si za čest chodit jako strašidlo. V nejlepším případě chodila ve vytaháných džínsech a pytlovitých svetrech. Stálo ji hrozné přemáhání vzít si šaty, když šla do práce. Měla spoustu podivných nápadů. Podprsenku nenosila skoro nikdy, i když by jí bývala potřebovala víc než většina ostatních. Nesnášela na nohou boty. Vždycky říkala, že vůbec nesnáší šaty. Když měla volno, dokázala chodit celý den nahá. Noční košile nebo pyžamo, to pro ni neexistovalo. Příšerně mě to rozčilovalo.

K: Byla nepořádná?

P: Jen co se týkalo jejího zevnějšku, určitě to dělala naschvál. Jako by jí nedošlo, že existuje něco jako kosmetika, holič nebo najlonky. Ale jinak byla až pedantická, hlavně když šlo o knihy.

K: Jaké měla zájmy?

P: Hodně četla. Taky moc psala, ale neptejte se mě, co, protože to nevím. V létě bývala hodiny a hodiny venku. Tvrdila, že strašně ráda chodí. Takže kdo chtěl, mohl tomu třeba i věřit. No a pak chlapi. Víc zájmů neměla.

K: Byla slečna McGrawová přitažlivá žena?

P: Ne, ani trochu, to jste snad pochopil z toho, co jsem říkala, ne? Pokud jste mě ovšem poslouchal. Ale byla blázen do mužských, s tím se ženská dostane mnohem dál.

K: Někákého stálého přítele neměla?

P: Když se ode mne odstěhovala, tak chodila občas s nějakým mužským, co pracoval u městského osvětlení. Tak půl roku, párkrát jsem ho taky viděla. Pánbůh ví, kolikrát ho podvedla, určitě stokrát.

K: Když jste bydlely spolu, stávalo se často, že si s sebou vodila domů muže?

P: Ano.

K: Co si představujete pod pojmem často?

P: Co si pod tím představujete vy?

K: Stávalo se to několikrát do týdne?

P: No to ne, to si zase dovolit nemohla.

K: Jak často se to stávalo? Odpovězte.

P: Vyprošuj u si ten váš tón.

K: Používám takový tón, jaký považuju za vhodný. Jak často se stávalo, že si s sebou vodila domů muže?

P: Jednou dvakrát do měsíce.

K: Byl to pokaždé někdo jiný?

P: Nevím. Já je pokaždé neviděla. Vlastně dost málokdy. Někdy bývala hodně sama, a mužské si tam vodila, když jsem já byla někde pryč, tancovat nebo tak.

K: S vámi slečna McGrawová nechodila nikdy?

P: Ne, nikdy. Ani nevím, jestli vůbec uměla tancovat.

K: Můžete mi dát jména některých mužů, s kterými se stýkala?

P: Například jeden německý student, poznaly jsme ho v knihovně. Já jsem je představila. Pamatuju se, že se jmenoval Mildenerger. Uli Mildenerger. Toho si přivedla domů tak třikrát čtyřikrát.

K: Za jakou dobu?

P: Asi měsíc, možná pět neděl. Ale volal jí každý den, takže se asi v té době scházeli taky někde jinde. Žil tady v Lincolnu několik let, ale teď na jaře se vrátil do Evropy.

K: Jak vypadal?

P: Dobře. Vysoký, ramenatý blondýn.

K: Vy jste s tímto Mildenbergerem rovněž udržovala intimní styky?

P.: Heleďte, co je vám do toho?

K: Kolik mužů byste řekla, že si přivedla domů za tu dobu, co jste bydlely společně?

P: Nóo - nějakých šest sedm.

K: Přitahoval slečnu McGrawovou nějaký určitý typ?

P: V tomhle ohledu byla úplně normální. Stačilo, když vypadal trochu k světu. A byl to pořádný chlap.

K: Co víte o její cestě?

P: Jen to, že si ji plánovala už dávno. Chtěla jet do Evropy lodí a pak cestovat asi měsíc a prohlídnout si toho co nejvíc. Pak chtěla někde zůstat asi na měsíc a normálně tam bydlet v té době, která jí zbývala. Snad v Paříži nebo v Římě nebo kde. Proč se mě na to ostatně vyptáváte? Vždyť tam ta jejich policie toho vraha zastřelila, ne?

K: To byla bohužel nepřesná informace. Nedorozumění.

P: Tak už bych mohla jít? Já mám totiž na rozdíl od jiných lidí dost práce.

K: Jak jste reagovala, když jste se dověděla, co se stalo se slečnou McGrawovou?

P: Pochopitelně to mnou otřásl, ale musím říct, že nějak moc překvapená jsem zase nebyla.

K: Pročpak ne?

P: To se ptáte? Prosím vás, při takovém životě?

K: Tak děkuju, slečno Petersonová, to bude všechno.

P: A nezapomenete, co jste slíbil?

K: Neslíbil jsem nic. Jacku, můžeš vypnout magnetofon.

Martin Beck se zaklonil na židli, zvedl levou ruku k ústům a hryzal si prostřední článek na ukazováku.

Pak vzal poslední list papíru z Lincolnu a roztržité si četl Kafkův komentář.

Roseanna Beatrice McGrawová, nar. 18. 5. 1937 v Denveru, Colorado. Otec střední rolník. Farma asi dvacet mil od Denveru. Vzdělání: střední škola v Denveru, pak tři roky na Coloradské státní universitě. Oba rodiče zemřeli na podzim 1960. Dědictví ve výši asi 20 000 dolarů bylo proplaceno v červenci 1962. Slečna McGrawová zemřela bez poslední vůle, a pokud je známo, bez dědiců.

Co se týká spolehlivosti svědků: podle mého soudu překroutila Mary Jane Petersonová na několika místech fakta a zamlčela řadu podrobností, patrně takového druhu, které by v jejích očích mohly mít nepříznivý vliv na její pověst. Pokud jde o Mulvaneyho svědectví, měl jsem příležitost si je v několika bodech ověřit. Informace o tom, že v době od listopadu 1962 do července 1963 měla R. McG. pouze jednoho dalšího muže, je správná. Vyplyvá to z jakéhosi deníku, který jsem u ní našel v bytě. Bylo to 22. března a jeho iniciály byly U. M. (Uli Mildenberger?) Své známosti si vždycky zapisovala tímhle způsobem, datum a iniciály. V Mulvaneyho svědectví nemohu poukázat na žádné chyby nebo lži. Svědkové: Mulvaney je vysoký asi 185 cm, vazba, modré oči, trochu tmavší blondák. Působí jako přímý a trochu naivní. Mary Jane Petersonová je kus. Nápadně elegantně oblečená. Pozoruhodně štíhlá, má velice pěknou postavu. V kartotéce nemáme ani jednoho, ani druhého, až na tu směšnou aféru s rušením domovního klidu v roce 1962. (Podpis.)

Martin Beck si oblékl sako a otevřel patentní zámek na dveřích. Pak se vrátil ke stolu. Rozložil si Kafkovy papíry před sebou a zůstal sedět bez jediného pohybu, lokty na stole a hlavu v rukou.

/XIV/

Martin Beck zvedl hlavu od výslechových protokolů, když do místnosti vtrhl Melander. To byla totiž zvláštnost.

"Karl-Łke Eriksson-Stolt," vyhrkl Melander, "nepamatuješ se na něj?"

Martin Beck se na okamžik zamyslel.

"Myslíš toho topiče na Dianě? On se jmenoval takhle?"

"Teď si říká Eriksson. Před dvěma a půl rokem se jmenoval Eriksson-Stolt. Tenkrát dostal rok za zneužití, holce ještě nebylo třináct. Nepamatuješ se na něj? Takový vlasatý drzoun, odporný chlap."

"Počkej, myslím, že si vzpomínám. Víš určitě, že je to on?"

"Ověřil jsem si to u ústředního registračního úřadu pro námořníky. Je to on, na sto procent."

"Už se přesně nepamatuju, co se tenkrát vlastně stalo. Nebydlel v sundbyberské čtvrti?"

"V Hagalundu, u matičky. Bylo to jednou, když matka byla v práci. On sám nedělal nic. Vzal k sobě domů domovníkovu dceru. Ještě jí nebylo třináct a později se ukázalo, že ještě navíc je poněkud duševně retardovaná. Nalákal ji na alkohol, myslím, že jí míchal koňak se šťávou, a když byla dostatečně opilá, tak ji zneužil."

"A její rodiče to oznámili, ne?"

"Ano - a já jsem ho byl sebrat. Při výslechu se pokoušel stavět na zadní, tvrdil, že si myslel, že holka už není pod zákonem, a že sama chtěla. Vypadala v nejlepším případě tak na jedenáct a na svůj věk byla úplně dětská. Dali jsme ji vyšetřit a doktor říkal, že na ní ten šok možná zanechá trvalé stopy, ale jak to s ní skončilo, už nevím. Eriksson dostal

rok nucených prací."

Martin Beck ztuhl uvnitř jako led při představě, že tenhle člověk byl na palubě zároveň s Roseannou.

"Kde je teď?" zeptal se.

"Na jednom finském parníku, Kalajoki se jmenuje. Zjistím, kde loď zrovna je."

Jakmile za sebou Melander zavřel dveře, zvedl Martin Beck telefon a zavolal do Motaly.

"Na toho se musíme podívat," prohlásil Ahlberg. "Zavolej mi, až se něco dozvíš od lodní společnosti. Toho sem přivedu, kdybych pro něj měl vlastnoručně doplavit. Ten druhý topič je taky na nějaké lodi, ale já ho rychle najdu. Kromě toho si budu muset znovu promluvit se strojníkem. Na vodě už neslouží a dělá teď v Electroluxu."

Zavěsili. Martin Beck seděl chvíli s rukama v klíně a uvažoval, co by měl teď podniknout. Najednou znervozněl a rychle vyšel po schodech o patro výš.

Když vešel, položil Melander telefon. Kollberg v kanceláři nebyl.

"Tak ta loď - Kalajoki - je právě na cestě z Holmsundu. Přes noc bude v Söderhamnu. Lodní společnost mi potvrdila, že Eriksson na lodi je."

Martin Beck se vrátil do své kanceláře a zavolal znovu do Motaly.

"Vezmu si jednoho manika a zajedu pro něj," řekl Ahlberg. "Zavolám ti, jak se vrátíme."

Chvilí bylo ticho. Pak řekl Ahlberg:

"Myslíš, že je to on?"

"Nevím. Může to být čirá náhoda. Viděl jsem ho jen jednou, je to víc než dva roky. Než ho odsoudili. Hnusný chlap."

Zbytek odpoledne strávil Martin Beck v kanceláři. Měl pocit téměř úplné pracovní neschopnosti, ale přesto se mu podařilo vyřídit několik všedních záležitostí, které se mu nahromadily na stole. Po celou dobu myslel na finskou loď mířící do Söderhamnu. A na Roseannu McGrawovou.

Když přišel domů, pokoušel se pracovat na svém lodním modelu, ale za chvíli zůstal sedět nehybně s lokty na stole a sepjatýma rukama. Nemohl se dočkat, až mu Ahlberg ráno zavolá, ale nakonec šel spát. Spal neklidně a kolem páté už byl vzhůru.

Když otvorem na dopisy propadly s žuchnutím ranní noviny, byl už oholený a oblečený. Došel až na sportovní stranu, než Ahlberg zavolal.

"Tak ho tu máme. Hraje si na hrdinu a nechce říct ani slovo. Že by se mi moc líbil, to bych zrovna tvrdit nemohl. Jo, a mluvil jsem s náčelníkem. Prý kdybychom potřebovali nějakou odbornou sílu na výsledky, tak abych ti řekl, jestli bys nebyl tak laskav a nezajel sem. Myslím, že to bude zapotřebí."

Martin Beck se podíval na hodinky. Jízdní řád už znal pomalu nazpaměť.

"Dobrá, stíhnu ještě vlak v půl osmé. Nashle."

Taxikář řekl, aby jel přes Kristineberg, a v kanceláři si vzal na cestu složku s protokoly z výsledků a s osobními údaji.

Pět minut před půl osmou už seděl ve vlaku.

Karl-Like Eriksson-Stolt se narodil ve stockholmském obvodu Katarina před osmadvaceti lety. Otec mu umřel, když mu bylo šest let, a o rok později se s matkou přestěhovali do Hagalundu. Byl jedináček. Matka byla domácí švadlena a pracovala pro konfekční závod. O kluka se starala, dokud neskončil školu. Z učitelů se na něj pamatoval jediný: nadání průměrné, výtržník, těžko se dal zvládnout. Když skončil školu, měl řadu nejrůznějších míst, nejčastěji jako poslíček a nekvalifikovaný dělník. Když mu bylo osmnáct, odešel na moře, první cestu vykonal jako plavčík, pak už pracoval jako topič. Jeho nadřazení o něm v podstatě neměli co říci. O rok později se nastěhoval zpátky k matce a dával se jí vydržovat, ale po dalším roce se už o tento detail postaral stát. V dubnu minulého roku byl propuštěn z langholmské věznice.

Martin Beck už si protokoly z výsledků prostudoval předešlý den, ale teď si je všechny přečetl důkladně ještě jednou. Ve složce byl také list papíru s vyjádřením soudního psychiatra. Vyjádření bylo stručné a zmiňovalo se hlavně o labilitě, letargičnosti a citové deprivovanosti. Kromě toho měl Eriksson-Stolt psychopatické sklony a vysoce vyvinutou sexualitu: kombinace těchto dvou prvků by mohla vyústit v nenormálních činech.

Z nádraží šel Martin Beck rovnou na policejní ředitelství a deset minut před jedenáctou zaklepal na dveře Ahlbergovy kanceláře. U Ahlbergova seděl vrchní komisař Larsson, oba vypadali unaveně a ustaraně, a očividně se jim ulevilo, že mohou černého Petra přehrát na někoho jiného. Ani jednomu, ani druhému se nepodařilo vytáhnout z Erikssona jediné slovo, až na občasnou kletbu.

Ahlberg přeběhl osobní údaje. Když složku zavřel, řekl Martin Beck:

"Toho druhého topiče jsi našel?"

"Ano i ne. Je na jedné německé lodi, která je právě v Hoeku van Holland. Dneska ráno jsem volal do Amsterdamu a mluvil jsem s nějakým komisařem, který uměl trochu německy. Měl bys slyšet, na jakou němčinu se zmůžu já. Pokud jsem mu správně porozuměl, mají v Haagu někoho, kdo umí trochu dánsky, takže by ho při troše snahy mohl vyslechnout. Tedy jestli rozuměl on mně. Takže počítám, že zítra dá o sobě jistě vědět."

Ahlberg zavolal službě a požádal o kávu, a když ji Martin Beck vypil, zvedl se a prohlásil:

"Tak snad abych se do toho radši pustil. Kam nás dáte?"

"Vezmeš si sousední kancelář. Magnetofon tam je, i ostatní věci, které bys mohl potřebovat."

Eriksson vypadal zhruba tak, jak si ho Martin Beck pamatoval. Dobrých sto osmdesát dlouhý, vyhublý, samá ruka samá noha. Podlouhlý hubený obličej, modré oči těsně u sebe, nad nimi dlouhé řasy a rovné, husté obočí. Dlouhý, rovný nos, malá ústa s úzkými rty, ustupující brada. Černé vlasy měl vzadu dlouhé přes límec, vpředu se mu klenula nad čelem mohutná vlna. Dlouhé kotlety a úzký černý knírek, který dříve nemíval, pokud si Martin Beck pamatoval. Držel se všelijak, ramena měl vytažená nahoru k uším a hrbil se. Měl na sobě ošoupané modré texasky, modrý vlněný svetr, černou koženou vestu a černé boty s dlouhými a ostrými špičkami.

"Posadte se," řekl Martin Beck a kývl hlavou k židli na druhé straně stolu. "Cigaretu?"

Eriksson si vzal cigaretu, dal si ji zapálit a usadil se. Strčil si cigaretu do koutku, svezl se hluboko do křesla a pravou nohu si přehodil přes levé koleno. Palce zastrčil za pásek, pohupoval nohou a pozoroval stěnu nad hlavou Martina Becka.

Martin Beck ho chvíli pozoroval, pak zapjal magnetofon na nízkém stolku vedle sebe a začal číst z dokumentů ve sloze.

"Eriksson, Karl-Łke, narozen dvacátého třetího jedenáctý devatenáct set čtyřicet jedna. Námořník, naposledy přihlášen na finském nákladním parniku Kalajoki. Bydliště Hagalund, Solná. Souhlasí?"

Eriksson neznatelně pohnul hlavou.

"Ptal jsem se: souhlasí? Jsou údaje správné? Odpovězte ano, nebo ne."

E: Ale no jo, pořád taky.

B: Kdy jste nastoupil na Kalajoki?

E: Asi před třema čtyřma nedělema.

B: Co jste dělal předtím?

E: Nic zvláštního.

B: Kde jste to nic zvláštního dělal?

E: Co?

B: Kde jste bydlel, než jste se přihlásil na finskou lod?

E: U jednoho kámoše v Göteborgu.

B: Jak dlouho?

E: Pár dní. Snad týden.

B: A předtím?

E: U mámy.

B: Pracoval jste v té době?

E: Ne, byl jsem nemocný.

B: Co vám bylo?

E: Prostě jsem byl nemocný. Ochablost, teplota a tak.

B: Kde jste pracoval, než jste onemocněl?

E: Na jedné lodi.

B: Jak se jmenovala ta lod?

E: Diana.

B: V čem spočívala vaše práce na lodi Diana?

E: Byl jsem tam jako topič.

B: Jak dlouho jste sloužil na Dianě?

E: Celé léto.

B: Od...?

E: Od prvního července do půli září. Pak to balí - tedy ty lodi. Jezdí jen v létě. Sem tam s nákladem pitomých turistů. K ukousání. Býval bych od toho utekl, ale kámoš tam chtěl zůstat a prachy jsme taky potřebovali.

Po tomto řečnickém velevýkonu se Eriksson zhroutil ještě hlouběji do židle, zřejmě k smrti vyčerpán.

B: Kdo je to, ten váš kamarád? Co dělal na lodi Diana?

E: Taky topiče. Byli jsme ve strojovně tři, kámoš, já a strojník.

B: Znal jste někoho jiného z posádky?

Eriksson se předklonil a zamáchl cigaretu v popelníku.

"Heleďte, co má tohle být za křížový výsledek?" prohodil nedbale a hodil sebou zase do židle. "Já jsem nic neudělal.

Člověk si najde poctivý flek, všechno v pořádku, pak přijde pár fízlu..."

B: Budete odpovídat na mé otázky. Znal jste další členy posádky?

E: Nejdřív ne. To jsem znal jen toho svého kámoše. Ale pak se člověk přece jen semhle támhle s někým seznámí. Byl tam jeden prima chlápek, měl něco nahoře na palubě.

B: S nějakými děvčaty jste se při plavbě nestýkal?

E: Byla tam jen jedna, která by za to stála, ale ta chrápala s kuchařem. Pak už tam byly jen báby.

B: A co mezi cestujícími?

E: Ty jsme nevidali. Vůbec žádnou ženskou jsem neviděl.

B: Ve strojovně jste byli tedy tři. Pracovali jste na směny?

E: Ano.

B: Vzpomínáte si, zda se na lodi během léta stalo něco zvláštního?

E: Nééé - co by to jako mělo být?

B: Nebyla jedna z plaveb ničím mimořádná? Neměli jste při jisté příležitosti nějaké problémy s poruchou ve strojovně?

E: No jo, to je pravda. Praskla nám trubka ve vedení páry. Museli jsme přistát v Söderköpingu a spravovat. Trvalo to přišerně dlouho. Ale já jsem za to nemoh.

B: Vzpomněl byste si, kdy se to stalo?

E: Někde za Stegeborgem, jestli se nepletu.

B: Ano, ale já myslím v který den.

E: Pánbu ví. Poslyšte, o co tady vlastně jde? Co je to za blbiny? Můžu já snad za to, že jsme měli poruchu na stroji?

Ostatně jsem ani neměl službu, když se to stalo, ležel jsem v posteli a spal.

B: Ale když jste odjížděl ze Söderköpingu, tak už jste měl zase službu, ne?

E: Jo, měl, a předtím taky. Dřeli jsme se s tím jak mezi všichni tři, aby ta rachotina mohla jet dál. Celou noc jsme dělali a já jsem dělal ještě celý druhý den. Strojník a já.

B: Kdy jste nastoupil volno?

E: Druhý den, když jsme odjeli ze Söderköpingu. Myslím, že to bylo pozdě odpoledne.

B: Co jste dělal, když jste nastoupil volno?

Eriksson na Martina Becka zíral prázdným pohledem a neřikal nic.

B: Co jste dělal, když jste toho dne skončil s prací?

E: Nic.

B: Někde jste snad být musel. Co jste dělal?

A opět prázdné, civící oči.

B: Kde se nalézala loď, když jste nastoupil volno?

E: Nemám ponětí. Asi někde na Roxenu.

B: Co jste dělal, když jste skončil s prací?

E: Nic, vždyť vám to povídám.

B: Něco jste přece dělat musel. Byl jste v něčí společnosti?

Eriksson si přihladil mastné vlasy vzadu na krku a tvářil se unuděně.

B: Rozmyslete si to. Co jste dělal?

E: Hergot, co má tohle znamenat? Co si myslíte, že se na takové pitomé lodi dá dělat? Hrát fotbal? Vždyť jsme byli uprostřed jezera, někde na hloubce. Pane, na téhle rachotině se nedalo dělat nic jiného než žrát a spát.

B: Byl jste v ten den s někým pohromadě?

E: Jo, s Brigitou Bardotovou. Jak mám sakra vědět, jestli jsem byl s někým pohromadě? Kdo si to má pamatovat takových let?

B: Dobrá, tak začneme znovu. Když jste v létě pracoval na lodi Diana, seznámil jste se s některým cestujícím nebo s některými cestujícími?

E: S žádnými cestujícími jsem nemluvil. Posádka taky mimochodem nesmí s cestujícími nic mít. A i kdyby to šlo, tak by se mi rozhodně nechtělo. Banda nafoukaných turistů. Na ty já kašlu, pane.

B: Jak se jmenuje váš přítel, který s vámi pracoval na Dianě?

E: Proč se ptáte? O co vlastně jde? My jsme přece nic neudělali.

B: Jak se jmenuje?

E: Roffe.

B: Jméno a příjmení.

E: Roffe Sjöberg.

B: Kde je teď?

E: Na nějaké německé lodi. A kde je loď, nevím. Pro mě a za mě může být třeba v Kuala Lumpur.

Martin Beck se vzdal. Vypjal magnetofon a vstal. Eriksson se začal pomalu a namáhavě dávat dohromady, aby se zvedl ze židle.

"Zůstanete sedět!" zaburácel Martin Beck. "Budete sedět, dokud vám neřeknu, že smíte vstát."

Zavolal Ahlbergovi a ten se za pět vteřin objevil ve dveřích.

"Vstaňte!" řekl Martin Beck a vyšel před ním z místnosti.

Když se Ahlberg vrátil do své kanceláře, seděl Martin Beck u stolu. Podíval se na něj a pokrčil rameny.

"Jdeme se najíst," prohlásil. "Pak to zkusím ještě jednou."

/XV/

Druhý den hned ráno v půl deváté si dal Martin Beck Erikssona přivést potřetí. Výslech trval dvě hodiny a výsledek byl zrovna tak ubohý jako v obou pokusech minulý den.

Když se Eriksson loudal z kanceláře, popoháněn mladičkým policistou, přepjal Martin Beck magnetofon na reprodukci a zavolal Ahlberga. Pásek poslouchali beze slova, jen Martin Beck mlčení chvílemi přerušoval kratičkými poznámkami. Po několika hodinách seděli už zase u Ahlberga v kanceláři.

"Tak co tomu říkáš?"

"Nebyl to on," řekl Martin Beck. "Jsem si tím skoro jist. Za prvé není takový frajer, aby dokázal udržet masku. Prostě a jednoduše nechápe, o co jde. Myslím, že nehraje."

"Možná že budeš mít pravdu," řekl Ahlberg.

"A za druhé je tu něco, co mi říká můj tak zvaný rozum, ale přesto jsem o tom přesvědčen. O Roseanně už přece ledacos víme, ne?"

Ahlberg přikývl.

"A já si nedovedu představit, že by dobrovolně byla ochotná mít něco s Karl-Ake Erikssonem."

"To je taky pravda. Měla to ráda, ale zase ne hned tak s každým. Ale kde je psáno, že to udělala dobrovolně?"

"Já to tvrdím. Muselo to tak být. Prostě se tam s někým setkala a dostala chuť se s ním vyspat, a když potom zjistila, že udělala chybu, bylo už pozdě. Ale Karl-Ake Eriksson to nebyl."

"Taky se to ale mohlo stát úplně jinak," vysoukal ze sebe Ahlberg váhavě.

"Ale jak? V té maličké kajutce? Myslíš, že někdo vrazil do dveří a skočil po ní? Byla by se bránila, křičela by strachy, někdo by ji přece musel slyšet."

"Třeba jí vyhrožoval. Nožem nebo třeba pistolí."

Martin Beck se podíval na Ahlberga a přikývl. Vztekle vstal a šel k oknu. Ahlberg ho sledoval pohledem.

"Co s ním budeme dělat?" řekl Ahlberg. "Dlouho ho tady držet nemůžu."

"Promluví si s ním ještě jednou. Myslím, že doopravdy neví, proč tady je. Ale teď se to dozví."

Ahlberg vstal a oblékl si sako. Pak odešel.

Martin Beck chvíli seděl a přemýšlel, pak zavolal, aby mu přivedli Erikssona, vzal aktovku a šel do vedlejší kanceláře.

"Tak hergot, co má tohle znamenat?" začal Eriksson. "Nic jsem neudělal. Nemůžete mě tu držet, když jsem nic neudělal. Krucinál..."

"Mlčte, dokud vám nedám pokyn, abyste mluvil. Budete odpovídat na mé otázky a nic jiného," štěkl Martin Beck.

Vzal do ruky retušovanou fotografii Roseanny McGrawové a ukázal ji Erikssonovi.

"Poznáváte tuto ženu?" řekl.

"Ne," prohlásil Eriksson. "Co je to za kočku?"

"Pořádně si tu fotografii prohlédněte, než odpovíte. Viděl jste někdy tuto ženu?"

"Ne."

"Jste si tím naprosto jist?"

Eriksson se opřel jedním loktem o opěradlo židle a ukazováčkem si přejížděl hranu horního rtu.

"Jo. V životě jsem ji neviděl."

"Roseanna McGrawová. Říká vám to jméno něco?"

"To je ale jméno. To je nějaká herečka nebo co?"

"Slyšel jste někdy jméno Roseanna McGrawová?"

"Ne."

"Tak já vám něco povím. Žena na této fotografii je Roseanna McGrawová. Byla to Američanka a cestovala na palubě lodi Diana při první letošní cestě ze Stockholmu třetího července. Na této cestě měla Diana skoro celý den zpoždění, nejprve pro mlhu na jih od Oxelösundu a pak pro poruchu na stroji. Když loď Diana téměř s deseti hodinovým zpožděním přistála v Göteborgu, Roseanna McGrawová na palubě nebyla. V noci ze čtvrtého na pátého července byla zavražděna a o tři dny později bylo její tělo nalezeno v přístavišti pod borenschultskými zdymadly."

Eriksson seděl najednou na židli rovný jako svíce. Křečovitě svíral opěradlo židle a v levém koutku mu cukalo.

"Tak proto? Vy myslíte, že..."

Přitiskl k sobě dlaně obou rukou, sevřel je mezi koleny a předklonil se, až měl bradu skoro na stole. Martin Beck viděl, že mu kůže u kořene nosu zbledla.

"Já jsem nikoho nezabil! V životě jsem tu holku neviděl! Přisahám!"

Martin Beck neřikal nic. Nehnutě pozoroval obličej muže před sebou a viděl, jak mu v tupých, vytreštěných očích roste strach a hrůza.

Když promluvil, zněl jeho hlas suše a bezbarvě.

"Kde jste byl a co jste dělal večer čtvrtého července a v noci ze čtvrtého na pátého července tohoto roku?"

"Ve své kajutě. Přisahám! Ležel jsem a spal! Nic jsem neudělal! Tu holku jsem v životě neviděl. Opravdu ne!"

Hlas mu přeskočil do fistule, vrhl se zády na opěradlo židle, pravá ruka mu vyletěla k ústům, začal si hryzat kloub na ukazováku a civěl přitom na fotografii před sebou. Pak svrátil oči a hlas mu zněl napjatě a hystericky.

"Vy mě chcete jen tak chytit. Vy si myslíte, že si to nedokážu spočítat sám? To s tou holkou na mě jen tak hrajete."

Mluvili jste s Roffem a on vám řekl, že jsem to udělal já, svině jedna. Udal mě, svinák. A udělal to on, já jsem neudělal nic. Je to pravda. Já jsem neudělal nic. Roffe vám řekl, že jsem to byl já? Že to řekl?"

Martin Beck se mu stále díval nehnutě do obličeje.

"Bestie jedna, to on utrl zámek a udělal tu pokladnu."

Předklonil se a začal mluvit překotně a spěšně. Slova se z něho valila jak vodopád.

"Donutil mě, abych do toho šel s ním. On tam totiž předtím dělal. Všecko to vymyslel úplně sám, jen a jen on. Já jsem nechtěl. Řek jsem mu to. Tohle je vo hubu, do toho já nejdu, jsem mu řekl. Ale přinutil mě k tomu, veš jedna. A teď to píchnul, svině..."

"Tak dobrá," pravil Martin Beck. "Roffe to píchnul. A teď to chci slyšet pěkně od tebe."

O hodinu později už přehrával pásek Larssonovi a Ahlbergovi.

Šlo o vyčerpávající vyličení krádeže vloupáním, které se Karl-Löke Eriksson a Rolf Sjöberg dopustili v jedné autodílně v Göteborgu před několika týdny.

Když Larsson odešel zatelefonovat goteborské policii, řekl Ahlberg:

"Teď alespoň nějaký čas budeme vědět, kde ho máme." Mlčel a bubnoval prsty do stolu.

"Takže teď už nám schází jen asi půl stovky lidí," řekl po chvíli. "Pokud ovšem vycházíme z teorie, že pachatele je nutno hledat mezi cestujícími."

"Některé můžeme rovnou vyřadit. Na tom teď pracuje Kollberg s Melanderem. Mají obrovskou záplavu materiálu."

Vylučovací metoda, prohlašuje Melander a podezírá všechny, malé děti i staré industriální učitelky."

Martin Beck domluvil a zadíval se na Ahlberga, který před ním seděl se skloněnou hlavou a zřejmě studoval nehty na obou palcích. Vypadal právě tak sklíčeně, jako se cítil Martin Beck, když si uvědomil, že výslech Erikssona k ničemu nepovede.

"Jsi zklamaný?" zeptal se.

"Jsem, abych řekl pravdu. Nějakou chvíli jsem si myslel, že už jsme na konci cesty - a ono se zatím ukázalo, že máme do cíle pořád stejně daleko."

"O kousek dál jsme se přece jen dostali. Díky Kafkovi."

Zazvonil telefon a Ahlberg se po něm vrhnul. Dlouho mačkal sluchátko k uchu a neřikal nic. Pak najednou vykřikl: "Já, já, ich bin hier. Ahlberg hier."

"Amsterdam," řekl Martinu Beckovi, ten se ohleduplně vytratil a potichu za sebou zavřel.

Myl si ruce a říkal si přitom: "An, auf, ausser, hinter, in, neben, über, unter, vor, zwischen," což v něm vyvolávalo vzpomínku na nasládlý vzduch v pokoji před mnoha léty, na kulatý stůl se zeleným potahem a na starou učitelku s ošoupanou německou gramatikou v tučných rukou. Když se vrátil, Ahlberg právě končil.

"Strašná řeč," prohlásil. "Sjöberg na lodi není. V Göteborgu se přihlásil, ale na palubu se nedostavil. Takže to předáme göteborgským, ať si s tím poradí sami."

Ve vlaku Martin Beck usnul. Vzbudil se, až když vlak zastavil na hlavním nádraží. Ale opravdu vzhůru byl teprve, když si doma v Bagarmossenu lehl do postele.

/XVI/

Deset minut po páté zabubnoval Melander na dveře, počkal pět vteřin, pak vstřčil dovnitř dlouhý, úzký, melancholický obličej a řekl:

"Tak já už bych docela šel domů. Můžu?"

Dotaz to byl naprosto zbytečný, přesto se však tahle procedura každý den opakovala. Nikdy se však nestalo, aby ho napadlo se ráno ohlásit, když nastoupil.

"To víš že jo," řekl Martin Beck. "Na shledanou."

A po chvilce dodal:

"A děkuju."

Martin Beck seděl za stolem a slyšel, jak pomalu utichá pracovní den. Nejdříve umlkly telefony, pak psací stroje, pak se postupně ztrácely hlasy a nakonec zvuk kroků na chodbách.

V půl šesté zavolal domů.

"Máme počkat s jídlem?"

"Ne, jen se najezte."

"Přijdeš pozdě?"

"Nevím. Možná."

"Děti už jsi neviděl celou věčnost."

Nebylo nejmenší pochybnosti, že je viděl i slyšel ani ne před devíti hodinami, ale to věděla ona stejně tak dobře jako on.

"Martine?"

"Ano?"

"Máš takový smutný hlas. Děje se něco zvláštního?"

"Ne, ne. Jen máme moc práce."

"Nic jiného?"

"Ne."

A už byla zase taková jako vždycky. Chvilka byla pryč. Několik ošoupaných formulek a bylo po rozhovoru. Roztržitě seděl ještě chvíli se sluchátkem v ruce a slyšel, jak zavěsila. Cvaknutí, prázdné ticho, jako by se rázem ocitla tisíce mil od něho. To už bylo let, co spolu nemluvili.

Nakřčil čelo. Vzdychl a těkal pohledem po papírech na stole. Každý z nich mu říkal něco o Roseanně McGrawové a o posledních dnech jejího života. Tím si byl jist. A přece mu neřikaly vůbec nic.

Nemělo by nejmenší smysl se tím probírat ještě jednou, ale asi to stejně udělá. Za chvíli se do toho pustí.

Natáhl ruku po cigaretě, ale krabička byla prázdná. Hodil ji do koše a šátral po kapsách po další. Poslední týdný kouřil dvakrát tolik co obvykle a také to cítil v krku i v kapse. Zřejmě už vyčerpal všechny rezervy, protože jediné, co v kapse našel, bylo něco, co nemohl chvíli poznat.

Tento cizí předmět byla pohlednice, kterou si koupil v trafice v Motale. Byla na ní borenshultská zdymadla shora. V pozadí bylo vidět jezero a vlnolam a přímo před aparátem bylo vidět dva muže, jak právě otevírají vrata komory před výletní lodí na cestě vzhůru zdymadlem. Musela to být stará fotografie, protože loď na obrázku už neexistovala.

Jmenovala se Astrea a už dávno padla za obět pilám a autogenům v nějakém šrotovacím doku.

Ale tenkrát, když specialista na fotografování pohlednic od firmy Almquist a Cöster navštívil Motalu, bylo léto - a Martin Beck si najednou vzpomněl na čerstvou, nakyslou vůni květin a vlhké trávy.

Vytáhl zásuvku a vzal si lupu. Vypadala jako lopata a v násadě měla baterii. Když se zmáčkl knoflík, svítila na zkoumaný předmět dvaapůl wattová žárovíčka. Fotografie byla kvalitní, jasně rozeznával kapitána na můstku v zadní části paluby a několik cestujících, kteří se opírali o zábradlí. Na přídí byla narovnána hromada zboží, další věc, podle které bylo vidět, že fotografie není nejnovější.

Právě přesunul zorné pole o pár centimetrů doprava, když Kollberg zabušil zaťatou pěstí na dveře a vrazil dovnitř, neočekávaně jako hromobití o vánocích.

"Baf, jestlipak ses lekl?"

"K smrti," řekl Martin Beck a cítil, že se mu srdce nechce nějak pořádně rozběhnout.

"Ty jsi ještě neodešel?"

"Ale jo, sedím ve druhém patře v Bagarmossenu a jím párek."

"Jestlipak víš, jak hoši z mravnostní policie říkají téhle věcičce?" řekl Kollberg a ukázal na lupu s násadou.

"Ne."

"Stopařka nemravnosti Marie-Luisa."

"Hm."

"Ostatně proč ne. Zrovna tak dobře jako lopatičky na dorty Johanna a kdoví, jak se to všechno jmenuje. Slyšel jsi nejnovější zprávy z obchodní fronty?"

"Ne."

"Při nákupu počítače bankovek Markus obdržíte nádavkem pomerančový dortík Ajax."

"Tak si ho kup, ksakru."

"Myslíš, abych měl čím spočítat těch svých deset korun? Kdy vlastně bereme?"

"Snad zítra. Aspoň doufám."

Kollberg se zhroutil do křesla pro návštěvy.

"A huba jede a jede," vzdychl.

"A nikam nedejde," uzavřel Martin Beck.

Chvilí seděli mlčky. Věty padaly jedna za druhou úplně automaticky, ani jeden, ani druhý se dokonce ani nepokoušeli tvářit, že je to baví. Nakonec řekl Kollberg:

"Tak to nebylo k ničemu, ten syčák, co jsi ho jel proprat?"

"Ten to nebyl."

"Víš to úplně jistě?"

"Ne."

"Cítíš to jistě?"

"Ano."

"Tak to mi stačí. Nakonec je přece jen trochu rozdíl mezi tím, zneužít opilou dvanáctiletou holku a vraždit z vilnosti dospělé ženské."

"To je."

"Kromě toho by se do takovéhle štenice bývala nikdy nemohla zakoukat. Jestli jsem tedy Kafku správně pochopil."

"Ne," prohlásil Martin Beck s přesvědčením, "to by neudělala."

"A co ten v Motale? Byl zklamaný?"

"Ahlberg? Byl, trochu ano. Ale je tvrdohlavý. Ostatně, co říkal Melander?"

"Nic. Já už toho šilence znám od doby, kdy jsme sloužili u pohotovostních jednotek, ale toho zkríslo jedině, když zavedli listky na tabák."

Kollberg vytáhl zápisník v černých deskách a hlubokomyslně si v něm listoval.

"Když jsi byl pryč, tak jsem si to celé prošel ještě jednou a snažil jsem se udělat si takové malé shrnutí."

"Ano..."

"Tak například jsem si položil otázku, kterou nám určitě předhodí zítra Hammar: co vlastně víme?"

"A co sis odpověděl?"

"Moment, bude lepší, když odpovíš ty. Co víme o Roseanně McGrawové?"

"Hodně - díky Kafkovi."

"Správně. Já bych si dokonce troufal říct, že o ní víme všechno podstatné. Dále: co víme o vlastní vraždě?"

"Známe dějiště zločinu. Víme taky jakžtakž, kde a jak se to stalo."

"Opravdu víme, kde se to stalo?"

Martin Beck zabubnoval prsty na okraj stolu. Pak řekl: "Ano. Na výletní lodi Diana, v kajutě číslo A 7."

"Krevní skupina sice souhlasí, ale na zatčení by to nestačilo."

"To ne, ale my to víme," řekl Martin Beck pevně.

"Dobrá. Řekněme tedy, že to víme. Kdy?"

"Večer čtvrtého července. Po setmění. Tedy v každém případě po večeři, a ta skončila v osm hodin. Patrně někdy mezi devátou a půlnocí."

"Jak? No, v tomhle se můžeme spolehnout na pitevní nález. Můžeme taky vycházet z toho, že se sama svlíkla.

Dobrovolně. Nebo taky pod pohrůžkou násilí, ale to není příliš pravděpodobné."

"Ne."

"A konečně - za první nebo za poslední: co víme o pachateli?"

Kollberg si sám odpověděl asi po dvaceti vteřinách.

"Že je to sadista a že je úchylný."

"Že je to muž," dodal Martin Beck.

"Ano, to je velice pravděpodobné. A že je silný. Roseanna McGrawová nebyla žádný zakrslík."

"Víme, že byl na Dianě."

"Ano, pokud ovšem vycházíme z toho, že naše dřívější domněnky jsou správné."

"A že musí patřit do jedné ze dvou kategorií: cestující nebo někdo z posádky."

"Tohle opravdu víme?"

V kanceláři se rozhostilo ticho. Martin Beck si špičkami prstů jezdil ve vlasech.

Konečně řekl: "Jinak to není možné."

"Opravdu ne?"

"Ne."

"Dobrá, řekněme tedy, že to víme. Na druhé straně nemáme ovšem ani ponětí o tom, jak vypadá a odkud je. Nemáme otisky, nemáme vůbec nic, čím bychom ho mohli s touhle vraždou spojit. Nevíme, jestli znal Roscannu McGrawovou už

dřív, a pochopitelně nevíme vůbec, odkud přijel, co se s ním stalo potom a kde je v téhle chvíli."

To už se Kollberg tvářil velice vážně.

"Víme toho zatraceně málo, Martine," pravil. "Víme my třeba na sto procent, že Roseanna McGrawová nedojela naprosto v pořádku do Göteborgu? Nenapadlo tě, že se to tak taky mohlo stát? Že ji někdo zabil později, někdo, kdo věděl, odkud přijela, a kdo pak mrtvolu odvezl zpátky do Motaly a hodil ji do jezera?"

"Taky jsem na to myslel. Ale je to nesmysl, takhle se to nestává."

"Dokud nedostaneme kupóny na jídlo z celé plavby, musíme s tím počítat jako s teoretickou možností. I když je to proti zdravému rozumu. A kdybychom nakrásně dokázali - ale opravdu prokázali - že do Göteborgu skutečně nedojela, je tu ještě pořád jedna další možnost: že totiž v Borensultu vyšla na břeh, když loď byla v komoře, a že po ní skočil nějaký šílenec, který tam číhal v houšti."

"To bychom tam snad bývali něco našli."

"Snad, snad, to je těžké. V tomhleto případě je tolik podrobností, že se z toho snad zblázním. Krucinál, jak mohla ta ženská zmizet uprostřed cesty, aniž si toho někdo všiml? Třeba pokojská nebo servírky z jídelny?"

"Ten, co ji zabil, musel určitě být na lodi. Uklidil kajutu, takže to tam vypadalo úplně normálně. Nakonec šlo jen o jednu noc."

"A kam zmizelo povlečení? A deky? Vždyť to muselo být všechno úplně nasáklé krví. Přece to tam proboha nemohl prát. A jestli to všechno hodil do vody, tak kde sebral čisté?"

"Tolik krve tam určitě nebylo, alespoň prosekator tvrdil, že ne. A jestli se ten chlap, co ji zabil, na lodi vyznal, tak mohl ze skladu docela snadno donést čisté povlečení."

"Myslíš, že se cestující na lodi tak dobře vyzná? A že by si něčeho takového nikdo nevšiml?"

"Není to takový problém. Jel jsi někdy na takové lodi v noci?"

"Ne."

"Všecko spí. Absolutní ticho a prázdno, nikde ani noha. Prakticky všechno je nezamčené. Když tahle loď projížděla Vätternským jezerem mezi půlnocí a úsvitem, byli na lodi zaručeně vzhůru jen tři lidi, a to ti, co měli službu, dva u kormidla a jeden ve strojovně."

"Ale někdo si snad přece musel všimnout, jestli v Göteborgu vystoupila, nebo ne!"

"Po příjezdu se žádné formální odbavování nekoná. Loď prostě přistane, pasažéři si seberou svých pět švestek a tlačí se u východu, a sotva loď přirazí, ženou se hlava nehlava na břeh. Nezapomeň, že loď měla zpoždění, takže všichni měli naspěch. Kromě toho byla ještě výjimečně tma, když přistáli."

Martin Beck domluvil a mlčky zíral do zdi před sebou.

"Mě spíš šťve to, že si ničeho nevšimli cestující v sousední kajutě."

"Tak to ti můžu vysvětlit. Dozvěděl jsem se to, nejsou to ani dvě hodiny. V kajutě A 3 bydleli nějaký manželé z Holandska. Oběma je přes sedmdesát a jeden jako druhý je hluchý skoro jak poleno."

Kollberg listoval v notesu a škrábal se ve vlasech.

"Naše takzvaná teorie o tom, jak ke zločinu došlo, spočívá tedy hlavně na principech pravděpodobnosti, na logických předpokladech a psychologických vývodech. S přesvědčivými důkazy už je to slabší. Ale zatím se tedy, ať prší či leje, budeme držet téhle rekonstrukce, jelikož žádnou jinou nemáme. A se statistikami budeme zacházet taky tak, ne?"

Martin Beck se zaklonil na židli a složil ruce na prsou.

"Tak povídej," přikývl.

"Máme jména šestaosmdesáti osob přítomných na lodi. Osmašedesát pasažérů plus osmnáct členů posádky. Zatím se nám podařilo lokalizovat nebo nějakým způsobem se dostat do styku se všemi až na jedenáct lidí. Ale i u těchto jedenácti známe národnost, pohlaví a - až na tři - i věk. Teď tedy vylučovací metodou: za prvé vyloučíme Roseannu McGrawovou. Zbývá pětáosmdesát. Dále všechny ženy, osm v posádce a sedmatřicet cestujících. To máme čtyřicet. Mezi nimi jsou čtyři chlapečci pod deset let a sedm staříků přes sedmdesát. To dělá devětadvacet. Dále máme kapitána a člena posádky, který tu noc stál u kormidla. Měli službu od dvaceti nula nula do půlnoci a vzájemně si poskytli alibi. Taky můžeme těžko předpokládat, že by bývali měli čas procházet se po lodi a páchat vraždy pro potěchu. Pokud jde o personál strojovny, je to poněkud mlhavější. Takže minus dva máme celkový součet sedmadvacet mužů ve věku od čtrnácti do osmašedesáti. Dvanáct Švédů, z toho sedm členů posádky, pět Američanů, tři Němci, jeden Dán, jeden Jihoafričan, jeden Francouz, jeden Angličan, jeden Skot, jeden Turek a jeden Holanďan. Zeměpisný rozsah je prostě úžasný. Z Američanů žije jeden v Oregonu a jeden v Texasu, Angličan je z Nassau na Bahamských ostrovech, Jihoafričan bydlí v Durbanu a Turek v Ankaře. Jestli je někdo bude vyslýchat, tak si užije. Čtyři z těch sedmadvaceti se nám zatím nepodařilo lokalizovat: jednoho Dána a čtyři Švédy. Nepodařilo se nám prokázat, že by byl některý z cestujících už výletní lodí někdy předtím, jel, ačkoliv se Melander proplahočil seznamy pasažérů za posledních pětadvacet let. Můj soukromý názor je, že nikdo z nich nejel podruhé. Jen čtyři měli jednolůžkovou kajutu, ostatní byli více méně pod dozorem těch, s nimiž se o kajutu podíleli. Nikdo z nich neznal loď a způsob práce na lodi natolik, aby to mohl zvládnout. Zbývá nám tedy osm členů posádky, kormidelník, ti dva topiči, kuchař a jeden lodník. Strojníka jsme vyloučili, je ve věkové skupině přestárých. Podle mého soukromého názoru to neudělal nikdo z nich. V posádce o sobě všichni velice dobře vědí, a kromě toho se zdá, že možnosti ke sbratřování s cestujícími jsou velice omezené. Podle mé teorie tedy Roseannu McGrawovou nezavraždil nikdo. Což patrně nebude správné. Moje teorie jsou vždycky pro kočku. To je ta smůla, když člověk moc přemýšlí."

Půl minuty bylo ticho. Pak Kollberg dodal:

"Jestli ovšem ten odporný Eriksson - stejně je to štěstí, že se ti ho podařilo na něco chytit. Prosim tě, posloucháš ty mě vůbec? Víš, co jsem ti tady vykládal?"

"Ale vím," odpověděl Martin Beck nepřítomně. "To víš, že ano."

Byla to pravda. Skutečně poslouchal. Ale posledních deset minut mu Kollbergův hlas zněl z čím dál tím větší dálky. Hlavou mu probleskly dvě úplně odlišné myšlenky. Jedna z nich byla asociace na něco, co zaslechl někoho říkat, ta ovšem okamžitě zapadla do bahna kdesi na dně, do bahna zapomenutých nebo nedomyšlených myšlenek. Druhá myšlenka byl docela konkrétní nápad na nový - a pokud se mu zdálo - docela proveditelný plán další akce.

"S někým se na lodi musela setkat," zamumlal si pro sebe.

"Pokud to ovšem nebyla sebevražda," pronesl Kollberg v chabém pokusu o ironii.

"Někdo, kdo vůbec neměl v plánu ji zabít, alespoň ne zpočátku, a kdo tedy neměl proč se skrývat..."

"No jo, to si myslíme, ale k čemu nám to je, když..."

Martin Beck před sebou viděl v jasném slunečním světle scénku z posledního červencového dne v Motale. Ohavná Juno, jak vplouvá do přístavu pod zdymadly.

Narovnal se v zádech, vzal do ruky starou pohlednici a pozoroval ji.

"Lenarte," řekl, "kolik fotoaparátů tam v ty dny asi cvakalo, co myslíš? Alespoň pětadvacet, spíš třicet nebo čtyřicet. U každé komory zdymadla si někdo vyšel na břeh a fotografoval loď i ostatní cestující. Dneska už jsou tyhle fotografie v nějakých dvaceti třiceti rodinných albech. Nejružnější obrázky, první z nábřeží ve Stockholmu před vyplutím, poslední snad z Göteborgu. Kdyby například nějakých dvacet lidí udělalo za ty tři dny řekněme po třiceti obrázcích. Když to odhadneme hodně střízlivě, tak je to tak jeden film na osobu. Kromě toho tam určitě taky řada lidí filmovala. Lennarte, musí existovat nějakých šest set fotografií ... chápeš to! Šest set obrázků. Možná i tisíc."

/XVII/

"Práce to bude ovšem příšerná," prohlásil Martin Beck.

"Horší než to, co děláme teď, už to být nemůže," řekl Kollberg.

"Možná že je to jen šílený nápad. Třeba se mýlím a je to úplná blbost."

Tuhle hru spolu už hráli mnohokrát. Martin Beck měl pochybnosti a potřeboval, aby ho někdo podpořil. Věděl předem, co uslyší jako odpověď, a věděl také, že Kollberg ví, že to ví. Přesto probíhal tento rituál pokaždé týmž způsobem.

"Něco nám to dá," tvrdil Kollberg paličatě.

A po chvíli dodal:

"Kromě toho už to bude částečně bez práce, protože až na několik lidí víme, kde všichni jsou, a dokonce už jsme s většinou taky byli ve styku."

Kollberg uměl mluvit přesvědčivě. Na to byl přímo specialista.

Za chvíli se Martin Beck zeptal:

"Kolik máme hodin?"

"Sedm deset."

"Bydlí někdo z nich tady někde blízko?"

Kollberg se pohroužil do svého poznámkového bloku.

"Blíž, než bys myslel," prohlásil. "Na Mälarenském nábřeží, nějaký plukovník ve výslužbě s paničkou."

"Kdo u nich byl? Ty?"

"Ne, Melander. Hodní lidi, říkal."

"A víc nic?"

"Ne."

Asfalt byl navlhlý, lesklý a kluzký, Kollberg zlověstně zaklel, když mu zadní kola ustřelila na kruhovém Lipovém náměstí. Za tři minuty byli na místě.

Otevřela paní plukovníková.

"Axeli, dva pánové od policie," zaječela směrem do pokoje.

"Pozvi je dál," zaburácel pan plukovník. "Nebo si snad myslíš, že za nimi půjdu ven na chodbu?"

Martin Beck setřásl dešťové kapky s klobouku a vklouzl dovnitř. Kollberg si čistil boty na rohožce s téměř dojemnou dychtivostí.

"Máme počasí na manévry," ryčel plukovník. "Pánové prominou, když nebudu vstávat."

Na stolku před sebou měl rozehranou partii domina, bachratou koňakovou skleničku a láhev Remy Martin. O dva metry dál popisovala televizní obrazovka s těmi nejbouřlivějšími zvukovými efekty jakousi epizodu z všedního života i za normálních podmínek zvukově těžko snesitelné rodinky Jetsonů.

"Počasí na manévry - chacha! Dají si pánové koňáček? Nic jiného nepomáhá."

"Já řídím," pronesl Kollberg pohřebním hlasem a udělal na láhev psí oči.

Uplynulo deset vteřin, než v Martinu Beckovi zvítězil pocit solidarity. Otřásl se a zavrtěl hlavou.

"Musíš mluvit ty," zamumlal Kollbergovi.

"Cože?" zařval muž v lenošce.

Martinu Beckovi se podařilo vyloudit úsměv a omluvné gesto rukou. Seběmenší pokus vmísit se do rozhovoru by mu vyřadil hlasivky z činnosti alespoň na týden, o tom byl skálopevně přesvědčen. Konverzace pokračovala.

"Fotografie? Ne, my už nefotografujeme. Já špatně vidím a Axel pokaždé zapomene posunout film. Ten slušný mladík, co tady byl před čtrnácti dny, se nás na to taky ptal. Moc milý mladý pán."

Martin Beck s Kollbergem se na sebe rychle podívali, nejen proto, že je překvapil podivuhodný způsob, jakým paní popsala Melandera.

"Ale kupodivu," hřměl plukovník, "major Jentsch ... no jo, vy ovšem nevíte, kdo je major Jentsch. Tedy, seděli jsme s

ním a s jeho paní při cestě u jednoho stolu. Intendanční důstojník, skvělý muž. Jsme stejně staří, ovšem nešťastný konec tažení na Východ mu překazil kariéru. To víte, dokud válka trvala, zásoby se jen hrnuly, ale po válce to měli chudáci těžké. No, ale Jentsch to neměl tak hrozné, nakonec byl od intendantury a takové lidi aby v době výstavby vyvážil zlatem. Stal se ředitelem v nějaké potravinářské firmě, v Osnabrücku, pokud mne neklame paměť. To víte, měli jsme si co vyprávět, tolik společného, že ano, čas jen letěl. Major Jentsch za války hodně viděl. Tedy, hodně - že ano. Devět měsíců - nebo že by jedenáct - no prostě byl styčným důstojníkem u Modré divize. Modrá divize - ty přece znáte, ne? Španělské elitní jednotky, které Franco nasadil proti bolševikům. A musím říct, že my jsme tady u nás zvykli dívat se na Italy a Španěly a Řeky a na tuhle pa... tedy, hm, dívat se na ně poněkud svrchu, že ano, ale musím říct, že muži od Modré divize, tedy, že ano, ti své práci rozuměli..."

Martin Beck se otočil a se zoufalstvím v srdci pozoroval obrazovku, která právě ukazovala nejméně měsíc staré záběry ze sklizně cukrové řepy v provincii Sklne. Pozornost paní plukovnickové se upírala týmž směrem a zdálo se, že ta dobrá žena na všechno ostatní kolem sebe naprosto zapomněla.

"Ano, jistě," zařval Kollberg.

Pak se zhluboka nadechl a pokračoval s obdivuhodnou silou a cílevědomostí.

"Pan plukovník se před chvílí zmínil o fotografování. Kupodivu...?"

Asi minutu vládla ovzduší v pokoji sklizeň řepy ve Skane. Byl to balzám na nervy.

"Prosím? Aha, ano, tedy chtěl jsem říct, že major Jentsch byl kupodivu na fotografování úplný génius. Ačkoliv nevidí ani neslyší o moc líp než my. Fotografoval od rána do večera, je to pár dní, co nám poslal balíček fotografií z cesty. Moc hezké to od něho bylo, řekl bych, že ho to muselo stát hezkých pár korun. Krásné obrázky. A moc milé jako vzpomínka, že ano."

Martin Beck vstal a ztlumil zvuk u televizoru. Udělal to instinktivně a v sebeobraně, nevěděl pořádně ani, co dělá. Paní plukovnickova se na něj nechápavě zadívala.

"Prosím? Ano, pochopitelně. Kočičko, přines laskavě ty obrázky, co jsme dostali z Německa. Chci je tady pánům ukázat."

Martin Beck pozoroval se svrstěným obočím ženu jménem Kočička, jak se s obtížemi zvedá z televizního křesla. Obrázky byly barevné kopie velikosti 12 X 12. Byly složené v balíčku, mohlo jich být asi tak patnáct, a muž v pohovce je držel palcem a ukazovákem levé ruky. Martin Beck a Kollberg se mu skláněli přes ramena každý na jedné straně pohovky.

"Tady to jsme tedy my, že ano, tady vidíte paní majorovou Jentschovou, tohle je moje žena ... ano, a tady jsem já. Tadyhle ten obrázek je z velitelského můstku. To je první den, bavím se s kapitánem, jak vidíte. A tady ... oči už mi bohužel tak neslouží ... buď tak hodná a podej mi lupu ..."

Plukovník lupu dlouho a pečlivě leštil, než začal znovu:

"Ano, správně, tady máme majora Jentsche, tady jsem já s manželkou ... tenhle obrázek tedy musela brát paní majorová, taky je trochu rozmazaný, že ano. Tady jsme zase my, to je totéž, jen z trochu jiného úhlu, pokud se nemýlím. A ... moment ... tady ta dáma, s kterou hovořím, ta se jmenovala Frau Liebeneiner, taky Němka. Seděla s námi ostatně u stolu, moc sympatická a důstojná dáma, ale bohužel už poněkud v letech. O muže přišla u El Alameinu."

Martin Beck přimhouřil oči a uviděl staříčkou tlustou ženu v květovaných šatech a růžovém kloboučku. Stála pěkně vzpřímená s hlavou vzhůru u jednoho ze záchranných člunů s šálkem kávy v jedné ruce a s kouskem dortu v druhé. Prohlídka pokračovala. Motivy byly poněkud jednotvárné. Martina Becka začínalo bolet v kříži. Jak vypadá paní majorova Jentschová z Osnabrücku věděl už do nejmenších podrobností.

Na mahagonovém stolku před plukovníkem ležel poslední obrázek. Byl to jeden z těch, jejichž existenci Martin Beck předpověděl: Diana zezadu na riddarholmském nábřeží ve Stockholmu, v pozadí radnice a dva taxíky, které zřejmě právě zastavily u můstku na loď.

Obrázek byl zřejmě z posledních chvil před odjezdem, protože na palubě už byla spousta lidí. Na zádi u pravého záchranného člunu stála paní majorova Jentschová z Osnabrücku. Přímě pod ní stála Roseanna McGrawová. Byla předkloněná, předloktím se opírala o zábradlí a nohy měla rozkročené. Měla na sobě široké žluté šaty s ramínky, sandály a brýle proti slunci. Martin Beck se předklonil co nejvíc a pokoušel se rozeznat, kdo stojí vedle ní. Zároveň slyšel, jak si Kollberg potichu hvízdá.

"Ano, ano, ano," pokračoval pan plukovník a nedal se ničím vyrušit. "Tedy tady máme loď u Riddarholmenu, tadyhle věž radnice, že ano. A nahoře na horní palubě Hildegarda Jentschová. Tedy to jsme se ještě neznali. A - ano, kupodivu sedělo i tohle děvče několikrát u našeho stolu. Myslím, že byla z Holandska nebo z Anglie. Pak ji přesadili někam jinam, k jinému stolu, abychom my staří měli víc místa."

Mohutný ukazovák s bílými chlupy, pod lupou ještě obrovitějšími, se zastavil na ženě v sandálech a pytlovitých žlutých šatech.

Martin Beck načerpal do plic vzduch a chtěl něco říct, ale Kollberg byl rychlejší.

"Prosím?" pravil plukovník. "Jestli to vím jistě? To bych prosil, že to vím jistě. Nejméně čtyřikrát pětkrát seděla u našeho stolu. Pokud se pamatuju, nepromluvila nikdy ani slovo."

"Ale..."

"Ano, váš kolega mi sice ukazoval nějaké obrázky, ale chápete, já si nezapamatoval obličej. To spíš šaty. Tedy vlastně, mám-li být upřímný, že ano, tak ani šaty."

Obrátil se k Martinu Beckovi a zaryl mu obrovitý ukazovák do prsou. Bolelo to nesnesitelně.

"Spíš výstřih," pravil burácivým šepetem.

/XVIII/

Bylo čtvrt na dvanáct a seděli zase v kanceláři na velitelství na Kristinebergu. Vítr zesílil a vrhal déšť přímo proti okenním tabulkám, jen to cinkalo.

Těch dvacet fotografií měl Martin Beck před sebou. Devatenáct jich odstrčil stranou a teď už asi popatnácté zkoumal Roseannu McGrawovou ve světle lupy. Vypadala přesně tak, jak si ji vždycky představoval. Dívala se vzhůru, patrně na věž riddarholmského kostela. Vypadala živě a zdravě, uvolněně a bezstarostně a zbývalo jí přesně šestatřicet hodin života. Vlevo od ní byla kajuta číslo A 7. Dveře do kajuty byly otevřené, ale o tom, jak to vypadalo zevnitř, neříkala fotografie nic.

"Uvědomuješ si, že jsme dneska měli štěstí?" řekl Kollberg. "Poprvé s tímhletem zatraceným případem. Dřív nebo později má člověk vždycky štěstí. Tentokrát to trvalo trochu moc dlouho."

"Taky jsme měli trochu smůlu."

"Myslíš proto, že ji strčili ke stolu k dvěma hluchým dědkům a třem poloslepým bábám? To není smůla, to je jen náš známý zákon schválnosti. A jde se spát. Já tě odvezu domů. Nebo snad dáváš přednost hromadné dopravě?"

"Nejdřív musíme poslat telegram Kafkovi. Dopisy můžeme nechat na ráno."

Za půl hodiny byli hotovi. Kollberg jel v prudkém dešti rychle a trhaně, ale Martin Beck nereagoval, ačkoliv se mu obvykle v autě dělalo nevolno. Po celou cestu neřekli ani slovo. Teprve před vchodem do domu v Bagarmossenu se Kollberg otřásl a poznamenal:

"No, tak teď si lehneme a budeme o tom přemýšlet. Dobrou noc."

V bytě bylo tma a ticho, ale když šel Martin Beck kolem pokoje své dcery, zaslechl tlumený zvuk nočního rozhlasového koncertu pop music. Patrně leží a má tranzistor pod polštářem. Když byl sám v tom věku, četával romány o všem, co mělo něco společného s mořem a s loděmi, a svítil si pod peřinou baterkou.

Na kuchyňském stole byl chleba, máslo a sýr. Namazal si krajíc a šel se podívat do lednice po pivu. Nebylo. Svou skromnou večeři snědl vstoje u kuchyňského stolu a zapil ji poloviční sklenicí mléka.

Načež se odebral do ložnice a velice ootrně si lehl. Žena se napůl probudila a pokusila se něco říci. Ležel tiše na zádech a zadržoval dech. Za chvíli začala opět pravidelně oddychovat. Uvolnil se, zavřel oči a začal přemýšlet. Roseanna McGrawová byla už na prvních stockholmských obrázcích. Kromě toho tyto obrázky naprosto jasně identifikovaly dalších pět lidí, oba vysloužilé důstojníky, jejich manželky a vdovu Liebeneinerovou. Může klidně počítat s tím, že dostanou nějakých pětadvacet třicet sérií obrázků a že většina z nich bude větší než ty, které právě viděl. Bude nutné vyhledat do jednoho všechny negativy a požádat každého fotografa, aby přesně udal všechny, koho na fotografiích poznává. Takhle to musejí dokázat - a konečně si budou moci zmapovat poslední cestu Roseanny McGrawové. A vidět ji před sebou jako ve filmu.

Hodně bude záležet na Kafkovi a na tom, co se mu podaří získat od těch pěti rodin, roztroušených po severoamerickém kontinentu. Američani jsou přece fotografováním přímo posedlí. A kromě toho, byl-li s ženou z Lincolnu ve styku někdo jiný než vrah, pak to byl patrně nejspíš některý krajan. Možná že by nebylo tak zcela scestné hledat vraha mezi jejími krajany? Možná že jednoho dne bude stát s telefonem v ruce a hučením éteru uslyší Kafkův hlas: "Yeah, I shot the bastard."

Uprostřed téhle myšlenky Martin Beck usnul, docela náhle a tak přirozeně jako už dávno ne.

Lilo i další den, šedivě a hučivě, poslední zbytky zežloutlého listí se bezútešně lepily ke zdím a oknům.

Jako by noční myšlenky Martina Becka nějakým způsobem doletěly ke Kafkovi, došel z Ameriky lakonický bleskový telegram: Pošlete co nejvíc materiálu.

O dva dny později Melander, který nikdy nic nezapomínal, vytáhl z úst dýmku a klidně prohlásil:

"Uli Mildenberger je v Heidelbergu. Byl tam celé léto. Chceš ho dát vyslechnout?"

Martin Beck se chvíli rozmýšlel.

"Ne."

Už se chystal připojit: Ale postarej se, ať tu máme jeho adresu. V poslední chvíli se zarazil, pokrčil rameny a šel dolů do své kanceláře.

V těchto dnech se stávalo čím dál tím častěji, že neměl nic na práci. Vyšetřování se dostalo do fáze, kdy jelo takřka samo od sebe a rozlévalo se po celém světě jako příběh nějakého staromódního románu pro dámy. Od Ahlberga v Motale se táhla čára přímo k němu do policejního ředitelství v Kristinebergu - a pak se jako vějíř rozbíhala do řady bodů na mapě světa, od Severního mysu na severu k Durbanu na jihu a Ankaře na východě. Nejdůležitější spojovací čára byla ovšem ta, jež vedla do Kafkovy kanceláře v Lincolnu skoro deset tisíc kilometrů na západ. Odtamtud se rozvětvovala do několika měst, rozsetých po americké pevnině. S takovým obrovitým aparátem k dispozici že by bylo nemožné vypátrat a obklíčit vraha? Logická odpověď na tuto otázku byla bohužel ano. Martin Beck měl bolestně vzpomínky na vyšetřování jiné sexuální vraždy. Došlo k ní ve sklepě jednoho domu na předměstí Stockholmu, mrtvolu našli skoro okamžitě a policie byla na místě činu ani ne za hodinu. Vraha vidělo několik lidí, všichni ho dosti podrobně popsali, vrah po sobě zanechal šlápoty, nedopalky cigaret, zápalky, dokonce i ztratil několik věcí. Kromě toho svědčil způsob, jakým bylo s obětí naloženo, na zcela zvláštní sexuální úchytku. A přesto ho nemohli dostat. Optimismus postupně ustoupil pocitu bezmoci, jak všechny stopy končily v prázdnu. O sedm let později se pachatel dopustil pokusu o znásilnění v úplně jiném kraji a byl přistižen při činu. Během vyšetřování se najednou zhroutil a přiznal se k té sklepní vraždě.

Pro Martina Becka byl tento zločin a jeho vyšetřování po mnoha letech už jen jako poznámka na okraji. Ale pro jednoho z jeho starších kolegů nabyt tenhle případ osudového významu. Až příliš dobře si pamatoval, jak tento člověk měsíc po měsíci a rok po roce, když už byl případ dávno uzavřen a odložen jako nevyřešený, dlouho do noci vysedával

ve své kanceláři a po pěti sté nebo po tisíci znovu procházel a zkoumal záznamy ze všech výsledků a svědeckých výpovědí. Kolikrát na něj narazil na těch nejneočekávanějších místech, v době, kdy měl mít volno, nebo kdy dokonce odjel na dovolenou, pořád a neustále v honbě za dalšími záchytnými body v případě, který se stal tragédií jeho života. Pak z toho poznenáhlu onemocněl, šel předčasně do invalidního důchodu, ale přesto se nevzdával. Nakonec přece jen udeřila hodina osvobození, když člověk, který nikdy předtím nebyl trestán a jehož dokonce nikdo nikdy z žádného zločinu ani nepodezíral, se najednou rozplakal a před policejním úředníkem, který se překvapením nezmohl ani na slovo, se najednou přiznal k sedm let staré vraždě. A tak se konečně vysvětlily všechny ty směšné náhody a opomenutí, jež způsobily, že policie vraha nedopadla ihned. Martin Beck si občas říkal, jestlipak tohleto opožděné rozuzlení případu přineslo tomu starému policajtovi mír a klid.

Takže i takhle by to mohlo dopadnout. A to byla ještě žena ve sklepe to, co Roseanna McGrawová rozhodně nebyla, totiž nezakořeněná a toulavá lidská troska, jejíž asociální postoj byl právě tak nepopíratelný, jako byl obsah její kabelky přitěžující.

Na tohle Martin Beck často myslel, zatímco čekal, až se něco začne dít.

V Motale měl Ahlberg plné ruce práce s popouzením státní správy tím, že neodbytně trval na tom, aby potápěči a žabí muži prozkoumali každý centimetr průplavu a každý přístupný čtvereční metr jezerního dna. S Martinem Beckem byl ve spojení jen velice zřídkka, ale čekal, že každou chvíli zazvoní telefon.

Když uplynul týden, došel od Kafky další telegram. Text byl tajuplný a překvapivý: You will have a break any minute now.

Martin Beck zavolal Ahlbergovi:

"Píše, že prý už se to brzy vyřeší."

"Asi si myslí, že potřebujeme trochu povzbudit na duchu," pravil Ahlberg.

Kollberg byl jiného názoru.

"Ten to nemá v hlavě v pořádku. Trpí známou chorobou jménem intuice."

Melander neřekl ani slovo.

Za deset dní dostali nějakých padesát hotových obrázků a zhruba třikrát tolik negativů se právě kopírovalo. Spousta obrázků byla nekvalitních a Roseannu McGrawovou našli jen na dvou. Oba byly z riddarholmského nábřeží ve Stockholmu, stála pořád ještě sama na zádi na palubě A, pár metrů od své kajuty. Na jednom obrázku byla sehnutá a škrábala se na nártu, ale to bylo také všechno. Kromě toho identifikovali ještě třiadvacet cestujících, čímž celkový počet stoupl na osmadvacet.

Melander obrázky pečlivě probral a pak je dal dál Kollbergovi a ten se je snažil sestavit podle času. Martin Beck celou hromádku studoval hodiny a hodiny, ale neřikal nic.

Další dny došlo ještě několik desítek obrázků, ale Roseanna McGrawová nebyla ani na jednom.

Konečně však přišel dopis od ankarské policie. Ležel u Martina Becka na stole ráno třináctého dne - podle nového letopočtu -, ale trvalo další dva dny, než se velvyslanectví konečně podařilo pořídit překlad do angličtiny. Proti všemu očekávání jim tenhle dopis pomohl dostat se přece jen o krůček dál a poprvé po dlouhé době jim přece jen zaválo do plachet trochu větru.

Jeden z tureckých cestujících, dvaadvacetiletý studující lékařství Günes Fratt přiznal, že ženu na obrázcích poznává, nevěděl však, jak se jmenuje a z které země je. Po "ostrém výsledku", vedeném vysokým policejním úředníkem s velice dlouhým jménem, které se skládalo převážně z ü, ö a z, nakonec také přiznal, že ji shledal přitažlivou a že se v první den cesty dvakrát pokusil "vstoupit s ní v ústní styk" v jazyce anglickém, byl však odmítnut. Žena mu prý totiž vůbec neodpověděla. Vzpomíná si prý, že ji pak o něco později viděl ve společnosti jakéhosi muže, a dospěl k závěru, že je vdaná a že se jen náhodou a z nerozumu (?) pohybovala předtím sama. Pokud jde o vzezření toho muže, prohlašuje svědek, že si pamatuje pouze, že "snad byl vyšší postavy". Na závěr cesty svědek tuto ženu již neviděl. Strýček Günese Fratta, jehož policista s komplikovaným jménem vyslechl "informativně", potvrdil, že svého synovce po celou cestu ostře sledoval a neoponechal jej nikdy o samotě déle než nějakých deset minut.

Velvyslanectví připojilo k dopisu ještě vlastní komentář, že oba cestující jsou ze zámožné rodiny těšící se všeobecné vážnosti.

Na Martina Becka dopis nějak zvlášť povzbudivě nezapůsobil. Jako by celou dobu věděl, že něco takového musí dříve nebo později přijít. Dostali se tedy zase o krůček dál - a zatímco vytácel číslo do Motaly, přemítal, jaké to asi je, když člověka ostře vyslýchá turecký policajt.

O patro výš přijal Kollberg zprávu s naprostým klidem.

"Turci? Ale jo, ty jsem načapal. Spousta fotografií je ve svých návodech označila."

Chvilí se hrabal ve svých listinách.

"Obrázek číslo 23, 38, 102, 109 ..."

"To stačí."

Martin Beck se chvíli probíral fotografiemi, až našel kopii, na níž byli oba muži zřetelně a jasně vidět. Chvilí se díval na strýčkův bělostný knírek a pak přešel očima na Günese Fratta. Byl malý, ale elegantní, měl malý černý knírek a pravidelné rysy. Nevypadal nejhůř.

Bohužel Roseanna McGrawová byla patrně jiného názoru.

Tohle byl už patnáctý den od nového nápadu a měli už s naprostou jistotou určeno jedenačtyřicet pasažérů, kteří se vyskytovali na jedné nebo více fotografiích. Kromě toho se sbírka rozrostla o další dva snímky ženy z Lincolnu. Oba pocházely ze švédského kanálu. Jeden byl rozmazaný a Roseanna McGrawová na něm byla obrácena k fotografovi zády, na druhém, obrázku ji bylo vidět z profilu u zábradlí lodi a v pozadí byl železniční most. O tři hodiny blíže k smrti a Roseanna McGrawová si sundala brýle proti slunci a mžourala do sluníčka. Vítr jí cuchal tmavé vlasy, měla pootevřená

ústa, jako by se právě chystala něco říci, nebo jako by si byla právě zívla. Martin Beck ji dlouho pozoroval zvětšovacím sklem. Nakonec řekl:

"Kdo dělal tenhle obrázek?"

"Jedna dáma z Dánska," pravil Melander. "Vibeke Amdalová z Kodaně. Cestovala sama a měla jednolůžkovou kajutu."

"Sežeň mi o ní co nejvíc informací."

O půl hodiny později vybuchla bomba.

"Bleskový telegram ze Spojených států," řekla monotónním hlasem žena v telegrafní ústředně. "Mám vám to přečíst?"

"Struck goldmine yesterday. Ten rolls eight millimetre color-film and 150 stills. You will see a lot of Roseanna McGraw. Some unknown character seems to be with her. Pan American guarantees delivery Stockholm Thursday. Kafka."

"Mám se vám to pokusit přeložit?"

"Kdybyste byla tak hodná."

"Včera jsem narazil na zlatý důl. Deset svitků osmimilimetrového barevného filmu a sto padesát fotografií. Roseannu McGrawovou uvidíte moc a moc. Zdá se, že je tam s nějakým cizím chlápkem. Pan American slibuje doručit zásilku do Stockholmu ve čtvrtek. Podpis Kafka."

Martin Beck se svalil na židli. Třel si vlasy nad čelem a díval se na stolní kalendář.

Bylo Kateřiny. Středa 25. listopadu 1964.

Venku přšelo, ledově a pichlavě. Zanedlouho začne sněžit.

/XIX/

Filmy si promítali v laboratořích naproti stockholmskému nákladovému nádraží. V předváděčce bylo málo místa, a dokonce i v takový okamžik dělalo Martinu Beckovi potíže přemoci svůj odpor k tlačení.

Byl tam šéf, byl tam krajský náčelník z Linköpingu, policejní rada, Larsson i Ahlberg, kteří přijeli z Motaly vozem.

Kromě toho tam byl Kollberg, Stenström a Melander.

Dokonce i Hammar, který už v životě viděl víc zločinů než všichni ostatní dohromady, byl napjatý, neříkal ani slovo a netrpělivě čekal.

Světlo zhaslo.

Promítačka začala bručet.

"Jojojo."

Kollbergovi dělalo jako obvykle potíže chvíli mlčet.

Přehlídka královské gardy. Náměstí Gustava Adolfa. Vpravo zatočit, na most ke královskému paláci. Kamera švenkla na fasádu stockholmské opery.

"Nemají styl," prohlásil Kollberg. "Vypadají jako empíci."

Náčelník na něj udělal pssst.

Vrak královské lodi Vasa zahalený do vířivých kaskád jemně rozprášené vody. Hezké švédské děvče s vysoko natupírovanými vlasy a pršáčkem na schodišti před koncertním sálem. Moderní výškové budovy Hötorgscity.

Laponec pro turisty před svým laponským stanem ve skansenu. Gripsholmský zámek s lidovými tanečky v popředí.

Obstarožní Američanka s fialovými rty a s brýlemi zdobenými bižuterními perličkami. Reisen, přístaviště, žád' lodi Svea Jaril djurgårdenský trajekt, velká osobní loď kotvící ve vjezdu do přístavu, záběr z projížd'ky motorovou lodí.

"Co je to za loď?" zeptal se krajský náčelník.

"Brazílie, společnost Moore-McCormack," okamžitě odpověděl Martin Beck. "Jezdí sem každé léto."

Waldemarův mys, žena s fialovými rty, Danvický domov.

"Co je to za budovu?" zeptal se krajský náčelník.

"Domov duchodců," pravil Kollberg.

Racek umělecky se kolébající na křídlech, sportovní areál v předměstí Farsta, fronta před modrým autobusem s vyhlídkovou střechou. Rybáři s dlouhými pruty, kteří vrhají do kamery zamračené pohledy.

"Jak se jmenuje tenhle fotograf?" zeptal se krajský náčelník.

"Wilfred S. Bellamy junior a je z Klamath Falls ve státě Oregon," řekl Martin Beck.

"Toho neznám," prohlásil krajský náčelník.

Svartmanská ulice, Brunkeberské náměstí, podexponováno.

"Ted'!" pravil krajský náčelník.

Diana na riddarholmském nábřeží. Šikmo odzadu. Roseanna McGrawová v dobře známém postoji s pohledem šikmo vzhůru.

"To je ona," prohlásil krajský náčelník.

"Proboha," zamumlal Kollberg.

Žena s fialovými rty zleva, oslnivý úsměv, samé zuby. Přítmí, je vidět jen vlajku lodní společnosti a věž radnice. Pohled na nábřeží. Bílé tečky. Mihotání. Červenohnědé stíny. Tma.

Rozsvítilo se, pootevřely se dveře a objevil se muž v bílém plášti.

"Okamžik, prosím. Máme potíže s promítačkou."

Ahlberg se obrátil a podíval se na Martina Becka.

"Promítačka chytlá a celý film shořel vysokým plamenem," pravil vrchní kriminální asistent Lennart Kollberg, zřejmě čtenář myšlenek.

V tom okamžiku světlo opět zhaslo.

"Tak, chlapci, a teď pěkně oči na stopkách," prohlásil krajský náčelník.

Pohled k jídelně, turistická záda, Západní most přes zátoku Mälarenského jezera, švenk na velitelský můstek. Zpěněná brázda za lodí, švédská vlajka. Dlouhá sekvence s Mrs. Bellamyovou, jak se se zavřenýma očima sluní na lehátku.

"Všimněte si pozadí," pravil krajský náčelník.

Martin Beck rozeznával v pozadí řadu lidí. Roseanna McGrawová mezi nimi nebyla.

Zdymadlo v Södertälje, most s hlavní silnicí, železniční most. Stožár zabíraný zdola, vlajka lodní společnosti proti modrému nebi. Motorová loď s palubou naloženou barely, mávající lodník. Táž motorová loď už odzadu, v pravém rohu vrásčitý profil Mrs. Bellamyové.

Oxelösund od moře, věž modernistického kostela s nebem za sebou, železářny s kouřícími komíny, loď v přístavu. Obraz se pomalu zvedal a zase klesal, jak se loď měkce houpala, a byl zabarven lehce do zelena.

"Zhoršilo se jim počasí," děl krajský náčelník.

To už bylo celé plátno světle šedivé, švenk, kus palubní podlahy, příď, úplně vyprázdněná až na jedna lesklá záda ve voskovaném kabátku. Vlajka města Göteborgu, promoklá a zplihlá na vlajkovém stožáru na přídi. Záběr na kormidelníka, jak jde dolů po schodech do předního podpalubí a snaží se, aby udržel podnos v rovné poloze.

"A teď jsme kde?" dotázal se krajský náčelník.

"Kousek před Hävinge," řekl Martin Beck, "někdy kolem páté šesté hodiny. Zastavili kvůli mlze."

Záď na střední palubě, opuštěná lehátka, šedivo, vlhko. Nikde živáčka.

Kamera se zadívala doprava a pak se s lehkým trhnutím zase vrátila. Roseanna McGrawová na schodech z A paluby, ještě pořád naboso a v sandálech, ale přes šaty průhlednou pláštěnku s kapucí na hlavě. Kolem záchranného člunu, přímo do kamery, rychlý a lhostejný pohled na fotografa, obličej klidný a uvolněný, pryč z obrazu doprava. Rychlý švenk. Roseanna McGrawová zezadu s lokty na zábradlí a s váhou celého těla na pravé noze - na špičce - jak si o pravou patu tře levý nárt.

Ani ne čtyřiaadvacet hodin před smrtí. Martin Beck zadržel dech. Nikdo nic neříkal. Žena z Lincolnu zmizela v prolínačce a plátno se zaplnilo bílými puntíky. Film skončil.

Mlha byla pryč. Nucený fialový úsměv. Obstarožní páreček na lehátkách s plědy přes nohy. Slunce nesvítilo, ale také nepršelo.

"Kdo je to?" ptal se krajský náčelník.

"Dva další Američani," řekl Kollberg. "Jmenujou se Andersonovi."

Loď v plavební komoře. Záběr z velitelského můstku na příď, spousta zad. Ochranné nárazníky mezi bokem lodi a zdí zdymadla v záběru shora, dále dlouhé, provlhlé třísky z plaveného dřeva v černé vodě. Jeden muž z posádky na břehu, předkloněn, při obsluze ručního rumpálu, jímž se otevírají a zavírají vrata plavební komory. Kamera zpět na příď, otevírají se vrata komory. Zvrásněná dvojí brada Mrs. Bellamyové v šikmém záběru zdola, na pozadí velitelského můstku a jména lodi.

Další záběr z velitelského můstku. Další komora. Příď přecpaná lidmi. Jiný záběr, mluvící muž v panamáčku.

"Cornfield, Američan, cestoval sám," prohodil Kollberg.

Martin Beck uvažoval, jestli si Roseanny McGrawové na předchozím záběru nevšiml nikdo jiný než on. Stála jako obvykle s lokty na zábradlí na pravém boku lodi, jen měla tentokrát na sobě džínsy a nějaký tmavý svetr.

Záběry ze zdymadla pokračovaly, ale už se neobjevila.

"A kdepak by mohlo být tohleto?" dotazoval se krajský náčelník.

"Karlsborg," řekl Ahlberg. "Ne ten u Vätternského jezera, je ještě jeden Karlsborg nedaleko Söderköpingu. Ze Söderköpingu vypluli ve čtvrt na deset. Při tomhle záběru bylo tak kolem jedenácté."

Další zdymadlo, další záběr na přední palubu. A zase tam byla. Černý svetr, dokonce rolák. Stála kolem ní spousta lidí. Obrátila obličej ke kameře a zřejmě se smála. Náhlý konec záběru. Brázda za lodí. Dlouhá sekvence s Mrs. Bellamyovou a manžely Andersenovými. V jednu chvíli přešel mezi kamerou a motivem pomalu a mlhavě marciální plukovník z Mälarenského nábřeží.

Martin Beck se potil na šíji. Ještě deset hodin života. Smála se? Krátký záběr na přední palubu, nějakí tři čtyři lidé. Loď na hladině jakéhosi jezera. Bílé puntíky. Konec filmu. Krajský náčelník se ošil.

"To je jezero Roxen?"

"Asplingen," odsekl Ahlberg.

Zvedací most. Budovy na břehu. Lidé na břehu, civilní a mávají.

"Norsholm," řekl Ahlberg. "Teď je čtvrt na čtyři."

Kamera se dívala tvrdohlavě jen a jen na břeh. Po stezce podél kanálu šlapala sedmi-osmiletá holčička. Modré letní šatečky, culíky a dřeváčky. Někdo z lodi hodil na cestičku minci. Holčička ji sebrala a zmateně a stydlivě se uklonila. Mince začaly pršet, holčička sbírala. Popoběhla několik kroků, aby jí loď neujela. Ženská ruka s blýskavým půldolarem ve dvou masitých prstech s rudými nehty. Kamera ustoupila o pár kroků, Mrs. Bellamyová s exaltovaným výrazem v obličejí vrhá minci. Holčička na břehu s pěstičkou plnou peněz, úplně zmatená, nechápavý modrý pohled.

Martin Beck to neviděl. Slyšel, jak Ahlberg zalapal po dechu a Kollberg se napřímil v křesle.

Za dobročinnou dámou z Klamath Falls ve státě Oregon přešla Roseanna McGrawová zleva doprava. Nebyla sama. Vlevo těsně vedle ní šel ještě někdo. Muž v čepici. Byl o hlavu větší než ona a na desetin vteřiny se na světlém pozadí ukázal jeho profil.

Viděli ho všichni.

"Zastavte film!" vykřikl krajský náčelník.

"Ne, ne," protestoval Ahlberg.

Kamera se na loď ne a ne vrátit. Na břehu pomalu uplývaly dekorativní zelené lučiny. Tráva, listoví, rákosí uklánějící se

ve víru lodního šroubu, nakonec letní krajina zmizela za shlukem bílých puntíků.

Martin Beck vytáhl kapesník a utíral si vzadu krk.

Obraz, který teď zaplavil plátno, byl nový a překvapivý. Kanál měli před sebou a dívali se na něj shora. Voda se stromořadím po obou březích vytvářela v krajině malebnou měkkou křivku. Po levé straně kanálu se táhla cestička a v levém horním rohu se za živým plotem popásalo několik koní. Po cestě se blížil hlouček lidí.

Ahlberg krajského náčelníka předešel.

"Tohle je na západ od Roxenu. Loď má za sebou zdymadlo v Bergu, muž s kamerou šel zatím napřed a postavil se na most v Ljungu. Tohle je poslední zdymadlo před borensberským. Je kolem sedmé večer."

V dále se ze zatačky vynořila bílá příď s vlajkou města Göteborgu. Lidé na cestičce se blížili.

"Zaplat'pánbůh," oddechl si Ahlberg.

Jen Martin Beck věděl proč. Filmař totiž mohl udělat něco jiného, mohl jít s průvodcem, který využil zastávky ve zdymadle, aby cestujícím předvedl klášterní kostel ve Vretě.

To už bylo vidět loď celou, jak se pomalu kolébá pod líným obláčkem šedobílého kouře, od kterého se odráželo šikmo padající večerní světlo.

Ale na loď se teď v malé předváděcí místnosti nikdo nedíval. Roztroušená skupina cestujících na cestičce se už přiblížila natolik, že bylo možné rozeznávat podrobnosti. Martin Beck okamžitě poznal Günese Fratta, dvaadvacetiletého medika z Ankary. Šel jako první, šermoval rukama a cosi vykládal někomu vedle sebe.

Pak ji uviděl.

Ani ne patnáct metrů za velkou skupinou bylo vidět ještě dvě postavy. Jedna z nich byla Roseanna McGrawová, stále ještě ve světlých džínsech a černém svetru. Vedle ní dlouhými kroky rázoval muž s čepicí.

Byli ještě daleko.

Jen aby film ještě pokračoval, říkal si Martin Beck.

Blížili se. Kamera směřovala stále týmž směrem.

Bude už možné rozeznat obličej?

Viděl, jak ji vysoký muž bere za ruku, jako by jí chtěl pomoci přes louži na cestě.

Viděl, jak se zastavují a dívají se na loď, která plula právě kolem nich a vrhala na ně stín. Pak zmizeli. Ale Mr. Bellamy z Klamath Falls byl paličatější než kdy jindy a mířil kamerou stále týmž směrem. Loď byla pryč, Roseanna McGrawová se objevila opět v celé kráse na cestičce. Zastavila se, pohodila hlavou a natáhla pravou ruku k tomuto neznámému, který byl ještě stále skryt, ale co nevidět se musel objevit. Teď.

Změna záběru všechny šokovala. Detail rumpálu pro obsluhu vrat plavební komory, dokola a dokola, v pozadí nohy diváků. Připadalo mu, že rozeznává pár světlých kalhot, nohy v sandálech a hned vedle nich pár pánských bot.

Obrázek zmizel. Na plátně se začaly míhat šmouhy. Několik lidí v místnosti si s ulehčením vydechlo. Martin Beck kroutil kapesník mezi prsty.

Ale ještě nebylo po všem. Poněkud podexponovaný obličej s fialovými ústy a s brýlemi posetými perličkami zaplnil plátno a ztratil se doprava. Na levé straně paluby A se objevila servírka ve světlé blůzičce a zabušila do gongu. V patách za ní vyšla Roseanna McGrawová z jídelny, zamžourala, podívala se k nebi, zasmála se a obrátila se k někomu, koho nebylo vidět. Alespoň ne úplně, bylo vidět rukáv v hrubém tvídě a kus ramene. Pak se znovu objevily kulaté bílé puntíky a po nich se obraz ztratil v bezedné, bezedné, bezedné šedi.

Smála se. Byl o tom přesvědčen. Čtvrtého července v sedm hodin večer. Před deseti minutami snědla večeři, biftek a la mode, nové brambůrky, jahody se smetanou - a u stolu zatím jeden švédský plukovník a jeden německý major burácivě dávali najevo své názory na bitvu u Stalingradu.

Plátno se znova zaplavilo světlem. Další zdymadla. Modré nebe s plujícími mráčky. Kapitán s rukou na návěští pro strojovnu.

"Sjötorp," řekl Ahlberg. "Poledne druhého dne. Za chvíli vyplují na jezero Vänern."

Martin Beck si pamatoval všechny dodatečné podrobnosti. Před hodinou přestalo pršet. Roseanna McGrawová byla mrtva. Už dvanáct hodin leželo její tělo pohřbené v bahně u borenshultského mola, nahé a ztýrané.

Na palubě výletní lodi se lidé protahovali a povalovali na lehátkách, povídali si, smáli se a mžourali do sluníčka.

Vrásčitá dáma z lepší společnosti v Klamath Falls vrhala fialové úsměvy do kamery.

Obrovité vodní zrcadlo. Vänern. Lidé bloumající po lodi. Odporný mladík z výslechu v motalském vězení vysypával do jezera pytel s popelem a škvárou. V obličejí byl černý a ušmudlaný a na filmaře vrhal kyselé pohledy.

Žena v černém svetru, khaki džínsech a sandálech nikde.

Velký muž v tvídovém saku a s čepicí nikde.

Film za filmem se před nimi odvíjel. Vänersborg ve večerním slunci, Diana připoutaná u břehu. Bylo vidět lodníka, jak přechází na břeh. Trollhättský kanál.

"Na přídi stojí moped," prohodil Ahlberg.

Loď připoutaná u nábreží v Göteborgu v jasném ranním slunci - pod zádí trojstěžníku Viking. Záběr na příď, na lidi přecházející po můstku na břeh. Moped už tam nebyl.

Změna záběru. Žena s fialovými rty na vyhlídkovém člunu, vzpřímená, jako by spolkla pravítko, švenk na botanickou zahradu se záplavou květin, bílé tečky, putující kolmo dolů po plátnu.

Mihotání. Konec. Světlo v sále.

Patnáct vteřin bylo naprosté ticho, pak se zvedl vrchní komisař Hammar, podíval se z krajského náčelníka na policejního radu a z policejního rady na Larssona.

"Tak, pánové, a jde se na oběd. Na státní útraty."

Bezvýrazným pohledem se pak podíval na ostatní a prohodil:

"Počítám, že vy tady nějakou tu chvíli ještě asi zůstanete."
Stenström šel také. Pracoval vlastně zrovna na nějakém úplně jiném případu.
Kollberg se tázavě podíval na Melandera.
"Ne, v životě jsem ho neviděl."
Ahlberg si přejížděl pravou rukou po obličeji.
"Palubní cestující, bez kajuty," vzdechl.
Obrátil se a podíval se na Martina Becka.
"Pamatuješ si na toho mužika, co nás prováděl po lodi v Bohusu? A na tu zástěnu, co se dá zatáhnout, když chce palubní pasažér bez kajuty spát na lavičce?"
Martin Beck přikývl.
"Moped tam na začátku nebyl. Poprvé jsem ho viděl ve zdymadle za Söderköpingem," prohlásil Melander.
Vytáhl lulku a klepal o ni kloubem pravého palce.
"Ten s tou čepicí tam byl taky," dodal. "V jednom záběru, šikmo dozadu."
Když si projeli film ještě jednou, zjistili, že měl pravdu.

/XX/

Venku padal první zimní sníh. Za oknem vířily velikánské vlhké vločky, dopadaly na sklo, okamžitě tály a stékaly dolů. V okapech hučela voda a na římsu cákaly těžké kapky.

Ačkoliv bylo dvanáct hodin, byla v kanceláři taková tma, že si Martin Beck musel rozsvítit stolní lampu. Vrhala příjemné, měkké světlo na psací stůl a na otevřenou složku, která ležela na psací podložce. Jinak byla kancelář v naprosté tmě.

Martin Beck zamáchl poslední floridu, zvedl popelník a sfoukl se stolu popel.

Měl hlad a litoval, že nešel s Kollbergem a s Melanderem do jídelny.

Ode dne, kdy si promítli Kafkovy filmy, uplynulo deset dní, a pořád ještě čekali, že se něco stane. Jako všechno ostatní při vyšetřování tohoto případu, ztratila se nejnovější stopa v džungli otazníků, pochybností a nejistot. Výsledky obstarával téměř výlučně Ahlberg a jeho hoši, vrhali se na svou práci s ohromnou energií a dokonalostí, ale výsledek byl hubený. Nejpozitivnější výsledek byl, že se nepřišlo na nic, co by vyvracelo jejich teorii, že někdo na loď přistoupil v Memu, Söderköpingu nebo Norsholmu a jel s lodí do Göteborgu. Rovněž tak nic nemluvilo proti tomu, že tento cestující byl muž normální postavy a lehce nadprůměrné výšky, nebo že měl na sobě šedivé tvídové sako, šedivé gabardénové kalhoty, hnědé boty a čepici. Nebo že měl modrý moped značky Monark.

Kormidelník, jehož svědectví bylo nejpodstatnější, měl dojem, že prodával lístek někomu, kdo se muži na obrázcích možná podobal. Nevěděl kdy, a dokonce si ani nebyl jist, zda to bylo právě toho roku. Mohlo prý to také být v některé dřívější sezóně. Nicméně si matně vzpomínal, že tento muž - byl-li to ovšem muž, kterého měli na mysli - měl možná s sebou kolo nebo moped, a kromě toho možná také rybářské pruty a ostatní příslušenství, podle něhož se dalo usuzovat, že jel na ryby.

Vyslýchal ho sám Ahlberg a tlačil ho ke zdi, co mu síly stačily. Kopie zápisu z tohoto výsledku měl Martin Beck ve složce před sebou.

Ahlberg: Je to naprosto obvyklé, že přibíráte cestou palubní cestující?

Svědék: Dříve to bývalo běžnější, ale někdo se pokaždé najde.

A: Kde obvykle nastupují?

S: Všude, kde loď přistane nebo kde proplouvá zdymadlem.

A: Na kterém úseku přistupují nejčastěji?

S: Můžou přistoupit kdekoliv. Často s námi jezdí třeba pěší turisté nebo cyklisti z Motaly nebo Vadstény, když se chtějí dostat přes Vättern.

A: A jinak... ?

S: No, co bych vám tak řekl. Dříve jsme brávali výletníky ze Stockholmu do Oxelösundu a z Linköpingu do Vänersborgu. Ale to už se nedělá.

A: Proč ne?

S: Není místo. Cestující v kajutách si zaplatili - a dost mastnou cenu. Takže se nebudou chtít hádat o místo s hromadou maminek a vřískajících dětí s termoskami a pytlíky s jídlem.

A: Byl by nějaký důvod, proč by cestující nemohl přistoupit v Söderköpingu?

S: Vůbec ne. Přistoupit mohl kdekoliv. Třeba u nějakého zdymadla. Je jich po cestě celkem pětadesát. Kromě toho loď každou chvíli někde přistane.

A: Kolik palubních cestujících míváte?

S: Najednou? Teď už jich nebývá víc než deset. Většinou tak dva tři.

A: Co je to za lidi? Výlučně Švédové?

S: Kdepak, často to bývají taky cizinci. Může to být kdokoli, ale většinou jsou to asi lidi, kteří rádi jezdí lodí a dají si tu práci, vyhledat si nás v jízdním řádu.

A: A do seznamu cestujících se nezapisují?

S: Ne.

A: Mají palubní cestující možnost na lodi dostat něco k jídlu?

S: Jistě, můžou jíst jako všichni ostatní, když chtějí. Většinou bývá po prvních dvou pravidelných turnusech v jídelně

ještě jeden. Jídlo stojí pořád totéž. Prostě podle jídelního lístku.

A: Předtím jste říkal, že tu ženu na obrázcích si nepamatujete, a teď říkáte, že máte pocit, že toho muže poznáváte. Na lodi na to není zvláštní důstojník, takže úkol starat se o cestující připadá asi taky vám, ne?

S: Procvaknu jim lístky, když přistoupí, a přivítám je na lodi. A pak už mají od všeho pokoj. Na těchhle lodích nejde o to, aby někdo každou chvíli povykoval o turistických zajímavostech. To se dozvědí jinde.

A: Nezdá se vám podivné, že tyhle lidi nepoznáváte? Vždyť jste s nimi byl pohromadě skoro tři dny a noci.

S: Pro mě vypadají všichni pasažéři stejně. Kromě toho jich vidím každé léto dva tisíce. To máte dvacet tisíc za deset let. A když pracuju, tak jsem na můstku. Na tuhle službu jsme tu jen dva, takže děláme dvanáctky.

A: Ale tohle byla přece jenom trochu zvláštní plavba. Stala se při ní řada věcí, které se vám normálně nestávají.

S: Já jsem měl prostě dvanáct hodin službu na můstku. Kromě toho jsem měl s sebou manželku.

A: V seznamu cestujících není uvedena.

S: Není, a proč taky? Důstojníci mají právo brát si občas s sebou příbuzné.

A: Takže údaj, že při této plavbě bylo na lodi šestaosmdesát osob, není tedy spolehlivý. Připočteme-li k tomu palubní cestující a rodinné příslušníky, mohlo jich být právě tak dobře třeba sto, ne?

S: Ano.

A: Hm, a ten muž s tím mopedem, ten tadyhle na těch obrázcích - kde vystupoval?

S: Podívejte se, když vám nemůžu ani s jistotou říct, že jsem ho vůbec viděl, tak jak bych měl ksakru vědět, kdy a kde vystupoval? Hodně pasažérů mělo naspěch, protože jim jel vlak nebo loď nebo letělo letadlo, a tak vystoupili hned ve tři v noci, když jsme dorazili do Göteborgu. Ostatní spali a odcházeli pak během dopoledne.

A: Kde přistoupila na loď vaše žena?

S: Tady v Motale. My tu přece bydlíme.

A: V Motale? Tak pozdě v noci?

S: Ne, o pět dní dřív, když jsme se vraceli do Stockholmu. A vystoupila, když jsme se vraceli podruhé, osmého července v šestnáct nula nula. Spokojen?

A: Co vás tak napadá, když přemýšlíte o tom, co se při téhle cestě stalo?

S: Nevěřím, že to bylo tak, jak říkáte.

A: Pročpak ne?

S: Někdo by si toho musel všimnout. Prosím vás, stovka lidí na tak maličké lodi, třicetkrát pět metrů. A kajuta velická asi jako past na myši.

A: Měl jste někdy jiné než čistě služební styky s někým z cestujících?

S: Jo. Se svou ženou.

Martin Beck vytáhl z kapsy tři fotografie. Dvě byly okopírovány z filmu, třetí byla zvětšenina amatérského snímku z Kafkovy zásilky. Jedno měly společné: byl na nich vysoký muž v tvídovém saku a s čepicí, a byly velice nekvalitní. Stovky policistů ve Stockholmu, Göteborgu, Söderkopingu a Linköpingu byly už vybaveny kopiemi těchto tří obrázků. Kromě toho se obrázky nacházely v kancelářích všech krajských náčelníků a ve většině policejních stanic od Karesuando na severu země až k Smygehamnu na jižním cípu Švédska. A na mnoha místech v zahraničí.

Byly sice opravdu ubohé, ale kdo tohoto muže opravdu znal, snadno by ho na obrázcích poznal.

Možná. Při poslední shrnující poradě prohlásil Hammar:

"Mně připadá, že je to podobně Melanderovi."

Kromě toho také řekl:

"Tohleto už nemá nic společného s policejním vyšetřováním, to je hádankářská soutěž. Mluví vůbec něco pro to, že je to Švéd?"

"Moped."

"Nevíme ovšem, jestli patřil jemu, že?"

"Ne."

"A to je vše?"

"Ano."

Martin Beck strčil obrázky zase do kapsy. Vzal si znovu zápis z Ahlbergova výsledku a rychle po něm sklouzl očima, až přišel na to, co hledal:

S: Jistě, můžou jíst jako všichni ostatní, když chtějí. Většinou bývá po prvních dvou pravidelných turnusech v jídelně ještě jeden ...

Chvilí se přehraboval v papírech, až našel seznam personálu výletních lodí za posledních pět let. Seznam pročetl, vzal tužku a udělal si křížek u jednoho ze jmen. Stálo tam:

Isakssonová Göta, číšnice, bydlíště Polhemova ul. 7, Stockholm. Od 15. září 1964 zaměstnána v restauraci klubu SHT. Diana 1959-61, Juno 1962, Diana 1963, Juno 1964.

U jména nebyla žádná poznámka, která by nasvědčovala tomu, že ji Kollberg nebo Melander vyslechl.

Taxislužba měla obsazeno na všech číslech, takže si vzal klobouk a kabát, vyhrnul si límec a rozmoklým sněhem se vydal ke stanici metra.

Vrchní číšník v SHT byl ulitáný a nasupený, ale zavedl ho k jednomu ze stolů, které obsluhovala slečna Göta, hned vedle litačních dveří do kuchyně. Martin Beck se usadil na lavici u zdi a vzal si jídelní lístek. Když si ho pročetl, rozhlédl se po lokále.

Skoro všechny stoly byly obsazené, skoro žádné ženy.

U několika stolů seděli osamělí muži, většinou přes padesát. Podle toho, jak důvěrně hovořili s číšnicemi, byli to zřejmě stálí hosté.

Martin Beck pozoroval servírky, jak lítají do kuchyně a z kuchyně. Uvažoval, která z nich bude asi slečna Göta, a trvalo skoro dvacet minut, než se to dozvěděl.

Měla kulatý, milý obličej, velké řídké zuby a kratičké, rozčepýřené vlasy, jejichž barvu si Martin Beck označil jako barvu lnu.

Dal si obložený chlebiček, maso po námořnicku a pivo. Jedl pomalu a čekal, až pomine polední shon. Když dojedl a vypil dvě kávy, odešli slečně Götě konečně všichni ostatní zákazníci a servírka přišla k jeho stolu.

Vysvětlil jí, proč za ní přišel, a ukázal jí fotografii. Podívala se na ni a stáhla si přiléhavý bílý kabátek.

"Jo," prohlásila, "toho já dobře znám. Nevím, kdo to je, ale na lodi jezdil často. Na Juno i na Dianě, aspoň myslím."

Martin Beck se napřímil, vzal obrázek do ruky a ukazoval ji ho.

"Víte to určitě?" ptal se. "Obrázek není zrovna dvakrát ostrý. Nemůže to být někdo jiný?"

"Nene, určitě. Ostatně měl na sobě vždycky tyhle šaty. Pamatuju si to sako i tu čepici."

"Pamatujete si, jestli jste ho viděla letos v létě? To jste pracovala na lodi Juno, že?"

"Ano. Počkejte, musím chvíli přemýšlet. Abych řekla upřímně, nevím. To máte vždycky takových lidí. Ale loni v létě, to si pamatuju, že jsem ho párkrát viděla. To jsem jezdila na Dianě a měla jsem kolegyni - byla to druhá servírka - a ta ho znala. Pamatuju se, že spolu mluvili. Myslím, že neměl kajutu, že vždycky jezdil jenom kus cesty. Tedy že to byl palubní pasažér. Pamatuju se, že chodíval jist s druhým nebo třetím turnusem, ale na všechna jídla nechodil. Nevím, jestli se nepletu, ale mám takový dojem, že jezdil až do Göteborgu."

"Kde bydlí vaše přítelkyně?"

"Přítelkyně, to bych zrovna neřekla, prostě jsme spolu pracovaly. Kde bydlí, to nevím, ale vzpomínám si, že když bylo po sezóně, jezdila vždycky do Växjö."

Slečna Göta přenesla váhu těla na druhou nohu, zkřížila ruce na břiše, obrátila hlavu vzhůru a soustředěně pozorovala strop.

"Ano. Určitě, Växjö. Takže tam asi taky bude bydlet."

"Víte, jak dobře toho muže znala?"

"Ne, to tedy opravdu nevím. Ale myslím, že do něho byla tak trochu zakoukaná. Myslím, že se s ním scházela, když měla volno, ačkoliv se personál vlastně nesmí s cestujícími stýkat. On taky nevypadal zle. Měl takové jisté kouzlo..."

"Můžete mi říct, jak vypadal? Myslím - vlasy, oči, výška, věk a tak podobně."

"No, myslím, že byl dost velký. Myslím, že větší než vy. Ani hubený, ani tlustý, ale dost vazba, pěkně široký v ramenou. Modré oči, alespoň myslím. Ale - tedy, nevím to jistě. Světlé vlasy, trochu světlejší, než mám já. Ovšem měl pořád na hlavě tu čepici, takže mu na vlasy moc nebylo vidět. A měl pěkné zuby, na to se pamatuju docela jasně. Oči takové kulaté ... tedy, myslím, alespoň, že měl takové trochu jako vyvalené oči. Ale byl opravdu moc pěkný. A mohlo mu být tak mezi pětatřiceti a čtyřiceti."

Martin Beck jí položil ještě několik otázek, ale už se dohromady nic nedověděl. Když se vrátil do kanceláře, prohlédl si znovu seznam a rychle zjistil jméno, které hledal. Adresa tam nebyla, jen záznam o tom, že pracovala na Dianě v letech 1960 až 1963.

Netrvalo mu dlouho, než ji našel ve växjöském telefonním seznamu, ale když vytočil její číslo, musel dlouho čekat. Dělal dojem krajní neochoty, ale nemohla dost dobře odmítnout ho přijmout.

Martin Beck jel nočním vlakem a byl ve Växjö v půl sedmé. Bylo ještě tma a vzduch byl vlhý a zamžlený. Chodil po ulicích a díval se, jak se město probouzí. Ve tři čtvrtě na osm byl zase na nádraží. Zapomněl si vzít galoše a cítil, jak mu vlhko proniká tenkými podrážkami. V stánku si koupil noviny, přečetl si je v čekárně s nohama na radiátoru. Pak vyšel ven, po krátkém pátrání se mu podařilo najít kavárnu, která už měla otevřeno, a tam si sedl, pil kávu a čekal.

V devět hodin se zvedl, zaplatil a o čtyři minuty později už stál před vchodem do jejího bytu. Larssonová, hlásal kovový štítek a nad ním byla vizitka, na které stálo ozdobným písmem Siv Svenssonová.

Dveře otevřela veliká, mohutná ženská v bledě modrém županu.

"Mohl bych mluvit se slečnou Larssonovou?" řekl Martin Beck.

Ženská se uchichtla a zmizela a za chvíli se kdesi v bytě ozval její hlas:

"Karin, ptá se po tobě nějaký pán."

Odpověď neslyšel, ale velká žena se vrátila a pozvala ho dál. Pak se ztratila.

Stál v tmavé předsíni s kloboukem v ruce. Trvalo věčnost, než se kdesi rozhrnula portiéra a jakýsi hlas mu řekl, aby šel dál.

"Nečekala jsem vás tak brzo," řekla žena, která tam na něj čekala.

Černé vlasy s šedivými pramínky měla na šíji jen tak halabala vyčísnuté nahoru. Obličej měla úzký a v poměru k velikému tělu malý. Rysy pravidelné a hezké, ale pleť šedivou a zašlou, nestačila se ještě nalíčit. Kolem očí měla zbytky mascara, byly hnědé a trochu šikmé. Zelené žerzejové šaty se napínaly na prsou a na širokých bocích.

"Pracuju dlouho do noci, takže jsem zvyklá ráno spát," řekla vyčítavým hlasem.

"Nezlobte se," uklonil se Martin Beck. "Přišel jsem za vámi, protože jsem vás chtěl poprosit, abyste nám pomohla v jednom případě, který trochu souvisí s vaší prací na lodi Diana. Byla jste na Dianě také letos?"

"Ne, letos jsem dělala na jedné lodi na lince do Leningradu," řekla.

Stála uprostřed pokoje a vyčkávavě si Martina Becka prohlížela. Sedl si do květovaného křesla. Pak jí podal fotografii. Vzala ji do ruky a podívala se na ni. Skoro neznatelně změnil její obličej výraz, na zlomek vteřiny vytřeštila oči, ale když mu obrázek vracela, tvářila už se zase upjatě a odmítavě.

"Ano... ?"

"Znáte toho člověka?"

"Ne," prohlásila bez nejmenšího zaváhání.

Přešla na druhou stranu pokoje a ze skleněné krabičky na kachličkové desce stolku u okna si vzala cigaretu. Zapálila si ji a usadila se v křesle naproti Martinu Beckovi.

"Ne, v životě jsem ho neviděla. Proč se ptáte?"

Mluvila klidně. Martin Beck se na ni chvíli díval. Pak řekl:

"Vím, že ho znáte. Loni v létě jste se s ním scházela na Dianě."

"Ne, v životě jsem ho neviděla. A teď už jděte. Potřebuju se vyspat."

"Proč lžete?"

"Co si to dovoluujete, takhle sem vrazit a ještě být drzý! Povídám, abyste šel."

"Slečno Larssonová, proč nechcete přiznat, že víte, kdo to je? Vím, že nemluvíte pravdu. Když nám to nepovíte teď, můžete z toho později mít veliké nepříjemnosti."

"Neznám ho."

"Udělal byste líp, kdybyste mi řekla pravdu, protože já vám můžu dokázat, že jste s tímhle člověkem byla několikrát pohromadě. Jsou na to svědci. Chci vědět, kdo je ten muž na těch obrázcích, - a vy mi to můžete říct. Tak buďte přece rozumná."

"To je nějaký omyl. Určitě se mýlíte. Nevím, kdo to je. Seberte se, jděte pryč a nechte mě na pokoji."

Během rozhovoru Martin Beck ženu před sebou upřeně pozoroval. Seděla na samém krajíčku křesla a bez přestání ťukala špičkou ukazováčku do cigarety, ačkoliv z ní neměla co oklepávat. Obličej měla napjatý a viděl, jak se jí pod kůži pohybují svaly na dolní čelisti.

Měla strach.

Seděl dál v květovaném křesle a pokoušel se dostat z ní rozumné slovo. Ale teď už neříkala vůbec nic, seděla jen vyřeštěně na kraji křesla a loupala si oranžový lak s nehtů. Nakonec vstala a začala přecházet po pokoji. Zanedlouho se zvedl i Martin Beck, vzal klobouk a rozloučil se. Neodpověděla a odmítavě se k němu obrátila napjatě vzpřímenými zády.

"Já se ještě ozvu," řekl.

Než odešel, položil na stolek svou vizitku.

Když dojel do Stockholmu, byl už večer. Šel rovnou na stanici metra a jel domů.

Dopoledne zavolal Götē Isakssonové. Má prý odpolední službu, takže za ní může přijít, když chce. O hodinu později už seděl v jejím bytě na Kungsholmu, nedaleko policejního ředitelství. V mikroskopické kuchyňce uvařila kávu, přinesla ji do pokoje a usadila se naproti němu. Martin Beck vzdychl:

"Byl jsem ve Växjö a mluvil jsem s tou vaší kolegyní. Tvrdila mi, že ho nezná. A měl jsem dojem, že se bojí. Nevěděla byste, proč nechce přiznat, že ho zná?"

"Nemám ponětí. Já o ní vůbec vím hrozně málo. Nikdy toho moc nenamluvila. Dělal jsme spolu tři sezóny za sebou, ale o sobě neříkala nikdy skoro nic."

"Pamatujete se, jestli mluvívala o mužích, když jste spolu pracovaly?"

"Jenom o jednom. Pamatuju se, že říkala, že na lodi poznala nějakého pěkného mužského. To muselo být to druhé léto, co jsme spolu pracovaly."

Dala hlavu na stranu a potichu si pro sebe počítala. "Ano, je to tak. Muselo to být v létě jedenašedesát."

"Mluvila o něm často?"

"Občas se o něm zmínila. Měla jsem dojem, že se občas scházeli. Asi musel s námi několikrát jet, nebo se s ní scházel ve Stockholmu nebo v Göteborgu. Možná že to byl normální cestující, možná že tam jezdil kvůli ní, co já vím."

"Vy jste ho nikdy neviděla?"

"Ne. Taky jsem o tom vůbec nikdy nepřemýšlela, než jste za mnou přišel a začal se na to vyptávat. Mohl by to vlastně být ten z toho obrázku, i když já jsem původně myslela, že ho poznala až o dva roky později. A to už neřekla ani slovo."

"A co o něm říkala to první léto? Tedy v roce devatenáct set šedesát jedna?"

"No tak nic zvláštního dohromady, jenom že je moc pěkný. Pokud si pamatuju, tak říkala, že je to lepší člověk, asi myslela, že je zdvořilý, slušný a tak. Jako by jí obyčejný chlap nebyl dost dobrý. Ale pak o něm přestala mluvit."

Myslím, že to prostě nějak skončilo, nebo že se mezi nimi něco stalo, protože nějakou dobu byla v létě hrozně deprimovaná."

"Byly jste spolu i ten další rok v létě?"

"Ne, to jsem já byla na Junoně a ona zůstala na Dianě. Viděly jsme se párkrát ve Vadsteně, myslím, že to bylo tam, lodi se tam totiž potkávají, ale nikdy jsme spolu nemluvily. Chcete ještě kafe?"

Martin Beck cítil, že žaludek začíná protestovat, ale nedokázal říct ne.

"Provedla něco, že se na ni tak vyptáváte?"

"Nene," rychle ji ujistil Martin Beck, "ona neudělala nic, ale rádi bychom našli toho člověka z té fotografie."

Nevzpomínáte si, jestli loni v létě říkala nebo dělala něco, co by se mohlo dávat nějak do spojitosti s ním?"

"Ne, nevzpomínám si na nic takového. Měly jsme společnou kajutu a někdy bývala v noci pryč. Patrně se tedy s nějakým mužským scházela, ale já nejsem z těch, co strkají nos do záležitostí druhých. Vím jen tolik, že nebyla zrovna dvakrát šťastná. Rozumíte, kdyby byla do někoho zamilovaná, tak by přece měla být šťastná, ne? To ale nebyla, spíš pořád nervózní a smutná. Taky nedosloužila, skončila asi o měsíc dřív, jestli se nepletu. Jednou ráno prostě byla pryč a já jsem to musela všechno odběhat sama, celý den, než se jim podařilo sehnat náhradu. Prý ji odvezli do nemocnice, ale nikdo nevěděl, co s ní vlastně je. Už se na loď ten rok nevrátila. A od té doby jsem ji neviděla."

Nutila Martinu Beckovi čajové pečivo a vykládala horek dolem o práci, o kamarádech a o cestujících, kteří ji zůstali v paměti. Ještě hodinu musel sedět, než se mu podařilo dostat se pryč.

Počasí se zlepšilo. Na ulicích bylo skoro sucho a na jasném nebi svítilo sluníčko. Martinu Beckovi se z kávy udělalo

nevolno, takže šel zpátky na kristineberské velitelství pěšky. Šel podél vody na Mälarenském nábřeží a přebíral si, co se vlastně od obou servírek dozvěděl.

Od Karin Larssonové se nedozvěděl vůbec nic, ale přesto ho návštěva ve Växjö přesvědčila, že muže zná, ale bojí se to prozradit.

Od Göty Isakssonové se dozvěděl toto:

Že se Karin Larssonová v létě 1961 setkala na palubě Diany s jakýmsi mužem. Patrně to byl palubní cestující, který možná během léta jel lodí několikrát.

Že o dva roky později, tedy v létě 1963, se setkala s jakýmsi mužem, patrně palubním cestujícím, který občas lodí jezdil. Podle názoru Göty Isakssonové mohl být tento muž docela dobře totožný s mužem na fotografii.

Že to léto byla nervózní a špatně naladěná a že přestala pracovat o měsíc dřív, než skončila sezóna, tedy počátkem srpna, a že byla v nemocnici.

Proč tam byla, nevěděl. Nevěděl rovněž, v které nemocnici ležela a jak dlouho. Měl zřejmě jedinou možnost, jak se to dozvědět - bude se jí na to prostě muset zeptat.

Sotva se vrátil do kanceláře, vytočil číslo ve Växjö, ale nikdo se nehlásil. Patrně spí anebo pracuje pro změnu s ranní partou.

Během odpoledne volal ještě několikrát, večer také.

Když to zkoušel posedmé, ve dvě hodiny odpoledne další den, ozval se jakýsi hlas, říkal si, že patří patrně té velké, silné ženské v županu. "Ne. Odjela."

"Kdy?"

"Předevčírem večer. Kdo volá?"

"Já jsem její dobrý přítel. Kam jela?"

"To neřekla. Ale slyšela jsem, jak volá do informací a ptá se, kdy jede nejbližší vlak do Göteborgu."

"A nic víc jste neslyšela?"

"Řekla bych, že si chtěla najít práci na nějaké lodi."

"A kdy se rozhodla odjet?"

"No právě, šlo to nějak rychle. Předevčírem dopoledne tu za ní byl nějaký mužský a hned potom si usmyslela, že odjede. Byla z toho celá vedle."

"Na které lodi chtěla pracovat, byste nevěděla?"

"Ne, to jsem neslyšela."

"Myslíte, že bude dlouho pryč?"

"O tom nic neříkala. Mám ji pozdravovat, kdyby se ozvala?"

"Ne, děkuju."

Vzala nohy na ramena a hnala se pryč hlava nehlava. Bylo mu jasné, že je už dávno na nějaké lodi a jede někam, kde na ni nebude moci. A to, co si předtím jen domýšlel, věděl nyní s naprostou jistotou.

Z někoho nebo z něčeho měla smrtelný strach - a on musí zjistit proč.

/XXI/

Ve växjöské nemocnici měli zřejmě v kartotéce pořádek.

"Larssonová, Karin Alžběta, ano, souhlasí, ležela u nás na gynekologii od devátého osmý do prvního desátý loňského roku. S čím? To si budete muset promluvit s primářem."

Primář gynekologického oddělení řekl:

"Možná že si vzpomenu. Zavolám vás, až se podívám do záznamů."

Martin Beck čekal, díval se na obrázky a pročítal si znovu popis, který sestavil po rozhovoru s Götou Isakssonovou. Byl dost kusý, ale o moc lepší než o pár hodin dřív.

Výška: asi 186. Postava: normální. Barva vlasů: světlá. Oči: pravděpodobně modré (zelené nebo šedé), kulaté, poněkud vystouplé. Zuby: bílé, zdravé.

Hovor přišel asi za hodinu. Primář si našel příslušný záznam.

"Ano, je to tak, jak jsem si myslel. Přišla z vlastní iniciativy večer devátého srpna. Pamatuju se, že jsem se chystal domů, když mi řekli, abych se na ni šel podívat. Vzali ji hned na vyšetření, protože silně krvácela. Krvácení patrně už nějaký čas trvalo, protože ztratila hodně krve a byla velmi zesláblá. Ovšem ne že by zas byla v nebezpečí života, to ne. Když jsem se jí ptal, co se jí stalo, odmítla mi odpovědět. To se u nás na oddělení stává dost často, že pacientky nechtějí mluvit o tom, jak přišly ke krvácení. Sám si dovedete spočítat, proč asi, že ano, ostatně to z nich stejně pak dříve či později dostaneme. Ale tahle pacientka neřekla ze začátku vůbec nic a později lhala. Mám vám to přechíst ze záznamu, nebo byste to chtěl radši v populárnějším podání?"

"To bych radši, děkuju," pravil Martin Beck. "V latině jsem byl vždycky slabý."

"Já taky - ale to jen tak mimochodem," řekl doktor. Byl z jihu a mluvil klidně, jasně a metodicky. "Jak už jsem říkal, silně krvácela a měla bolesti, takže jsme jí píchli injekci. Krvácení pocházelo jednak z dělohy, jednak z tržných ran v pochvě. U děložního hrdla a na zadní stěně poševní měla rány, které musely být způsobeny nějakým tvrdým, ostrým předmětem. Ve svalovině kolem ústí pochvy byly trhliny, podle kterých bylo vidět, že to musel být nějaký dost velký předmět. Vnitřní zranění jsou dosti častá u žen, které se dostanou k nějakému nešikovnému a bezohlednému anděličkáři nebo které se pokoušejí přivodit si potrat samy, ale řeknu vám, že něco takového jsem snad ještě neviděl. Myslím, že je prostě vyloučené, aby si něco takového způsobila sama."

"A ona to tvrdila? ze si to udělala sama?"

"Ano, když konečně promluvila, tak to říkala právě tak. Snažil jsem se, aby nám řekla, jak k tomu došlo, ale ona jen opakovala, že si to udělala sama. Nevěřil jsem jí a ona věděla, že jí nevěřím, nakonec už se ani nepokoušela, aby to znělo přesvědčivě, jenom pořád mlela jedno a totéž: udělala jsem si to sama, udělala jsem si to sama, jako když se zasekne jehla na gramofonu a točí se pak pořád v jedné drážce. Zvláštní je, že nebyla v jiném stavu. Děloha byla sice poškozená, ale jestli byla v jiném stavu, tak to bylo v tak raném stadiu, že to prostě nemohla vědět."

"A jak k tomu tedy podle vás došlo?"

"Musel jí to udělat nějaký perverzní šílenec. Možná že to bude znít zaujatě, ale dal bych jed na to, že se snažila někoho krýt. Měl jsem o ni trochu obavy, tak jsme si ji tady nechali až do prvního října, i když bychom ji bývali mohli klidně pustit dřív. Kromě toho jsem pořád doufal, že z ní dostaneme pravdu. Ale ona trvala pořád na svém, všechno zapírala a nakonec jsem ji tedy musel pustit domů. Já už jsem s tím nemohl nic dělat. Taky jsem se o tom mimochodem zmínil několika známým tady u policie, myslím, že se snažili s tím něco dělat, ale že se taky nikam nedostali."

Martin Beck mlčel.

"Jak říkám, nemůžu vám říct přesně, jak k tomu došlo," pokračoval primář. "Ale musel na to mít nějaký předmět, těžko říct, co to bylo. Snad nějaká láhev. Stalo se jí něco?"

"Ne, jen jsem si s ní chtěl promluvit."

"To nebude lehké."

"To nebude," řekl Martin Beck. "Díky za pomoc."

Tužku strčil do kapsy, neudělal si jedinou poznámku.

Martin Beck si špičkami prstů třel vlasy nad čelem a díval se přitom na obrázek muže v čepici.

Myslel na ženu ve Växjö, kterou strach nutil skrývat pravdu tak tvrdohlavě a tak dokonale, že ji nakonec dohnal až k tomu, aby před dalšími otázkami prostě uprchla. Cívil na fotografii a tiše si bručel: "Proč?" a věděl, že na tuhle otázku je jen jedna odpověď.

Zazvonil telefon. Byl to primář.

"Zapomněl jsem na jednu věc, která by vás mohla zajímat. Měli jsme tady tu pacientku už jednou předtím, přesně řečeno koncem prosince dvaasedesát. Zapomněl jsem na to, protože jsem byl tenkrát na dovolené a protože ležela na jiném oddělení. Ale když jsem ji měl na svém oddělení, tak jsem si to přečetl v záznamech. Tenkrát měla zlomené dva prsty na levé ruce, ukazovák a prostředník. Byly zlomené v prvním článku, až u dlaně. A tenkrát taky nechtěla říct, jak se jí to stalo. Ptali se jí, jestli spadla se schodů, a od začátku říkala, že prý ano, ale ten kolega, u kterého ležela, mi říkal, že je to velice nepravděpodobné. Měla je totiž zlomené dozadu, rozumíte, jako dozadu na ruku, ale jinak neměla žádné pohmožděniny, nic. O moc víc už toho nevím, léčili ji jako obvykle, dostala sádku a tak dále, no a zlomeniny se zhojily docela normálně."

Martin Beck poděkoval, zavěsil a hned telefon opět zvedl a vytočil číslo do restaurace SHT. Slyšel rachot vysypávaných příborů a randál z kuchyně, někdo křičel přímo vedle telefonu: "Tříkrát biftek Lindström!" Trvalo několik minut, než se ozvala Gota Isakssonová.

"Je tu strašný shon," řekla. "Kde jsme byly, když onemocněla? Ale jo, pamatuju se, bylo to v Göteborgu. Když jsme ráno vyráželi, tak na lodi nebyla, a náhrada přišla až v Törebodě."

"Kde jste bydlela v Göteborgu?"

"Já jsem obvykle nocovala v noclehárně Armády spásy v Poštovní ulici, ale kam chodila ona, to nevím. Patrně zůstávala na lodi, nebo chodila někam do hotelu, nevím. A teď už musím bohužel letět, hosti čekají."

Martin Beck zavolal do Motaly a Ahlberg ho poslouchal beze slova.

"To znamená, že odjela z Göteborgu a jela rovnou do Växjö do nemocnice," prohlásil nakonec. "Musíme zjistit, kde bydlela v noci z osmého na devátý srpen. Tu noc se to muselo stát."

"Byla prý na tom dost mizerně," říkal Martin Beck. "Zvláštní, že měla dost sil, aby v tom stavu jela do Växjö."

"Ten, kdo jí to udělal, mohl ovšem taky být z Göteborgu - a v tom případě se to asi stalo u něho doma."

Chvilí mlčel a pak řekl:

"Jestli to provede ještě jednou, tak ho máme. To je směla, že nechtěla říct, jak se jmenuje - protože kdo to je, to ví až moc dobře."

"Měla strach," pravil Martin Beck. "Byla vyplašená k smrti."

"Myslíš, že už je pozdě, že už ji nedostaneme?"

"Určitě," řekl Martin Beck. "Když utíkala, tak věděla, co dělá. A teď může zůstat pryč léta letoucí. Však taky víme, proč to udělala."

"A proč?" řekl Ahlberg.

"Protože jí šlo o život," řekl Martin Beck.

/XXII/

Na ulicích a na střechách leží silná vrstva rozbředlého sněhu a z velkých žlutých vánočních hvězd, rozvěšených nad Vládní ulicí ve Stockholmu, kape voda. Hvězdy už tam jsou rozvěšené několik neděl, i když do vánoc zbývá ještě skoro měsíc.

Na chodníku se to hemží uspěchanými lidmi a v jízdní dráze se valí hustý proud městské dopravy. Každou chvíli přidá některé auto plyn a vklouzne do volného místa ve frontě vozů a od kol vystřikne špinavá čvachtanice.

Hlídkující policejní strážník Lundberg je zřejmě jediný, kdo nikam nespíchá. S rukama na zádech pomalu šlape po

Vládní ulici kolem vánočních výloh. Tající sníh se střech mu v těžkých kapkách buší na čapku od uniformy a boty čvachtají v sněhové břečce. U obchodního domu NK zabočí do Smalandské ulice, kde není tolik aut a taková mačkanice. Opatrně jde z kopečka, aby neuklouzl, zastaví se a stršásá si z čapky vodu před budovou, kde kdysi mívala sídlo policejní stanice jakubského okrsku. Je mladý a ve službě celkem vzato nováček, takže si nemůže pamatovat bývalou stanici, protože už je léta zavřená a její okrsek teď spadá pod pravomoc stanice v obvodu Klara. Policejní strážník Lundberg patří ke klarské stanici a ve Smalandské ulici je služebně. Na rohu Norrlandské ulice je cukrárna. Vejde do ní. Dostal příkaz vyzvednout od jedné z prodavaček, která obsluhuje u několika stolků, obálku s jemu neznámým obsahem. Čeká na ni, opírá se o pult se sladkostmi a rozhlíží se.

Je deset hodin dopoledne a cukrárna je skoro prázdná. U stolu přímo proti němu sedí muž se šálkem kávy před sebou. Lundbergovi připadá povědomý, začne tedy pátrat v paměti. Muž sahá do kapsy pro peníze a přitom se roztržitým pohledem zadívá na strážníka.

Lundberg cítí, že se mu vzadu na krku ježí vlasy.

Muž z Götského kanálu!

Je si tím skoro jist, že je to on. Mnohokrát si na stanici podrobně prohlížel jeho obrázek a vryl si ho do paměti. V dychtivosti skoro zapomene na obálku, kterou mu prodavačka podá právě ve chvíli, kdy muž vstává a klade na stůl několik mincí. Je prostovlasý a bez kabátu, a když jde ke dveřím, konstatuje Lundberg, že výška, postava a barva vlasů souhlasí s popisem.

Skleněnou výplň dveří vidí, jak muž zahýbá doprava. Rychle zasalutuje prodavačce a žene se za ním. Pár kroků před ním zachází muž do domu a Lundberg dojde k domu právě včas, aby stačil ještě zahlédnout, jak se za ním zavírají dveře vedoucí do širokého vjezdu. Na dveřích je štítek J. A. ERIKSSON, zasilatelství a stěhování, KANCELÁŘ. Horní část dveří má skleněnou výplň. Lundberg pomalu vejde do vjezdu. Když jde kolem dveří, pokouší se nahlédnout dovnitř, ale podaří se mu zjistit jen to, že v pravém úhlu ke dveřím je ještě jedna skleněná přepážka. Ve dvoře stojí dva nákladní automobily a na dveřích mají napsáno bílými písmeny ERIKSSON STĚHOVÁNÍ ZASILATELSTVÍ.

Jde znovu kolem dveří do kanceláře. Tentokrát ještě pomaleji, natahuje krk a ze všech sil se snaží nahlédnout dovnitř. Za skleněnými tabulkami jsou dvě nebo tři místničky s dveřmi na chodbu. Na nejbližších dveřích, které vedou do nejmenší kanceláře a které mají jednu část skleněné výplně pohyblivou, zahlédne nápis POKLADNA. Na dalších dveřích je napsáno DISPEČER F. Bengtsson.

Vysoký muž stojí za sklem a telefonuje. Je obrácen zády k Lundbergovi a dívá se na bíle natřené okno do ulice. Svlékl si sako a natáhl černý pracovní plášť, jednu ruku má v kapse. Posledními dveřmi na konci chodby vejde muž v modré kombiněze a s čepicí. V ruce drží jakési papíry. Když otvírá dveře k dispečerovi, podívá se na dveře do vjezdu a Lundberg klidně a pomalu vyjde zase do ulice.

Právě dokončil své první sledování.

"No to jsem tedy blázen," prohlásil Kollberg. "Musíme to zaklepat na dřevo."

"Ve dvanáct bude mít asi oběd," říkal Martin Beck, "takže když sebou hodiš, zrovna to stihneš. Šikovný mládenec, ten Lundberg, jestli ovšem má pravdu. A to doufám, že má. Když to půjde, tak odpoledne zavolej, Stenström tě vystřídá."

"Myslím, že na to dneska budu stačit sám. Může mě vystřídát večer."

Ve tři čtvrtě na dvanáct byl Kollberg na místě. Usadil se k oknu v malé hospůdce přímo naproti domu se zasilatelstvím. Před sebou na stole měl kávu a malý, červeně natřený džbánek s vadnoucím tulipánem, snítkou jehličí a uprášenou figurkou z umělé hmoty. Pomalu pil kávu a očima sledoval vjezd naproti sobě. Spočítal si, že pět oken vlevo od vchodu patří zasilatelské firmě, ale za okny neviděl nic, protože dolní tabulky byly bíle natřené.

Když se z domu vynořil nákladní vůz se jménem firmy na dveřích, podíval se Kollberg na hodinky. Za tři minuty dvanáct. Za dvě minuty se otevřely dveře kanceláře a vyšel velký muž v tmavošedém kabátu a černém klobouku.

Kollberg hodil na stůl peníze, vstal, vzal si klobouk a neustále přitom pozoroval muže, který teď právě sestoupil z chodníku, přešel ulici a šel kolem hospody. Když Kollberg vyšel ven, viděl muže, jak právě zahýbá do Norrlandské ulice. Šel za ním, ale nešel daleko. Nějakých dvacet metrů od rohu byla samoobslužná restaurace, a tam muž vešel. U pultu byla fronta a muž trpělivě čekal. Když se dostal k pultu, vzal si tác, postavil si na něj lahvičku mléka, chléb a máslo, u okénka si něco objednal, zaplatil a sedl si k volnému stolu zády ke Kollbergovi.

Když pokladní křikla: "Pečený pstruh!", vstal a došel si pro talíř s jídlem. Jedl pomalu a soustředěně a podíval se před sebe, jen když zvedal k ústům sklenici s mlékem. Kollberg si vzal kávu a posadil se tak, aby mu viděl do obličeje. Byl čím dál tím silněji přesvědčen, že má před sebou opravdu muže z Kafkových filmů.

Nedal si kávu a nekouřil. Když dojedl, jen si pečlivě otřel ústa, oblékl si kabát, vzal klobouk a šel. Kollberg ho sledoval do Přístavní ulice, kde přešli na druhou stranu směrem ke Královské zahradě. Muž šel dosti rychle a Kollberg se po celou cestu aleji po východní straně parku držel nějakých dvacet metrů za ním. U Molinovy fontány zabočil doprava, přešel kolem fontány, zpoloviny zaplněné špinavě šedivým, poloroztálým sněhem, a pokračoval alejí na druhé straně. Kollberg za ním šlapal kolem Viktorie a Blanchovy kavárny, přes ulici, kde přešel na druhou stranu a zmizel ve vjezdu do domu.

Jo, jo, říkal si Kollberg, to bylo tedy dobrodružství. Podíval se na hodinky. Oběd a procházka trvaly přesně pětadvacet minut.

V průběhu odpoledne se nestalo nic pozoruhodného. Nákladní auto se vrátilo s prázdnou, průjezdem chodili lidi dovnitř i ven, dodávka odjela a zase se vrátila, oba nákladáky odjely, a když se jeden z nich vracel, málem se srazil s dodávkou, která právě vyjížděla.

Pět minut před pátou se z brány vynořil řidič jednoho nákladního auta s jakousi tlustou šedovlasou ženou. V pět odešel další řidič, třetí nebyl ještě zpátky s vozem. Hned po něm vyšli ještě další tři muži a rychle přecházeli ulici. Vstoupili do hospody, halasně si objednali tři piva, a když je dostali, tak je v naprosté tichosti pomalu upíjeli.

Pět minut po páté se vynořil dlouhán. Zastavil se u dveří, vytáhl z kapsy svazek klíčů a zamkl. Strčil klíče zpátky do kapsy, vzal za dveře, aby se ujistil, že jsou zamčené, a vykročil na ulici.

Kollberg se oblékal a zaslechl přitom, jak jeden ze tří pivních strejců říká:

"A Folke jde domů."

A jiný po něm:

"Nač se žene domů, když nemusí, to taky nechápu. Vždyť ten vůbec neví, co má. Měli jste slyšet starou, když jsem přišel včera domů ... řádila jak blázen, jen proto, že si člověk po práci zajde na pár piv. Krucinál, člověk má přece..."

Víc už Kollberg neslyšel. Dlouhán se tedy jmenoval Folke Bengtsson, jenže teď mu zmizel z dohledu. V Norrlandské ulici ho zase našel. Prodíral se tlačenicí a směřoval k Přístavní ulici, kde se postavil na stanici autobusu naproti obchodnímu domu NK.

Když tam Kollberg dorazil, byli mezi ním a Bengtssonem ve frontě čtyři lidé. Doufal, že autobus nebude moc přečpaný a že se tam oba vejdou. Bengtsson se díval pořád před sebe. Zdálo se, že si prohlíží vánoční výlohu obchodního domu. Když autobus přijel, vyskočil rychle na stupátko a Kollbergovi se jen s krajním úsilím podařilo vmáchnout se do dveří, než zasyčely a zabouchly se.

Na náměstí sv. Erika muž vystoupil. Auta se valila hustými proudy a trvalo dlouho, než přešel přes všechna světla a dostal se na druhou stranu náměstí. V Rörstrandské ulici vešel do samoobsluhy.

Pak šel dál po Rörstrandské, přešel kolem ústí Březové ulice, pak hned přešel na druhou stranu a vešel do domu. Za chvíli přešel k domu Kollberg a chvíli studoval seznam nájemníků. V domě byla dvě schodiště, jedno v zadním traktu ze dvora, jedno v předním z ulice. Kollberg si blahopřál k velkému štěstí, když zjistil, že Bengtsson bydlí ve třetím patře v předním domě.

Stoupl si do brány domu přímo naproti a díval se na třetí poschodí domu před sebou. Ve čtyřech oknech bylo vidět bílé tylové záclony s třásněmi a prales květináčové flóry. Díky pivařům v hospodě věděl Kollberg, že Bengtsson je starý mládenec, a usoudil, že je velmi nepravděpodobné, že by tohle byla okna jeho bytu. Soustředil se proto na zbývající dvě okna v patře. Jedno bylo pootevřené, a zatímco je pozoroval, rozsvítlo se ve druhém okně, zřejmě kuchyňském. Bylo vidět strop a horní část stěn, bíle vymalovaných. Několikrát zahlédl, jak se za okny někdo pohybuje, ale nebylo tam vidět tak jasně, aby mohl říci, že je to opravdu Bengtsson.

Za dvacet minut světlo v kuchyni zhaslo a rozsvítlo se ve vedlejším okně. Po chvíli se v okně objevil Bengtsson. Otevřel je dokořán a vyklonil se ven. Pak okno zase přitáhl, zajistil háčkem a stáhl roletu. Byla žlutá a průsvitná a Kollberg viděl, jak se Bengtssonova silueta ztrácí kdesi v pokoji. Záclony zřejmě neměl, protože po obou stranách rolety bylo vidět dosti široký pruh světla.

Kollberg šel zavolat Stenströmovi.

"Je doma. Když ti do devíti nezavolám, tak přijdeš a vystřídáš mě."

Osm minut po deváté se dostavil Stenström. Stalo se pouze to, že v osm zhaslo světlo a po chvíli se ve škvírách po obou stranách rolety objevil slabý, studený, namodralý přísvit.

Stenström měl v kapse večerník, takže zjistili, že v televizi běží americký film.

"Ten ujde," řekl Kollberg, "viděl jsem ho před nějakými deseti patnácti léty. Nejlepší ze všeho je konec, všichni pomřou, až na jednu dívku. Tak já běžím, abych toho ještě kousek stihl. Když mě do šesti nezavoláš, tak přijdu." Ráno bylo mrazivé a na nebi jasně blikaly hvězdičky, když o devět hodin později odcházel Stenström směrem k náměstí sv. Erika. Světlo v pokoji ve třetím patře zhaslo v půl jedenácté a od té doby se nedělo vůbec nic.

"Dej pozor, abys tu nepřimrzl," řekl Stenström, než odešel, a když se konečně otevřely dveře od domu a dlouhán vyšel, blahořečil Kollberg nebesům, že má konečně možnost se trochu rozhybat.

Bengtsson měl na sobě týž kabát jako den předtím, ale klobouk vyměnil za šedivou astrachánovou beranici. Šlapal zoztra a dech mu šel z úst jako bílý kouř. Na náměstí sv. Erika nasedl na autobus do Přístavní ulice a několik minut před osmou ho Kollberg viděl, jak vchází do domu se zasilatelstvím.

Po několika hodinách se zase objevil, ušel těch pár kroků k automatu ve vedlejším domě, vypil kávu a snědl dva obložené chlebičky. Ve dvanáct odešel do samoobslužné restaurace, když se najedl, šel se projít do okolí a pak se vrátil zase do kanceláře. Když bylo pár minut po páté, zamkl dveře, odjel autobusem na náměstí sv. Erika, u pekaře koupil chleba a šel domů.

Deset minut po půl osmé opět vyšel. U ulice sv. Erika zabočil doprava, pokračoval přes most, šel Flemingovou ulicí, zabočil do Kungsholmské a tam vešel do jednoho domu. Kollberg se zastavil před vchodem, na němž bylo velkými rudými písmeny napsáno KUŽELNA. Otevřel dveře a vešel dovnitř.

Kuželna měla sedm drah a stranou, oddělen mřížovím, byl bar s malými kulatými stolečky a stoličkami potaženými koženou. Hlaholil tam smích a hovor a chvílemi bylo slyšet dunění právě vržené koule a třesk padajících kuželek.

Kollberg nemohl Bengtssona najít. Zato však okamžitě objevil dva ze tří mužů z hospody z předešlého dne. Seděli u stolku v baru a Kollberg se stáhl zpátky ke dveřím, aby ho náhodou nepoznali. Po chvíli přišel ke stolu třetí i s Bengtssonem. Když začali hrát, šel Kollberg ven.

Za pár hodin čtyři kuželkáři vyšli. Rozloučili se na stanici tramvaje v ulici sv. Erika a Bengtsson se vracel domů sám pěšky stejnou cestou, jakou přišel.

V jedenáct hodin v Bengtssonově bytě zhaslo světlo, ale to už ležel Kollberg doma v posteli a jeho kolega, vybavený tlustým kožichem, šlapal sem tam po Březové ulici. Stenström měl rýmu.

Další den byla středa a uběhla v podstatě týměž způsobem jako úterý. Stenström odmítl podlehnout rýmě a strávil většinu dne v hospodě ve Smalandské ulici.

Večer šel Bengtsson do kina. Pět řad za ním trpěl Kollberg, zatímco na plátně plavovlasý polonahý Mr. America na vlastní pěst ničil předpotopní příšery cinemascopických rozměrů.

Další dva dny proběhly zase na jedno brdo. Stenström a Kollberg se střídali a pečlivě sledovali nudný a pečlivě zorganizovaný život tohoto člověka. Kollberg opět navštívil kuželnu a zjistil, že Bengtsson hraje dobře a že tam dochází odnepaměti každé úterý se svými kolegy z práce.

Sedmý den byla neděle a podle Stenströмова názoru došlo k jediné pozoruhodné události za celou tu dobu: hrál se hokejový zápas Švédsko-Československo, na kterém byl on, Bengtsson a nějakých deset tisíc dalších lidí.

V noci z neděle na pondělí si Kollberg našel v Březové ulici jiný dům, do jehož vchodu si stoupl.

Když další sobotu viděl, jak Bengtsson vychází a zamyká dveře dvě minuty po dvanácté a jde směrem k Vládní ulici, řekl si: Tak, teď jdeme na pivko. Když Bengtsson otevíral dveře do německé pivnice Löwenbräu, stál Kollberg na rohu Královnyiny třídy a ze srdce ho nenáviděl.

Večer si zašel do své kanceláře na kristineberském velitelství a studoval obrázky z filmu. Pokolikáté, opravdu nevěděl. Každý obrázek prohlížel dlouho a důkladně, a přestože se mu to nechtělo věřit, viděl před sebou pořád jen a jen toho člověka, jehož poklidný život teď už čtrnáct dní sledoval.

/XXIII/

"Pochopitelně jsme šlápli vedle. Není to on," prohlásil Kollberg.

"Začíná tě to unavovat?"

"Ty mi špatně rozumíš. Nemám vůbec nic proti tomu, postávat a pospávat jednu noc po druhé v Březové ulici, ale..."

"Ale co?"

"Deset dnů ze čtrnácti vypadalo takhle: v sedm hodin vytáhne roletu. Minutu po sedmé otevře okno. Pět minut po půl osmé přivře okno a dá je na háček, aby zůstalo pootevřené. Deset minut po půl osmé vyjde z domu, jde na náměstí sv. Erika a autobusem číslo padesát šest odjede na křižovatku Vládní a Přístavní, vystoupí a jde do zasílatelství, kde odemyká dveře třicet vteřin před osmou. V deset hodin jde do automatu City, kde si dá kávu a sní obložený chlebiček se sýrem. Minutu po dvanácté jde do jedné ze dvou samoobslužných restaurací v nejbližším okolí. Sní..."

"No, co vlastně jí?" řekl Martin Beck.

"Ryby nebo pečené maso. Pět minut po čtvrt na jednu doobědvá a jde na malou rychlou procházku do Královské zahrady nebo na Norrmalské náměstí a pak se vrátí do práce. Pět minut po páté zamkne a jde domů. Když je opravdu mizerné počasí, jede šestapadesátkou. Jinak jde Vládní, Královskou, Královninou, U sirotčince, Upplandskou, Hvězdárenskou, projde Vášovými sady, přejde náměstí sv. Erika a kolem Březového náměstí šlape domů. Cestou si nakoupí v nějaké samoobsluze, kde není zrovna moc tlačence. Každý den kupuje mléko a sladké pečivo, chleba kupuje v pravidelných intervalech, maslo, sýr a zavařeniny rovněž. Osm večerů ze čtrnácti dřepěl doma a čučel na televizi. První i druhou středu byl večer v kinu Lorry. Jeden film horší než druhý a oba vyšly pochopitelně na mě. Po cestě domů si dá u stánku párek s hořčicí. První i druhou neděli odjel tramvají na zimní stadión a šel na hokej. Oba zápasy viděl pochopitelně Stenström. První i druhé úterý se odebral do kuželny v Kungsholmské ulici a hrál dvě hodiny kuželky s třemi kolegy ze zaměstnání. V sobotu pracuje do dvanácti hodin. Pak jde do pivnice Löwenbräu, kde si dá jedno pivo. A sní porci rybího salátu. Pak se pomalu courá domů. Na ulici nekouká po děvčatech, občas si prohlíží filmové plakáty a výlohy, většinou v železářství a ve sportovních potřebách. Noviny nekupuje a nemá žádné předplacené. Kupuje ovšem dva týdeníky, Rekord a nějaký rybářský časopis, zapomněl jsem, jak se jmenuje. Trestuhodná nedbalost. V domě, kde bydlí, nestojí ve sklepě modrý moped značky Monark, ale zato červený moped značky Svalen. Patří jemu. Poštu dostává málokdy. Se sousedy se nestýká, ale uctivě zdraví, když je potká."

"Jaký je?"

"Jak tohle mám ksakru vědět? Stenström tvrdí, že fandí Djurgardenu."

"Ne, vážně..."

"Dělá dojem zdravého, energického, klidného, silného a nudného člověka. Spí při otevřeném okně. Chodí zlehka, obléká se slušně, není nervózní. Nikdy není uspěchaný, ale taky se nefláká. Měl by kouřit dýmku, ale nekouří."

"Víš o vás?"

"Myslím, že ne. Alespoň o mně ne."

Chvilí seděli a mlčky pozorovali sníh, jak se snáší ve velkých, vlhkých vložkách.

"Rozumiš," začal znovu Kollberg, "já mám takový pocit, že bychom takhle mohli pokračovat až do léta, až bude mít dovolenou. Je to náramně zajímavé divadlo, ale může si stát dovolit obětovat dvě poměrně prácechopné síly..."

Odmklčel se.

"Jo, mimochodem, prácechopné, na dnešek v noci na mě vybařnul nějaký ožrala, když jsem tam vestoje spal. Málem jsem z toho dostal infarkt."

"Tak je to on?"

"Tomu z filmu jako by z oka vypadl."

Martin Beck se zhoupal na židli.

"Dobrá, tak si ho podáme."

"Ted?"

"Ano."

"Kdo?"

"Ty. Až skončí práci. Aby nic nezameškal. Vezmi ho nahoru k sobě a vytáhni z něho osobní údaje. Až to budeš mít, tak mi zavolej."

"V rukavičkách?"

"Jistě."

Bylo půl desáté, čtrnáctého prosince. Předešlý den bylo Lucie a Martin Beck si musel protřpět policejní verzi tradiční oslavy: dívky z domácích policejních zdrojů v bílých hábitech, mazlavé koblihy a dvě skleničky téměř absolutně alkoholuprostého grogu.

Zatelefonoval krajskému náčelníkovi do Linköpingu a Ahlbergovi do Motaly a byl poněkud překvapen, když oba okamžitě prohlásili, že přijedou.

Dostavili se kolem třetí. Krajský náčelník jel přes Motalu a vzal Ahlberga s sebou. Prohodil pár slov s Martinem Beckem a pak šel za Hammarem.

Ahlberg seděl v křesle pro návštěvy dvě hodiny, ale vyměnili si jen pár poznámek, které stály za to. Ahlberg řekl:

"Myslíš, že je to on?"

"Nevím."

"Musí to být on."

"Hm."

Za pět minut pět zaklepal někdo na dveře. Byl to krajský náčelník s Hammarem.

"Jsem přesvědčen, že máš pravdu," pravil náčelník. "O postupu si můžeš rozhodnout sám."

Martin Beck přikývl.

Deset minut po půl šesté zadrnčel telefon.

"Poslyš," pravil Kollberg, "měl bys chvíli čas zajít sem ke mně? Je tu ten pan Folke Bengtsson."

Martin Beck zavěsil a vstal. Ve dveřích se otočil a podíval se na Ahlberga. Neřekli si nic.

Pomaloučku stoupal po schodech. Přestože měl za sebou už tisíce výslechů, měl zvláštní pocit prázdnoty v břiše a po levé straně na prsou.

Kollberg měl svlečené sako a opíral se lokty o stůl, klidný a žovíalní. Melander seděl zády k nim a pokojně se prohraboval ve svých papírech.

"Tak tohle je pan Folke Bengtsson," pravil Kollberg a vstal.

"Beck."

"Bengtsson."

Obyčejný stisk ruky. Kollberg si vzal sako.

"No, tak já jdu. Ahoj."

"Ahoj."

Martin Beck si sedl. V Kollbergově psacím stroji byl arch papíru. Pootočil válcem a četl: Folke Lennart Bengtsson, úředník, nar. 6. 8. 1926 ve Stockholmu. Svobodný.

Podíval se na muže před sebou. Modré oči, docela obyčejný obličej. Místy šedivý pramínek ve vlasech. Ani stopa po nervozitě. Prostě nic zvláštního na pohled.

"Víte, proč jsme vás požádali, abyste k nám přišel?"

"Ne, to tedy nevím."

"Myslím, že byste nám možná mohl s něčím pomoci."

"A s čím?"

Martin Beck se podíval z okna a řekl:

"Sněží pořádně, co?"

"To tedy ano."

"Kde jste byl letos první týden v červenci? Vzpomenete si?"

"Měl bych si vzpomenout, protože jsem měl dovolenou. Máme totiž u firmy každý rok závodní dovolenou poslední týden v červnu a první tři týdny v červenci."

"Ano..."

"Byl jsem na dovolené na několika místech, mimo jiné asi čtrnáct dní na západním pobřeží. Jezdím o dovolené vždycky na ryby. Tak v zimě, vždycky alespoň týden."

"Jak jste tam jel? Autem?"

Muž se usmál.

"Ne, já nemám auto. Dokonce ani řidičský průkaz. Jel jsem na mopedu."

Martin Beck seděl chvíli mlčky.

"To není marné, sám jsem taky míval moped několik let. Co máte za značku?"

"Tenkrát jsem měl Monarka, ale na podzim jsem si koupil nový."

"Pamatujete se, jak jste strávil dovolenou?"

"Ano. Nejdřív jsem byl týden v Memu, to je na východním pobřeží, jak začíná Götský kanál. A pak jsem jel do Göteborgu a do Bohuského kraje."

Martin Beck vstal a šel ke karafě s vodou, která stála na skřínce na šanony u dveří. Podíval se na Melandera. Šel zpátky. Zvedl poklop z magnetofonu a připojil mikrofon. Melander strčil dýmku do kapsy a odešel. Muž se díval na magnetofon.

"Jel jste lodí z Mému do Göteborgu?"

"Ne, jel jsem ze Söderköpingu."

"Jak se jmenovala ta loď?"

"Diana."

"Kdy jste vyjel?"

"To si přesně nepamatuju. Hned začátkem července."

"Stalo se po cestě něco zvláštního?"

"Pokud se pamatuju, tak ne."

"Víte to určitě? Rozmyslete si to."

"Ale ano, vidíte, loď měla nějakou poruchu ve strojovně, ale to bylo, ještě než jsem nastoupil. Měla zpoždění. Jinak bych to byl nestihl."

"A co jste dělal, když jste dojel do Göteborgu?"

"Přistáli jsme velice brzy ráno. Jel jsem do takového malého městečka, jmenuje se Hamburgsund. Měl jsem tam objednaný nocleh."

"Jak dlouho jste tam byl?"

"Čtrnáct dní."

"Co jste dělal těch čtrnáct dní?"

"Pokud to šlo, chodil jsem na ryby. Bylo mizerné počasí."

Martin Beck vytáhl zásuvku u Kollbergova stolu a vyndal tři fotografie Roseanny McGrawové.

"Poznáváte tuhle ženu?"

Muž bral obrázky jeden po druhém a díval se na ně. Ani nehnul brvou.

"Mám dojem, že mi ten obličej připadá povědomý," řekl. "Kdo je to?"

"Cestovala také na Dianě."

"Ano, v tom případě myslím, že se na ni pamatuju," prohlásil muž lhostejně.

Podíval se na obrázky ještě jednou.

"Ale docela jistě to nevím. Jak se jmenuje?"

"Roseanna McGrawová. Byla to Američanka."

"Aha - ano, už si vzpomínám, máte pravdu. Byla tam. Párkrát jsem s ní mluvil. Tedy jakž takž."

"A od té doby jste její jméno neviděl ani neslyšel?"

"Ne, neslyšel - tedy až do této chvíle."

Martin Beck zachytil mužův pohled a už ho nepustil. Byl chladný, klidný a tázavý.

"Vy nevíte, že Roseanna McGrawová byla právě při této cestě zavražděna?"

Výraz v tváři se neznatelně proměnil.

"Ne," řekl nakonec, "ne, to jsem tedy opravdu nevěděl."

Svraštil obočí.

"Opravdu?" řekl náhle.

"Je velice podivné, že jste o tomto případu neslyšel mluvit. Upřímně řečeno vám prostě nevěřím."

Martin Beck si uvědomil, že muž vůbec neposlouchá, co mu říká.

"Pochopitelně. Tak to už vím, proč jste mě sem předvolali."

"Neslyšel jste, co jsem říkal? Je velice zvláštní, že jste se o tom případu nedočetl, když se o něm tolik psalo. To vám prostě nemůžu uvěřit."

"Kdybych to býval tušil, tak bych se přece přihlásil sám."

"Přihlásil?"

"No ano, jako svědek."

"Čeho?"

"Byl bych vám řekl, že jsem se s ní setkal. Kde se to stalo? V Göteborgu?"

"Ne. Po cestě, na lodi - u ní v kajutě. Když jste na lodi byl vy."

"To je neuvěřitelné."

"Pročpak?"

"Někdo by to přece musel slyšet - něčeho si všimnout. Všechny kajuty byly přece obsazené."

"Ještě neuvěřitelnější je, že byste o tom všem odněkud nevěděl. Přece nebudete chtít, abych vám tohleto věřil."

"Ale moment, to vám snadno a rychle vysvětlím. Já totiž nečtu noviny."

"O téhle vraždě se mluvilo i v rádiu a v televizi. Právě tyhle fotografie byly několikrát v televizním zpravodajství. Vy nemáte televizi?"

"Mám. Ale dívám se jen na programy o přírodě a na filmy."

Martin Beck neříkal nic a upřeně muže před sebou pozoroval. Když uplynula minuta, řekl: "Proč nečtete noviny?"

"Není v nich nic, co by mě zajímalo. Jenom politika a ... no, právě takovéhle věci, o jakých jste mluvil, vraždy, neštěstí, a jiné hrůzy."

"To nečtete vůbec nic, nikdy?"

"Ale jistě. Čtu řadu časopisů. Sportovních, o rybaření, o přírodě, občas také nějaký ten zábavný román."

"Jaké časopisy?"

"Sport, ten kupuju skoro pokaždé, pak All-Sport a taky Rekord, a pak Čtení do kapsy. To čtu už od té doby, co jsem byl malý kluk. Občas si také kupuju americké časopisy o sportovním rybářství."

"Se svými kolegy se nikdy nebavíte o tom, co se děje?"

"Ne, znají mě a vědí, že se o takové věci nezajímám. Mezi sebou ovšem hovoří, ale já skoro nikdy neposlouchám."

Opravdu, je to tak."

Martin Beck neříkal nic.

"Chápu, že vám to připadá poněkud zvláštní. Ale můžu jen opakovat, že je to tak. Musíte mi prostě věřit."

"Jste věřící?"

"Ne. Proč se ptáte?"

Martin Beck si vzal cigaretu a natáhl ruku s balíčkem.

"Ne, děkuju, nekouřím."

"Alkohol pijete?"

"Mám rád pivo. V sobotu po práci si obvykle zajdu na jedno na dvě. Ale silnějšího nic."

Martin Beck ho upřeně pozoroval. Muž se nepokoušel vyhnout se jeho pohledu.

"Alespoň že jsme vás konečně našli. To je to hlavní."

"Ano. Jak jste to vůbec dokázali? Myslím přijít na to, že jsem byl taky na lodi?"

"Ale, to víte, čirá náhoda. Myslím, že vás prostě někdo poznal. A teď jde o tohle: vy jste zatím jediný člověk, kterého jsme našli, kdo s touto ženou mluvil. Jak jste se s ní seznámil?"

"Myslím, že ... ano, počkejte, už si vzpomínám. Jednou si náhodou stoupla vedle mě a na něco se mě zeptala."

"A...?"

"A já jsem odpověděl. Jakžtakž. S mou angličtinou to není moc slavné."

"Ale čtete americké časopisy?"

"Ano, a právě proto používám každé příležitosti pohovořit si s Angličany nebo s Američany. Abych měl cvik. Ale mluvíím zřídka. Jednou týdně chodívám na americké filmy, je mi jedno na jaké. A v televizi se často dívám na detektivky v původní verzi, i když mě obsah vůbec nezajímá."

"Takže s Roseannou McGrawovou jste hovořil. O čem jste mluvili?"

"No..."

"Zkuste se rozpomenout. Možná že by to mohlo být důležité."

"Vykládala o sobě."

"Co, na příklad?"

"Odkud je, ale já už jsem zapomněl, kde to bylo."

"Z New Yorku?"

"Ne, říkala jméno nějakého amerického státu. Možná Nevada ... Ale to už si opravdu nepamatuju."

"A dále?"

"Říkala, že pracuje v knihovně. To si pamatuju docela jasně. A že byla na Severním mysu a v Laponsku. Že viděla půlnocní slunce. Taky se mě na spoustu věcí vyptávala."

"Byli jste hodně spolu?"

"Ne, to bych ani neřekl. Tak třikrát čtyřikrát jsem s ní mluvil."

"Kdy? V které části cesty?"

Chvilí mu trvalo, než odpověděl.

"Muselo to být hned první den. Vzpomínám si, že jsme spolu šli mezi Bergem a mostem v Ljungu, tam cestující obvykle jdou kus pěšky, když je loď ve zdymadle."

"Kanál a jeho okolí znáte?"

"Velmi dobře."

"Jel jste tuhle cestu už někdy předtím?"

"Ano, mnohokrát. Obvykle jedu kus cesty lodí, když se mi to hodí do plánu. Těchhle starých lodiček už je hrozně málo a cesta je to krásná."

"Kolikrát?"

"To vám takhle zčistajasna nepovím. Možná - když budu chvíli přemýšlet - řekl bych, že to bylo tak zhruba desetkrát v posledních letech. Různé úseky cesty. Jednou jsem jel celou cestu z Göteborgu až do Stockholmu."

"Jako palubní pasažér?"

"Ano. Kajuty jsou vyprodané dlouho předem. Kromě toho je to také drahé, jet jako výletník s kajutou."

"Není to nepříjemné, když člověk nemá kajutu?"

"Ne, ani bych neřekl. Dá se spát na lavičce v salónku, když chcete. A já nejsem tak pohodlný člověk."

"Aha. Takže s Roseannou McGrawovou jste mluvil. Vzpomínáte si, že jste spolu šli pěšky u Ljungu. A co později, pamatujete si ještě něco?"

"Myslím, že jsem s ní mluvil pak ještě jednou. Jen tak zběžně."

"Kdy?"

"To už si nevzpomínám."

"Vidal jste ji na posledním úseku cesty?"

"Pokud se pamatuju, tak ne."

"Víte, kde měla kajutu?"

Žádná odpověď.

"Slyšel jste, co jsem se ptal? Kde měla kajutu?"

"Pokouším se, jestli bych si vzpomněl. Ne, myslím, že jsem to taky nikdy nevěděl."

"Takže jste u ní v kajutě nebyl?"

"Ne, to jsem tedy opravdu nebyl. Ty kajuty jsou totiž strašně maličké a navíc jsou v nich cestující po dvou."

"Vždycky?"

"No, snad jsou taky jednolůžkové kajuty. Ale moc jich není. Je to drahé."

"Víte, jestli Roseanna McGrawová cestovala sama?"

"O tom jsem vlastně nikdy neuvažoval. Pokud si pamatuju, nic o tom neříkala."

"A vy jste ji nikdy k její kajutě nedoprovázel?"

"Ne, to ne."

"O čem jste spolu mluvili v Ljungu?"

"Vzpomínám si, že jsem se jí ptal, jestli se chce podívat na kostel v klášteře ve Vretě, že je to jen kousek. Ale ona nechtěla. Nejsem si ostatně jist, jestli vůbec pochopila, co jsem říkal."

"O čem jste ještě mluvili?"

"Upřímně řečeno, už si to nepamatuju. Asi to nebylo nic zvláštního. Myslím, že jsme toho tolik nenapovídali. Šli jsme ten kus cesty podél kanálu. Byla tam spousta lidí z lodi, šli taky pěšky."

"Viděl jste ji někdy s jinými lidmi?"

Muž seděl mlčky a bezvýrazně se díval před sebe k oknu.

"Tohle je velice důležitá otázka."

"Ano, to chápu. Snažím se, abych si vzpomněl. Ano, myslím, že s někým mluvila, když jsem stál vedle ní, s nějakým Američanem nebo Angličanem. Ale nikdo mi neutkvěl v paměti."

Martin Beck vstal a šel ke karafě s vodou.

"Chcete se napít?"

"Ne, děkuju, nemám žízeň."

Napil se a šel zpátky. Zmáčkl knoflík pod stolem. Stočil pásek nazpět a vypjal magnetofon.

Po chvíli vešel Melander a mířil ke svému stolu.

"Prosím tě, mohl bys tohleto odnést a založit to k dokumentům?"

Melander vzal cívku s páskem a odešel.

Muž jménem Folke Bengtsson seděl upjatě a vzpřímeně na židli a díval se na Martina Becka bezvýraznými modrými očima.

"Jak už jsem říkal, jste jediný, koho známe, kdo se na ni pamatuje, nebo přiznává, že s ní mluvil."

"Aha."

"Nebyl jste to náhodou vy, kdo ji zabil?"

"Ne, to jsem tedy nebyl. Vy myslíte, že ano?"

"Někdo to přece udělat musel."

"Vždyť já jsem ani nevěděl, že je mrtvá. A ani jak se jmenuje. Přece si nemyslíte, že já..."

"Kdybych býval očekával, že se přiznáte, nepoložil bych vám tuhle otázku takovým tónem," pravil Martin Beck.

"Ano, v tom případě už chápu ... alespoň myslím, že chápu. Žertoval jste?"

"Ne."

Muž mlčel.

"A kdybych vám pověděl, že s naprostou jistotou víme, že jste byl u té ženy v její kajutě, co byste na to řekl?"

Trvalo deset vteřin, než se ozvala odpověď.

"Že jste se museli zmýlit, nevím sice jak, ale museli. Ale vy byste něco takového přece neřekl, kdybyste to nevěděl s naprostou jistotou, ne?"

Martin Beck neříkal nic.

"A v tom případě bych tam tedy býval musel být a nevědět, co dělám."

"Víte vždycky, co děláte?"

Muž pozvedl obočí.

"Na to tedy můžete vzít jed, že vím," prohlásil.

A po chvíli velice rozhodně:

"Nebyl jsem tam."

"Musíte pochopit," řekl Martin Beck, "že tohle je velice zamotaný případ."

Zaplatí pánbůh, že tohleto není na pásku, říkal si přitom.

"To si dovedu představit."

Martin Beck se zakousl do náustku floridky a zapálil si ji.

"Vy nejste ženatý?"

"Ne."

"Stýkáte se pravidelně s nějakou ženou?"

"Ne. Nechci se vzdát mládeneckého života, zvykl jsem si být sám."

"Sourozence máte?"

"Ne, jsem sám."

"A vyrůstal jste u rodičů?"

"U matky. Otec umřel, když mi bylo šest. Ani se na něj pořádně nepamatuju."

"S ženami nemáte styk nikdy?"

"Nejsem pochopitelně úplně nezkušený. Je mi pomalu čtyřicet."

Martin Beck ho upřeně pozoroval.

"Když pociťujete potřebu být v dámské společnosti, obrácíte se k prostitutkám?"

"Ne, nikdy."

"Můžete mi udat jméno nějaké ženy, s níž jste se stýkal pravidelně - kratší nebo delší dobu?"

"Možná že bych mohl, ale nechci."

Martin Beck povytáhl zásuvku asi o patnáct centimetrů, podíval se do ní a ukazováčkem si přitom přejížděl po dolním rtu.

"Bylo by dobré, kdybyste mohl někoho jmenovat," povzdychl ztrápeně.

"Tedy nejbližší ... s kým jsem se stýkal nejdéle ... ona ... tedy je už vdaná a už se nevidáme. Bylo by to pro ni velice

trapné."

"Ale bylo by dobře, kdybyste mi to řekl," pravil Martin Beck a díval se do zásuvky.

"Nerad bych jí způsobil nějaké nepříjemnosti."

"Žádné nepříjemnosti mít nebude. Jak se jmenuje?"

"Můžete-li mi zaručit ... tedy, jmenuje se teď Siv Lindbergová, vdala se. Ale chci vás požádat..."

"Kde bydlí?"

"Na Lidinském ostrově. Její muž je inženýr. Adresu nevím, myslím, že je to někde v Bodalu."

Martin Beck se naposledy podíval na obrázek ženy z Växjö. Zastrčil zásuvku a řekl:

"Děkuju vám. Mrzí mě, že se vás musím vyptávat na takovéhle věci. Ale bohužel to patří k naší práci."

Melander vešel a sedl si ke svému stolu.

"Budete tak laskav a počkáte chvíli?" řekl Martin Beck.

V kanceláři o patro níž se právě z magnetofonu ozývaly poslední věty. Martin Beck se opíral zády o stěnu a poslouchal.

"Chcete se napít?"

"Ne, děkuju, nemám žízeň."

Krajský náčelník byl první, kdo něco řekl.

"No...?"

"Pošleme ho zase domů."

Krajský náčelník se díval do stropu, Kollberg do země a Ahlberg přímo na Martina Becka.

"Ke zdi jsi ho zrovna moc nepřimáčekl," řekl krajský náčelník. "Tohle nebyl dlouhý výslech."

"Ne."

"Když si ho tady teď necháme..." pronesl krajský náčelník.

"Tak ho budeš muset ve čtvrtek zase pustit," doplnil ho Hammar.

"To nemůžeme vědět."

"Ne," řekl Hammar, "to nemůžeme."

"Tak dobře," řekl krajský náčelník.

Martin Beck přikývl. Vyšel ze dveří, šel po schodech nahoru a měl v břiše a po levé straně prsou stále tíž napjatý pocit.

Melander a muž jménem Folke Bengtsson se zřejmě vůbec nepohnuli, zatímco byl pryč, a nic nenasvědčovalo tomu, že by spolu byli promluvili.

"Mrzí mě, že jsme vás sem museli obtěžovat. Budete-li chtít, můžeme vás odvézt domů."

"Děkuju - pojedu metrem."

"Bude to možná rychlejší."

"Asi ano."

Martin Beck šel jako obvykle návštěvu vyprovodit k vrátnici.

"Na shledanou."

"Na shledanou."

Obyčejný stisk ruky.

Kollberg a Ahlberg seděli ještě stále bez hnutí a zírali na magnetofon.

"Budeme ho sledovat dál?" zeptal se Kollberg.

"Ne."

"Myslíš, že je to on?" řekl Ahlberg.

Martin Beck stál uprostřed místnosti a díval se na svou pravou ruku.

"Ano," řekl. "Ovšem, že je to on."

/XXIV/

Dům vypadal skoro úplně jako jeho vlastní dům v Bagarmossenu. Strohé a holé schodiště, na dveřích standardizované štítky se jmény a v každém patře otvor do odpadkové šachty. Bylo to na Fregatní ulici v Bodalu a přijel tam předměstským vlakem.

Dobu si vybral velice pečlivě. Ve čtvrt na dvě sedí pořádný švédský pracovník ve své kanceláři a eventuální miminko nebo miminka spí po obědě. Hospodyňka si pustila potichu pop music z rádia a popíjí káfičko oslazené sacharínem.

Žena, která mu přišla otevřít, byla menší modrooká plavovláška. Necelých třicet a velice hezká. Stála s rukou na klíče a vypadala nervózně, jako by se mu chystala přibouchnout dveře před nosem.

"Policie ... stalo se něco? Manžel..."

Obličej byl zmatený a vystrašený. A velice pěkný, říkal si Martin Beck. Ukázal jí průkaz, což ji, jak se zdálo, poněkud uklidnilo.

"Já sice nevím, jak já bych vám mohla pomoci, ale prosím, pojdte dál..."

Zařízení naprosto neosobní, slušné, ale nudné, ovšem vyhlídka nádherná. Přímě před okny záliv Lilia Värtan, oddělující ostrov od centra Stockholmu, dva remorkéry právě na druhé straně zálivu táhly velkou nákladní loď k nábreží. Hned by si s ní býval vyměnil byt.

"Máte děti?" zeptal se, aby zavedl hovor jinam.

"Ano, desetiměsíční holčičku. Právě jsem ji uložila."

Vytáhl fotografie.

"Znáte tohoto muže?"

Okamžitě zrudla, začaly jí tékat oči a nejistě přikývla.

"Ano, znávala jsem ho. Ale ... ale to už je mnoho let. Co udělal?"

Martin Beck chvíli neodpovídal.

"Tohle je pro mě strašně nepříjemné. Rozumíte, manžel..."

Nevěděla zřejmě, jak to říct.

"Neposadíme se?" řekl Martin Beck. "Nezlobte se, že to navrhuju sám."

"Ano. Ne. Jistě."

Posadila se na krajíček váleandy, vzpřímená a napjatá.

"Nemusíte mít strach a zneklidňovat se. Jde docela jednoduše o tohle: máme o toho člověka z jistých důvodů zájem jako o svědka. V žádném případě to nemá ani v nejmenším nic společného s vámi. Potřebujeme jen několik všeobecných informací o jeho povaze, a ty můžeme získat jen od někoho, kdo mu byl blízký."

Tohle ji, jak se zdálo, dvakrát neuklidnilo.

"Je to pro mne velice trapné," řekla. "Rozumějte ... manžel... už máme skoro dva roky po svatbě a on neví ... nic o Folkovi, nikdy jsem mu o tomhle člověku nevyprávěla ... ale ano, jistě, ví, že jsem s někým chodila ... před ním ..."

Byla čím dál tím popletenější a červenala se čím dál tím víc.

"My o těchhle věcech nikdy nemluvíme," dodala.

"Můžete být naprosto klidná. Chtěl bych jen, abyste mi odpověděla na několik otázek. Váš muž se nedozví, co mi řeknete, a nedozví se to ani nikdo jiný. Rozhodně nikdo, koho třeba znáte vy."

Přikývla, ale dívala se pořád trochu stranou.

"Folke Bengtssona tedy znáte?"

"Ano."

"Kdy a kde jste se s ním seznámila?"

"Já ... seznámili jsme se ... už to bude přes čtyři roky ... Pracovali jsme oba u jedné firmy."

"Erikssonova zasilatelství?"

"Ano. Dělal jsem tam pokladní."

"A měla jste s ním poměr?"

Přikývla s odvrácenou hlavou.

"Jak dlouho?"

"Rok," zašeptala.

"Bylo vám spolu dobře?"

Rychle a nejistě po něm zašilhala a pak bezmocně rozhodila rukama.

Martin Beck se jí díval přes rameno z okna, za nímž bylo nepřívětivě šedivé zimní nebe.

"Jak to začalo?"

"No ... my ... viděli jsme se denně, a tak jsme spolu začali chodit na svačinu a pak taky na oběd. A ... on ... několikrát mě taky doprovodil domů."

"Kde jste bydlela?"

"Ve Väsövé čtvrti. V Upplandské ulici."

"Bydlela jste sama?"

"Nene, to jsem byla ještě doma."

"Šel s vámi také někdy nahoru?"

Energicky zavrtěla hlavou, ale pořád se na něj nedívala.

"A co bylo dál?"

"Několikrát mě pozval do biografu. A pak ... no, pak mě pozval na večeři."

"K sobě domů?"

"Ne ... zpočátku ne."

"A kdy tedy?"

"V říjnu."

"A to jste spolu už chodili jak dlouho?"

"Několik měsíců."

"A pak jste spolu měli poměr?"

Dlouho seděla mlčky. Nakonec řekla:

"Musím na tohle opravdu odpovídat?"

"Ano, je to opravdu důležité. Bude lepší, když mi odpovíte teď, hned. Ušetříte si tím spoustu potíží a nepříjemností."

"Tak co chcete vědět? Co vám mám říct?"

"Měli jste spolu tedy poměr, že?"

Přikývla.

"Kdy to začalo? Když jste tam byla poprvé?"

"Nene ... asi počtvrté nebo popáté. Myslím, že popáté."

"A opakovalo se to, že?"

Bezmocně se na něj podívala.

"Jak často?"

"Moc často ne, pokud se pamatuju."

"Pokaždé, když jste ho navštívila?"
"Kdepak, ani zdaleka ne."
"Co jste jinak dělávali, když jste byli spolu?"
"No ... všechno možné, jedli jsme, povídali, dívali jsme se na televizi a na ryby."
"Na ryby?"
"Měl veliké akvárium."
Martin Beck se zhluboka nadechl.
"Byla jste s ním šťastná?"
"Já..."
"Pokuste se odpovědět."
"Když vy... to jsou takové těžké otázky. Ano, myslím, že ano."
"Choval se k vám brutálně?"
"Tomu nerozumím."
"Myslím, když jste byli spolu. Bil vás?"
"Nene."
"Ubližoval vám nějak - jakkoliv?"
"Ne."
"Nikdy?"
"Ne, nikdy, vůbec ne. Proč by to dělal?"
"Mluvili jste o tom, že byste se vzali a bydleli spolu?"
"Ne."
"Proč ne?"
"On o takových věcech nikdy nemluvil ... nepřišla na to řeč."
"Neměla jste strach, že přijdete do jiného stavu?"
"No ... měla. Ale byli jsme vždycky velice opatrní."
Martin Beck se přemohl a podíval se na ni. Seděla ještě stále vypjatá na samém krajičku válendy, tiskla kolena k sobě a svaly na nohou měla napjaté. Byla rudá nejen v obličeji, ale také na krku a na té části ramen, kterou bylo vidět. Na čele, kde jí začínaly vlasy, bylo vidět jemné perličky potu.
Rozběhl se ještě jednou.
"Jaký byl jako muž? Tedy po sexuální stránce?"
Otázka ji zmátla definitivně. Nervózně pohybovala rukama. Nakonec řekla:
"Byl milý."
"Jak to myslíte?"
"On - myslím, řekla bych, že měl velkou potřebu něžnosti. A já ... já jsem ... já asi taky."
Přestože seděl ani ne půl druhého metru od ní, musel se namáhat, aby vůbec slyšel, co říká.
"Milovala jste ho?"
"Myslím, že ano."
"Uspokojoval vás?"
"To nevím."
"Proč jste spolu přestali chodit?"
"Nevím. Prostě to skončilo."
"Ještě jednu věc - a musím vás požádat, abyste mi na ni odpověděla. Když jste s ním měla intimní styk, vycházela iniciativa pokaždé od něho?"
"No ... co vám mám na to říct ... asi ano, ale tak je to snad vždycky. A já jsem proti tomu nikdy nic neměla."
"Kolikrát k tomu došlo po celou tu dobu?"
"Pětkrát," špitla.
Martin Beck seděl naproti ní a pozoroval ji. Chtěl se jí ještě zeptat: Byl to váš první muž? Stávalo se někdy, že...
"Na shledanou," řekl nakonec a vstal. "Nezlobte se, že jsem vás obtěžoval."
Sám za sebou zavřel dveře. Poslední, co ji slyšel říct, bylo:
"Nezlobte se, ale já jsem trochu stydlivá."
Martin Beck čekal na vlak a chodil rozměklou břechkou po nástupišti sem tam. Ruce měl zaražené hluboko do kapes, ramena měl nahrbená a falešně a roztržitě si pískal.
Konečně věděl, co má dělat.

/XXV/

Hammar poslouchal a kreslil si přitom po pijáku jednoho malého mužíčka po druhém. Říkalo se, že to je dobré znamení.
Pak pravil:
"Kde ji seženeš?"
"Musíme najít nějakou kolegyni ve službě."
"Nejlepší bude nejdřív ji tedy najít."
O deset minut později pravil Kollberg:
"Kde ji seženeš?"

"Kdo z nás dvou tráví už osmnáct let se zadkem na psacích stolech svých kolegů? Jsem to snad já?"

"Na to se hned tak každá nehodí."

"Kdo by se na tohle hodil, neví nikdo líp než ty."

"Jojo. No, vždycky se můžu trochu poohlédnout, to je fakt."

"Právě."

Melander nejevil, jak se zdálo, nejmenší zájem. Ani se k nim neobrátil, ani nevyndal dýmku z úst a řekl:

"Vibeke Amdalová bydlí v Celní ulici, je jí devětapadesát a je vdova po sládkovi. Nepamatuje se, že by Roseannu McGrawovou viděla jinde než na snímku, který udělala na Riddarholmenu. Karin Larssonová utekla z lodi v Rotterdamu. Ale policie prohlašuje, že už tam není, takže patrně odjela na nějaké jiné lodi a s falešnými papíry."

"Jako cizinka přirozeně," pravil Kollberg. "Už to zkusila jednou. Může to trvat rok, než ji najdeme. Nebo pět let. A stejně nám nic neřekne. Kafka ještě neodpověděl?"

"Ne."

Martin Beck sešel o patro níž a zavolal do Motaly.

"Ano," prohlásil Ahlberg klidným hlasem. "Bude to asi ta jediná možnost. Ale kde najdeš to děvče?"

"Počítám s tím, že objevím nějakou kolegyni. Například u vás."

"Ne. Ta na to není."

Martin Beck zavěsil. Telefon zazvonil. Byl to jeden z tajných ze stanice v Klare.

"Udělalí jsme to přesně, jak jsi chtěl."

"A?"

"Chlap vypadá sebejistě, ale je jasné, že je ve střehu. Je napjatý, ohlíží se a často se zastavuje. Teď už bude dost těžké ho sledovat, aby si toho nevšiml."

"Mohl někoho z vás poznat?"

"Ne. Byli jsme na to tři a nešli jsme za ním, stáli jsme na fleku a čekali, až přejde. Kromě toho jsme odborníci. Nás nepozná. Můžeme pro tebe ještě něco udělat?"

"Zatím ne."

Další hovor z obvodu Adolfa Frederika.

"Tady Hansson z pátého. Ohlídal jsem ho v Brävallské ulici ráno i teď, když šel domů."

"Jak se choval?"

"Byl klidný, ale měl jsem dojem, že je ve střehu."

"Nevšiml si ničeho?"

"Neměl šanci. Ráno jsem seděl v autě a teď odpoledne bylo všude spousta lidí. Nablízku jsem mu byl jen jednou, u novinového stánku na náměstí sv. Erika. Stál jsem ve frontě dvě místa za ním."

"Co kupoval?"

"Noviny."

"Které?"

"Všecko možné. Čtvrtý ranní a obě večerní drbny."

Melander zabouchal na dveře jako datel a vstrčil dovnitř hlavu.

"Tak já už bych šel. Nemáš nic proti tomu? Jdu nakupovat vánoční dárky," dodal na vysvětlenou.

Martin Beck přikývl, zavěsil a napadlo ho, panebože, vánoční dárky, a hned na to zase zapomněl.

Domů jel pozdě, ale přesto se nevyhnul nepříjemnému návalu. Vánoční tlačnice byla v nejlepším a obchody měly zřejmě otevřeno déle než obvykle.

Doma mu žena řekla, že vypadá nepřítomný duchem, ale on ji neposlouchal, takže o její poznámku přišel:

Ráno při snídani řekla:

"Budeš mít volno mezi svátky?"

Nedělo se nic až do čtvrt na pět, kdy vtrhl hlučně Kollberg a prohlásil:

"Myslím, že mám šikovný typ."

"Od nás?"

"Je ze stanice v Bergově ulici. Zítra v půl desáté se ti přijde ukázat. Když bude souhlasit, tak Hammar zařídí, abychom si ji mohli vypůjčit."

"Jak vypadá?"

"Říkal jsem si, že je trochu podobná Roseanně. Má lepší postavu, je hezčí a bude asi taky chytřejší."

"Umí něco?"

"Pár let už má za sebou. Je klidná a fajn. Zdravá a silná."

"Jak dobře ji znáš?"

"Skoro vůbec ne."

"A vdaná není?"

Kollberg vytáhl z náprsní kapsy list papíru popsaný strojem.

"Tady máš všecko, co potřebuješ vědět. A já jdu nakupovat vánoční dárky."

Vánoční dárky, pomyslel si Martin Beck a podíval se na hodinky. Půl páté - a vtom ho něco napadlo, přitáhl si telefon a zavolal ženu v Bodalu.

"Ach, to jste vy. Poslyšte ..."

"Volám nevhod?"

"To ne, o to nejde ... manžel přijde až ve tři čtvrtě na šest."

"Chci se vás zeptat jen na jednu věc. Dostal od vás ten muž, o kterém jsme spolu mluvili, nějaký dárek? Něco na

památku nebo tak?"
"Ne, my jsme si dárky nikdy nedávali. Víte, ono totiž..."
"Byl lakomý?"
"Řekla bych spíš šetrný. To jsem já taky. Jediné..."
Ticho. Skoro slyšel, jak se červená.
"Co jste mu dala?"
"Takový ... takový talisman ... nebo medailónek ... takovou docela lacinou věcíčku..."
"Kdy jste mu to dala?"
"Když jsme se rozcházeli ... chtěl, abych mu to dala ... já jsem to nikdy nesundávala..."
"Vzal vám to?"
"Ale já jsem mu to dala docela ráda. Člověk má vždycky rád něco na památku ... i když ... myslím vzpomínku na ty časy..."
"Děkuju vám mockrát. Na shledanou."
Pak zavolal Ahlbergovi.
"Mluvil jsem s Larssonem a s radou. Náčelník je marod."
"Co říkali?"
"Schválili to. Je jim jasné, že jiná cesta není. Metoda je to poněkud neortodoxní, ale..."
"Už se používala mnohokrát, dokonce i u nás ve Švédsku. Já jsem ti teď chtěl něco navrhnout, a to je mnohem víc neortodoxní."
"To zní slibně."
"Pošli do novin zprávu, že případ se blíží k vyřešení."
"Teď?"
"Ano, hned. Ještě dneska. Chápeš, jak to myslím?"
"Ano, že to byl cizinec."
"Právě. Něco takového jako: dostali jsme zprávu, že americká policie zatkla osobu, kterou delší dobu stíhal Interpol v souvislosti s vraždou Roseanny McGrawové."
"A my jsme po celou dobu věděli, že pachatel není ve Švédsku?"
"Například. Důležité je, aby to bylo co nejdřív."
"Jasně, chápu."
"A pak bude nejlepší, když přijedeš sem."
"Taky hned?"
"Tak nějak."
Do kanceláře vešla doručovatelka. Martin Beck si přimáčkl sluchátko levým ramenem a telegram jediným trhnutím otevřel. Byl od Kafky.
"Co píše?" zeptal se Ahlberg.
"Jen dvě slova: Nalíčit past."

/XXVI/

Strážnice kriminální policie Soňa Hanssonová skutečně trochu připomínala Roseannu McGrawovou. Kollberg měl pravdu.
Seděla u Martina Becka v křesle pro návštěvy, ruce měla volně složené v klíně a dívala se na něj klidným a šedivým očima. Tmavé vlasy měla ostříhané na páže a ofinka jí měkce padala na levé obočí. Obličej měla svěží a otevřený, zdálo se, že nepoužívá líčidla. Vypadala nanejvýš na pětadvacet, ale Martin Beck věděl, že jí je dvacet devět.
"Za prvé - a to je nejdůležitější - bych rád, aby sis uvědomila, že se jedná o věc naprosto dobrovolnou," řekl. "Takže můžeš klidně odmítnout, když se ti do toho nebude chtít. Vybrali jsme si tebe, protože máš nejlepší předpoklady, abys ten úkol dokázala splnit. Za prvé díky tomu, jak vypadáš."
Děvče v křesle si odhrnulo ofinku z čela a tázavě se na něj podívalo.
"Za druhé," pokračoval Martin Beck, "bydlíš v centru a nejsi vdaná, a pokud vím, nemáš ani druha, jak se to citlivě říká."
Děvče zavrtělo hlavou.
"Doufám, že vám budu schopná pomoci," řekla. "Ale co je špatného na tom, jak vypadám?"
"Pamatuješ se na Roseannu McGrawovou, to děvče z Ameriky, co ji někdo v létě zavraždil na Götském kanálu?"
"Abych se nepamatovala! Mám u nás na starosti nezvěstné ženy, takže jsem dokonce na tom případu nějaký čas taky dělala."
"Vím, kdo ji zavraždil, ten člověk je tady v městě. Vyslychal jsem ho, přiznává, že byl na té lodi, když se to stalo, a že se s ní setkal, ale tvrdí, že o vraždě vůbec nikdy neslyšel."
"To je snad opravdu vyloučené. Popsalo se o tom přece takového papíru."
"Nechte prý noviny. Nikam to nevedlo, vypadá naprosto důvěryhodně a na všechny otázky odpovídá zdánlivě naprosto poctivě. Takže jsme ho nemohli zadržet, a už ho ani nesledujeme. Máme jedinou naději, totiž že se to pokusí udělat ještě jednou. A právě na to bychom tě chtěli použít. Pokud ovšem budeš chtít a pokud myslíš, že na to stačíš. Měla bys být jeho příští obět'."
"Příjemná vyhlídka," pravila Soňa Hanssonová a vytáhla z kapsy u kabátu cigaretu.

"Jsi Roseanně dost podobná a my bychom tě rádi požádali, abys nám dělala volavku. Mělo by to vypadat asi takhle: Dělá dispečera v jednom zasilatelství ve Smalandské ulici. Půjdeš tam, objednáš si nějaké stěhování, trochu si s ním zaflirtuješ a hlavně se postaráš, aby si napsal tvou adresu a telefon. Prostě se o tebe musí začít zajímat. A my budeme doufat, že to zabere."

"Tys ho přece vyslýchal, ne? Není podezřívavý?"

"Dali jsme do novin takovou zprávu, ta ho určitě uklidní."

"Takže jinými slovy ho já mám svádět. To jsem tedy zvědavá, jak to navleču. A když se mi to povede?"

"Tak se ničeho neboj. Budeme pořád nablízku. Ale nejdřív se s celým případem musíš důkladně seznámit. Pročíst si veškerý materiál, který máme. Je to velmi důležité. Musíš být Roseanna McGrawová. Myslím podobat se jí."

"Ve škole jsem sice hrávala ochotnické divadlo, ale to jsem většinou dělala andílka nebo muchomůrku."

"No to nic, však ono to půjde."

Martin Beck chvíličku mlčel a pak řekl:

"Je to naše jediná šance. Potřebuje jen impuls - a ten mu musíme poskytnout my."

"Dobrá, já to zkusím. Doufám, že na to budu stačit. Ale snadné to tedy nebude."

"Teď si to musíš nejdřív všechno projít, záznamy, filmy, svědecké výpovědi, dopisy, fotografie. Pak se domluvíme."

"Teď?"

"Ano, ještě dneska. Hammar zařídí, aby tě z vaší stanice uvolnili, dokud tohle neskončí. A ještě něco. Musíme se podívat k tobě domů, jak to tam vypadá. Taky musíme obstarat duplikáty klíčů. Ostatní zařídíme potom."

O deset minut později ji usadil v kanceláři vedle Kollberga a Melandera. Když odcházel, seděla už s lokty na stole, zahloubaná do první zprávy.

Odpoledne přijel Ahlberg. Ještě nestačil dosednout, když se přihnál Kollberg a poplácal ho po zádech tak energicky, že ho skoro shodil z křesla pro návštěvy.

"Gunnar se zítra zase vrací domů," pravil Martin Beck. "Měl by se vlastně na Bengtssona taky podívat, než zase odjede."

"Když, tak velice opatrně," prohlásil Kollberg.

"Mohli bychom ho stihnout teď, až půjde z práce," řekl Kollberg. "Ale to sebou budeme muset hodit. Celé město a ještě polovina národa pobíhá po ulicích a shání vánoční dárky."

Ahlberg luskl prsty a dlaní se uhodil do čela.

"Páni! Vánoční dárky! Na to jsem úplně zapomněl."

"Já taky," řekl Martin Beck. "Lépe řečeno, občas si na ně vzpomenu, ale nějak z toho nikdy nic není."

Provoz na ulicích byl přímo děsivý. Dvě minuty před pátou vysadili Ahlberga na Norrmalmském náměstí a viděli, jak se ztrácí v mravenčím hemžení Smalandské ulice.

Kollberg a Martin Beck zaparkovali před Bernovou restaurací, zůstali sedět ve voze a čekali. Po pětadvaceti minutách sebou Ahlberg hodil na zadní sedadlo a pravil:

"Ovšem že je to ten z toho filmu. Odjel autobusem číslo padesát šest."

"Na náměstí sv. Erika. Pak si nakoupí mlíko, maslo, chleba a jde domů. Nají se, pak čučí na televizi a pak jde do postýlky spinkat," mlel Kollberg. "Kam chcete odvézt?"

"Zůstaneme tady. Poslední příležitost nakoupit vánoční dárky," prohlásil Martin Beck.

O hodinu později hlesl Ahlberg v oddělení hraček:

"Kollberg se mylí. Druhá polovina národa je tu taky."

Trvalo jim skoro tři hodiny, než nakoupili, co chtěli, a další hodinu, než se dostali do Bagarmossenu.

Druhý den uviděl Ahlberg poprvé ženu, která jim měla dělat volavku. Stačila se zatím probrat jen malou částí materiálu k celému případu.

Večer odjel Ahlberg do Motaly slavit vánoce. Dohodli se, že svůj plán uskuteční po Novém roce.

/XXVII/

Byly to šedivé vánoce. Muž jménem Folke Bengtsson je strávil v tichosti a klidu u své maminky v Södertälje. Martin Beck na něj bez přestání myslel, dokonce i v kostele a zbrocen potem pod maskou vousatého dědy, který rozdává dárky. Kollberg se přejedl a byl tři dny v nemocnici.

Ahlberg volal na Štěpána a nebyl tak docela střizlivý.

V novinách se objevilo pár nenápadně roztroušených a nepříliš chytře zformulovaných zpráviček, podle nichž se v Americe schylovalo k vyjasnění vraždy na švédském kanálu, takže švédská policie už se případem dál nemusí zabývat.

Tradiční novoroční vražda se tentokrát odehrála v Göteborgu a byla objasněna ani ne do čtyřadvaceti hodin. Od Kafky přišlo odpudivé fialové přání gigantického formátu s jelenem v paprscích zapadajícího slunce.

Sedmý leden vypadal jako sedmý leden. V ulicích se hemžili zšedlí, zmrzlí lidé bez halíře v kapse. Začínaly výprodeje, ale v obchodech bylo ještě skoro liduprázdno. Kromě toho bylo mlhavo a zalézalo za nehty.

Sedmý leden byl den D.

Ráno uspořádal Hammar přehlídku bojových jednotek. Pak pravil:

"Jak dlouho bude tenhle experiment trvat?"

"Dokud neskončí úspěšně," prohlásil rychle Ahlberg.

Hammarovi se v hlavě honily představy všech možných situací, jež by mohly nastat. Že by například mohl Martina Becka a Kollberga potřebovat na jiných případech. A co Melander a Stenström, kteří se taky občas museli zabývat

tímhle případem. Kromě toho se určitě za chvíli začne bouřit třetí oddělení, protože se jim nebude vracet děvče, které si od nich na to vypůjčili.

"Tak zlomte vaz, děti," prohlásil nakonec.

Za chvíli už tam zbyla jen Soňa Hanssonová. Měla rýmu, seděla v křesle pro návštěvy a posmrkávala. Martin Beck se na ni díval. Byla v šedivém, měla šponovky a neforemné holínky.

"Pěkně ses nám to vystrojila," prohlásil nepříteli nadšeně.

"Neboj se, půjdu se domů převléknout. Ale ráda bych tě upozornila na jednu věc. Loni třetího července bylo léto, teď máme zimu. Asi by vypadalo poněkud nápadně, kdybys se přihnala do zasilatelství v bikinkách a s brýlemi proti slunci a ptala se, jestli mi můžou přestěhovat prádelník."

"Musíš se snažit ze všech sil. Hlavní je, abys pochopila, o co tady vlastně jde."

Chvilí seděl mlčky.

"Pokud já sám vůbec chápu, o co tady vlastně jde," dodal.

Žena před ním se na něj dívala s pochybnostmi v očích.

"Já myslím, že jsem to tak zhruba pochopila," řekla nakonec. "Přečetla jsem si každické slovo o ní - četla jsem si to všechno znovu a znovu. Film jsem viděla alespoň desetkrát. Vybrala jsem si na to šaty a hodiny jsem se cvičila před zrcadlem. Ale nedostanu nic zadarmo, protože ona byla úplně jiná než já, měla jinou povahu i jiné zvyky. Nežila jsem tak jako ona a taky tak nikdy žít nebudu. Ale udělám, co bude v mých silách."

"Výborně," pravil Martin Beck.

Působila nepřístupně a člověk z ní nebyl příliš moudrý. Jediné, co se dozvěděl o jejím soukromém životě, bylo, že má pětiletou holčičku, která bydlí na venkově u jejích rodičů. Zřejmě nebyla nikdy vdaná. Ale přesto, že se s ní ještě pořádně neseznámil, líbila se mu. Je to chytré a věcné děvče a práci dělá se zaujetím. A to je to hlavní.

Byly čtyři hodiny odpoledne, když se ozvala.

"Tak už jsem tam byla. Šla jsem odtamtud rovnou domů - nemáš doufám nic proti tomu."

"Však on se nepříjemně hned takhle napoprve. Jak to vypadalo?"

"Myslím, že je to dobré. Víc se asi nedalo čekat. Prádelník přijde zítra."

"Jak ses mu líbila?"

"Ani nevím, ale mám pocit, že jiskřička v něm někde chytla. I když - těžko říct, vždyť nevím, jak se chová normálně."

"Bylo to těžké?"

"Ani ne. Připadalo mi, že vypadá docela příjemně. On je to totiž opravdu docela pěkný mužský, vůbec nevypadá nejhuř. Myslíš, že je to opravdu on? Ne že bych se moc stýkala s vrahy, ale nějak si ho ne a ne představit jako člověka, který zavraždil Roseannu."

"Určitě je to on, vím to jistě. Co říkal? Má tvůj telefon?"

"Ano, napsal si adresu i telefon na kus papíru. A řekla jsem mu, že máme domovní telefon, ale na ten že nereaguji, když někoho nečekám, takže mi bude muset nejdříve zavolat a říct mi, kdy přijedou. On toho ostatně moc nenamluvil."

"Byli jste v kanceláři sami?"

"Ano. Na druhé straně, za skleněnou přepážkou seděla nějaká tlustá ženská, ale ta nás nemohla slyšet. Zrovna totiž telefonovala a já jsem ji vůbec neslyšela mluvit."

"Byla nějaká příležitost promluvit s ním o něčem jiném než jen o tom prádelníku?"

"Byla, řekla jsem, že máme hnusné počasí, a on řekl, že to tedy máme. Já jsem řekla, že je dobře, že už jsou vánoce za námi, a on řekl, že má stejný pocit. Nato jsem řekla já, že když je člověk sám jako já, tak nejsou vánoce žádná velká zábava."

"A co na to odpověděl?"

"Že je taky sám a že ho vánoce taky nijak zvlášť nebaví, i když je slaví s maminkou."

"Zní to slibně," prohlásil Martin Beck. "Mluvili jste ještě o něčem?"

"Ne, myslím, že ne."

Chvilí bylo na lince ticho, pak dodala:

"Přece něco, řekla jsem mu, aby mi napsal jméno a adresu firmy, abych to nemusela hledat v telefonním seznamu. Dal mi vizitku."

"A pak jsi odešla?"

"Ano, nemohla jsem tam přece stát věčně a žvatlat, ale nijak jsem nespíchala. Měla jsem rozepnutý kabát, aby viděl, jaký mám pěkně přiléhavý svetr. Vidíš, málem bych zapomněla, ještě jsem mu řekla, že kdyby to s tím prádelníkem stihli až někdy večer, že mi to nevadí, že bývám večer vždycky sama doma a čekám, až někdo zavolá. Ale on říkal, že přijedou asi dopoledne."

"Výborně. Ještě něco, říkal jsem si, že bychom si dneska v noci měli udělat generálku. Budeme na stanici v Klare. Stenström bude dělat Bengtssona a zavolá ti. Až zavěsíš, zavoleš mi na stanici v Klare, my při jedem k tobě a na Stenströma si počkáme. Je to jasné?"

"Naprostě. Zavolám ti, jakmile domluví se Stenströmem. Kdy to asi tak bude?"

"To ti neřeknu. Kdy ti zavolá Bengtsson, taky nevíš."

"Ne, to máš pravdu. Poslyš, Martine ..."

"Ano?"

"On je opravdu svým způsobem docela milý člověk. Vůbec ne nepříjemný nebo divný. I když - na Roseannu působil patrně taky tak."

Místnost na stanici pátého okrsku ve Vládní ulici byla pěkná a úpravná, ale možností k rozptýlení tam zrovna moc nebylo.

Bylo čtvrt na devět, Martin Beck už dvakrát přečetl večerní noviny skoro od začátku do konce, jen s výjimkou sportu a inzerátů. Ahlberg s Kollbergem byli už dvě hodiny pohrouženi do partie šachu a zřejmě se jim nechtělo do řeči, Stenström seděl v křesílku u dveří a spal s otevřenými ústy. Nikdo mu to nezazlival, protože minulou noc pracoval na nějakém jiném případu. Kromě toho měl také roli záporné postavy, takže nemusel být v pohotovosti. Chvilku tam chodili uniformovaní policisté posedět s nataženými nohama před televizorem. Někteří zvědavě pokukovali po mužích z kriminálky.

V osm deset Martin Beck vstal, šel k Stenströmovi a vzal ho za rameno.

"Tak jdeme na věc."

Stenström se probíral, šel k telefonu a vytočil číslo.

"Ahoj," pravil. "Můžu přijít? Dobře. Prima."

Pak se vrátil do svého křesílka a okamžitě začal zase podřimovat.

Martin Beck se díval na hodinky. Po padesáti vteřinách zazvonil telefon. Měli vyhrazenou pro tyto účely jednu přímou linku, kterou nesměl nikdo jiný používat.

"Tady Beck."

"Soňa, ahoj. Právě volal. Bude tu za půl hodiny."

"Dobře."

Zavěsil.

"Tak hoši, jde se."

"Už to můžeš stejně klidně vzdát," prohlásil Ahlberg.

"Tak jo," přikývl Kollberg. "Jedna nula pro tebe."

Stenström otevřel jedno oko.

"Z které strany mám přijít?"

"To necháme na tobě."

Sešli dolů k autu, které měli zaparkované na dvoře policejní stanice. Bylo to Kollbergovo vlastní a řídil sám. Když vyjeli na Vládní ulici, řekl:

"A já budu stát v šatníku."

"Ani nápad, hochu, to je Ahlbergovo místo."

"Pročpak?"

"Protože je jediný z nás, koho nepozná, kdyby ho v domě náhodou potkal."

Soňa Hanssonová bydlela ve třetím patře v Runebergově ulici na rohu Eriksberského náměstí.

Kollberg zaparkoval vůz mezi Malým divadlem a Tegnérovou ulicí. Rozešli se, Martin Beck přešel ulici na druhou stranu, vešel do pačírku a schoval se do stínu busty Karla Staaffa. Měl odtamtud znamenitý výhled na dům a kromě toho viděl na celé Eriksberské náměstí a nejdůležitější úseky ulic kolem náměstí. Viděl, jak se po pravém chodníku Runebergovou ulicí pomalu a s vybranou nonšalancí loudavým krokem blíží Kollberg. Ahlberg mířil cílevědomě rovnou ke dveřím do domu, otevřel je a zmizel v nich. Jako jeden z nájemníků na cestě domů. Během pětáctyřiceti vteřin by měl být Ahlberg už v bytě a Kollberg na svém stanovišti v podjezdu pod Eriksberskou ulicí. Martin Beck zastavil stopky a spočítal si čas. Uplynulo přesně pět minut a deset vteřin od chvíle, kdy položil sluchátko po rozhovoru se Soňou Hanssonovou.

Byla lezává zima, ohnul si límec a výhružně zabručel na opilce, který se pokoušel žebrat o cigarety.

Stenström se opravdu snažil.

Jednak přišel o dvanáct minut dřív, jednak přišel z úplně jiné strany, odkud ho vůbec nečekali. Proklouzl kolem rohu od schodiště Eriksberských sadů a kryl se za davem, který se valil z biografu. Martin Beck ho objevil, teprve když se Stenström vplížil do domu.

Rovněž Kollberg zřejmě fungoval uspokojivě, protože se srazili přímo před vchodem.

Vešli dveřmi společně a odemkli si vnitřní, skleněné dveře. Šli beze slova. Kollberg šel po schodech. Měl zůstat stát o půl patra níž a vyrazit teprve na příslušné znamení. Martin Beck zmáčkl přivolávací knoflík výtahu, ale výtah nejel.

Vyběhl po schodech a překvapeného Kollberga předběhl v prvním patře. Pochopitelně, výtah stál ve třetím patře.

Stenström nepřivřel vnitřní dveře výtahu, a tak ho vyřadil z funkce. Tím se mu podařilo překazit tu část plánu, podle níž měl Martin Beck vyjet výtahem do čtvrtého patra a postupovat shora.

V bytě bylo ještě stále ticho, ale Stenström patrně nemarnil čas, protože už po třiceti vteřinách se ozval zevnitř tlumený výkřik a rána. Martin Beck měl klíč připravený v ruce a během deseti vteřin stál u Soni Hanssonové v ložnici.

Děvče sedělo na posteli. Stenström stál uprostřed pokoje a zíval a Ahlberg ho držel za ruku zkroucenou na zádech.

Martin Beck pískl a Kollberg se vřítel do bytu jako expres. Ve spěchu porazil stolek v předsíni. Nemusel se zdržovat otevíráním dveří.

Martin Beck si třel nos a díval se na děvče.

"Výborně," říkal, "výborně."

Zvolila si realistický styl herectví, přesně, jak doufal. Byla bosá a bez punčoch a měla na sobě tenké letní bavlněné šaty, takže jí vykukovala kolena. Pod šaty neměla určitě vůbec nic.

"Jen se trochu oblíknu a hned uvařím kávu," řekla.

Šli do druhého pokoje. Přišla skoro hned a už měla na sobě džinsy, hnědý svetr a sandály. Za chvíli byla na stole káva.

"Ten klíč, co jste mi dali, potřebuje přibrousit," pravil Ahlberg. "Musel jsem se s tím rvát jak blázen, než se mi podařilo otevřít."

"To nevadí," řekl Martin Beck. "Stejně to máš mnohem snazší než my."

"Slyšel jsem tě na schodech," řekl Stenström, "právě když Soňa otvírala."

"Gumové podrážky," prohlásil Kollberg.
"Dveře se musí otevřít rychleji," pravil Martin Beck.
"Škvíra na koukání ve skříní je výborná," řekl Ahlberg. "Viděl jsem tě skoro pořád."
"Příště vytáhni klíč," prohodil Stenström. "Měl jsem sto chutí tě tam zamknout."
Zazvonil telefon. Všichni ztuhli.
Děvče ho zvedlo.
"Haló - ano, ahoj ... ne, dneska večer ne ... no, v nejbližší době, mám teď hrozně málo času ... jestli jsem poznala nějakého muže ... no, taky se to tak dá říct."
Zavěsila a podívala se na ně.
"To nic," řekla.

/XXVIII/

Soňa Hanssonová stála v koupelně a máchala prádlo. Když zastavila vodu a narovнала se, uslyšela telefon. Vylitla z koupelny a skočila po telefonu, ani si neutřela ruce.
Byl to Bengtsson.
"Prádelník je na cestě," řekl. "Mohou u vás být tak za čtvrt hodinky."
"Děkuju vám, jste moc hodný, že jste zavolal. Jak jsem vám říkala, neotevírám nikomu, kdo dřív nezatelefonuje, a nepočítala jsem, že to přivezete tak brzy. Mám to přijít zaplatit k vám do kanceláře, nebo..."
"Můžete to zaplatit šoférovi, má účet s sebou."
"Dobře, tak já to zaplatím jámu. A děkuju vám moc za laskavost, pane...?"
"Bengtsson. Doufám, že s námi budete spokojena, slečno Hanssonová. Za čtvrt hodinky to tam máte. Taky děkuji a na shledanou."
Když zavěsil, vytočila číslo Martina Becka.
"Prádelník je tu za čtvrt hodiny. Teď právě volal. Skoro jsem ten telefon ani neslyšela, ještě štěstí, že jsem si toho teď všimla. Vůbec mě to nenapadlo, ale když mi v koupelně teče voda do vany, tak tam telefon vůbec neslyším."
"Takže se teď nějaký čas nesmíš koupat," pravil Martin Beck. "Upřímně řečeno, budeš se muset točit pořád kolem telefonu. Nesmíš chodit na půdu a do prádelny, nebo kam tak obvykle chodíváš."
"Ano, to je mi jasné. Mám tam jít, hned jak prádelník přivezou?"
"Myslím, že ano. A pak mi zavolej."
Seděl ve své kanceláři společně s Ahlbergem, který tázavě zvedl obočí, když Martin Beck zavěsil.
"Půjde tam za půl hodiny," pravil Martin Beck.
"Takže nemůžeme dělat nic jiného než čekat. Je to fajn děvče, moc se mi líbí."
Když čekali dvě hodiny, řekl Ahlberg:
"Nemohlo se jí třeba něco stát?"
"Jen klid," pravil Martin Beck. "Však ona zavolá."
Čekali ještě půl hodiny a pak telefon konečně zazvonil.
Martin Beck zabručel.
"Co se dělo?" zeptal se a odkašlal si.
"Začnu od začátku. Dvacet minut po tom, co mi volal, přišli dva stěhováci s prádelníkem. Ani jsem se na něj pořádně nepodívala, jen jsem jim řekla, kam to mají postavit. Když odešli, tak jsem zjistila, že je to nějaký jiný prádelník, a hned jsem se sebrala a šla jsem si stěžovat."
"Bylas tam dost dlouho."
"Ano, měl tam nějakého zákazníka, když jsem přišla. Stála jsem za sklem a čekala, každou chvíli po mně pokukoval a měla jsem dojem, že se toho druhého zákazníka chce zbavit. Byl úplně zničený, ale řekla jsem mu, že za takový omyl firma nemůže, a nakonec jsme se skoro až pohádali, kdo za to tedy vlastně může. Pak se šel podívat, jestli by nenašel někoho, kdo by mi přivezl ten správný prádelník ještě dneska večer."
"Ano?"
"Ale nenašel. Slibil, že ho určitě přivezou zítra během dopoledne. Říkal, že prý by nejradši s prádelníkem přijel sám, a já jsem řekla, že to na něm rozhodně nemůžu žádat, i když by to bylo samozřejmě velice milé."
"Hm. A pak jsi odešla?"
"Kdepak, držela jsem se jak klíště."
"Není těžké s ním mluvit?"
"Ani ne. Působí trochu nesměle."
"O čem jste mluvili?"
"O tom, co je tady všude aut, že Stockholm býval dřív mnohem příjemnější. A já jsem pak řekla, že když je člověk sám, tak mu v tomhle městě není zrovna moc veselo, s tím srdečně souhlasil, i když říkal, že je mu vlastně samotnému celkem dobře."
"Myslíš, že mu dělalo dobře si s tebou povídat?"
"Myslím, že docela ano. Ale nemohla jsem tam pochopitelně sedět celou věčnost. Říkal, že celkem rád chodí do biografu, ale jinak že dohromady nikam nechodí. Tím to tak zhruba skončilo a já jsem odešla. Doprovodil mě ven a vůbec byl ohromně zdvořilý. Co budeme dělat dál?"
"Nic. Čekat."

Po dvou dnech šla Soňa Hanssonová opět do kanceláře zasilatelství.

"Chtěla jsem jen poděkovat za pomoc a říct, že prádelník došel v pořádku. Mrzí mě, že jsem vám dělala takové potíže."

"Jaképak potíže, slečno Hanssonová," pravil Folke Bengtsson. "Tady jste kdykoliv vítána. Jsem vždy k službám."

Vtom přišel do kanceláře nějaký muž, zřejmě Bengtssonův šéf, a přerušil je.

Když vycházela ze dveří, všimla si, že se po ní Bengtsson dívá, a když za sebou zavřela vnější dveře, setkali se skrz skleněnou tabuli očima.

Pomalu se vlekl šedivý týden, a když uplynul, pokus opakovali. I tentokrát použili jako záminky záležitost se stěhováním. Byt v Runebergově ulici měla teprve krátce a ještě nestačila dopravit tam všechny věci, zděděný nábytek a podobně.

Po dalších pěti dnech tam opět přišla, chvilku před pátou hodinou, jen tak šla kolem a řekla si, že se zastaví a podívá se na něj.

Když telefonovala, byla celá sklíčená.

"Pořád nereaguje?"

"Moc zrovna ne. Já myslím, že to nebude on."

"Proč ne?"

"Hrozně se stydí. A nejeví vůbec zájem. Když jsem tam byla posledně i dneska, nasadila jsem těžký kalibr, vyloženě jsem se mu nabízela. Sedm chlapů z deseti by mi už před týdnem sedělo před dveřmi a vyli by tam jak hladoví vlci.

Připadá mi, že ho absolutně nepřitahuju. Co mám dělat?"

"Pokračovat."

"Radši byste se měli poohlédnout po někom jiném."

"Musíš pokračovat."

Pokračovat. Ale jak dlouho? Hammar se díval den ode dne tázavěji a obličej, který na něj hleděl ze zrcadla, byl čím dál popelavější a vpadlejší.

Elektrické nástěnné hodiny na policejní stanici v Klare odtikaly další tři nekonečné a prázdné noci. Od generálky už uplynuly tři neděle. Plán upřesnili do nejmenších podrobností, ale nic nenasvědčovalo tomu, že se jim někdy poštěstí jej uskutečnit. Nestalo se vůbec nic. Muž jménem Folke Bengtsson žil svým klidným a spořádaným životem, pil kyselé mléko, hleděl si práce a spal svých devět hodin každou noc. Všichni ostatní už pomalu začínali ztrácet kontakt s normálním životem a se světem kolem sebe. Psi byli k smrti uštvaní, a kořist si jich přitom ani nevšimla. Podivná situace, říkal si Martin Beck.

Nevraživě zíral na černý telefon, který po celé tři neděle ani necinkl. Žena v bytě v Runebergově ulici ho směla použít jen v určité situaci. Pro kontrolu jí volali dvakrát každý večer, jednou v šest a jednou ve dvanáct. Jinak se nedělo vůbec nic.

Doma panovala stísněná nálada. Žena neříkala nic, ale nedůvěřivý pohled v jejích očích byl čím dál tím zřetelnější, pokaždé když se na ni podíval. Už dávno přestala věřit v tuhleto podivnou záležitost, ze které nikdy nic nevyplynulo, ale kvůli které byl noc co noc z domova. A on jí nemohl ani nechtěl nic vysvětlovat.

Kollberg na tom byl trochu líp. Každou třetí noc ho střídal Melander nebo Stenström. Což hrozně mrzelo Ahlberga, protože ho to nutilo, aby hrál šachy sám se sebou. Řešit šachové problémy, jak se tomu oficiálně říká. Všechny náměty na rozhovor už dávno vyčerpali.

Martin Beck se s konečnou platností ztratil v pletivu novinového článku, o němž předstíral, že ho čte. Zíval a pozoroval své sošné kolegy, seděli naproti sobě a ptemýšlivě vřeli hlavy. Podíval se na hodinky. Za pět minut deset. Znovu zív, vystrchal se ze židle a po ztuhlých nohou pomalu odcházel na záchod. Umyl si ruce a opláchl si obličej studenou vodou. A zase zpátky.

Když byl tři kroky od dveří, uslyšel, jak telefon zazvonil.

Kollberg už domluvil a právě se chystal zavěsit.

"Je na..."

"Ne," pravil Kollberg. "Ale stojí na ulici pod okny."

V průběhu dalších tří minut si Martin Beck stačil znovu rozebrat celý plán do všech podrobností. Tohle byl poněkud nečekaný rys, ale na plánu nic neměnil. Nedostane se do domu, a i kdyby se tam nakrásně dostal, dojde sotva ke schodišti, než tam dorazí oni.

"Musíme být opatrní."

"Jo," pravil Kollberg.

Přibrzdl a zaparkoval před Malým divadlem. Rozdělili se.

Martin Beck stál v malém parčíku. Vidci Ahlberga, jak vchází do domu, a podíval se na hodinky. Uběhly přesně čtyři minuty od chvíle, kdy volala. Myslel na osamělou ženu ve třetím patře. Muže jménem Folke Bengtsson nebylo nikde vidět.

Za třicet vteřin se rozsvítilo v okně ve třetím patře. Někdo přistoupil k oknu a podíval se ven, ale okamžitě zase zmizel. Světlo zhaslo. Ahlberg byl na místě.

Čekali mlčky u okna v ložnici. Byla tam tma, ale pod okny byl vidět proužek světla. V obývacím pokoji měla rozsvíceno, aby bylo vidět, že je doma. Obývací pokoj měl okno do ulice, z ložnice bylo vidět Eriksberské náměstí, dolní část parku, který pokračoval vzadu za domem, kus ulice Birgera Jarla, Vládní ulice, Tegnérový ulice a šikmo pod nimi začátek Runebergovy ulice.

Bengtsson stál na stanici autobusu naproti domu. Díval se vzhůru k jejím oknům. Byl na stanici sám, chvíli tam postával a pak se rozhlédl po ulici. Pomalu přešel na ostrůvek v ústí ulice a pak zmizel za telefonní budkou.

"Ted," hlesl Ahlberg a udělal ve tmě pohyb rukou.

Viděli, jak stanici projel autobus, na druhé straně náměstí zabočil do Tegnérový ulice a Bengtsson pořád nikde. Nebylo vidět, jestli nezmizel v telefonní budce, čekali, až zazvoní telefon, a Ahlberg ji přitom pořád držel za ruku. Telefon však zarytě mlčel a po několika minutách přešel Bengtsson zase na drahou stranu ulice. Podél chodníku se táhla kamenná zeď, která končila až u samého domu, přímo pod okny. Za zdí se zvedala kolem domu travnatá stráž a na jejím úpatí byly dva veřejné záchodky, do nichž se vcházelo dveřmi ve zdi. Muž došel na chodník, zastavil se a znovu se podíval nahoru k oknům. Pak pomalu vykročil ke vchodu do domu. Zmizel jim z dohledu a Ahlberg dlouho upíral oči ven, než uviděl Martina Becka, nehnutě se opíral o strom v parčíku. Na chvíli jim ho zakryla tramvaj na ulici Birgera Jarla, a když tramvaj odjela, byl pryč. Po pěti minutách znovu uviděli Bengtssona. Šel tak těsně pod zdí, že ho objevili, až když vešel do jízdny dráhy pod parkem a namířil ke stanici tramvaje uprostřed náměstí. Zastavil se u stánku a koupil si párek. Stál u stánku, pomalu jedl párek a díval se přitom nahoru k oknům. Pak začal přecházet po refýži sem tam, ruce zabořené v kapsách. Každou chvíli zvedal hlavu k oknům. Po čtvrt hodině stál Martin Beck opět u téhož stromu jako předtím. Doprava zesílila a pod parkem se po ulici valil proud lidí. Končily biografy. Na pár minut ztratili Bengtssona z dohledu, ale brzy ho zase našli v hloučku lidí vracejících se z biografu. Šel k telefonní budce, ale pár metrů před ní se znovu zastavil. Pak najednou vykročil rychlým krokem k parčíku. Martin Beck se obrátil zády a opatrně se vzdálil. Bengtsson přešel kolem parčíku, přešel ulici směrem k restauraci a ztratil se v Tegnérově ulici. Po několika minutách se zase objevil na druhém chodníku a začal obcházet Eriksberské náměstí kolem dokola. "Myslíš, že už tady někdy byl?" zeptala se žena v bavlněných letních šatech. "Vždyť já ... všimla jsem si ho dneska večer jen čistou náhodou." Ahlberg stál opřený zády o zeď vedle okna a kouřil. Díval se na děvče vedle sebe. Stála obličejem k oknu, lehce rozkročená, ruce měla zabořené do kapes u šatů a ve slabém přisvitu z ulice vypadaly její oči jako temné otvory do bledého obličeje. "Možná že sem chodí každý večer," řekla. Když muž pod nimi přešel ústí Tegnérový ulice na své čtvrté cestě kolem náměstí, řekla: "Jestli se bude takhle courat kolem dokola celou noc, tak se zblázním a Lennart s Martinem zmrznou." Za pět minut jedna měl už za sebou osm stále se zrychlujících okruhů kolem náměstí. Na úpatí schodiště do parku se zastavil, podíval se nahoru k oknům a pak se pomalu rozběhl přes ulici na stanici tramvaje. K chodníku zajel autobus, zastavil, a když se rozjel, už tam Folke Bengtsson nebyl. "Podívej! Tamhle je Martin," pravila Soňa Hanssonová. Ahlberg sebou trhl, když uslyšel její hlas. Celou dobu si jen šeptali a teď poprvé za dvě hodiny promluvila normálním hlasem. Viděl, jak se Martin Beck žene přes ulici a naskakuje do auta, ještě stále zaparkovaného před Malým divadlem. Auto se rozjelo, ještě než stačil zabouchnout dveře, a vyrazilo týmě směrem jako autobus. "Děkuju za společnost," řekla Soňa Hanssonová. "Já jdu spát." "To je moudré," pochválil ji Ahlberg. Sám by něj radši ze všeho šel taky spát, ale o deset minut později vcházel do dveří policejní stanice Klara. Za chvíli po něm přišel Kollberg. Stačili udělat pět tahů, než se vrátil Martin Beck. "Odjel autobusem na náměstí sv. Erika a šel domů. Světlo zhaslo skoro okamžitě. Určitě už spí." "Všimla si ho čistou náhodou," řekl Ahlberg. "Třeba už tam byl několikrát." "I kdyby byl, stejně to nic nedokazuje." "Že ne?" "Kollberg má pravdu," prohlásil Martin Beck. "Pochopitelně mám pravdu. Sám jsem taky slídl jak mlsný kocour kolem domů s ochotnými děvčaty." Ahlberg pokrčil rameny. "Jenomže to jsem byl ovšem mladší. A o dost." Martin Beck neřikal nic. Jeho kolegové učinili chabý pokus dokončit rozehranou partii. Za chvíli zopakoval Kollberg tah a partii zremizoval, přestože stál na výhru. "Krucinál," pravil. "Kvůli tomu lemplovi jsem ztratil nit. Kolik to už vedeš?" "O čtyři body," odušil Ahlberg s vážnou tváří. "Dvanáct a půl, osm a půl." Kollberg vstal a začal rázovat po místnosti. "Sebereme ho znovu, uděláme důkladnou domovní prohlídku a pěkně ho zmáčkeme," pravil. Nikdo mu neodpověděl. "Měli bychom ho začít znovu sledovat a nasadit na to čerstvé síly." "Ne," řekl Ahlberg. Martin Beck seděl beze slova a hryzal si kloub ukazováčku. Po chvíli řekl: "Děvče začíná mít strach?" "Ani bych neřekl," odpověděl Ahlberg. "Tu hned tak něco nerozhází." Roseannu McGrawovou taky hned tak něco nerozházelo, pomyslel si Martin Beck. O moc víc už si toho neřekli, ale byli všichni dokonale vzhůru, když jim sílíci rámus dopravní zácpy ve Vládní ulici ohlásil, že jim končí pracovní den - a druhým že právě začíná. Dalších čtyřia dvacet hodin přibýlo ke všem předcházejícím. Ahlberg zvýšil vedení o další bod. A to bylo vše.

Další den byl pátek. Už jen tři dny scházely a měl se toho roku poprvé přehoupnout měsíc, celé dny bylo teplo, šedivo a vlhko. A večer se přivalila mlha.

Deset minut po deváté vybuchl v tichu zvonek telefonu. Martin Beck ho zvedl.

"Už je tu zas. Stojí na stanici autobusu."

Tentokrát dojeli o patnáct vteřin dřív, přestože Kollberg zaparkoval v ulici Birgera Jarla. Další půlminutka a signál ohlásil, že Ahlberg je na místě.

Opakování působilo až přízračně. Muž jménem Folke Bengtsson na Eriksberském náměstí vydržel čtyři hodiny. Asi čtyřikrát nebo pětikrát se zastavil u telefonní budky a váhal, jednou si zašel na párek. Pak odjel domů. S Kollbergem v patách.

Martin Beck příšerně mrzl. Rychle šlapal po Vládní ulici, s rukama v kapsách a s pohledem upřeným na zem. Kollberg byl zpátky za půl hodiny.

"V Rörstrandské ulici klid."

"Viděl tě?"

"Šel jak náměsíčník. Myslím, že by neviděl ani hrocha, kdyby ho měl dva metry před sebou."

Martin Beck vytočil číslo strážnice kriminální policie Soni.

"Teď jsme na Folkungské ulici. Jde a jde, ulici za ulicí, nezastavuje se, nerozhlíží se, nic. Připadá mi podivně apatický."

"Tak jen dál," pravil Martin Beck.

Vnější klid Martina Becka obvykle nedokázalo hned tak něco porušit, ale když se tři čtvrtě hodiny díval od hodin k telefonu a zase zpátky v absolutním tichu, které nikdo z nich neporušil, vztekle vyskočil a šel ven.

Ahlberg s Kollbergem se na sebe podívali. Kollberg pokrčil rameny a začal stavět šachové figurky.

Martin Beck si opláchl obličej a ruce studenou vodou a pečlivě se třel ručníkem. Když šel po chodbě, otevřely se dveře a policista s vyhrnutými rukávy na něj křikl, že tam má telefon. Byla to jeho žena.

"Už jsem tě neviděla celou věčnost a teď už ti pomalu ani nemůžu zavolat. Co se to vlastně děje? Kdy přijdeš domů?"

"Nevím," řekl unaveně.

Začala znovu, hlas jí přeskočil a začala ječet. Přerušil ji uprostřed věty.

"Nemám teď čas," řekl našťavaně. "Sbohem. Už mi nevolej." Ještě než zavěsil, mrzelo ho už, jakým tónem to řekl, ale pak jen pokrčil rameny a šel za svými dvěma šachisty.

Potřetí se Stenström ozval z Skeppsbronského nábřeží. To bylo za pět minut tři čtvrtě na pět.

"Před chvílí si šel sednout do restaurace U františkánů. Sedí sám v koutku a pije pivo. Prolezli jsme celou Jižní čtvrt'. Vypadá pořád stejně divně."

Svíravý pocit v břiše Martinu Beckovi připomněl, že celý den neměl vůbec v ústech. Poslal pro jídlo do automatu naproti policejní stanici. Když se najedli, Kollberg usnul, zkroutil se v židli a začal chrápat.

Když zazvonil telefon, trhl sebou a probral se. Bylo sedm hodin.

"Seděl tam až doteďka a vypil celkem čtyři piva. Teď se vrací do centra. Jde rychleji než předtím. Jakmile to půjde, tak zase zavolám."

Stenströmův hlas zněl udýchaně, jako by byl utíkal, a také zavěsil, ještě než stačil Martin Beck něco říct.

"Jde tam," prohlásil Kollberg.

Další hovor přišel v půl osmé a byl ještě kratší a právě tak jednostranný.

"Engelbrektovo náměstí. Jde po ulici Birgera Jarla, čím dál tím rychleji."

Čekali. Upírali oči střídavě na hodiny a na telefon.

Osm pět. Martin Beck telefon zvedl, ještě když zvonil. Stenströmův hlas zněl zklamaně.

"Zabočil na Eriksberskou ulici a přešel viadukt. Jdeme po Odinově ulici směrem na Odinovo náměstí. Vypadá to, že jde domů. A teď už jde zase pomalu,"

"Sakra! Tak zavolej, až dojde domů."

Ani ne za půl hodiny volal Stenström znovu.

"Nešel domů, šel dál po Upplandské ulici. Ten asi vůbec neví, že má něco jako nohy. Prostě jen jde a jde. Já už nohy skoro necítím."

"Odkud voláš?"

"Od Severního nádraží. Teď právě přechází kolem Městského divadla."

Martin Beck myslel na muže, který právě přecházel kolem Městského divadla. Na co asi myslí? A myslí vůbec, nebo jen chodí a chodí, bičován a poháněn nějakým temným nutkáním? Co asi cítí? Už déle než osm hodin bloudí po městě, nevnímá, co je kolem něho, uzavřen sám do sebe, soustředěn na myšlenku či dozrávající rozhodnutí, které v něm zmateně víří.

V průběhu dalších tří hodin volal Stenström celkem čtyřikrát z různých míst. Držel se zřejmě pořád v okolí Eriksberského náměstí, ale ani jednou se k jejímu domu nepřiblížil natolik, aby ho uviděl.

V půl třetí hlásil Stenström z Rörstrandské ulice, že Folke Bengtsson konečně došel domů a že světlo u něho v pokoji zhaslo skoro okamžitě.

Martin Beck vyslal Kollberga, aby svého kolegu vystřídal.

V neděli v osm ráno se Kollberg vrátil, vzbudil Ahlberga, který ležel na gauči a spal, svalil se na gauč sám a okamžitě usnul.

Ahlberg šel k Martinu Beckovi, který seděl a vartoval u telefonu.

"Kollberg se vrátil?" zeptal se a podíval se na něj zrudlýma očima.

"Spí. Svalil se jak praštěný palicí. Teď je tam Stenström."

Na první hlášení toho dne čekali jen dvě hodiny.

"Už je zase venku. Jde směrem k mostu na Kungsholm."

"Jak vypadá?"

"Jako vždycky. Stejně šaty, čert ví, jestli to ze sebe vůbec svlíkl."

"Jde rychle?"

"Ne, poměrně pomalu."

"Vyspal ses?"

"Trošku ano. Ale že bych se cítil jako nějaký superman, to teda ne."

"To je v pořádku."

Stenström volal zhruba každou hodinu, až do čtyř odpoledne. Šest hodin byl už Folke Bengtsson v pohybu a udělal jen dvě krátké přestávky, kdy si na chvíli zašel do automatů. Křížoval po Kungsholmu, v Jižní čtvrti a Starém Městě. K bydlišti Soni Hanssonové se vůbec nepřiblížil.

Když bylo půl šesté, usnul Martin Beck nad telefonem. Po čtvrt hodině ho Stenström probudil.

"Norrmalmské náměstí. Jde směrem k Pobřežní třídě a vypadá teď úplně jinak."

"Jak?"

"Jako by se probral a ožil. Je nějak podivně našponovaný."

O půl hodiny později.

"Musím být trochu opatrnější. Právě zabočil z Odinovy ulice na Sveinu třídu. Kouká po děvčatech."

Půl desáté.

"Křížovatka Karlova-Sturova. Jde pomalu ke Sturovu náměstí. Vypadá klidnější a pořád se dívá po děvčatech."

"Tak jen opatrně," řekl Martin Beck.

Najednou mu bylo dobře a měl pocit, že je docela čerstvý, i když dva dny a dvě noci skoro nezamhouřil oči.

Stál u stolu a díval se na mapu, na které se Kollberg červenou tužkou snažil sledovat Bengtssonovy toulky, když zazvonil telefon.

"To volá dneska už podesáté," řekl Kollberg.

Martin Beck zvedl sluchátko a podíval se na nástěnné hodiny. Za minutu jedenáct.

V telefonu uslyšel hlas Soni Hanssonové. Byl chraplavý a trochu rozechvělý.

"Martine! Už je tu zas."

Stiskl sluchátko.

"Jedeme tam," řekl.

Soňa Hanssonová zavěsila a podívala se na hodinky. 23.01. Za čtyři minuty vejde do dveří Ahlberg a osvobodí ji od nepříjemně bezmocného pocitu, který se jí zmocňoval, když si uvědomila, jak je sama.

Potily se jí dlaně, otírala si je o bavlněné šaty. Látka se jí přitom natahovala přes boky.

Šla do tmavé ložnice a stoupla si k oknu. Tvrdé parkety ji studily do bosých nohou, stoupla si na špičky, rukou se opřela o rám okna a opatrně vyhlížela skrz tenounké záclony. Dole byla spousta lidí, hlavně před restaurací přímo naproti domu, a trvalo jí skoro půldruhé minuty, než ho objevila. Vyšel z Runebergovy ulice a zamířil k vchodu do domu, pomalu se loudal dál kolem nízké zidky a pokračoval k ulici Birgera Jarla. Když byl mezi kolejemi tramvaje, udělal najednou vpravo v bok a šel dál. Po nějakých třiceti vteřinách jí zmizel z dohledu. Pohyboval se rychle, rychlými, plynými kroky, s pohledem upřeným přímo před sebe, jako by nevnímal, co je kolem něho, nebo nemyslel na nic zvláštního.

Vrátila se do pokoje, kde bylo alespoň něco, z čeho se mohla těšit, světlo, teplo a věci, které měla ráda. Zapálila si a hltavě do sebe vtáhla kouř. Věděla sice, do čeho se pouští, ale pokaždé se jí ulehčilo, když zmizel a telefonní budku nechal na pokoji. Čekala už příliš dlouho na ten ječivý zvonek telefonu, který měl zničit klid v její duši a do jejího domova přinést iracionální a zneklidňující prvek. Teď už doufala, že k tomu vůbec nedojde. Že to všechno byl jen pouhý omyl a že se bude moci konečně vrátit ke každodenní klidné rutině své služby a na tohoto muže už nebude nikdy muset myslet.

Vzala do ruky svetr, který pletla už třetí týden. Šla k zrcadlu a přidržela si ho před sebou. Byl už skoro hotový. Znovu se podívala na hodinky. Ahlberg měl už asi deset vteřin zpoždění. Dneska už asi rekord nepřekoná. Usmála se, protože věděla, že ho to naštve. V zrcadle uviděla svůj vlastní klidný úsměv a všimla si, že se jí na čele podél vlasů leskne čelenka z perliček potu.

Soňa Hanssonová prošla předsíní a vešla do koupelny. Stála rozkročená na chladivých dlaždičkách, předkláněla se a oplachovala si obličej a ruce studenou vodou.

Když zastavila vodu, uslyšela v zámku chrastit Ahlbergův klíč. Měl už víc než minutu zpoždění.

S ručníkem v ruce vyskočila do předsíně, natáhla ruku, odjistila řetěz a otevřela dveře.

"Díky bohu - to je dobře, že už jsi tady," řekla.

Nebyl to Ahlberg.

Ještě stále se usmívala a couvala přitom od dveří. Muž jménem Folke Bengtsson z ní nespouštěl oči, když za sebou zavíral dveře a zajišťoval je zase řetězem.

/XXIX/

Martin Beck byl poslední a stál už ve dveřích, když zazvonil telefon.

"Volám z haly hotelu Ambassador," říkal Stenström. "Zmizel mi venku v tlačeni, může to být nanejvýš čtyři pět minut."

"Už je v Runebergově. Leť tam co nejrychleji!"

Praštil telefonem a hnal se po schodech za ostatními. Vmáčkl se na zadní sedadlo přes Ahlberga, který seděl pokaždé vpředu, aby mohl ven první.

Kollberg zařadil rychlost, ale musel hned zase sešlápnout spojku a pustit do dvora šedivý policejní autobus, který právě vjížděl. Pak vyjel, proklouzl na druhou stranu a podařilo se mu vmáčknout se mezi zelené volvo a běžovou škodovku. Martin Beck seděl s rukama na kolenou a upíral oči do studeného mrholení. Duševně i tělesně byl napjat k prasknutí, ale zároveň měl pocit, že je klidný a dobře připravený. Jako sportovec ve vrcholné formě před pokusem o rekord.

O deset vteřin později se zelené volvo srazilo s dodávkou, která se přihnala na křižovatku s Pekařskou ulicí ze zakázané strany. Těsně před srážkou strhl řidič volva vůz doprava a Kollberg ho okamžitě následoval. Reagoval včas a vozu před sebou se ani nedotkl, ale oba vozy zůstaly stát rovnoběžně vedle sebe napříč křižovatkou, jeden těsně vedle druhého. Kollberg už začínal couvat, když jim do pravých předních dveří s ohlušující plechovou ránou vrazila běžová škodovka. Řidič prudce zabrzdil, což za tohoto stavu vozovky byla hrubá chyba.

Nebylo to žádné velké neštěstí. Během deseti minut se dostaví pár dopravních strážníků s pásmem. Zapiší si jména a čísla, prohlédnou si řidičské průkazy, osvědčení o technickém průkazu a potvrzení o zaplacení pojistky. Do hlášení si zapiší něco o poškozených karosériích, pokrčí rameny a zase odejdou. A pokud nikdo ze zúčastněných nebude na deset kroků čpět alkoholem, nasednou lidičky, kteří teď za okny zuřivě povykují a divoce šermují rukama, zase do svých zboulovaných plechových božstev a rozjedou se každý svým směrem.

Ahlberg zaklel. Trvalo deset vteřin, než si Martin Beck uvědomil proč. Nemohli ven. Oboje dveře byly zablokovány tak dokonale, jako kdyby je někdo zaletoval.

Ve chvíli, kdy Kollberg učinil zoufalé rozhodnutí z toho zmatku vycouvat, zastavil přímo za nimi autobus číslo 55. Tím ztratili poslední možnost úniku. Muž z běžové škodovky vyběhl do deště. Nebylo ho nikde vidět, patrně se hádal někde na druhé straně obou zaklínaných vozů.

Ahlberg se opřel o dveře oběma nohama, hekal a tlačil vši silou, ale škodovka měla zařazenou jedničku a nebylo s ní k hnutí.

Uplynuly tři čtyři minuty jako noční můra. Ahlberg řval a gestikuloval. Zadní okno se v dešti okamžitě zatáhlo šedivou rouškou. Venku byly nejasně vidět lesklé obrysy policisty v černém gumovaném plášti.

Konečně několik čumilů pochopilo, co se děje, a začalo běžovou škodovku strkat kousek dál. Pohybovali se pomalu a neohrabaně. Strážník se jim v tom snažil bránit. Za chvíli jim začal pomáhat. Mezi vozy už byla asi metrová mezera, ale závěsy dveří byly zřejmě zkroucené a dveře nešly otevřít. Ahlberg klel a trhal dveřmi. Martin Beck cítil, jak mu z krku teče pod límcem pot a slévá se mu na zádech do studeného potůčku mezi lopatkami.

Dveře se otevřely, pomalu a skřípavě.

Ahlberg vyletěl ven. Martin Beck a Kollberg se pokusili vylézt dveřmi oba najednou, což se jim nějakým záhadným způsobem skutečně podařilo.

Strážník stál připraven s notýskem v ruce.

"Tak co se to tady stalo?"

"Drž hubu," zařval Kollberg.

Takže ho strážník okamžitě poznal.

"Běže!" křičel Ahlberg a měl už před nimi pětimetrový náskok.

Několik natažených tápavých rukou se pokoušelo je zadržet. Kollberg porazil vyděšeného párkaře.

Čtyři sta padesát metrů, říkal si Martin Beck. Trénovaný sportovec to dokáže za minutu. Jenže oni nebyli trénovaní sportovci. A neběželi na dráze, ale na asfaltové ulici v ledovém dešti. Už když měl za sebou sto metrů, bylo mu, jako by se mu měl rozskočit hrudník. Ahlberg vedl o pět metrů, ale na Jutině návrší uklouzl a málem sebou sekl. To ho stálo jeho náskok, běželi teď skoro vedle sebe z kopce k Eriksberskému náměstí. Martinu Beckovi se před očima míhaly žhavé tečky. Slyšel, jak za ním těžce funí Kollberg.

Přiběhli na roh, zabočili a hnali se parčíkem, všichni tři to uviděli najednou. Ve třetím patře domu v Runebergově ulici. Slabý obdélník světla, jenž znamenal, že v ložnici je rozsvíceno a že je tam stažená roleta.

Rudé tečky před očima zmizely a bolest v prsou byla také pryč. Když přebíhal ulici Birgera Jarla, uvědomil si Martin Beck, že v životě nikdy neběžel rychleji, a přesto byl Ahlberg tři metry před ním a Kollberg přímo vedle něho. Když tam doběhli, měl už Ahlberg dveře do domu otevřené.

Výtah v přízemí nebyl a nikdo po něm také ani nevzdechl. Na prvním odpočívadle si uvědomil dvě věci: že už nemůže popadnout dech a že už tam není Kollberg. Plán funguje, ten ztracený, dokonalý plán, říkal si, když bral poslední schody s klíčem v natažené ruce.

Do zámku, otočit, vrhl se do dveří, a ty se otevřely nějakých deset centimetrů. Viděl, jak se napříč škvírou napíná řetěz, a z bytu se neozývaly žádné lidské zvuky, jen nepřerušované, podivné kovové zvonění telefonu. Čas se zastavil, viděl v předsíni vzorek koberce, ručník a jednu botu.

"Uhni," řekl Ahlberg chraplavě, ale kupodivu klidně.

Ozvala se rána, jako by se celý svět tříštil na kousky, Ahlberg rozstřelil řetěz a on spíš vpadl, než vběhl dovnitř předsíni a pokojem.

Výjev to byl neskutečný a nehybný jako ve voskovém kabinetu hrůz. Působil neměnným dojmem, jako přeexponovaná fotografie zalitá bělostným světlem, a Martin Beck vnímal i ty nejmenší morbidní detaily.

Muž byl ještě stále v kabátu. Hnědý klobouk ležel na podlaze, napůl přikrytý rozervanými šaty z modrobílé bavlny.

Tohle byl muž, jenž zabil Roseannu McGrawovou. Skláněl se nad postelí, levou nohou stál na podlaze, pravou měl na posteli a kolenem se zarýval do ženina levého stehna přímo nad kolenem. Velká opálená ruka jí přikrývala bradu a ústa a dva prsty jí svíraly nos. To byla levá ruka. Pravá byla niž, tápala po krku a právě ho nahnátla.

Žena ležela na zádech. Mezi roztaženými prsty bylo vidět vyvalené oči. Po tváři jí stékal tenký proužek krve. Pravou nohu měla skrčenou a chodidlem ho tlačila do prsou. Oběma rukama ho křečovitě držela za pravé zápěstí. Byla nahá. Každý sval měla napjatý. Šlachy byly vidět jako v učebnici anatomie.

Setina vteřiny, ale stačila, aby se i ta nejmenší podrobnost vryla hluboko a trvale do paměti. Vtom muž v kabátu povolil sevření, postavil se na obě nohy, získal rovnováhu a otočil se, vše v jediném bleskovém pohybu.

Martin Beck poprvé uviděl člověka, jehož pronásledoval šest měsíců a devatenáct dní. Člověka jménem Folke Bengtsson, který se však velice málo podobal muži, s nímž jedno odpoledne krátce před vánocemi hovořil u Kollberga v kanceláři.

Obličej byl strnulý a bez výrazu, panenky stažené, oči těkaly sem tam, jako když se chytí kuna do pasti. Stál předkloněn s pokrčenými koleny a tělo se rytmicky pohupovalo.

Ale jen desetinku vteřiny, pak se vrhl kupředu, přidušeně a chrčivě vzlykl a vtom ho Martin Beck hranou pravé dlaně sekl přes klíční kost a Ahlberg se po něm vrhl zezadu a snažil se ho chytit za ruce.

Ahlbergovi překážela pistole a Martina Becka prudkost útoku zaskočila, hlavně proto, že nedokázal myslet na nic jiného než na to, že žena na posteli by se měla pohybovat a neležet jen tak bez hnutí a malátně s otevřenými ústy a přivřenými očima.

Muž ho zasáhl hlavou přímo do břicha s nečekanou silou, takže odletěl zády až ke zdi, a zároveň se šílenec před ním vytrhl Ahlbergovi a dlouhými kroky se hnál ke dveřím, ještě pořád v předklonu, dlouhé nohy a ruce se míhaly rychlostí, která byla právě tak neskutečná jako celý tenhle absurdní výjev.

Po celou dobu nepřetržitě zvonil telefon.

Martin Beck byl pořád půl schodiště za ním a vzdálenost mezi nimi se pomalu, ale jistě zvětšovala.

Martin Beck slyšel prchajícího pod sebou, ale zahlédl ho, teprve když vyběhl do haly v přízemí. To už proběhl vnitřními skleněnými dveřmi a rychle se blížil poměrně svobodě na ulici.

Kollberg pustil tlačítko domácího telefonu a odlepil se od zdi a muž v trenčkotu se po něm ohnal prudkou ranou mřížkou do obličeje.

V tom okamžiku pochopil Martin Beck, že je konečně po všem, a za vteřinku opravdu také uslyšel kratičké, divoké a bolestné zavýtl, jak Kollberg ruku chytil a rychlým a brutálním trhnutím ji vysoko u ramene zlomil. Muž v trenčkotu ležel bezmocně na zemi.

Martin Beck se opíral o zeď a poslouchal, jak se zdánlivě z mnoha stran najednou blíží zvuk sirény. Policejní vůz už dorazil a venku na chodníku už strážníci odháněli dotěrné zvědavce.

Díval se na muže jménem Folke Bengtsson, ležel tam, kam se svalil, tváří ke zdi, a po tvářích se mu řinuly slzy.

"Záchranka je tu," řekl Stenström.

Martin Beck vyjel výtahem do třetího patra.

Seděla v křesílku v manšestrových džínsech a vlněném svetru. Podíval se na ni jak hromádka neštěstí.

"Záchranka přijela. Hned jsou tady."

"Já můžu jít sama," řekla bezbarvě.

Ve výtahu řekla:

"Nedívej se tak truchlivě. Nemůžeš za to. A mně dohromady nic není."

Neviděl jí do očí.

"Kdyby se mě býval pokoušel znásilnit, tak bych ho možná dokázala vyřadit. Ale o to mu vůbec nešlo. Neměla jsem prostě šanci, ani jedinou."

Otřásla se.

"Ještě nějakých deset patnáct vteřin a ... nebo kdyby si ten dole nebyl vzpomněl na domovní telefon, to ho vystrašilo."

Jako by se tím nějak přetrhla ta izolace. Brrr. To bylo ale odporné."

Když přicházeli k záchrance, řekla:

"Chudák."

"Kdo?"

"On."

Po čtvrt hodině už před domem v Runebergově ulici zbyl jen Kollberg se Stenströmem.

"Dorazil jsem zrovna včas a viděl jsem, jak jsi ho vyřídil. Stál jsem přímo naproti domu. Kde ses to naučil?"

"To víš, starý parašutista. Používám to málokdy."

"To je ale peklo, něco takového jsem ještě neviděl. S tímhle vyřídíš, koho budeš chtít."

"V srpnu přišel šakal na svět, v září první deštík zažil. Takovou potopu jsem neviděl, hned šakal zavyl."

"Co je to?"

"Citát," pravil Kollberg. "Od nějakého Kiplinga."

/XXX/

Martin Beck se díval na muže, jenž před ním seděl skleslý, s rukou v obvazu. Klopil hlavu a zarytě se díval do země. Na tuhle chvíli čekal šest a půl měsíce. Předklonil se a spustil magnetofon.

"Jmenujete se Folke Lennart Bengtsson, narozený ve Stockholmu šestého srpna 1926, bydlíte v Rörstrandské ulici ve Stockholmu. Souhlasí?"

Muž neznatelně přikývl.

"Musíte odpovídat nahlas," pravil Martin Beck.

"Ano," řekl muž jménem Folke Bengtsson. "Ano, souhlasí."

"Přiznáváte, že jste vinen vraždou a pohlavním násilím na americké státní občance Roseanně McGrawové a že jste tento čin spáchal v noci ze čtvrtého na pátého července loňského roku?"

"Já jsem nikoho nezavraždil," hlesl Folke Bengtsson.

"Mluvte nahlas."

"Nepřiznávám."

"Jednou už jste přiznal, že jste se s Roseannou McGrawovou setkal čtvrtého července loňského roku na palubě výletní lodi Diana. Souhlasí?"

"Nevím. Nevěděl jsem, že se tak jmenuje."

"Máme důkaz, že jste byl v její společnosti čtvrtého července. V noci jste ji zabil v její kajutě a hodil jste ji do vody."

"Ne, to není pravda!"

"Zabil jste ji stejným způsobem, jakým jste se pokusil zabít ženu v Runebergově ulici?"

"Nechtěl jsem ji zabít."

"Koho jste nechtěl zabít?"

"To děvče. Chodila za mnou. Zvala mě, abych k ní přišel domů. Nemyslela to vážně. Chtěla mě jen ponižovat."

"Roseanna McGrawová vás také chtěla ponižovat? Proto jste ji zabil?"

"Nevím."

"Nebyl jste u ní v kajutě?"

"Nepamatuju se. Možná že byl. Nevím."

Martin Beck ho mlčky pozoroval. Nakonec se zeptal:

"Jste hodně unaven?"

"Není to tak hrozné. Vlastně ani ne."

"Ruka bolí?"

"Už ne. V nemocnici mi dali injekci."

"Když jste včera večer uviděl tu ženu, vzpomněl jste si na tu ženu z loňského léta, na tu ženu na lodi?"

"To nebyly ženy."

"Jak to, prosím vás? Ovšemže to byly ženy."

"No ale ... byly jako zvířata."

"Nevím, jak to myslíte."

"Jsou jako zvíř ... v moci... v moci..."

"Čeho? Snad ne vás?"

"Proboha, nevysmívejte se mi. V moci svých neřestí. Jsou obětí své nestydatosti."

Třicet vteřin ticha.

"Tohle si opravdu myslíte?"

"Myslím si to já a všichni slušní lidé - kromě těch neřestných a degenerovaných."

"Nelíbily se vám tyhle ženy? Roseanna McGrawová a to děvče v Runebergově ulici, jak ona se to jmenuje..."

"Soňa Hanssonová."

Jméno vyplivl.

"Správně. Nelíbila se vám?"

"Nenávidím ji. Tu druhou jsem také nenáviděl. Už se na to tak nepamatuju. Ale copak nevidíte, jak se chovají? Copak nechápete, co to znamená, být muž?"

Mluvil rychle a dychtivě.

"Ne. Jak to vlastně myslíte?"

"Brr. Jsou hnusné. Chodí po světě a pyšní se a roztahují se s tou svou neřestností, jsou dotěrné a každého obtěžují."

"Chodíte někdy za prostitutkami?"

"Ty nejsou ani zdaleka tak odporné, tak nestydaté. A kromě toho za to berou peníze, ty mají přece jen kousek cti v těle."

"Pamatujete se, co jste mi odpověděl, když jsem vám tuto otázku položil posledně?"

Muž byl zmaten a bylo vidět, že má strach.

"Ne..."

"Nevzpomínáte si, že jsem se vás ptal, jestli chodíte k prostitutkám?"

"Ne, opravdu jste se mě na to ptal?"

Martin Beck chvíli mlčel a mml si nos.

"Rád bych vám pomohl," řekl nakonec.

"Jak, prosím vás? Pomocť? Jak byste mi vy mohl pomocť? Tedť? Po tom všem..."

"Chci vám pomocť, abyste si vzpomněl."

"Aha."

"Ale sám se budete muset taky snažit."

"Ano."

"Pokuste si vzpomenout, co se dělo, když jste v Söderkopingu nastoupil na Dianu. Měl jste moped a vezl jste rybářské náčiní a loď měla velké zpoždění."

"Ano, to si pamatuju. Bylo krásné počasí."

"Co jste dělal, když jste přišel na loď?"

"Myslím, že jsem šel na snídani. Předtím jsem dlouho nejedl, pamatuju se, že jsem si říkal, že se najím až na lodi."

"Mluvil jste s lidmi, kteří s vámi seděli u stolu?"
"Ne, myslím, že jsem byl u stolu sám. Ostatní už byli po jídle."
"A pak? Když jste dojedl?"
"Tak jsem šel asi na palubu. Ano, šel jsem ven. Bylo krásně."
"Mluvil jste s někým?"
"Ne, stál jsem sám na přídi. Potom byl oběd."
"U oběda jste seděl také sám?"
"Ne, to seděli u stolu ještě nějací lidé, ale já jsem s nikým nemluvil."
"Seděla Roseanna McGrawová u vašeho stolu?"
"To si nevzpomínám. Neuvažoval jsem, kdo se mnou sedí u stolu."
"Pamatujete se, jak jste se s ní setkal?"
"Ne, to se nepamatuju."
"Posledně jste říkal, že se vás na něco ptala a že jste spolu začali mluvit."
"Ano, to souhlasí, už si vzpomínám. Ptala se, jak se jmenuje město, kolem kterého jsme zrovna pluli."
"A jak se jmenovalo?"
"Myslím, že to byl Norsholm."
"A pak zůstala stát vedle vás a bavila se s vámi?"
"Ano. Ale už se dohromady nepamatuju, co říkala."
"Byla vám nesympatická hned od počátku?"
"Ano."
"Tak proč jste se s ní tedy bavil?"
"Vnucovala se. Stoupala si vedle mě a povídala a smála se. Byla jako všechny ostatní. Nestydatá."
"Co jste dělali pak?"
"Pak?"
"Ano, nešli jste spolu na břeh?"
"Šla za mnou, když jsem šel na břeh já."
"O čem jste se bavili?"
"Nevzpomínám si. O všem možném. Nic zvláštního. Vzpomínám si, že jsem si říkal, alespoň se pocvičíš v angličtině."
"Co jste dělali, když jste se potom zase vrátili na loď?"
"To nevím. Nepamatuji se. Asi jsme šli na večeři."
"To už jste spolu seděli u stolu?"
"Myslím, že ne. Alespoň se nepamatuju."
"Snažte se vzpomenout."
"Ne, opravdu nevím."
"A potom večer jste se s ní setkal znovu?"
"Pamatuju se, že jsem stál na přídi, když se setmělo. Ale to jsem byl sám."
"Večer jste se s ní nesešel? Snažte si vzpomenout."
"Myslím, že ano. Nevím to jistě, ale myslím, že jsme seděli na zádi na lavičce a bavili se. Býval bych byl radši, kdyby mě nechala na pokoji, ale vnutila se mi."
"Nepozvala vás k sobě do kajuty?"
"Ne."
"Později večer jste ji pak zabil, že?"
"Ne. Nic takového jsem neudělal."
"Vy se opravdu nepamatujete, že jste ji zabil?"
"Ne. Je to snad pravda?"
"Ano. Víím, že jste ji zabil."
"Proč mě trápíte? Co tohleto slovo pořád opakujete? Já jsem nic neudělal."
"Já vás nechci trápit."
Opravdu ne? Martin Beck nevěděl. Zato však věděl, že muž před ním je v defenzívě, že jeho obranné reflexy začínají fungovat, a že čím víc se bude snažit je překonat, tím těžší to bude.
"Ale o to vlastně ani tolik nejde."
Pohled v mužových očích zase otupěl a začal vyděšeně tékat.
"Vy mě nechápete," řekl zastřeným hlasem.
"Snažím se. Chápu, že existuje celá řada lidí, které nemáte zrovna v lásce. Vzbuzují ve vás odpor."
"A tomu vy nerozumíte? Lidé dokáží být hnusní."
"Ale ano, rozumím. Zvláště proti srsti vám jde jedna kategorie, totiž ženy, kterým říkáte nestydaté. Je to tak?"
Muž neříkal nic.
"Jste věřící?"
"Ne."
"Proč ne?"
Nejistě pokrčil rameny.
"Čtete někdy náboženské knihy nebo časopisy?"
"Četl jsem bibli."
"Věříte v ni?"

"Ne, je v ní příliš mnoho věcí, které se nedají vysvětlit nebo jen tak přejít."

"Jako například?"

"Je tam příliš mnoho nečistého."

"Máte za to, že ženy jako Roseanna McGrawová a slečna Hanssonová jsou také nečisté?"

"Ano. Vy s tím snad nesouhlasíte? Jen se podívejte kolem sebe, co se všude děje hnusných věcí. Koncem roku jsem několik neděl četl noviny a každý den v nich byly nové a nové ohavnosti. Z čeho myslíte, že to pochází?"

"A s těmito nečistými lidmi vy tedy nechcete mít nic společného?"

"To tedy nechci."

Na okamžik zadržel dech a pak dodal: "Za žádných okolností."

"Dobrá. Řekněme tedy, že se vám nezamlouvají. Ale přesto, nemají pro vás ženy jako Roseanna McGrawová a Soňa Hanssonová zvláštní přitažlivost? Nechce se vám dívat se na ně a dotýkat se jich? Dotýkat se jejich těla?"

"Nemáte právo říkat mi takovéhle věci."

"Dívat se jim na nohy a na ruce?"

"Proč mi tohleto říkáte?"

"Nechce se vám dotýkat se jich? Svlékat je? Vidět je nahé?"

"Ne, ne, to ne."

"Nechce se vám cítit jejich ruce na svém těle? Nechce se vám, aby se vás dotýkaly?"

"Mlčte!" zařval muž a pokusil se vstát.

Pohnul se příliš prudce, zasténal a zašklebil se. Patrně ho zbolela zraněná ruka.

"No, no, na tom přece není nic divného. Spíš je to docela normální. Mně se hlavou honí taky takové věci, když vidím určitý typ žen."

Muž na něj zíral.

"Chcete snad tvrdit, že já nejsem normální?"

Martin Beck neodpovídal.

"Chcete tvrdit, že jsem nenormální, protože mám trochu studu v těle?"

Žádná odpověď.

"Mám právo žít svůj vlastní život."

"To jistě, ale nemáte právo brát ho ostatním. Já jsem dnes večer na vlastní oči viděl, jak jste skoro zabil člověka."

"Nic jste neviděl. Já jsem nic neudělal."

"Nikdy neříkám nic, co nevím naprosto jistě. Pokoušel jste se ji zabít. Kdybychom bývali nepřišli včas, měl jste v téhle chvíli na svědomí lidský život. Byl byste vrah."

Kupodivu to na něj silně zapůsobilo. Dlouho pohyboval rty a nakonec hlesl skoro neslyšně:

"Zasloužila si to. Byla to její vina, ne moje."

"Prosím? Promiňte, nerozuměl jsem."

Ticho.

"Byl byste tak laskav a opakoval, co jste právě řekl?"

Muž zarytě mlčel a civěl do země.

Najednou řekl Martin Beck:

"Vy mi lžete."

Muž zavrtěl hlavou.

"Tvrdíte, že kupujete jenom časopisy o sportu a rybaření. A zatím kupujete také časopisy s obrázky nahých žen."

"To není pravda."

"Zapomínáte, že já nikdy nelžu."

Ticho.

"Doma v kamnech máte nácpano přes stovku takových časopisů."

Reakce byla velice prudká.

"Jak to víte?"

"Naši lidé u vás právě dělají domovní prohlídku. V kamnech našli ty časopisy. Našli taky mnoho jiných věcí, na příklad tmavé brýle, které patřily Roseanně McGrawové."

"Vloupali jste se mi do bytu, strkáte nos do mého soukromí. K čemu to má být?"

Po několika vteřinách to opakoval. A dodal:

"Nechci s vámi nic mít. Jste odporný."

"No, podívejte se, dívat se na obrázky není zakázané," říkal Martin Beck. "Ani v nejmenším. Není na tom nic zlého."

Ženy v těchhle časopisech vypadají úplně stejně jako všechny ostatní ženy. Žádný velký rozdíl mezi nimi není. Kdyby na těch obrázcích byla třeba Roseanna McGrawová nebo Soňa Hanssonová nebo Siv Lindbergová..."

"Mlčte!" zařval muž před ním. "To nesmíte říkat! To jméno nesmíte říkat!"

"Proč ne? Co byste dělal, kdybych vám řekl, že v jednom takovém časopisu byly obrázky Siv Lindbergové?"

"Lžeš, ty lumpe!"

"Pamatujte si, co jsem vám říkal. Co byste dělal?"

"Potrestal bych ... zabil bych i vás, protože jste to řekl..."

"Mě zabít nemůžete. Co byste udělal s tou ženou, no, jak ona se to jmenuje ... ano, Siv ..."

"Potrestal bych ji ... já bych ji..."

"Ano?"

Muž otevíral a zatínal ruce.

"Ano, to bych udělal," řekl.

"Zabil byste ji?"

"Ano."

"Proč?"

Ticho.

"Takové věci nesmíte říkat," pravil muž.

Po levé tváři mu stékala slza.

"Hodně těch obrázků jste potrhal," řekl Martin Beck tiše. "Bodal jste do nich nožem. Proč jste to dělal?"

"V mém vlastním bytě ... vy jste byli v mém vlastním bytě ... slídili a čenichali..."

"Proč jste bodal do těch obrázků?"

Muž se nervózně ohlížel.

"K čemu je to dobré?" řekl. "Jak má člověk žít, když mu každý..."

"Proč jste bodal do těch obrázků?" řekl Martin Beck velice hlasitě.

"Do toho vám nic není," vyjel na něj muž hystericky. "Jste darebák ... Sprosté prase..."

"Proč?"

"Potrestal... a vás bych taky potrestal."

Dvě minuty ticha. Pak řekl Martin Beck laskavě:

"Zabil jste tu ženu na lodi. Nepamatujete se na to, ale já vám pomůžu, abyste si vzpomněl. Kajuta byla maličká a uzounká, světla málo ... Lod' byla zrovna na nějakém jezeru, ne?"

"Boren."

"A vy jste byl u ní v kajutě a tam jste ji svlékal."

"Ne. To ona sama. Začala se svlékat. Chtěla mě poskvřnit svou nečistotou. Byla hnusná."

"Potrestal jste ji?" řekl Martin Beck klidně.

"Ano. Potrestal jsem ji. To snad chápete, ne? Musel jsem ji potrestat, byla neřestná a necudná."

"Jak jste ji potrestal? Zabil jste ji, že?"

"Zasloužila si umřít. Bývala by pošpinila i mě. Vystavovala svou nestydatost na odiv. Copak nechápete," začal najednou ječet, "že jsem ji musel zabít? Musel jsem zabít to její nečisté tělo."

"Neměl jste strach, že vás někdo uvidí okénkem?"

"Žádné tam nebylo. Strach jsem neměl. Věděl jsem, že to, co dělám, je správné. Sama za to mohla. Zasloužila si to."

"Zabil jste ji - a co jste udělal potom?"

Muž se zhroutil a začal blábolit.

"Přestaňte mě trápit. Proč o tom pořád mluvíte? Já už se na nic nepamatuju."

"Vyšel jste z kajuty, když byla mrtvá?"

Martin Beck mluvil měkce, uklidňujícím hlasem.

"Ne. Ano. Nevím, nepamatuju se."

"Ležela na lůžku nahá, ne? A vy jste ji zabil. Zůstal jste v kajutě?"

"Ne. Šel jsem pryč. Nevím."

"V které části lodi byla ta kajuta?"

"Nepamatuju se."

"Byla v podpalubí?"

"Ne, byla vzadu ... úplně na zádi."

"Co jste s tou ženou udělal, když byla mrtvá?"

"Tak už se mě na to přestaňte vyptávat," řekl ufnukaně jako malé dítě. "Já za nic nemůžu. Může si za to sama."

"Vím, že jste ji zabil, sám jste to tady řekl. Co jste s ní udělal potom?" ptal se Martin Beck vlnitě.

"Hodil jsem ji do vody, hodil jsem to všechno do vody, nemohl jsem se na to dívat," zařval muž.

Martin Beck se na něj klidně díval.

"Kde byla loď v tu chvíli?"

"Nevím. Hodil jsem ji prostě do vody."

Zhroutil se a dal se do pláče.

"Nemohl jsem se na ni dívat, nemohl jsem se na ni dívat," říkal monotónně a slzy mu tekly po tvářích.

Martin Beck zastavil magnetofon, zvedl telefon a zavolal hlídku, aby si pro něj přišla.

Odvedli muže, jenž zabil Roseannu McGrawovou, a Martin Beck si zapálil cigaretu. Seděl bez hnutí a díval se před sebe. Pálily ho oči, mnul si je palcem a ukazováčkem.

Pak vzal z mísky na stole tužku a psal:

GOT HIM. CONFESSED ALMOST IMMEDIATELY. I MIGHT HAVE.

Nechal toho, odložil tužku, zmačkal papír a hodil jej do koše. Rozhodl se, že až se vyspí, radši Kafkovi zavolá.

Martin Beck si vzal klobouk a kabát a šel. Kolem druhé začalo sněžit a teď už na všem ležela třiceticentimetrová vrstva sněhu. Vločky byly velké a vlhké. Snášely se v dlouhých, líných kruzích, hustě a bohatě, tlumily všechny zvuky a celý svět byl za nimi vzdálený a tajemný. Začala opravdová zima.

Roseanna McGrawová si vyjela do Evropy. V místě zvaném Norsholm se setkala s mužem, který měl v plánu jet do Bohuského kraje a chytat ryby. Nepotkala by ho, kdyby loď nebyla měla poruchu ve strojovně a kdyby ji bývaly servírky v jídelně nepřesadily k jinému stolu. Náhoda tomu chtěla, že ji pak zabil. Mohlo ji právě tak dobře přejít auto na Královské ulici ve Stockholmu, nebo mohla spadnout v hotelu ze schodů a zlomit si vaz. A teď už možná žena jménem Soňa Hanssonová nikdy nepozná, co je to naprostý klid, a nebude už možná nikdy spát klidně a hluboce, s

rukama složenýma mezi kolena, jak spávala už od doby, kdy byla malá holčička. A přece s tím vším vlastně neměla nic společného. A oni zatím v Motale a na Kristinebergu a v Lincolnu v Nebrasce tenhle případ vyřešili takovým způsobem, že se to nikdy nebude moci zveřejnit. Do smrti na to budou vzpomínat, ale velkou hrdost nad tím asi pociťovat nebudou.

Martin Beck šlapal hustou chumelenicí, trochu se hrbil a potichu si pohvizdoval. Mířil k stanici podzemní dráhy. Ti, kdo se na něj podívali, by asi byli překvapeni, kdyby věděli, co se mu honí hlavou.

Chumelenicí jde Martin Beck, snížek mu padá na klobouk, všechno hraje, všechno zpívá, hej hou, kamarádi moji. Pod nohama křupe, máme zimní noc, hej hou, kdo by chtěl víc, stačí jen říct, a pojedeme slunci vstříc. Městským dopravním prostředkem. Do Bagarmossenu a Vantöru.

Mířil domů.